

אתחילים

סאונים ותוכן של הורים אוהבים

ויגט תטפ"ד

מצוקה לגליון מספר 515

מצוקה למגזין
'טועמיה'

פנים מאידות 8 ירושלים

טל' 02-500-4569

So25004569@Gmail.com

שפיד
דפוס
מהיר
ומתקדם

פרשת השבוע

אָס 20 אַ יוֹשֵׁעַ
וַיָּגֵשׁ

מי מפריע ללומדים

"אל תרגזו בדרך"
(בראשית מה כד)

"ההם באמת לא מפריעים. שישווחו באשר ישווחו..."
"תקשיבו", הוא פתח והסביר, "עכשו התחלנו ללמד הלכות רבית, אחר תקופה ארפה שעסקנו בהלכות שבת. יש לכם משג כמה אני מתגעגע? כה הרבה פעמים עברנו שוב ושוב על אותן סגיות, ודלינו מהן אוצרות... מים בלתי נשכחים..."

אבל צריך ללמד עוד סגיות, ועתה עברנו הלאה. אולם כשאתם פאן ליד עוסקים בהלכות שבת, איני מצליח לעמוד בזה. בשבוע שעבר, כששבתתי הביתה, במקום לפתח ספר על רבית - מצאתי עצמי שוקע שוב ב'מנחת חנוך' על הלכות שבת, ומעלה עוד נקודות להציג בפניכם..."

אני מרגיש שלא אוכל להתרכז בלמוד החומר החדש, לצד פתויים קורצים כאלה בהלכות שבת. אני ממש מתנצל, רק פעת אני קולט שפגעת בכם."

רק כשנראה את הילדים מחיכים בהקלה ובהבנה, נרגע האברו ושבו ללמודו.

וסבא יהושע, מה אמר הוא כששמע את ספור המעשה?

"כמה נפלא! דוקא מי שלומד, הוא המפריע... כי דבורים של סתם, פשוט לא מעניינים את התלמיד חכם!

ואם תשימו לב, גם בפירשתינו - יוסף מזהיר את אחיו 'אל תרגזו בדרך' - שישתדלו בהליכתם, ולא יעסקו בדברים שישפיעו דעתם מן הדרך. ומהו הנושא המעניין שעלול להסיח דעתם עד שישפיעו בדבר הלכה!
אכן, אנשי מעלה, הדבר שעלול להעסיק אותם ולהסיח דעתם עד כדי סכנה - זהו רק למוד התורה!"

עכשו לראשונה כמה מרפכת כל הלכה... איזו חיה... שאלת שעון המים - חשבבתם עליה בעצמכם?" הוא הסתקרו, וכשנענה באשור, השתומם: "לא יאמו!" ומד פתח להראות להם באילו ספרים עלה נושא זה. כה נלהב היה, שבשבוע שלאחר מכן, כששוב עלתה לילדים שאלה - הם נגשו אליו בהססנות.

"הו, חפיתי לשאלות שלכם!" שמח האברו. "כבר מרגע שהתחלתם אני מנסה לנחש לאיזה כוון תקחו את המנחת חנוך הזה..." "זה מרגש", אמר מאירצ'יק ליוסף חיים, "כמה הוא אוהב את הלמוד, כל חדוש גורם לו לשמחה חדשה!"

"אשרינו שזכינו להפירו, ושהוא מקרב אותנו", הסכים יוסף חיים.

ועכשו? האם האברו מאס בהם ובשאלותיהם?

"אולי זה לא היה הוא שבבקש שנתרחק, נסה מאירצ'יק להרגע - אבל ממש אז, לנגד עיניהם, נגש הגבאי המעיר אל האברו.

"הוא מודיע לו שדבר אתנו, ושזכנו עברנו מקום", לחש יוסף חיים בעצבות.

"ושים לב", לחש מאירצ'יק, "שיש כאן רבים שמדברים סתם, דברים בטלים ממש; אבל דוקא אנחנו, שלומדים לא בדיוק מה שנקלם לומדים - אנחנו אלו שמפריעים..."

"סלחו לי", האברו קם וקרב אליהם, "הגבאי ספר לי שהיה חסר נעימות. ממש לא התכוננתי לפגע, רק אמרתי שהלמוד מפריע לי, אולי היה צריך לפנות אליכם בעדינות יותר."

ההתנצלות היתה מוזרה, כאלו אמר: אכן רצייתי שתסתלקו, רק סגנון הפניה אליכם היה בוטה מדי.

יוסף חיים לא התאפק, ופלט בשקט: "וכל אלה שם, לא מפריעים..."

נראה שרק פעת האברו הבין אותם. הו, אתם צודקים", הוא חיו, והתישב לצדם.

"הקשיבו", אמר הגבאי ליוסף חיים ומאירצ'יק, "אתם לומדים הלכות שבת, הלואי על כלנו... אבל במסגרת פאן לומדים חמר אחר. תוכלו לעבר ללמד בספסל האחר?"

פניהם של האחים נפלו באחת. "אוי, אי צריך להפגע", הפתע הגבאי, "זה אמנם קצת לא נעים, אבל הרבה פעמים אני מקים אנשים מפה לפה. זה התפקיד שלי, והאברכים בקשו שאדאג לזה."

לשמע הדברים, הילדים רק נראו פגועים עוד יותר. הם נטלו את ספריהם ובראש מרפן עברו לספסל האחר.

"אתה חושב שזה 'הוא' שבבקש שנתעבר?" לחש מאירצ'יק ליוסף חיים בעודו מניח את הספר על השלחן בסוף.

"כן... כבר קדם ראיתי שהוא לא שמח כשנגשנו אליו."

"אבל למה? מה עשיונו?"

השאלה היתה במקומה, שכן האברו שעליו

הגבאי לא מבין למה להעלב - אילו נושאים מושכים את הלב?

דברו הילדים - מעמלי התורה הרציניים שבקבוצה - שמח בתחלה מאד בלמודם של הילדים.

לפני כחדש החלו מאירצ'יק ויוסף חיים בלמוד משתף בשבתות בבית הכנסת. הם עסקו בהלכות שבת, ושאלות מעניינות התעוררו להם. כשנראו, למשל, שאסור להכין שעון בשבת, נזכרו בשעון המים שהכין פעם יוסף חיים, בו מים טפטפו מבעד לפתח צר...

הם לא העלו בדעתם להפנות שאלותיהם לאף אחד, האברו היה זה שהגיע אליהם. "אני שומע נגינים חדשים של הלכות שבת", הוא התלהב. "אתם בודאי מגלים

ואלה תולדות

רבי ישראל מהוסיאטין

נולד בט"ז בכסלו ה'תרי"ח
והיה האדמו"ר השני לחסידות הוסיאטין.

נהג לשמור על צניעות מרבה ולהסתיר את דרכו בקדוש, אך גם שמר בביתו על המלכותיות כסבו הרבי מרדכי'ן. המעיט לדבר, ודבריו היו שקולים ומדודים, ותמיד נאמרו בנעים ובנחת. נפטר בכ"ט בכסלו ה'תש"ט.

הכפפת שלא נפתחה

מִשְׁרָתוֹ שֶׁל הַגֶּרֶף הַחֲלוּ לְהוֹצִיא לְחַצֵּר חֲפְצֵי עֵרֶךְ עֲתִיקִים שֶׁהַגֶּרֶף רָכַשׁ בְּמַהֲלָךְ מְסֻעוֹתָיו. הָרַב הָבִיט בָּהֶם וַיֵּדַע לְשַׁעַר אֶת גִּילָם. הוּא גָּלָה, כְּתַמִּיד, רַחֵב דַּעַת מְפַעֵם שְׁעוֹרָר אֶת הַתְּפַעְלוֹתוֹ שֶׁל הַגֶּרֶף וְגָרַם לוֹ הַנָּאֵה רַבָּה.

"עֲתָה אֲרָאָה לָרַב אֶת הַחֲפֵץ הַיָּקָר בְּיֹתֵר שֶׁהֲצַלַחְתִּי לְרַכְשׁ", אָמַר הַגֶּרֶף בְּטוֹן חֲגִיגָה. "אֶת הַחֲפֵץ הַזֶּה שׁוֹמֵר אֲנִי בְּכַפְפֹּת סְגוּרָה. גֵּשׁ הֵנָּה, וְאַצֵּק. לְרֹאשׁוֹנָה הַנֶּהָ מְקַבֵּל בְּיָדוֹ אֵלּוּ אֶת הַמְּפָתָח לְכַפְפֹּת שְׁלִי. הוֹצֵא מִמֶּנָּה בְּבִקְשָׁה אֶת הַחֲפֵץ הַשְּׂמוּר בָּהּ, וְהִבֵּא אוֹתוֹ לְכֹאן!"

וְאַצֵּק נִכְנַס פְּנִימָה אֶל הָאֲרָמוֹן, אָף חָזַר כְּעֵבֹר דַּקּוֹת אֲחֵדוֹת. "הַמְּפָתָח לֹא עוֹבֵד..."

"הֵיאָךְ אֵינְנו עוֹבְדִים?" הִתְפַּלֵּא הַגֶּרֶף. "זֶהוּ הַמְּפָתָח שֶׁל הַכַּפְפֹּת!"

אֵל וְאַצֵּק נִלְוָה עִתָּה יֵאֱנֹק, עוֹזֵר אַחֲרַי שֶׁל הַגֶּרֶף. וְהַשְּׂנִים נָסוּ אֶת כַּחַם יַחַד. אָף הַמְּפָתָח לֹא הֲצִלִיחַ לְפָתַח אֶת הַכַּפְפֹּת.

"יִסְלַח לִי הָרַב", בִּקֵּשׁ הַגֶּרֶף. "כִּכְרֵ אֲשׁוּב..."

הַגֶּרֶף נָסָה אֶת הַמְּפָתָח בְּעֵצְמוֹ, אָף הַכַּפְפֹּת לֹא נִפְתְּחָה. הוּא לֹא יָכוֹל הָיָה לְהַתְמַהֵמָה מִשׁוּם שְׂאוּרָחוֹ הַמְּתִין לוֹ

לְמַטָּה. וְכֹךְ שָׁב אֶל הָרַב, מִצְטַעַר מְאֹד עַל כֹּךְ שֶׁאֵין בְּיָדוֹ לְהִרְאוֹת לָרַב אוֹצֵר נָדִיר, הַמְּפָאֵר שֶׁבְּגִנְזוֹ.

אַחֲרַי שֶׁיֵּצֵא הָרַב לְבֵיתוֹ נִסָּה הַגֶּרֶף שׁוֹב לְפָתַח אֶת הַכַּפְפֹּת, וְהַכַּפְפֹּת -- נִפְתְּחָה!

"הֵלֵא דָבָר הוּא!" סָח הַגֶּרֶף בְּאַכְזָבָה לְעוֹבְדָיו הַיְהוּדִים, שְׁנוֹתָיו בְּחֵצֵר אַחֲרַי צֵאת הָרַב, "הַמְּפָתָח כֵּן עוֹבֵד!"

"מֵהוּ הָאוֹצֵר הַיָּקָר הַזֶּה, שֶׁהַכַּפְפֹּת אוֹצֵרֶת בְּתוֹכָהּ?" הֵעִז אַחַד הָעוֹבְדִים לְשַׁאֵל.

"צֵלֵב עֲתִיק וְיָקָר עָרַף. הָאֲפִיפִיּוֹר בְּכַבּוּדוֹ וּבְעֵצְמוֹ הָעֲנִיק לִי אוֹתוֹ לְפָנַי שְׁנַיִם אֲחֵדוֹת, בְּעֵת שֶׁבִּקְרָתִי בְּרוּמָא", סִפֵּר הַגֶּרֶף בְּגִאָוָה. הוּא לֹא הִבִּין בּוֹדָאֵי פִּשְׁרוֹ שֶׁל הַבָּזֵק הַהַבְנָה שְׁעֵבֵר בְּעֵינֵיהֶם שֶׁל מְאֻזְנֵיו.

כַּעַת הִכַּל הָיָה בְּרוּר. הַמְּפָתָח שְׁעוֹבֵד, הַמְּפָתָח שֶׁלֹּא עֵבֵד. רָגְלֵי חֲסִידָיו יִשְׁמְרוּ ה'.

תְּכַנְנָה רַבָּה הֵיְתָה בְּאֲרָמוֹנוֹ שֶׁל הַגֶּרֶף גּוֹלְחוֹבְסָקִי, אֲחֵד מִבְּעֲלֵי הָאֲחֵזוֹת הַגְּדוֹלִים בְּאוֹסְטְרִיָּה. מֵאוֹת עוֹבְדִים שֶׁקָּדוּ עַל הַכְּנַת חֲגִיגַת יוֹם הַלְדָּתוֹ שֶׁל הַגֶּרֶף. אוֹרְחִים רַבִּים וְחֲשׁוּבִים הִזְמִינוּ כְּמוֹכֵן, מִבְּכִירֵי בְּעֲלֵי הָאֲחֵזוֹת, וְיָדִידִים מִן הַחֲבָרָה הַגְּבוּהָה בְּאוֹסְטְרִיָּה. הַגֶּרֶף הָיָה חָבֵר בְּרִיִּיכְסְטַאג הָאוֹסְטְרִי, וְיָדִידִים רַבִּים הָיוּ לוֹ בְּפוֹלִיטִיקָה, אֲבָל יָדִיד כְּמוֹ הָרַב ר' יִשְׂרָאֵל מֵהוֹסִיאַטִין לֹא הָיָה בְּכָל אֵלּוּ.

לְגֶרֶף הָיוּ קְשׁוּרִים מִיְּחָדִים עִם הָרַבִּי, וְלַעֲתִים קְרוֹבוֹת הָיָה מְגִיעַ אֶל בֵּיתוֹ וּמְשׁוֹחַח אִתּוֹ. קְשׁוּרִים אֵלּוּ הַנִּיבּוֹ סִיעוּ רַב בְּעֵתוֹת צָרָה לִיהוּדֵי הָאֲזוּר. לֹא פָּלָא שֶׁהַגֶּרֶף בִּקֵּשׁ שֶׁגַם הָרַב יָבֹא לְהַשְׁתַּתֵּף בְּחֲגִיגָה וַיִּכְרַךְ אוֹתוֹ.

בְּבֵית הָרַב קָבְלוּ אֶת הַהִזְמָנָה בְּרָגְשׁוֹת מְעֻרְבִים - הָרִי בְּרוּר שֶׁהָרַב אֵינּוּ יָכוֹל לְהִיּוֹת בְּמָקוֹם שֶׁבּוֹ חוֹגְגִים, מְחוֹלְלִים וּמְשַׁתְּפָרִים גּוֹיִים שֶׁאֵין לָהֶם בְּדֵל שֶׁל הַבְּנָה בְּעוֹלָם הַטְּהוֹר הַגְּבוּהָה שֶׁבּוֹ נִמְצָא יְהוּדִי, קַל וְחֹמֶר - אָדָם מְרוֹמָם כְּמוֹתוֹ. מִצַּד שְׁנַי - בְּרוּר שֶׁאֵי אֲפֻשֵׁר לְדַחֹת אֶת הַזְּמַנָּתוֹ שֶׁל הַגֶּרֶף, שֶׁנִּחְלָץ לְסִיעַ בְּכָל עֵת, וּנְדִיבוֹתוֹ כֹּה גְּדוֹלָה כִּלְפֵי הָרַב וּבִקְשׁוֹתָיו שֶׁעַל הַפֶּרֶק.

מֵה עוֹשִׂים?

מִשְׁמָשׁוֹ שֶׁל הָרַב דְּבָרוֹ עִם מְקַרְבֵי הַגֶּרֶף וְהִגִּיעוּ לְמַתָּוָה מִיְּחָד שֶׁבּוֹ יִגִּיעַ הָרַב לְאֲרָמוֹן בְּאֲחֵד מִיְּמֵי הַחֲגִיגָה דְּיֻקָּא בְּשַׁעוֹת הַבֶּקֶר, בְּזִמְן שֶׁהָאוֹרְחִים נָחִים וְהָאֲזוּר שֶׁקֵּט, וְכֵן הָרַב יִתְאַרַח בְּאֲחֵד מִבְּסֻתָּנָיו הַנָּאִים שֶׁל הַגֶּרֶף, וְלֹא בְּתוֹךְ הָאֲרָמוֹן.

בְּבִקְרַת הַמִּיעָד הַמְתִּינָה מְחוּץ לְבֵית הָרַב הַכִּרְכָּרָה הַהַדוּרָה שֶׁהַגֶּרֶף הִקְצָה לְרַבִּי לְטִיּוֹלִים בְּאֲזוּר, וְחִישׁ מֵהַר הַבִּיאַה אוֹתוֹ אֶל פֶּתַח הָאֲרָמוֹן.

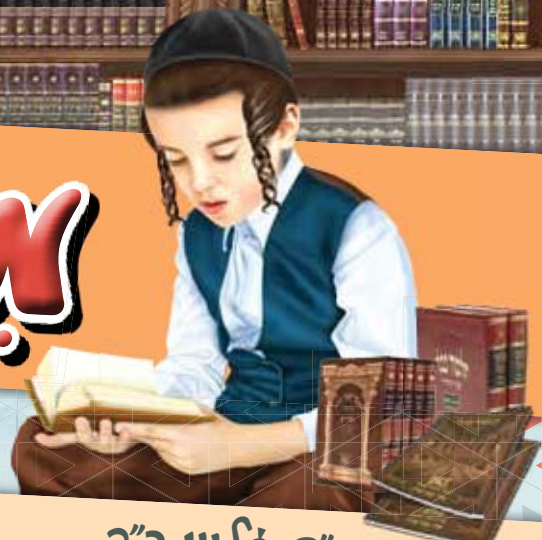
הַגֶּרֶף הָיָה נִרְגָּשׁ לְפָגֵשׁ אֶת הָרַב וּלְקַבֵּל אֶת בְּרוּכָתוֹ הַטּוֹבוֹת, וְהַשְּׂנִים שׁוֹחַחוּ בְּאוֹרֵי הַנְּעִים שֶׁל הַבֶּקֶר.

"מִבְּקֵשׁ אֲנִי לְהִרְאוֹת לָרַב כְּמָה חֲפְצִים יָפִים וּבְעֲלֵי עָרַף שֶׁהַשְּׂגִיתִי בְּמִשְׁוֹ הַשְּׂנִים", אָמַר הַגֶּרֶף. הוּא יָדַע שֶׁהָרַב לֹא יִתְרַשֵּׁם מִרַב אֲחֵזוֹתָיו, מִיְּפִיּוֹ שֶׁל הָאֲרָמוֹן אוֹ מִטַּעַמָּם שֶׁל מְאָכְלָיו. וּבְכָל זֹאת חָשׁוּב הָיָה לְגֶרֶף לְהִרְשִׁים אֶת הָרַב, אוֹלֵי דְּיֻקָּא מִשׁוּם שֶׁהַעֲרִיף אוֹתוֹ יוֹתֵר מִכָּלָם.

בית הכנסת בהוסיאטין
CC BY SA 4.0

אֶלְדָּנוֹת

פֶּרֶשֶׁת וַיֵּאָבֵד

לְעֵשֶׂת מִצְוֹת

הַסֵּד, אֲדִיוֹן ר"כ

פלונית ובעזרתה יתברך תבוא לך הישועה. ויהי אך ראה בעל האכסניה את העני בפתח ביתו, ומיד שאלו: הבאת לי מכתב מהרבי מקוסוב? התפלא העני ושאל את העשיר: זאת מנין לך? ענה לו בעל האכסניה: הלילה נגלה אלי הרבי מקוסוב ואמר לי כי הגיעה השעה שאפרע לך את החוב שאני חייב לך זה מכבר. בתחלה לא הבין העני את הפונה, אולם לאחר שבעל האכסניה ערך לפניו שילחון במיטב המאכלים, נזכר הוא באותם נשכחות והתמונה התבהרה לו.

בעל האכסניה הודיע לעני כי יסעו בצומת אל הרבי מקוסוב וככל מה שייורה הרבי לתת לו - יתן לו בעל האכסניה. ואכן, הרבי מקוסוב הורה לו לתת ליהודי סכום כסף הגון שיאפשר לו לפתח את עסקיו מחדש. אז הבין העשיר-עני את פונת הרבי: נתנה זו תהא לטובתך, שכן רק בזכות נתינת צדקה זו אכן התהפך עליו עתה הגלגל לטובה ולברכה.

ירידתו זו היא התחלת עלייתו

והנה הרב הקדוש מסוכוטשוב, השם משמואל, זיע"א (תרע"ז) באר רעיון זה בתוך דברי הפסוק (בראשית מה כז): 'וידברו אליו את כל דברי יוסף אשר דבר אלהם וירא את העגלות אשר שלח יוסף לשאת אתו ותחי רוח יעקב אביהם', לאחר שהקדים לפרש ענין העגלות שהוא מלשון עגול וגלגל חוזר בעולם.

ונראה לפרש ענין העגלות שהוא מלשון עגול, ונקרא על שם האופנים, כי אופני העגלה עגלים, וכל דבר עגול המתגלגל ממעלה למטה, נקודת גבנונית העגול כשהוא יורד ומשפיל, לא יתכן לקרותו ירידה בהחלט, כי ירידתו זו היא התחלת עלייתו שנית וחוזר חלילה. והוא רמו ומשל נפלא על מארעות האדם וילדי יומו, כי אין ירידתו והשפלתו נקראת ירידה בהחלט, וזכום הרואה את הנולד רואה בכל ירידה התחלת עלייה, וכן להפוך כששעתו מצלחת לא ירום לבבו וישקוף ויראה בכל עלייה ירידה, ובאמת שזו היא עצה נכונה לפני האיש שלא יהיה רובץ תחת משאו, אלא יבטח בשם ה' וישעו באלקיו, כי ירידתו זוהי עלייתו, ומלקלתו מקנתו, וכן להפוך כשהאפן עולה הוא מעמד לירידה ועיי"ש באריכות.

(מתוך הספר ספיר ויהלום - להרב הגאון רבי מנחם מנדל פומרנץ שליט"א)

אולם לא סכום כה גדול, הסתפל עליו האהבת שלום ואמר לו: דע לך כי לטובתך באה בקשתי זו...

התפלא העשיר עוד יותר ושאל את היהודי: ברור שנתנית צדקה טובה היא לנו, ואולם מה טובה נוספת תבוא לי מנתינת זו? הרהר האהבת שלום וענה לעשיר חרישית: אין איש היודע מה ילד יום, ועדין אני אומר לך כי נתנה זו תהיה לטובתך... חשב העשיר ולבסוף התרצה, הוציא את הסכום המבוקש ונתנו לצדיק.

כעת בקש ממנו האהבת שלום, שיואל נא לסובב את הסוסים אל כוון הכפר הסמוך, למען יוכל לראות בעיניו עד כמה נחוצה היתה נתינת צדקה זו.

ואכן כך היה: האהבת שלום ביחד עם אותו יהודי עשיר נסעו אל עבר האכסניה ונתנו ליהודי את סכום הכסף הגדול, למען יוכל לפרע את חובות העבר והיה בידו גם לקנות אוכל ובגדים לילדיו ולהמשיך להפעיל את האכסניה קראוי.

בטרם נפרדו מבעל האכסניה רכן האהבת שלום ולחש דבר מה לאזניו של בעל האכסניה, הלה היה נראה מפתע אולם הנהו בראשו כמי שמסכים לדברים שנאמרו לו. כשהגיעו האהבת שלום והעשיר לחצרו של הרבי שמח הרבי מאד, וברוח קדשו אמר: פנו דרך לעשי המצוה, ואז נפנה הרבי ושאל את האהבת שלום: האם הדרכת את בעל האכסניה כיצד יהיה עליו לנהג בעתיד? האהבת שלום ענה בחיוב, ופני הצדיקים האירו באור יקרות.

חלפו שנים רבות, הרבי מו'בריזא נתבקש לישיבה של מעלה. האהבת שלום החל להנהיג את צאן מרעיתו. באותה עירה קטנה עלה בעל האכסניה על דרך המלך, הוא התבסס בעסקיו ועשה חיל. רק אותו יהודי עשיר, התהפך עליו הגלגל וירד מנכסיו עד שנעשה עני המחזר על הפתחים. כך היה הולך ממקום למקום ואוסף כסף למחיתו.

ויהי היום, ואותו יהודי הודמן לעירת קוסוב, מקום משכנו של האהבת שלום, והוא נכנס אל הקדש פנימה תוף כדי שהוא מקנה לקבל מטבע יפה לצדקה. אותו יהודי לא זזה את הרבי כמי שהסיע אותו בשעתו, אולם הרבי הפירו תקף ומיד, נטל הרבי דף גיר וכתב עליו את המלים הבאות: 'הגיעה השעה של פריעת החוב'. קפל הרבי את הגיר, הכניסו למעטפה, ואמר לעני: מכתב זה שהנני נתן בידך מסר נא לבעל האכסניה בעירה

'הגיעה השעה של פריעת החוב'

וידברו אליו את כל דברי יוסף אשר דבר אלהם וירא את העגלות אשר שלח יוסף לשאת אתו ותחי רוח יעקב אביהם (מה, כז).

מעשה בהרב הקדוש רבי מנחם מנדל מקוסוב זיע"א, בעל 'אהבת שלום', אשר עשה דרכו אל רבו הרב הקדוש רבי משולם פייביש מו'בריזא זיע"א, בעל 'שיר דברי אמת', לשבת בצלא דמהימנותא.

מחמת ענייתו עשה האהבת שלום את דרכו ברגל. ביום חמישי לפנות ערב הגיע האהבת שלום אל כפר קטן כשהוא רעב ועיף מעמל הדרך והבחין באכסניה יהודית קטנה ובקש להכנס לתוכה. בעל האכסניה קדמו במאור פנים, ואמר לו: אמנם אין לי מה להציע בפניכם לאכול, אך שכן עני ואביון אנכי, והלחם שהיה ברשותי אול, אך אשמח להציע בפניכם משה בכדי שתוכלו לנוח.

נכנס האהבת שלום אל האכסניה, והחל להתעניין במצבו של בעל האכסניה, שאכן ספר לו על מר גורלו: בעבר היו פוקדים אורחים את הכפר ופרנסתי היתה מצויה מהם. אלא שלאחרונה חדל המזל להאיר פנים. עברו דרכים כמעט ואינם פוקדים את האכסניה, ואין לי כסף כדי לרכש מזון ובגוד עבור בני משפחתי, וגרוע מקה: אין לי כסף אפילו בכדי לשלם את דמי שכירות האכסניה השיקת לפרץ, ומצוי אני בסכנה גדולה שמה הפרץ יחליט להשליכי מהאכסניה ולקחת את חפצי המעטים כתשלום על חוב השכירות.

האהבת שלום קאב את מצבו של בעל האכסניה ועודדו במלים נרגשות כי ישועת ה' קרובה לבוא.

בבקר, לאחר שנפרד האהבת שלום מבעל האכסניה ויצא להמשך דרכו, הבחין הרבי בעגלה הדורה בה נוסע יהודי עשיר המזמין אותו לעלות אל בעגלה ולהצטרף אתו ל'בריזא.

אלא שהאהבת שלום לא הסכים לעלות אל העגלה ואמר לאותו יהודי: לא אסע עמך אלא אם כן תתן לי ארבעים רייניש לצרכי צדקה. התפלא העשיר לנכח העזתו של היהודי אותו הוא לא הכיר, אולם הכרת פניו ענתה בו שאדם גדול הוא, ואמר: וכי לא דרך שאני מזמין אותך להצטרף חנם לנסיעה אלא שעוד אטה דורש ממני סכום כה גדול? מספים אני לתת לך סכום כסף נאה לצדקה, רייניש אחד או אפילו כמה ריינישים.

חידון אֶלְדָּנוֹת - נושא פרסים היכן בפרשתנו מישוה עונה במלה "הנני"?

פתרון החידה - ראש השנה:

ש. איזה הוספה מוסיפים בתפילה במהלך חודש תשרי ומחליפים בו כמה מילים 4 פעמים? ת. "עלה ויבוא". בראש השנה אומרים "ביום הזכרון הזה", ביום כפור "ביום הכפורים הזה", בחג הסוכות אומרים "ביום חג הסוכות הזה", בשמיני עצרת - "ביום שמיני עצרת החג הזה".

שם הזוכה בסידור מתיבתא מנחה מעריב בהוצאת "עוז והדר":

ראש השנה:
ה' ישראל דוד גרבר מאלעד.

פתרון החידה וכן שם הזוכה, יפורסמו א"ה בגליונות הבאים

הפותרים נכונה יכנסו להגרלה א"ה

על סידור מתיבתא מנחה מעריב בהוצאת "עוז והדר".

את הפתרונות יש לשלוח אלינו עד ליום שני

למספר פקס: 077-470-26-81

או למייל: magdenot@gmail.com

נא לכתוב שם, כתובת מדויקת וטלפון.

בראש הדף לציין "עבור חידון לנוער".

סיפורים נפלאים לילדים

פַּרְשַׁת וַיִּגַּשׁ

כְּדֵי לְשַׁכַּח אֶת צַעְרוֹ וּלְהַפִּיג אֶת חֲשׂוֹתָיו,
הִבְטִיחוּ הַבָּן כִּי יִמְשִׁיךְ לְשֹׁמֵר עַל הַתּוֹרָה
וְהַמִּצְוֹת, וְלֹא תִפְגַּע רוּחַנִיּוֹתוֹ בְּמֵאוּמָה.

זְמַן קָצֵר לְאַחַר שֶׁהִגִּיעַ הַבֵּן לְבְרְלִין כָּבָר
נִכְרוּ בוֹ אוֹתוֹת הַמְּקוֹם. אֵט אֵט זָנַח אֶת דְּרָךְ
אֲבוֹתָיו עַד אֲשֶׁר נִטְמַע לְגַמְרֵי בְּמִקְוֵמוֹ
הַחֲדָשׁ. גָּלַח אֶת זְקֵנוֹ, קָצַץ אֶת פְּאוֹתָיו,
וְעָטָה עָלָיו מְרָאָה שְׂתֵיתָאִים לְסִבִּיבָה
הַנְּכָרִית.

יוֹם אֶחָד קָבַל הָאָב מִכְּתָב מִבְּנוֹ וּבוֹ הוֹדִיעוּ
כִּי בְּכוֹנְתוֹ לְבַקְרוֹ לְפָנָיו חָג הַפֶּסַח.

שָׂמַח הָאָב שֶׁמָּחָה גְדוּלָּה. בְּסִתֵּר לְבוֹ צָפָה
לְפָגֵשׁ אֶת בְּנוֹ פָּנִים אֶל פָּנִים כְּדֵי לְתַהוֹת עַל
קִנְיָנוֹ וּלְהוֹכֵחַ בְּמוֹ עֵינָיו הָאֵם נִשְׁתַּמְרָה
צוּרְתוֹ הַיְהוּדִית.

מָה עָשָׂה הַבֵּן? לְקִרְאָת שׁוּבוֹ לְבֵית אָבִיו
הַחֵל לְגַדֵּל אֶת זְקֵנוֹ וּפְאוֹתָיו, וּכְשֶׁהִגִּיעַ מוֹעֵד
הַנְּסִיעָה כָּבָר הִשִּׁיב לְעַצְמוֹ אֶת מְרָאָהוּ
הַיְהוּדִי מִשְׁכָּבֵר הַיָּמִים.

כְּשֶׁרָאָה הָאָב אֶת מְרָאָה בְּנוֹ, שָׂמַח בְּלְבוֹ עַל
כֶּךָ שֶׁגַּם בְּסִבִּיבָתוֹ הַחֲדָשָׁה הוּא מִקְפִּיד עַל
מְרָאָה יְהוּדִי.

"וַיִּגִּידוּ לוֹ לֵאמֹר עוֹד יוֹסֵף חַי וְכִי הוּא
מִשַּׁל בְּכָל אֶרֶץ מִצְרַיִם וַיִּפָּג לְבוֹ כִּי לֹא
הָאֱמִינִן לָהֶם וַיְדַבְּרוּ אֵלָיו אֶת כָּל דְּבָרֵי
יוֹסֵף אֲשֶׁר דִּבֶּר אֲלֵהֶם וַיִּרְא אֶת הָעֵגְלוֹת
אֲשֶׁר שָׁלַח יוֹסֵף לְשֵׂאת אֹתוֹ וַתַּחֲי רוּחַ
יַעֲקֹב אֲבִיהֶם" (מֵה, כו - כז)

מִדּוּעַ כְּאֲשֶׁר אָמְרוּ לוֹ "עוֹד יוֹסֵף חַי" לֹא
הָאֱמִינָם, וְרַק הָעֵגְלוֹת שֶׁשָּׁלַח יוֹסֵף לְהַבִּיאוֹ
הִחִיו אֶת רוּחוֹ?

בְּסִפֵּר חֲזוֹן יִשְׁעִיהוּ פִּרְשׁ זֹאת בְּדֶרֶךְ מְשָׁל:
הִיָּה יְהוּדִי בְּפוֹלִין שְׁבָנוֹ נִמְשַׁךְ לְהַשְׁכָּלָה.

יוֹם אֶחָד הוֹדִיעַ לְאָבִיו כִּי הִחְלִיט לְנִסְעַ
לְבְרְלִין לְלַמֵּד בְּאוּנִיבֶרְסִיטֵה הַמְּקוֹמִית.

אָבִיו הִצְטַעַר צַעַר רַב, וְנִסָּה לְהֵנִיא אֶת בְּנוֹ
מִכּוֹנְתוֹ.

הוּא תָאָר בְּפָנָיו אֶת הַסְּכָנוֹת הַרוּחַנִיּוֹת
שֶׁיֵּאֲלָץ לְהִתְמוּדֵד עִמָּהֶן, וּמִי יוֹדֵעַ אִם יַעֲלֶה
הַדְּבָר בְּיָדוֹ. אַךְ הַבֵּן הִיָּה נְחוּשׁ בְּדַעְתּוֹ וְכָל
הַהִפְצָרוֹת שֶׁל הָאָב עָלוּ בַתְּהוֹ.

לְעִי"נ הַרְה"צ

ר' פִּנְחָס בֵּן ר' בְּנִימִין בִּינוּשׁ רוֹזֵנְבוּים זְצוּק"ל

כ"ו בְּנִיסָן תשע"ז

בְּנֵי: "עוד יוסף חי", אך הוא מאן להאמין להם. גם בְּשֵׁהשְׁמִיעוּ בְּפָנָיו "את כל דברי יוסף" - "סימן מסר להם במה הִיָּה עוסק בְּשִׁפְרֵשׁ מִמֶּנּוּ, בְּפָרְשֵׁת עֵגְלָה עֲרוּפָה" - עֲדִין נִתְקַשָּׁה יַעֲקֹב לְהֵאֱמִין לָהֶם. אולי כָּל אֵלוֹ סִימָנִים שֶׁנִּוְעָדוּ לְכִסּוֹת עַל הָאֱמֶת. אָבֵל כִּאֲשֶׁר רָאָה אֶת הָעֵגְלוֹת אֲשֶׁר שָׁלַח יוֹסֵף לְשִׂאת אֹתוֹ, אָמַר: אִם יוֹסֵף מוֹכֵן שָׂאֲבֹא אֲנִי לְרֵאוֹתוֹ - אֹת הוּא כִּי שְׁלוֹם לוֹ, וְנִשְׁאַר בְּדַרְגָּתוֹ הַרוּחָנִית, וְרַק אִזּוֹ "וַתְּחִי רוּחַ יַעֲקֹב". (וּמְתוֹק הָאוֹר)

"וַיִּלְקֹט יוֹסֵף אֶת כָּל הַכֶּסֶף" (מז, יב)

פַּעַם בָּאוּ אֲנָשִׁים אֶל הַגָּאוֹן רַבֵּי חַיִּים סוֹלוּבֵיץ'קִי זצ"ל בְּטַעֲנָה כִּי הִגְבִּיאֵי שֶׁל בֵּית מִדְרָשׁ נַעֲשָׂה "גִּנְב", וְעַל כֵּן רוֹצִים לְפַטְרוֹ מִגְּבִאוֹתוֹ...

שָׁאֵל אוֹתָם רַבֵּי חַיִּים: "הֵאֵם הִגְבִּיאֵי הִיָּה גִּנְב קֶדֶם שֶׁמִּנּוּהוּ?" וְהִשִּׁיבוּ כִּי קֶדֶם לָכֵן, לֹא הִיָּה גִּנְב.

אָמַר לָהֶם רַבֵּי חַיִּים: אִם כֵּן, מָה תְּרוּיָחוּ כִּשְׁתַּמְּנוּ גִּבֵּאֵי חֹדֶשׁ, הֲרֵי הֲרֵאוֹשׁוֹן נַעֲשָׂה גִּנְב רַק אֲצִלְכֶם, וְאִם כֵּן, אִם תַּמְנוּ אַחֵר, גַּם הוּא יַעֲשֶׂה "גִּנְב"...

(עֲבָדוֹת לְבֵית בְּרִיסק)

א גוט שבת

- "וְהֵאֵם אַתָּה מִקְפִּיד גַּם עַל אֲרַח חַיִּים יְהוּדִי?"

- "בְּוֹדָאֵי, אָבֵא. אִם אֲנִי מִתְהַלֵּךְ בְּרַחוּבוֹת בְּרִלִין בִּלְבוּשׁ יְהוּדִי, מְגַדֵּל זָקֵן וּפְאוֹת, אֲפָשֶׁר לְלַמֵּד מִכֶּךָ עַל אֲרַח חַיִּי"...

נָחָה דַעֲתוֹ שֶׁל הָאֵב, וְלֵאחֵר חֵג הַפֶּסַח נִפְרַד מִבְּנוֹ בְּלֵב שְׁלֵם. כֶּךָ חֹזֵר הַדְּבָר עַל עֲצֻמוֹ מִדֵּי שָׁנָה בְּשָׁנָה, לְקִרְאֵת חֵג הַפֶּסַח הִיָּה בְּנוֹ מְגַדֵּל זָקֵן וּפְאוֹת, וְעַם מְרֵאָהוּ הַיְהוּדִי הִיָּה שָׁב לְבֵית אָבִיו לַעֲשׂוֹת אֶת הַפֶּסַח, וְלֵאחֲרָיו הִיָּה שָׁב לְבְּרִלִין.

לְיָמִים הוּא נִשָּׂא אִשָּׁה נְכָרִית וְנִתַּק אֶת עֲצֻמוֹ לְגַמְרֵי מַעֲבָרוֹ.

יוֹם אֶחָד קָבַל הַבֵּן מִכְּתָב מֵאָבִיו: "כָּל שָׁנָה אַתָּה בָּא לְבַקֵּר אוֹתִי, הַפַּעַם אֲנִי רוֹצֶה לְבַקֵּר אוֹתְךָ בְּבֵיתְךָ".

הִתְחַמַּק הַבֵּן בְּתוֹאֲנוֹת שׁוֹנוֹת.

חַשׁ הָאֵב שֶׁמִּשְׁהוּ לֹא כְּשׁוֹרָה. מָה עֲשָׂה? עָלָה עַל הַרְכָּבֵת הַרְאוֹשׁוֹנָה לְבְּרִלִין, וּבְהִפְתָּעָה גִּמּוּרָה הוֹפִיעַ בְּבֵית בְּנוֹ.

כִּשְׁפָתָחָה בַעֲלַת הַבַּיִת הַגּוֹיָה אֶת הַדְּלֵת. הִיָּה בְּטוּחַ כִּי זוֹ הַמְּשֻׁרְתֵת. הֵיכֵן בַּעַל הַבַּיִת? שָׁאֵל.

כִּשְׁהוֹפִיעַ בְּנוֹ לְמוֹלוֹ חֲשָׁכוֹ עֵינָיו, וְהוּא נָפַל מִתַּעֲלָף אֲרָצָה.

הַנִּמְשָׁל: יַעֲקֹב אָבִינוּ לֹא יָדַע מִשְׁלוֹם בְּנוֹ וְחָשַׁשׁ לְחַיָּו,

וְעוֹד יוֹתֵר חָשַׁשׁ לְמַצְבוֹ הַרוּחָנִי, אָמְרוּ לוֹ

שבת טיש

מתוך סדרת ספרי "שבת טיש"

ספורים ואגדות פנינים ופרפראות מדות והליכות

ספורים בפרשה

ועתה אל־תעצבו (מה, ה)

אל רבי יוד משה מטשורטקוב, הגיע פעם אדם אחד במוצאי יום־טוב, כשהוא שרוי בעצב ושברוך־לב מפני משפט קשה שהיה עליו בדיני נפשות. באותה שעה, יצאו החסידים במחול מתוך שמחה של מצוה במוצאי החג, וכשהאיש נכנס אל הצדיק לבקש ממנו לעזור עליו רחמים, שאלו: "מדוע לא תלך גם אתה לרקוד עם החסידים?" ומיד ספר לו מעשה שארע עם הבעל־שם־טוב שעמד פעם במוצאי יום הכפורים והמתין לקדש את הלכנה, אך היא לא נראתה ברקיע. הצטרף הבעל־שם־טוב מאד על העדר המצוה, כי ראה בקד סמן שלא התקבלו תפלותיהם של ישראל, אולם החסידים לא ידעו מאומה וכדרךם בכל מוצאי יום הכפורים, יצאו ברקוד מתוך התלהבות קדש בגמת השמחה שהיו עושים לבהן הגדול בצאתו בשלום מן הקדש. השמחה הלכה וגברה, עד שהבעל־שם־טוב עצמו הצטרף לרקודים, ובתוך כך התפזרו הענינים והלכנה נראתה בטירתה. אמר על כך הבעל־שם־טוב, שמה שבקש לפעל במדרגותיו הגבוהות, פעלו החסידים באמצעות שמחתם האמתית. "מכאן אתה למד", סיס הצדיק מטשורטקוב את דבריו, "שצריך האדם להיות שרוי תמיד בשמחה ובאמונה תמימה, ואף בשעה שהאדם נמצא במצוקה חלילה, יכול הוא לפעל ישועות אם יהיה שרוי בשמחה ובאמונה שלמה".

ספר פעם רבי ברוך מרדכי מקוֹדינוב, כי אביו רבי שלמה חיים הוכיחו ויסרו קשות על מדת העצבות והמרה שחרה שבו. שאל רבי ברוך מרדכי את אביו: "מדוע מיסר אתה אותי דוקא על העצבות, והרי לקוי אני במדות מגנות יותר ממנה?" ואביו השיב לו: "בטוהני, שעל מדותיה המגנות תשוב בתשובה שלמה, אולם חושש אני שמא לא תשוב על העצבות שבה, פי אינה רואה בזה חטא". סיס רבי ברוך מרדכי ואמר: "דבר זה רמז יוסף הצדיק לא־היו באמרו 'ועתה אל־תעצבו', אין ועתה אלא לשון תשובה בדברי חז"ל, והתכוון לומר להם, תחלה עליכם לשוב על העצבות שבכם".

רבי משה מקרין ראה פעם אדם אחד שרוי בצער גדול. פנה אליו ושאל: "מיצד נוטל אתה על עצמך חטא כה גדול? שהרי בשעה שאדם מצטער שכינה מצטערת עמו, ואיך אפשר לצער השכינה בגלל ענינים גשמיים!?"

רק אדמת הפנינים לבדם לא היתה לפרעה (מז, כו)

רבי אפרים זלמן מרגליות מברוד, בעל שו"ת "בית אפרים", זכה לשני שלחנות, תורה וגדלה במקום אחד. בעל נכסים רבים היה, אולם הוא סרב לשלם את מסי הקהלה שהוטלו עליו, מפני הנפסק בשלחן ערוך שתלמידי חכמים פטורים מכל מיני מסים, בין מסים הקצובים על בני העיר, ובין מס שהוא קצוב על כל איש לבדו. לעמיתו, מאנו ראשי הקהל לקבל את דבריו, והצביעו על הדברים שנאמרו שם להלן, כי מי שיש לו מעט אמונה או מעט משא ומתן להתפרנס בו, חייב במס. השיב להם רבי אפרים זלמן טענה נצחת ואמר: "יצאו וראו, שגם פרעה יוסף במצרים לא קנו את אדמת הפנינים והותירו אותם להם. ולא תהא בהנת פננדקית, שלא יהיו בהני המצרים חשוכים יותר מרבי ישראל, להבדיל".

פנינים

ויגש אליו יהודה (מד, יח) - כל אות שניה בגימטריה גאולה, כי רמז לו שעתיד לצאת מיהודה מלך המשיח שינאל את ישראל, ומיוסף עתיד לצאת משיח ברי־יוסף. (לבי שמח)

כי למחיה שלחני אלמים (מה, ה) - נצנצה ביוסף רוח הקדש באמרו למחיה, שהיא בגימטריה 93, שהרי 93 שנה היה במצרים מאז היותו בן 17 ועד מותו בן 110, ונתת כי בגימטריה 30, כי בן 30 היה יוסף בעמדו לפני פרעה ובזכות זה היה לא־היו למחיה. (אמרי מנחה)

ולאביו שלח בזאת (מה, כג) - אמרו חז"ל, ששלח לו יון וישן וגריסין של פול. יון וישן בגימטריה ת"ל שנות גלות מצרים, והשעבוד היה רק קט"ז שנים במנין פו"ל. (החיד"א)

בזאת בגימטריה קמנין התי' שהוא שם הפרנסה, כי יוסף שלח לעקב להתפלל על הפרנסה ולכטל את גזרת שבע שנות הרעב. והשם יעקב הוא בגימטריה סא"ל פא"י שגם הם שמות של פרנסה ושלשתם רמוזים בפסוק בותח את־ידו, ואכן מיד כשבא יעקב למצרים פסק הרעב, ולכן נאמר ויאמר פרעה אל־יעקב ראשי תבות פא"י, וכן ראשי התבות ויאמר יעקב אל־פרעה. (באתי לארמוני)

אל־תרגזו בדרך (מה, כד) - בגימטריה ארבע ציצית, שסגולה היא לאחוז בציצית להסיר את הפעם, וגם כנה בגימטריה פעם. (שומר אמונים)

ואנכי אעלה גס־עלה (מד, ד) - מפני שלש סבות לא רצה יעקב להקבר במצרים, מפני שעפרה עתיד להיות כנים, מפני גלגול מחלות ושללא יעשהו עבודה זרה, ושלשתן רמוזות בפסוק זה. אעלה ראשי תבות אחריתה להיות עפרה כנים, גם ראשי תבות גלגול מחלות, עלה ראשי תבות לסבת עבודת האלילים. (בני שלמה)

עלה בה"א, לרמז שיעלו אחר חמשה דורות. יעקב, לוי, קהת, עמרם, משה. (מעין התורה)

עודך חי (מו, ל) - בגימטריה אין לי חטא, מפני שיעקב הצטרע שמא יורד לגיהנם על שמת בנו בחייו כפי שאמרו חז"ל, ועכשו שראו חי התשובה דעתו. (מגיד חדשות)

היה היה

והגדתם לאבי את כל כבודי במצרים

שנת תקפ"ב. פולין הקסידית שרויה בלה בסערת רוחות וחסידיה פקוקה. כלם מתבוננים לקראת שמחת הנשואין שעתידה להתקיים בעירה קטנה בשם אוסטי'לה, שעמדה בצמת דרכים חשוב, בגבולותיה של פולין, רוסיה ואוקראינה. כמעט אין איש מכיר את העירה הקטנה, אולם עתידה היא להתפרסם בזכות התנהגותה הגדולה שהתקיימה בה, שנחשבת עד היום כארוע הגדול ביותר בתולדות החסידות, ומפרסמת בשם 'התנהגותה הגדולה באוסטי'לה'. החתן והכלה היו צאצאים של גדולי הצדיקים בדור ההוא, ובראשם זקן צדיקי הדור ה'אוהב ישראל' מאפסא, שריד תלמידיו של הרבי ר' אלימלך מליז'נסק. אבי החתן רבי שמואל יחיאל מבוטוש, הוא רבי דן יינגרליב חתנו של הרב מאפסא, ובנו של רבי יצחק מרדכי בן המגיד מזלוטשוב. הכלה היא בתו של רבי יוסף מהורביטשוב בנו של רבי מרדכי מנסכוי, שהתגורר באותה שעה באוסטי'לה. אל שמחת החתונה, הזמנו כל גדולי הצדיקים מקדינות פולין, אוסטריה, גליציה, רוסיה, אוקראינה והנגריה, והשתתפו בה למעלה ממאתים לוגשי לבן, צדיקים מפרסמים, בהם רבים מתלמידי החוזה מלבלין ועוד.

אך עקר פרסומה של החתונה היה בגלל ההכרעה שהיתה בה לגבי שיטת פשיסחא והעומד בראשה, הרבי ר' בונים מפשיסחא. השמועות על הנהגותיהם המשונות של חסידיו פשיסחא נפוצו לכל עבר. אמרו שהם מאחרים את זמן התפלה, מזלזלים בצדיקי הדור ולועגים למופתי הצדיקים, ויש מהם אף שמזלזלים במצוות. את ההצטרפות כי חסידים נתלים באלו הגבוה של 'היהודי הקדוש' מפשיסחא, דחה המאור ושמש, בהיותו 'היהודי' זכך את נפשו ונעשה למעלה מן השכל אך אין לאנשים מן השורה ללכת בדרכיו. אולם למרות ההתנגדות הגדולה, הצטרפו רבים וטובים לחבורת פשיסחא, בהם למדנים ואברכים מבקרים שהצטרפו בהמוניהם לכבשונה הלוחט של פשיסחא. אך עקר הרעש נעשה עם הצטרפותו של החדושי הר"מ, שהיה אז אברך צעיר אך כבר התבלט בגאונותו העצומה וכלם גמרו עליו את ההלל. רבו הקודם, רבי משה אלזקים פריעה מקוץ'ניץ, בנו של המגיד מקוץ'ניץ, הצטרעו מאד על תלמידו הגדול שעזבו, והתבטאו בכאבל: "הוא פגם לי שבת אחת, חושש אני שמא תפגמנה לו שבתות הרבה". דבריו של צדיק עושים רשם, וכל שלשה עשר ילדיו של החדושי הר"מ נפטרו על פניו, רחמנא לצלן, בשבת קדש.

התכנסו תלמידי החוזה מלבלין וזקני הצדיקים, כדי לטפס עצה בנוגע לחבורת פשיסחא. הדעת היתה נוטה להחרים את בני החבורה ולאסור את דרכם, אך שומה היה עליהם לקבל את ברכתו של זקן הצדיקים ה'אוהב ישראל' מאפסא, ועל-כן החלט לנצל את ההזדמנות בחתנת נכדו באוסטי'לה, להעמיד שם את רבי בונים מפשיסחא עצמו בנכוח פתוח ומקובל עם כל דעת גדולי הצדיקים את היחס אליו ואל חבורתו. כשהגיעה ההזמנה לפשיסחא, החל רבי בונים בהכנותיו לנסיעה, אולם גדולי החסידים טענו שאין זה מן הראוי. רבי מנחם מנדל מקוץ'ניץ הודיע שהוא ישיב את עצמו תחת עגלת הרבי ולא יספיק לנסיעתו, ואם יסע - יגלו כל תלמידיו עמו. קבל רבי בונים את הדברים והחליט לשלח משלחת כדי להצדיק את דרכו, והיא תרכב מלמדן, חסיד, חכם, עשיר ובעל לשון. רבי יצחק מאיר מגור החדושי הר"מ היה המלמדן, רבי פיגל מגריצא תלמיד החוזה היה החסיד, רבי זושא משדליץ - החכם, רבי יששכר בר הורוויץ, חתנה של תמרל הננידה המפרסמת - העשיר, ורבי אליעזר בר מגרובוביץ - בעל הלשון, בהיותו בעל לשון חדה פתער.

בשמחת הנשואין השתתפו כאמור המון רב וצדיקים מפרסמים. בין הבאים בלט רבי ישראל מרוז'ין, שעל-אף היותו אז אברך צעיר כבן עשרים וחמש, חלקו לו כבוד רב והרב מאפסא אף חגר לו את אבנטו כשנפל מנומו, ואמר שמן השמים זפוחו בגלילת ספר תורה, לפני הקפה, פתח הרב מאפסא בדברי תורה והציג קשיה עמקה בדברי הרמב"ם. נפו לתרץ את קשייתו, אך הוא דחה את כל התרוצים, עד שהחדושי הר"מ תרץ את הדברים בתרוץ פלאי. נכנס עמו הרב מאפסא בדברים, וכשנודע לו כי הוא חסידו של רבי בונים מפשיסחא, נפלו הדברים על ראשי השומעים פרעם. בשעת הפעדה, הורה הרב מאפסא להושיב בראש השלחן את החדושי הר"מ, אברך צעיר בין עשרות צדיקים באים בימים, ולאחר מכן החלו פמה מן המתנגדים לדרבה של פשיסחא לשטח את טענותיהם כנגדה והדגישו כי אין לזמרים שם תורה ומזלזלים בצדיקים אחרים. כמענה, קם בעל הלשון של המשלחת הפשיסחאית, רבי אליעזר מגרובוביץ, והשיב על הטענות אחת לאחת בלהט ובעז, ואף רבי ירחמאל מפשיסחא בנו של 'היהודי הקדוש' ספר, כי אביו פנה את רבי בונים 'קדחת לבני', הפך הכרעה לטובת חבורת פשיסחא, והרב מאפסא שוב לא שת לבו לדברי המתנגדים וסרב אף לשמע את דבריו הנוקבים של רבי שמעון מזליחוב שהיה מזקני צדיקי הדור. בשעת הרקודים, הזמין הרב מאפסא את החדושי הר"מ לרקד עמו, ולפסעים אמר: "אברך זה פלו שבת, פלו קדש".

מאוסטי'לה, שגר החדושי הר"מ מכתב לרבו רבי בונים ובו ספר על נצחונם הגדול, ועל הכבוד הגדול שנחל בשמחת הנשואין. קרא רבי בונים לבני החבורה ואמר להם בהתפעלות גדולה: "ראו נא מה כותב רבי יצחק מאיר. הוא כבר הגיע לבחינה כזו, שייכול הוא לקבל כבוד ואין הדבר משפיע עליו". והוסיף: "זה מה שאמר יוסף הצדיק לאחיו והגדתם לאבי את כל כבודי במצרים".

מאורות

רבי הקדוש רבי צבי הירש מפניסק זצ"ל ליום ההולולא ז' בטבת תק"מ

בנו יחידו של הבעל-שם-טוב הקדוש. צדיק נסתר, אשר הגניע את דרכיו בענה והתנהג כאחד מפשרי העם. קבל תורה מפי אביו ומדודו רבי גרשון מקיטוב. לא אבה להתעשר בכתר ההנהגה של חסידיו אביו והמגיד מזוויטש התמנה כממלא מקומו של הבעל-שם-טוב. ועל זה אמר בעל התולדות, כי השכינה הקדושה עברה עם תרמילה' מקוויבו למוז'יטש. יש אומרים שתחלה התמנה רבי צבי לממלא מקום אביו, ולאחר שנה העביר את ההנהגה אל המגיד ואמר שדך צוה לו אביו באותו יום. לפני הסתלקות הבעל-שם-טוב עמד וצפה ליד מטחו, והוא אמר כי ישרו לשה קדושה ואינו זקוק למאמה. עוד בימי אביו, התמסר לפדיון שבויים והלך בשליחות אביו אל הפריצים כדי לפעל אצלם להוציא לחרות את החוכרים היהודים שנאסרו על ידם, מפני שלא היה בידם לשלם את דמי החכירה. גדולי הצדיקים הפליגו בשבחיו ואמרו, שאלו היה ממשו את הנהגת אביו לא היו מתרבות מחלוקות בין חצרות הצדיקים. ה"צמח צדק" מליובאוויטש אמר עליו, שזכה כבח ראיה רוחני למרחוק, התגורר בפניסק סמוך לחותנו רבי שמואל חסיד, ושם מונחתו כבוד. חי כל ימיו בעניות גדולה, ואת כל כספו היה מחלק לעניים. זכה לבנים צדיקים, רבי רב בר מאולינוב, רבי אהרן משייבו, ורבי ישראל שותק. חתניו היו רבי יעקב מקרלין שעלה בסוף ימיו לטבריה וכנהוהו ר' הרש בעל-שם, ורבי משה זאב מחמלניק, ומצאצאיהם יצאה משפחה ענפה.

יוסיף דעת

ברשימת בני אשר נאמר גם 'ושלח אותם' ובספר במדבר היא מוזכרת כבת אשר, אולם הרמב"ם מביא את הגרסה בדברי אונקלוס 'ושום בת אמת אשר סרח', שלא היתה בת אשר אלא בת אשתו, ומפני שהתגדלה אצלו נקראה בתו. והפסוק הזכירה, לומר שהיתה יורשת נחלה בארץ ישראל, ואילו היתה בת אשר לא היתה יורשת שהרי היו לו כמה בנים זכרים, אבל היתה בת אשתו מאיש אשר לא היה לו בן והיתה נחלתו לבתו, ולכן נאמר ושרח אחותם והיתה אחות בניו ולא בת אשר עצמו. ומצאנו מקומות נוספים שנקראו אב ואם לילדים שאינם שלהם אלא רק התגדלו אצלם, ואפילו אצל בעלי חיים כמובא ברי"י בחולין, שגם אם הביצים אינן של האם אך היא רובצת עליהן, נחשבות שלה ומקיימים בה מצוות שילוח הן. שרץ זו האריכה ימים מאוד, ונכנסה בחייה לגן עדן כשכר על שבירה ליעקב שיוסף קיים. בידה של שרץ נמסר סוד הגאולה ממצרים, כי אברהם מסרו ליצחק, ויצחק ליעקב ויעקב מסרו ליוסף שנאמר 'ואלוקים פקוד יפקוד אתכם', ויוסף מסרו לבניו ואשר מסרו לשרה, וכאשר באו משה ואהרן לזקני ישראל, הלכו לשרה בת אשר וסיפרו לה על האותות שלהם ואמרה שאין בהם ממש, אך כששמעה שאמרו 'פקוד יפקוד' אמרה להם שהוא האיש העתיד לנאל את ישראל ומיד האמינו העם בו' ובמשה עבדו, והיא גם גילתה למשה היכן ארונו של יוסף. על הפסוק 'ותקרא אשה חקנה מן העיר... אל יואב', שמוכר בספר שמואל'ב, מביא הר"ק את המדרש שאשה זו היתה שרץ בת אשר והוא תמה כיצד האריכה ימים כל-כך, שהרי נמתה עם בני מצרים ועם בני הארץ והיו שנתיים או לפחות מאתיים וחמישים שנה. בפסיקתא דרב כהנא נאמר, שהיתה בחיים עוד בימיו של רבי יוחנן והוא היה דיבר עמה, וכנראה רק לאחר מכן נכנסה לגן עדן לאחר יותר מאלפיים שנה. שרץ נקרא במדרש גם בכינוי סגולה, מפני שהיתה כאוצר נחמד לישראל, שהיא היתה היחידה בימיה שנותרה מהדור הראשון.

מעט ורעים היו ימי שני חיי ולא השיגו את ימי שני חיי אבתי

פניני אור החיים

מדברי האור החיים הקדוש על הפרשה

ויאמר יוסף וגו' וישו נא וגו' - טעם ההגשה, לצד שרצה לומר להם ענין המכירה, לזה לא רצה לומר להם אלא בלחשה, לזה אמר וגו', ואחר שנשאו אמר להם וגו' אשרימכרתם אתי וגו', והגם שאמר הוציאו כליאיש וגו' ולא עמד שם אדם, אפי' על פייכון חש לאזניו לקור ודבר באזניהם. אני יוסף אחיכם וגו' - טעם שחזר פעם ב' אני יוסף, לצד שראה שלא ענוהו חשש לשני דברים. האחד שפחדו ממנו ולא יכלו להשיב בפשט גב ב' ימצא, והשני שלא האמינוהו שהוא יוסף. לזה אמר כנגד צד היראה שאתם יראים ונבלתם לא תחושו לדבר, כי אני יוסף אחיכם, פרוש מתנהג עמכם במדת האהבה וכאלו לא היה הדבר ההוא. גם סמך לומר אחיכם אשרימכרתם לומר, שאפילו בזמן המכר לא קהתה עין האהבה ממני. וכנגד צד הצדקת הדבר שהוא יוסף אמר להם דבר שבו יצדיקו בסמן מבקש כי הוא זה, באומרו אשרימכרתם אתי ממציאתי, ודבר זה לא ידעו אדם ואפילו נביא, אם לא שתאמר ודאי גמור כי הוא זה יוסף:

ועתה לא אתם וגו' - פרוש, לתת טעם להסיר מלבם חשש השנאה לכל יחשבו כי יוסף ישטם אותם וישנאם על אשר נתאכזרו עליו, ויהיה בעיניהם דבר רחוק שיהיה לב יוסף נכון עמם. לזה אמר להם, הן אמת כי בשעת מעשה אשר מכרוהו, היו הדברים זרים בעיניו אך יהיה כל האכזריות בלב אחים על אחיהם, וראויים הם להיות שנואים אצלו. אכן עתה, אחר ראותו כל הנמשך מירידתו מצרים, ידע כי המעשה היה מאת ה', והם שליחותו יתברך עשו ולא שליחות עצמם, ובזה אין מקום לשמר להם איבה, ולא להתריח מדת האהבה מהם:

דברי הימים

ב' בטבת שנת ד' אלפים ר"ל, לפני למעלה מ'1,500 שנה, בזמן חתימת התלמוד הבבלי, נאסרו שלושה מראשי היהודים שבבבל, ראש הגולה הונא מרי בר זוטרא, רב אמיתר בר רב ינאק, ומשרשיא בר פקוד, בגזירת המלך פירווס הפרסי, ולאחר זמן-מה הוציא אותם להורג על קידוש השם.

ח', ט' וי' בטבת, נחשבים כשלושת ימי צער המזכרים במגילת תענית. בח' בו תורגמה התורה ליוונית בימי תלמי המלך וירד חושך לעולם. בט' בטבת לא התפרש מה אירע, ויש כמה דעות על כך. יש אומרים שביום זה נטרטו עורא הסופר ונחמיה בן חכליה שהחזירו עטרה ליושנה לאחר בניית בית המקדש השני, וכן נאמר בסליחות לעשרה בטבת "טרף טרף בו הנותן אמרי שפר, הוא עזרא הסופר". יש אומרים שביום זה נהרג שמעון הקלפוס, או שמעון בר גיורא מראשי המרד בחורבן בית שני. אולם אחרים אומרים שיהיו נקבע ליום צער מפני לידתו של אותו האיש הנוצרי, ומפני המורא הסתירו את הדבר והעבירוהו במסורת מדור לדור.

בט' בטבת דתתכ"ז, נהרג על קידוש השם רבי יהוסף הלוי בנו של רבי שמואל הנגיד, בגרנדה שבספרד.

עשרה בטבת הוא הצום העשירי על חורבן בית המקדש, כי בו החל המצור על ירושלים בזמן בית המקדש הראשון בידי נבוכדנאצר מלך בבל והוא תחילת החורבן. האבודרהם כתב, שאם היה חל בשבת היו מתענים בו מפני שנאמר בו 'בעצם היום הזה', אך הבית יוסף כתב שלא ידע מגיון לו זאת.

י"ב בטבת נחגג כיום פורים בקהילת מז'בוז', לאחר שבני הקהילה ניצלו ביום זה בפרעות ת"ח ות"ט, בידי תושבי העיר, מרדכי היהודי ואשתו אסתר.

אחד מגאוני הדורות, היה רבי אריה לייב ממוץ בעל 'שאגת אריה' ו'טורי אבן'. גאונוהו העצומה דבקה את כל חלקי התורה, ובחריפותו הגדולה היה מבטל בהבל פיו כלפולי סרק הפורחים באייר, ולא נשא פנים לאיש. גדולי הדור התייחסו אליו בהערצה גדולה, ואולם פרנסי הקהלה בכל מקומות רבנותו, התנגדו לו ומרוו את חייו. מפני היותו איש אמת שלא אחת נלחם בהם בלי חגפה והכנעה והפה על קרקעם בעז, כדי לעמד לימין אביון. עני מרוד היה ה'שאגת אריה' כל ימיו, עד שאמר על עצמו שהוא בבחינת אדם ר"ע, ראשי תבות אביון, דף, מה, רש, עני. שנים רבות נדד מעיר לעיר, והיה נראה פעני המחזר על הפתחים כשעל שכמו תרמיל ובו טלית ותפליין, ואף פה וקדירה ושלוקי של גריסי שעורים. מחמיר גדול היה ה'שאגת אריה' בדיני 'חדש', ולא רצה להסתמך על ההתר המפרסם של הב"ח שהתיר לאכל חדש בחוץ לארץ. לפיכך היה מסתפק בקב חרובין משלו, ולא אכל משל אחרים ואף סרב להשתמש בכליהם.

בשנת תכ"ו, נקלע ה'שאגת אריה' לעיר קניגסברג, בה ישב רבי אריה לייב עפשטיין בעל 'ספר הפרדס' על פסא הרבנות, וה'שאגת אריה' נכנס אליו בלי לספר לו מי הוא. נכנס האורח העני בשויה של דברי תורה עם הרב המארח, וכחזק לדבריו בקש בעל הפרדס להוכיח מדברי הספר 'שאגת אריה' שיצא לאור כבר בשנת תכס"ז בעיר פרנקפורט דאודר שגברמניה, מפלי לדעת כי המקור הוא האורח שיושב לפניו. קפץ ה'שאגת אריה' וקרא: "אינך מבין את דברי המקור, אני ממיר אותו ויודע את פונתו". הציץ 'בעל הפרדס' בפני אורחו והודיעו. זה מכבר שמע פי כלסטר פניו של ה'שאגת אריה' ודמות דיוקנו מעוררים אימה וחרדת קדש, ועיניו יוקדות בגחלי אש, וכך נראה גם מצויר פניו שנעשה לאחר פטירתו. מיד קם 'בעל הפרדס' ממקומו ובקש את סליחת אורחו, והתנצל בפניו על שלא קבלו בכבוד הראוי. זמרמה ישב ה'שאגת אריה' בביתו של 'בעל הפרדס', שכבודו מאד וייחד לו חדר מיוחד בביתו, כשהם משתעשעים בדברי תורה בכל עת מצא.

באחד הימים, הגיע אל רבי אריה לייב כתב הכתרה, לשמש פרב ואב-בית-דין של העיר הגדולה מץ, שהיתה עיר ואם בישראל, ואחת הערים העתיקות בצרפת בה ישב לפניו אחד מגדולי הראשונים, רבנו אליעזר ממוץ בעל 'ספר וראים', תלמידו של רבנו תם. נטל רבי אריה לייב את כתב הכתרה והגישו ל'שאגת אריה' באמרו: "לך נאה ולך יאה להתעטר בכתר הרבנות של העיר מץ הגדולה, ובטוחני שתנהיג את העדה ברמה ובעז ותבצר את חומותיה מפני כל פגע ורוחות זרות". קבל ה'שאגת אריה' את דבריו של 'בעל הפרדס' ויצא לדרכו לעיר מץ, כשבידו מכתב מרבה של קניגסברג, בו הוא מציע לעטר אותו בכתר הרבנות בעיר.

אל הדרשה הראשונה של הרב הקדוש, התכנסו כל למדני העיר והכמיה, וכאשר החל ה'שאגת אריה' את דרשתו, נאלמו כלם דם למראה גאונוהו הפבירה וחרפותו הגדולה, כשהוא צולל במים אדירים ומעלה פנינים ומרגליות מספרים, שאחד מחכמי העיר נסה להתקיפו בקשיות ופרכות, אך הרב דחה את כל טענותיו, וכאשר פקעה סבלנותו מקשיות ההבל שלו, טפח בנגעלו על ראשו של המקשן. הגיב אותו חכם כי הגדיש את הסאה, ומיד רכן ונשק את נעלו של הרב, מתוך הערצה גדולה וחרדת קדש.

מעניו של ה'שאגת אריה' לא נעלמה דאגתם של בני הקהלה בראותם את דמותו השחוחה וזקנה הצחור. התלאות הרבות והנדודים הרבים חרצו בו את רשומם ונרמו לו להראות זקן ושבע ימים. בעוד שלאמתו של דבר לא הגיע אז אפלו לימי הזקנה. "שמעו נא את אשר בפי", פנה הרב ואמר לשומעי לקחו. "כאשר בא יעקב אבינו ועמד לפני פרעה, שאלו הלה 'כמה ימי שני חייך?' ויעקב השיב לו 'ימי שני מגורי שלשים ומאת שנה, מעט ורעים היו ימי שני חיי ולא השיגו את ימי שני חיי אבתי'. ומעודי תמהתי, האם מן הנימוס הוא לפנות לאדם זקן ששא אלקיך בשאלה כמה ימי שני חייך? ומדוע בקש פרעה לדעת מה הוא גילו של יעקב? ועוד, למה הוסיף יעקב אבינו לספר כי מעט ורעים היו ימי חיי ולא הגיעו לימי אבותיו? אלא שפאשר ראה פרעה כי בזכות יעקב פסק הרעב במצרים, שמח מאד, אך כשראה שקפצה עליו זקנה, חשש שמא לא יאריך ימים במצרים ושוב יבוא הרעב, ולכן בקש לדעת כמה ימי חיי. הבין יעקב את פונתו, והיניח את דעתו כי עדין לא הגיע לימי אבותיו, אלא שמחמת הצרות והתלאות קפצה עליו זקנה". "ואף אני" סיס ה'שאגת אריה' ואמר, "לא בה זקן אני, אלא שקפצה עלי זקנה מחמת תלאותי ונדודי, ומבטיח אני לכם בעזרת הבורא, כי אשב על פסא הרבנות בעירכם עשרים שנה".

הבטחתו של ה'שאגת אריה' התקיימה והוא נפטר בעיר מץ לאחר כעשרים שנה בשנת תקמ"ה, ואף פטירתו לא היתה באופן טבעי. מספרים, שלעת זקנותו ישב ולמד תורה בבית המדרש וכאשר הוציא ספר אחד מארון הספרים, נפל עליו הארון כולו עם הספרים שבו וכמעט שנעשה גל של עצמות. כשהוציאוהו מתחת הארון, שמעוהו אומר: "כל הספרים שהייתי חולק עליהם ומבטל את דבריהם, כלם נפלו עלי, אך כלם התפייסו עמי, חוץ מאותו קפדן, רבי מרדכי בעל הלבושים, שלא מחל על כבודו, ומכרח אני עקב כך להפטר מן העולם", ובאותה שעה הסתלק לשמי רום. ♦

משפחה

מטעים

ועשר אתנת נשאת בר ולחם ומזון (מ"ה, כג)

על מזון בוחב רש"י לפתו, כך גרסת הרא"ם, מפני שאם הוא מזון הרי הוא כבר נכלל בלחם, והתבנות לחם ומזון מהירות זו לזו בטעמי דרנא תביר, כדי ללמדך שהמזון הוא דבר הטפל ללחם. (אור החמה)

ויאמר ישראל רב עור"סוף בני חי' (מ"ה, כח)

תבת רב בטעם תביר המפסיק, כי האחים חשבו את יוסף לקטן שבשבטים, ויעקב אמר להם רב, גדול הוא יוסף ומדרגתו גבוהה מאד, וראיה לכך כי עור"סוף בני חי' אחר כל הצרות שעברו. (נר צבי)

שלשים ומאת שנה מעט ורעים (ט"ו, יג)

תבת רב שנה מספקת בטעם אתנהתא, כי יעקב אמר לפרעה שמאה ושלשים שנותי שהיה חי בארץ ישראל היו שנים טובות, ורק כ"ב שנים מהן לא זכה לרוח הקדש שבהן היה אבל על יוסף, כנגד כ"ב שנה שלא קיים יעקב כבוד אבי'אם, ובאשר ראה את הגנלות ותחי רוח יעקב אביהם ושרתה עליו שכינה, אבל רב שנותיו היו בטובה. (פרדס יוסף)

ותן להם יוסף לחם (מ"ה, יז)

התבות יוסף לחם מטעמות בטעמי קדמא ואולא, כי יוסף השפיע לחם למצריים והקדים ונתן להם לחם לאלל, וגם מפני שיוסף הוא בחינת יסוד שהוא שרש ההשפעות, שהצדיק משפיע רב פרנסה ושפע לישראל. (חידושי ירדית הלוי)

רבה של טבריה, רבי אשר זאב ורנר, שיום פטירתו חל ב' בטבת תשט"ו, הגיע פעם אל בית הפנסת בטבריה למנינו הקבוע לתפלת שחרית פותיקו, ולהפתעתו מצא שם אברך צעיר אחד בלתי מפר, שהסתובב בבית הפנסת בשברון לב ובסערת רוח. רבי אשר זאב שפקח היה, הבין מיד כי הלה עזב את ביתו בגלל מצה ומריבה, ובאין מפלט אחר נסע לערי הגליל כדי למצא לעצמו מנוחה לזמן-מה. פנה אפוא רבי אשר זאב אל האברך במאור פנים וברכו בברכת ברוך הגאון ולאחר התפלה הציע לו להתארח בביתו כפי שיחפץ. אורו פניו של האברך, שבדייק כפי שחשב הרב כך ארע עמו והוא עזב את ביתו שבירושלים ואת אשתו שהו מכבר נשא לאשה, לאחר שהתגלעו ביניהם חלוקי דעות קרים, והלך אחר הרב אל ביתו כדי לסעד את לבו ולכלכל את צעדיו לימים הגאים. בשעת ארוחת הבקר התפלא האברך לראות, כיצד רבה הנערץ של טבריה עומד ומשמש את רעייתו הרבנית ומגיש לה כוס של חמין ופת שחרית, ואף טורח בעצמו בכבוד הבית וסדורו. כשראהו רבי אשר זאב שהוא מביט בו תמה, אמר לו: אברך, שמע לעצתי, קח עשר לירות להוצאות הדרך וחזור לביתך. ואם תנהג כמוני בביתך, לא תצטרך לחפש לעצמך מקום מפלט אחר, והשלוש ישפן באהלך". שמע האברך לקולו וחזר לביתו כבגיה חדשה, ומאז שררו השלוש והשלוה בביתו וזכה לדור ישרים.

אל רבי דוד מזלטיפולי, שיום פטירתו חל ב"א בטבת שנת עת"ר, הגיע פעם חסיד אחד בשם רבי יעקב זודה, בשעה מאחרת בלילה. ראה הרבי שאין לחסיד שבא אליו פר ונסת כדי לישן בהם ולהתפנות מצנת הלילה, ופנה בעצמו להביא לו את פלי המטה הנחוצים. בבקר, השפיע החסיד קום, וכאשר פגש את הגבאי ספר לו הלה, כי הרבי מסר לו את פלי המטה שלו עצמו והדיר שנה מעיניו למען הזולת. פעם ישב רבי דוד בחדרו, ושמע כיצד מארדהו פונה אל הגבאי ושואל: "האם אפשר להכנס עתה אל הרבי? האם פנוי הוא ובטל עתה?" הודע הרבי ויצא מחדרו כשהוא פונה אל האישי: "כיצד יכולים לומר על איש יהודי שהוא פנוי והולך בטל? יהודי אינו פנוי וריקן לעולם, או שהוא מלא בנשה וכלימה, או שהוא מלא תורה ויראת שמים".

לעת זקנותו של רבי מרדכי חיים מסלונים, שיום פטירתו חל ב"ב בטבת תשי"ד, ומאור עיניו נחלש, היו צורבים צעירים נכנסים לביתו וקוראים לפניו פרקי משניות, דפי גמרא, פרקים ברמב"ם וזוטור, ודפים מהזהר הקדוש, והוא היה מתקן מזכרונו המפליא את קריאתם בשעה שהיו משמיטים או מדלגים על תבות בלשון, ומוסיף חדושים שונים על מה שהקריאו לפניו בגאונות מפלאה, שהעידה על בקיאות מקיפה בכל הש"ס וכל חלקי התורה. אחד הצורבים שבאו לפניו היה רבי יעקב מאיר שכתר, שהיה אז נער בכך חמש עשרה, והיה בא אליו בקביעות כדי לחזר בפניו את חק המודיו. פעם, נכנס אליו עם המשניות גידו, וראהו יושב עם שני אנשים נוספים פשעל פניהם חיוך רחב. כשהרגיש בו רבי מרדכי חיים, נפנה אליו כדי להקשיב ללמודו, אולם טרם התחיל בלמוד אמר לו כי רוצה הוא להסביר לו את פשר החיוך שהיה על פניו בשעה שנכנס לפניו. "חושש אני", אמר רבי מרדכי חיים הישיש לנער הצעיר שעמד לפניו, "שאולי חלשה דעתך כשראית אותי יושב עם המסבים עמי ושוחק, ואולי חושב אתה ששחקנו מך. הריני להסביר לך את פשר השחוק הזה, כדי שתבין שחלילה לא פגענו בכבודך. ובכן הסבה לשחוק היא, שזמן קצר קדם שבאת לפני, עבר ליד ביתי נגר אחד שמסרתי לו זה מכבר את אחד הפסאות שעמי בבית לתקון. היום בבקר החזיר לי הנגר את הפסא המתקן, אולם מיד באותו יום נשבר הפסא שוב, כאלו לא תקנהוהו. כשראיתי את הנגר עובר ליד ביתי, ספרתי לו את הדבר והוספתי, שאם היה הפסא נשבר לאחר שבוע או חדש, הייתי יכול אולי לומר שיש סבה לדבר שהפסא נשבר שוב, אולם אם הפסא נשבר מיד באותו היום שהוא תקן אותו, ברור הדבר שהתקון לא היה כראוי. הביט בי הנגר בתמימות וטען שהוא תקן את הפסא כראוי, אך מה יכול הוא לעשות אם מישוה החליט לשבת עליו ולכן הוא נשבר שוב... כששמענו בלנו את התשובה התמימה של הנגר, עורר הדבר בנו שחוק ועליצות, ובאותה שעה באת לפני וראיתי בכך". לימים, ספר רבי יעקב מאיר את הספור והוסיף, כי הדבר הפליאו מאד ולמדו פרק בהלכות כבוד הזולת, שכן רבי מרדכי חיים היה באותה שעה זקן מפלג בן למעלה מגבורת שמונים שנה, והנער הצעיר שלפניו לא היה מבר לו כמעט, ועם זאת מצא הצדיק הישיש חובה בעצמו לפים את הנער שלפניו, כדי למחוק מלבו כל שמץ של חלשת הדעת והתפלות רוח.

באחד ממכתביו, מבקש רבי שמחה זיסל זיו ה'סבא מקלם' מאחד מידידיו וכותב לו בענינה ובשפלות: "בשתי וגם נכלמתי כי תכתב עלי זה פעמים 'מאיר עיני הגולה', או לאותה בוששה. נא אל תכתב לי זאת יותר". בדחק התיר ה'סבא' לפנות אליו במכתבים בתאר הרב, והסביר שתאר זה הפך לתאר שגרתו ורגילו, עד שאפלו את בעלי-בית פשוט מכנים בן, שהרי הוא רב ושורר בביתו, ולכן אין בתאר הזה משום גאווה וכבוד.

מדגש

בפסוק "לבקם נתן לאיש חלפות שמלת ולבנימן נתן שלש מאות כסף והמש חלפת שמלת" נאמרה תבת חלפות פעמים, הראשונה בנא"ו והשנייה בסרה, ובאר רבי חיים ברליו פדרשת חז"ל על הפסוק "שני לוח העדת", לוח כתוב בסר מלמד ששניהם שיום, וכאשר נתן לכל האחים חלפות שמלות, הרי לא היתה אחת דומה לשניה, שכן כל בנד היה עשוי לפי מדת האישי, אך המש החלפות שקבל בנימין, בלן היו באותה מדה שבלן נוצרו לאיש אחד, ולכן נכתבה התבה בסרה בלא וא"ו, כי בלן היו שוות, וכן בחידת שמשון לשלשתיים שהבטיח להם שלשים חלפות בנדים בכתוב מלא, ונתן להם חלפות בכתוב חסר, שלא נתן להם את חלפותיו שלו אלא של הפלשתיים בודות שונות, והג"ר א' כתב, שכל המש חלפות בנימין היו שוות כמו חלפות אחת של האחים, שלא לעודר קנאה.

ממלה

כמר נוצרי אחד, היה מסית באוני הממשלה כנגד היהודים ודרש להצר את צעדיהם. הגיעו הדברים לידי אחד השתדלנים והלה פעל בהשאי כדי למנות את הכמר למנצי חשוב, ששקר רב בצדו. תמהו יהודי העיר על כך, והתפלאו שבעתים לראות כי הכמר הפסיק להסית כנגדם לאחר שמצבו הפספי הוטב. אמר להם השתדלן: "דבר זה למדתי מיוסף הצדיק, שלא קנה את אדמת הכהנים במצרים, מפני שידע שדרבם של כהני הדת והקמרים להסית נגד ישראל, ולכן דאג יוסף שמתנם תהיה מלאה וכה לא יהיה להם פנאי וסבה כדי לשנא את ישראל..."

את הפסוק "אלי-תרגזו בדרך", מפרש רש"י "אל תתעסקו בדבר הלכה". דברי תוכחה יש פאן לתלמידי חכמים שהם מרבים שולים בעולם עלי-ידי למווד התורה, אולם אם הופכים את התורה לעסק ומתעסקים בה בשביל רוח וקבוד, אזי מביא הדבר לרגז ומחלקת, חלילה. (אמרי חן)

זבל מואמינים

גליון שבועי מבית 'בני אמונים'

פרשת ויגש תשפ"ד שנה י | גליון מס' 513

ת.ד 102 בני ברק | פקס: 03-5055919
9139191@gmail.com

בני אמונים

בני תבלה בפרשה

פרתחו שעדים

דבר מוסד ונשיא 'בני אמונים'

שירת דבורה

בספר שופטים (פרק ה) כתובה שירת הודאה לשירה דבורה הנביאה, על המפלה הגדולה שנחלו אויבי ישראל בימיה. על פי נבואתה יצאו בני ישראל בהנהגת ברק בן אבינעם למלחמה כנגד צבאו העצום של יבין מלך כנען, אשר במשך עשרים שנה הפיל עליהם אימה ופחד, וזכו לראות נסים רבים ותשועה גדולה.

שירתה של דבורה נפתחת כך: "ותשר דבורה וברק בן אבינעם ביום ההוא לאמר; בפרע פרעות בישראל בהתנדב עם ברכו ה", וכבר הבאתי בעבר כי ב'תנא דבי אליהו' (רבה פרק יא) נדרש פסוק זה כך: "במי נפרע להם הקדוש ברוך הוא לישראל מאמות העולם? בבני אדם שמשפכים ומעריבים לבית הכנסת ולבית המדרש ועונים אמן".

מפליא לראות שמיד בפתח השירה שבה מתארת דבורה את הנסים הגדולים שזכו להם ישראל במלחמתם נגד סיסרא שר צבא יבין, מגלה דבורה איזו זכות עמדה לישראל - זכות המקדימים לענית אמן! בכך היא בודאי באה ללמד לדורות עד כמה גדולה האחריות המטלת עלינו להקפיד על ענית אמן, ובפרט בעת מלחמתנו עם מבקשי נפשנו. לא לחנם היא חוזרת ואומרת בהמשך שירתה (שם ט): "לבי לחוקקי ישראל המתנדבים בעם ברכו ה", וכך היא שבה ומדגישה את החשיבות שהיא מיחסת לאלו המנדבים מזמנם ומשפכים קום לסייע לעם לברך את ה' בשלמות - בברכות הנענות באמן.

חשבתי להוסיף ולומר שענית מרמזת הלכה למעשה אף בפסוק הראשון של שירתה: "ותשר דבורה וברק בן אבינעם ביום ההוא לאמר", מדוע נאמר "ותשר" ולא "וישירו"? אפשר שזהו משום שדבורה היא ששרה, וברק שענה אמן אחר שירתה נחשב מכח כך כמי ששר בעצמו.

בודאי תשאלו את עצמכם - מדוע בחרתי לעסוק שוב בשירת דבורה? וכך, בערב שבת קודש הבעל"ט, י"ז בטבת, יחול יום השנה הראשון לפטירת אמי מורתי, מרת דבורה בת הרה"ח ר' דב ע"ה, אשר כדבורה הנביאה ששבחה ורוממה את המשפכים לבית הכנסת לענות אמן, כן היא ע"ה לוותה אותי לאורך כל שנות מהפכת 'בני אמונים' בחזק ובעידוד, החל מיסוד והעמדת 'בני אמונים' ועד ליומה האחרון ממש, כאשר בארח פלא בעת פטירתה שהיתי בארץ, ושעתים לפני הסתלקותה במיתת נשיקה זכיתי להפרד ממנה ולהתברך מברכות פיה.

ראוי לצין שאמי ע"ה היתה בבחינת "נאה דורש ונאה מקים", כאשר הקפידה בעצמה לברך מדי יום את ברכות השחר בשמחה וברגש שהביעו את תודתה העמקה לה' ולא ברכה מבלי שיהיה מי שענה אמן לברכותיה. אין ספק כי בזכות הקפדתה להודות על בראותה בשלמות, זכתה להאריך ימים בבריאות, בנחת ושמחה.

חקמים הבטיחו (תנחומא צו ז): "כל מי שהוא עונה אמן בעולם הזה זוכה לענות אמן לעולם הבא. מניין? שנאמר (תהלים מא יד): 'ברוך ה' אלקי ישראל מהעולם ועד העולם אמן ואמן' - אמן בעולם הזה ואמן בעולם הבא". לאור זאת, שירתה של אמי - 'שירת דבורה' - בודאי לא תמה, והיא ממשיכה לזכות ולענות אמן גם שם בעולם הבא.

וכן יהי רצון שנוזכה במהרה לחזות בגאלת ישראל, בעת שיקצו וירגו שוכני עפר, ונוזכה לראות בהתגשמות הפסוק (תהלים עב יט): "וימלא כבודו את כל הארץ אמן ואמן".

בקריאת "בהתנדב עם ברכו ה".
שבת שלום,

218 מכונס"ן

'פנים כנגד פנים' בברכה

"ויבא יוסף את יעקב אביו ועמדהו לפני פרעה ויברך יעקב את פרעה" (י"ז)

לכאורה די היה לכתב "ויבא יוסף את יעקב אביו אל פרעה", מפני מה האריכה התורה וכתבה: "ועמדהו לפני פרעה"? באר רבי משה הפהן מנארוך, רבה של מץ:

בגמרא (סוטה לח א) מבאר שברכת הכהנים צריכה להאמר "פנים כנגד פנים", כלומר כשפני הכהנים מפנות כנגד פני העם, ויש ללמד מכך שצורת הברכה הרצויה והמקובלת היא כאשר המברך עומד מול פני המתברך. לפיכך כשפא יעקב לברך את פרעה הקפיד יוסף להעמידו "לפני פרעה".

משום כך אף נצטוו הכהנים שלאחר אמירת הפסוק: "וברכה ה' וישמרך", יאמרו את הפסוק: "יאר ה' פניו אליך ויחנך", ובכך הם מבקשים שתהא ברפת ה' עליהם בבחינת "פנים כנגד פנים", כצורת הברכה המבחרת (ברפת טוב' [ונציה תע"א]).

יעקב התפלל עד פלות כחו

"ויקם יעקב מבאר שבע וישאו בני ישראל את יעקב אביהם ואת טפם ואת נשיהם בעגלות אשר שלה פרעה לשאת אתו" (מו ה)

רבי אברהם סבע, בעל 'צרוך המור', דרש כי יחד עם הקרבת הקרבנות בבאר שבע, עמד יעקב "כורע על ברכיו. מודה על העבר ומתפלל על העתיד". ופרש כי על כן אמר הכתוב: "ויקם יעקב", שקם מפריעתו על ברכיו בתפלה. זוהי אף הסבה שלאחר מכן הצרכו בניו לשאת ולהרימו, ככתוב: "וישאו בני ישראל את יעקב אביהם", שלפי שטתה זמן רב בתפלתו, נחלש גופו עד שלא יכול היה לעמד על רגליו מבלי סיוע.

תפלה במעמקי התפת

להפכו לבסיס מבצעי. לשם כך הם הפילו את הפרגולה הגדולה שבכניסה לבית וטפסו בעדה לגג הבית, שם עמדו, ירו ורצחו, ואף הכנינו את חבריהם הטובחים בבתי הסמוכים.

דומה שאין צורך לתאר את הרגשתם של בני משפחת פריקר שהיו נצורים בממ"ד הסגור. הם הבינו היטב שבכוחותיהם הדלים לא יוכלו לעצור את המחבלים החמושים, שהצהירו על פגונותיהם בהשלכת רמון לחלון הממ"ד. ואולם הגברת פריקר הייתה שרויה בבטחון ובאמונה, ולרגע לא חדלה מלומר פרקי תהלים.

"סבתי למדה אותי", מספרת הגברת פריקר, "להתפלל ולבקש. דברי עם הקדוש ברוך הוא, הוא שומע תפלת כל פה - היא עודדה אותי תמיד. באותה עת נשאתי עיני למרום ובקשתי: רבנו של עולם: אם גזרת עלי למות היום, מקבלת אני דין שמים באהבה, מגברת אני וכבר הענקת לי בטובך שנות חיים רבות. ואולם מפילה אני את תחנתי לפניך שתחסו ברחמי הרבים, ותציל מן התפת את ילדי הצעירים".

התפלה שיצאה מעמק לבה, עוררה רחמי שמים. בהשגחה פרטית ובשמירה עליונה חלצו כל ששת יושבי הממ"ד בריאים ושלמים. בבתי הסמוכים נהרגו ונחטפו הדירים, אבל משפחת פריקר נצלה כלה, ואף זכתה יומים אחר כך לחגג את הולדת נכדתה הראשונה. אין כל הסבר לעבודה כי בעוד בכל הבתים נגשו המחבלים בראש ובראשונה לפרץ את דלת הממ"ד, בבית משפחת פריקר הם קלל לא נגשו לממ"ד, אף שידעו כי דירי הבית מסתתרים בו.

במשך שעות ארוכות נמשכה הלחימה סביבם, הבית בער ונחרב עד היסוד, העשן החל לחדר מתחת לדלת הממ"ד, ובגני המשפחה צפו לגרוע מכל, אך למרבה הפלא במשך כל אותן שעות ארוכות הממ"ד נותר בשלמותו.

רק לאחר שתיים עשרה שעות שבהן היו בני המשפחה לכודים בממ"ד, מתפללים מעמק לבם לה שיצילים, הגיעו כוחות ההצלה ונחלצו תחת אש צולבת למקום מבטחים.

חלפו ימים עד שהרשו בני המשפחה לשוב ולבקר במה שנותר מביתם. בהגיעם למקום הם עמדו בהלם מחלט למראה ביתם הנאה שהפך עיי חרבות, כלו - מלבד הממ"ד על כל תכולתו. הם שמחו לראות כי אף התפלין ועוד תשמישי קדשה שהיו בבית נותרו בשלמותם. ואולם הפלא הגדול היה כי הסכה המרוחת שנבנתה מחוץ לבית, נותרה למרבה הפלא בשלמותה, צחה ולבנה כשלה, למרות שהייתה בולטת לעין.

גב פריקר מהרה לסור לבית הכנסת שיסדה, לראות מה עלה בגורלו, והפתעה לראות כי הוא נותר על עמדו, שלם וללא פגע. עיניה מלאו דמעות לראות כיצד הוא מתמלא במתפללים, כאשר יהודים רבים ששוהים באזור מתקף תפקידם, פוקדים אותו לתפלה. היא נשאה שוב עיניה למרום, והפעם בהודעה: "רבנו של עולם, את ביתי אמנם לקחת, הוא נשרף ונהרס עד היסוד, אבל את הדבר החשוב לי ביותר, את בית הכנסת, השארתי ללא פגע. תודה לך על כך".

כי בית הכנסת ישמש כבית רוחני רק עבור המשפחות הבודדות שהתענינו בו מלכתחלה, הרי שבהמשך התברר כי הקדשה הייתה משאת נפשם הכמוסה של רבים מתושבי הקבוץ. כך, בשנים שחלפו מאז, בשבתות ובמועדי ישראל בית הכנסת מלא מפה לפה. ואם לא די בכך, הרי שבית הכנסת שנבנה באהבה ובמסירות, הפך למוקד עליה לרגל בעבור רבים מבאי הקבוץ שהיו זקוקים לישועה, אשר נכנסו לבית הכנסת, התפללו בו, ובמקרים רבים זכו להישע למעלה מדרך הטבע.

הגברת פריקר השקיעה ומשקיעה את כל נפשה ומאדה בטפוחו ופתוחו של בית הכנסת, הו מבחינה חיצונית והו מבחינה רוחנית. באמת אמרו כי כל קיומו תלוי בה, וכל קיומה תלוי בו...

חג שמחת תורה. בשעה שש וחצי בבקר, לאחר לילה שמו ומרגש בבית הכנסת, השכימו בני משפחת פריקר, כמו מיליונים מתושבי הארץ, לקול מכו ומצמרר עד אימה; 'צבע אדם'. כתושבי עוטף עזה, האמונים ומתרגלים באזעקות שפאלו, מהרו הללו לרוץ לממ"ד, בידיעה שבתוך דקות ספורות הם יוצאים ממנו וממהרים לתפלה ולהקפות השמחות שיחזיקו בבית הכנסת בקבוץ, יחד עם ספר התורה שנתרם אף לאחרונה.

אלא שדקות ספורות לאחר הפניסה לממ"ד כבר הבינה המשפחה שהפעם מדובר במשהו שונה. תדירות הפיצוצים, קולות הירי הבלתי שגרתיים, בצרוף ההודעות הבהולות שהגיעו מחמ"ל הקבוץ, גוללו אט אט את ספור האימה שיחרת לנצח בתולדות עם ישראל, כתוב בדמם של כאלף וחמש מאות יהודים שנטבחו על היותם בני לעם היהודי.

מן ההודעות הבהולות הבינו בני המשפחה כי בדרך הטבע, בתוך דקות ספורות אמורים מחבלים לפרץ לתוך ביתם. הם הבינו את גדל הסכנה שבה הם שרויים, וכל שנות להם היה להסגר ולהסתתר בחדר הממ"ד ולאחז בכוחותיהם הדלים את זיאת הדלת בנסייון נואש למנע מהמחבלים לפתחה.

ברגע האחרון עוד הספיקו להכניס לביתם שכן בודד ומבהל, וכעת היו הם ששה אנשים בחדר קטן וצפוף, ללא מזון ומים, ממתינים באימה לבאות.

זמן מה לאחר מכן שמעו בני המשפחה מבעד לדלת הסגורה את חיות האדם פולשות לחצרים, תוך כדי השמעת צוחות אימים, יורים, רומסים וזרעים הרס נורא בכל הנקרה בדרפם.

אם לא די בכך, כיון שביתה של גב פריקר נמצא בנקודה אסטרטגית בקבוץ, ומגוון נתן לצפות על כבישי הסביבה, החליטו המחבלים

בתוך הטרנדיה האימה שפקדה את עמנו באותו יום מר ונמהר, שמחת תורה תשפ"ד, בינות לספורים הקשים עצמרו את לב כל בן אנוש, התפרסמו תעודים מפלאים על רבים שזכו להציל מן התפת בהשגחה פרטית מפלאה.

בין ספורי הנסים והישועות שחזקו קרובים וקרבו רחוקים, התפרסם ספורה של משפחת פריקר, תושבי קבוץ בארי, שרבים מתושבי

במשך שעות ארוכות נמשכה הלחימה סביבם, הבית בער ונחרב עד היסוד, העשן החל לחדר מתחת לדלת הממ"ד, ובגני המשפחה צפו לגרוע מכל, אך למרבה הפלא במשך כל אותן שעות ארוכות הממ"ד נותר בשלמותו.

בית הכנסת בקבוץ בארי

נטבחו באותו יום. משפחת פריקר נצלה בארץ נס, כשסביבתם אופפת דם ואש ותמרות עשן.

גב פריקר היא דמות חריגה בנוף של קבוץ בארי. כאשר מאמינה המקפידה על קיום מסורת ישראל, חתרה בגחישות, אך בדרכי נעם, להאיר את אור ה' בתוככי הקבוץ שבו התגוררה. היא התעקשה, ולבסוף הצליחה לממש את שאיפתה, כאשר לאחר שנות דור שבהן לא היה בית כנסת בקבוץ בארי, עלה בידה להקים בית כנסת בתוך הקבוץ.

אף שהקמת בית הכנסת לוותה בהתנגדות עזה מצד חלק מחברי הקבוץ, רק לאחר הקמתו התגלה הצמאון הגדול; אם בתחלה סברה

שוויה של ברכה הנענית באמן

יש הסוברים שאף דברי חכמים שערכה של כל ברכה הוא עשרה זהובים, ולפיכך מי שהפסידה מחברו מחייב לשלם לו סכום זה - לא נאמרו אלא על ברכה שנאמרה בקול ואחרים ענו אחריה אמן.

מקורות ובאורים:

במסכת חלין (פז א) אמרו חכמים כי שכרה של כל ברכה הוא עשרה זהובים, ולכן החוטף ברכה מחברו חייב לשלם לו עשרה זהובים.

בספר 'אור זרוע' (הלכות פסוי הדם שצט) מביא בשם רבי יהודה החסיד כי מקור דברי חכמים, הוא מהפסוק המתאר את התכשיטים שאליעזר נתן לרבקה בשעה שנוכח לדעת כי ראויה היא להנשא ליצחק (בראשית כד כב): "ויקח האיש גזם זהב בקע משקלו ושני צמידים על ידיה עשרה זהב משקלם". פרט הכתוב את משקל הצמידים, ללמדנו שהצמידים לא נתנו לרבקה כמתנה, אלא כתשלום על כך שבזכותה עתיד הוא לברך את ה' על שהצליח דרכו, באמרו (שם כז): "ברוך ה' אלקי אדני אברהם", וכיון שלמדו אברהם רבו כי שוויה של ברכה הוא עשרה זהובים, שלם לה בשני צמידים שמשקלם הכולל היה עשרה זהב. ה'תורת חיים' (ב"ק צא ב) מוסיף ומציין כי לכה דיקו חכמים ואמרו כי שוויה של ברכה 'עשרה זהובים' ולא 'דינרים' או 'סלעים', כלשון הכתוב "עשרה זהב".

הש"ך (חו"מ שפב א ד) כותב כי שכר זה נקצב רק לברכה שברכה בפני אחרים, ואלו דבריו: "אין לאדם שכר ברכה עשרה זהובים, אלא על ברכה שמברך בפני אחרים, אבל ברכה שמברך בינו לבינו

- לא". ובפשוטו, מעלת המברך בפני אחרים היא ככה שעונים אמן אחר ברכתו, וכפי שפרשו בכונתו בשו"ת 'גור אריה יהודה' (סי' כד) ובשו"ת 'בית שערים' (או"ח סי' שנח). ואולם בספר 'חשוקי חמד' (ברכות נג ב) דיק מכה שהש"ך לא הזכיר להדיא שמעלת הברכה הנאמרת בפני אחרים היא ככה שהיא נענית באמן, שלדעת הש"ך שוויה של ברכה הנאמרת בפני אחרים הוא עשרה זהובים, אף אם לא ענו אמן אחריה, לפי שבכך מקיים המברך את מצות (ויקרא כב לב): "ונקדשתי בתוך בני ישראל".

והנה בספר 'לקוט מעם לעז' (משפטים עמ' תשל"א) הביא את דברי הש"ך בזה הלשון: "זה שאמרנו ששכר ברכה עשרה זהובים, הוא דוקא כשאומר אותה בקול רם, שהוא מזכה את הרבים שעונים אמן, והרי זה כבודו של ה' יתברך לברכו בפני קהל עם, כפי שאמר (משלי יד כח): 'ברב עם הדרת מלך'". משמע מדבריו שהוא פרש שמעלת המברך בפני אחרים הנה הן מצד שמזכה את השומעים בעניית אמן, והן מצד שהברכה נאמרת בקהל עם. ונתן להוסיף לכה שבעניית אמן אחר ברכה, אף זוכה המברך עצמו להשלים את ברכתו, שהלא עניית אמן היא מפלל הברכה, ולפיכך לדברי הש"ך רק ברכה שלמה שנענתה באמן שוויה הוא עשרה זהובים.

מדברי חכמים (ברכות נג ב): "גדול העונה אמן יותר מן המברך", למד רבנו תם (תוספות ב"ק צא ב ד"ה וחיבו) שאם שכר ברכה הוא עשרה זהובים, קל וחמר ששכרה של כל אמן הוא עשרה זהובים. לפיכך, הורה שמי שקראוהו לעלות לתורה ועמד אחר ועלה במקומו, אף שהעולה גרם הפסד ברכה לזה שקראוהו לעלות, אינו צריך לשלם לו כלום, שהרי יכול הוא לענות אמן על הברכות ונכה לא להפסיד כלום מהשכר.

אגרת אמונים

מכתב מקורא באמן

לכבוד מערכת 'וכל מאמינים',
שלום וברכה!

במאמריו האחרונים עורך נשיא 'בני אמונים' הרב יעקב דב מרמורשטיין על החובה להתחזק בעניית אמן לעת הזאת. ביסוד דבריו עמדו דברי חז"ל והקדמונים על כחה הסגלי של עניית אמן, וחשבתיו, אני הקטן, להוסיף מחשבה נוספת בענין זה:

חכמים אמרו (שבת לב א): "לעולם יבקש אדם רחמים שלא יחלה, שאם יחלה אומרים לו: הבא זכות והפטר". ותמה על כך הבה איש חי בספרו 'בן יהודה' (שם): כיצד אפשר לומר לאדם "הבא זכות והפטר", הלא לפני בית דין של מעלה הכל גלוי וידוע, ואם הייתה לו זכות - מלכתחלה לא היה נחלה?

ובאר שכונת חכמים באמרם "הבא זכות" - הינו, שיביא זכות חדשה, בכך שיקבל על עצמו לקיים מצוה או הנהגה טובה שלא נהג בה קדם, ואינו מחייב לנהג בה מצד הדין.

מעתה, בעת צרה זו, כאשר אנו בגדר מי "שואמרים לו הבא זכות והפטר", על האדם לתור ולחפש אחר זכות ונהגה טובה שלא נהג בה עד עתה. וירשה לי להמליץ בענין זה על המצוה הנפלאה של עניית אמן, אשר מלבד עצם סגולתה לשמירה, כיון שהיא מצוה שאין לה קצבה, לכן גם מי שהקפיד עליה עד היום [ובזכותם ב"ה רבים הם] יכול להוסיף ולהרבות בה זכיות, כאשר אם עד כה שמע ברכות השחר מאחד יוסיף וישמע מעוד אדם, וכך על זו הדרך.

ראיתי לזכון לצרף לזה את אשר כתב בספר 'נחלת יוסף' (ח"א קונטרס 'אמן והלל' אות קמו) על הפסוק (דברים יב יא): "וכל מבחר נדריכם אשר תדרו לה"; "מבחר נדריכם אשר" - ר"ת 'אמן'. ללמדנו שהנדר המבחר ביותר "אשר תדרו לה" הוא ההתחזקות בעניית אמן.

בברכת התורה,
אלכסנדר רובין - ברוקלין, ניו יורק

נתן לשלח מכתבים לפקס שמספרו 08-9746102 או לכתבת המייל: 9139191@gmail.com

מלכדת של אמינים

במהלך השבעה ולאחריה התפרסם דבר קיומו של הפלקט, ולמען רבים שבקשו להתחזק בעזרתו, הוא צלם בכמה עשרות עתקים והופץ במחיר הקרן לכל דורש ומבקש.

כמה שבועות לאחר מכן, במוצאי אחת השבתות, צלצל מכשיר הטלפון בבית משפחת בנטל. מעבר לקו נשמע קולה הנרגש של אשה הגרה בשכינת בני המשפחה, אשר בקשה לשתפם בנס מפלא שהתרחש בביתה:

"לפני כשבועיים", ספרה האשה, "רכשנו את הפלקט המדבר. אחד הילדים הדביקו בפסות דבק רחבות לקיר חדר הילדים, ומאז ועד עתה כבר הספיק הפסיק להתמלא בחציו, ואף לחשוף מקצת מהמלים ש'נחבאו' בתוכו, לשמחתם של הילדים.

בבקר יום השבת, התעוררנו כלנו לשמע זעקה מחרדה שבקעה מחדר הילדים. כאשר מהרנו לרוץ למקום, הצביע אחד הילדים בבועתה על הפרזה התלויה על הקיר, ומבט קצר הספיק כדי שנבין את הנס הגדול שארע לנו; אל אחת מפסות גיר הדבק שהדביקו את הפרזה לקיר, דבוק היה נחש. הנחש נדבק בראשו לפסת הדבק, ולמרה הפלא, אף שנסה בכל כוחותיו להשתחרר לא עלה הדבר בידו.

אחד השכנים, שבקי בטבעם של נחשים, הזעק למקום, והתבוננת קלה בנחש המת גרמה לו לקרא בהתפעלות: 'מדבר בנחש ארסי ומספן, אינני יכול להסביר כיצד לא הצליח להשתחרר מפסת הדבק שאליה נדבק, ומדוע לא הזיק לאי מי מילדיכם בטרם טפס על הפרזה, אין ספק כי התרחש לכם נס גלוי!'

אנו, שעמדנו המומים למול הנס הגדול שהתחולל למול עינינו, לא היינו זקוקים להסברים נוספים. בטוחים היינו מעל לכל ספק מהי הזכות שהגנה עלינו מהנחש המפחיד. הפרזה הצבעונית שקרועה היתה בחלקה העליון כתוצאה ממאבקו של הנחש להשתחרר, העידה על כך כאֵלף עדים."

הספור שלפנינו שהובא בבטאון 'קול ברמה' ונשמע בשנית מפי בעלי המעשה, מגולל נס מפלא שארע למשפחה מרכסים בזכות התחזקותה המיוחדת במצות עניית אמן על כל פרטיה ודקדוקיה: לפני שנים מספר נפטר לבית עולמו רופא הילדים הרב ד"ר ירחם אשר בנטל זצ"ל, מי ששמש בשנותיו האחרונות כמנהל הפגיה בבתי החולים 'לניאדו' בנתניה ומעניי הישועה בבני ברק, ותינוקות רבים חבים לו את חייהם.

מלבד מקצועיותו המיוחדת, נודע שמו של ד"ר בנטל לתהלה בזכות יראת השמים המיוחדת שגחן בה. למרות ידיעותיו המפלגות בענייני הרפואה הקפיד להתייגע על כל צעד ושעל עם רבותיו הגדולים, אשר כמים הפנים לפנים השיבו לו אהבה וחבה, ואף הם נועצו בו בשאלות הרות גורל שעלו על שלחנם מעת לעת.

בתקופה האחרונה לחייו נתקף במחלה הידועה, רחמנא לצלן. הוא התיסר ביסורים קשים, אך למרות כל זאת לא חדל מעבודתו המסורה להציל עוד ועוד תינוקות ולסיע להורים רבים להעמיד דורות בישראל.

באותם חדשים קשים בקטשו בני משפחתו להתחזק בעניית אמן בכונה לרפואתו, ולשם כך הם הכינו פלקט גדול שבראשו נרשמו באפן בולט כללי הכונה בעניית אמן, על כל ברכה לפי ענינה, כאשר לכל סוג ברכה הקדש מספר וצבע שונה. בפרזה עצמה ציר פסיפס גדול שמשבצותיו סמנו במספרים שונים.

כל אחד מבני הבית שענה אמן בכונה בהתאם לברכה שעליה ענה, הדביק מדבקה במשבצת המתאימה, וככל שהתמלאה הפרזה במדבקות זוהרות, נוצרו בפסיפס מלים ומשפטים הקשורים לאמן, דבר שהעצים את ההנאה מהמבצע המאתגר והתועלת.

המבצע עורר חזק עצום בקרב כלל בני המשפחה, וכאשר הגזרה נגזרה ולמגנת לב זמן מה לאחר מכן נפטר הסב הגדול לבית עולמו, בחרו הילדים להמשיך ולהתחזק בו לעלוי נשמתו הטהורה.

שערי גן עדן

עניית אמן במשנת בעל ההלוא

ה'אריה דבי עלאי'

י"ז בטבת תר"ז

ציונו של האריה דבי עלאי בעירה בריל [בז'סקו] שבפולין

רבי אריה ליב ליפשיץ נולד בעיר ירוסלב בשנת תקכ"ז, לאביו רבי חיים מל ציצית-מאכער, עליו העיד 'החווה' מלובלין שזכה לרוח הקדש. מנעוריו נכר כי לגדולות נוצר, ובהיותו בן תשע שנים היה בקי בברבלי וירושלמי בעל פה. כשגדל שלחו אביו ללמוד תורה אצל רבי יצחק חריף בעל ה'פני יצחק'. לאחר מכן נסע ללמד מפי בעל 'קצות החשן' ובאותה עת התפרסם כעלוי עצום, ואף כנה בהערצה רבי לייבוש חריף.

בהמשך הסתופף בצלו של 'החווה' מלובלין, אשר החשיבו מאד ומנהו כבעל תוקע בבית מדרשו - תפקיד בו החזיק כעשרים וחמש שנים. בעקבותיו נסע אף חותנו בעל הישמח משה ללובלין.

רבי אריה ליב שמש ברבנות בעירות קרשוב ושינאוא, ולאחר מכן התעטר בעטרת רבנות העיר הגדולה וישינא. בסוף ימיו עבר לעיר בריל ובה נלב"ע ונטמן ב"יז טבת תר"ז.

לאחר פטירתו נדפסו ספריו 'אריה דבי עלאי' - שו"ת וחדושים על מסכתות הש"ס, וספר 'ארי שבחברה' על מסכת כתבות.

שבע פעמים
בעל האריה דבי
עלאי היה נוהג
לשמע מדי יום
ברכות השחר
משבעה ילדים
ולענות אחריהם
אמן

(ארי שבחברה)
לקוטים [ברוקלין
תשס"א] עמ' פו).

ערכים לשלחן שבת

טריוייה

לע"נ האישה החשובה מרת דבורה פרומר ע"ה בת ר' אברהם שמואל ז"ל

חידון טריוייה א-ב לפרשת השבוע. שאלות קלות ומאתגרות כדי שכל בני המשפחה יוכלו להשתתף, ליהנות ולהצליח!

- א** כיצד נקרא השטח רחב הידיים שנתן יוסף לאביו ולאחיו?
- ב** התחנה הראשונה שעצר בה יעקב בדרכו מצרימה:
- ג** באיזו ארץ בתוך מצרים הושיב יוסף את אביו ואת אחיו?
- ד** למי מבני יעקב היה אך ורק בן אחד?
- ה** מה ביקשו כל תושבי מצרים מיוסף, כשהיו רעבים?
- ו** איזה פסוק בפרשתנו מתחיל בדיוק כמו אחד החומשים האחרים בתורה? (ששת המילים הראשונות - זהות)
- ז** מה העלה יעקב בבאר שבע?
- ח** אלו בגדים נתן יוסף לכל אחיו?
- ט** מה נשאו החמורים ששלח יוסף לאביו?
- י** מי ניגש ליוסף בתחילת הפרשה?
- יא** את אדמתם יוסף לא קנה:
- יב** מה עשה יוסף לכסף שנמצא במצרים?
- יג** היכן אמר פרעה ליוסף שיושיב את משפחתו?
- יד** מה הסיבה שאחי יוסף לא יכלו לענות לו כשהתודע אליהם?
- טו** תמורת אלו בהמות מכר יוסף למצרים מזון?
- טז** כמה בנים היו לבנימין בן יעקב?
- יז** למי השווה יהודה את יוסף כשדיבר אליו?
- יח** על מה נפל יוסף בהתרגשות?
- יט** בנו השני של לוי:
- כ** באיזה מקום במצרים נתן יוסף למשפחתו אחוזה?
- כא** שמה של בת אשר:
- כב** מה קרה לכספם של המצרים לאחר שקנו אוכל מיוסף?

תשובות
 א. ארץ גושן | ב. רמסס | ג. מצרים | ד. ראובן | ה. יוסף | ו. ויחזקאל | ז. ארבעה עשר | ח. כסף | ט. ארבעה עשר | י. ארבעה עשר | יא. ארבעה עשר | יב. ארבעה עשר | יג. ארבעה עשר | יד. ארבעה עשר | טו. ארבעה עשר | טז. ארבעה עשר | יז. ארבעה עשר | יח. ארבעה עשר | יט. ארבעה עשר | כ. ארבעה עשר

דיון סביב השלחן

האם מותר להכנס למסגד ולהתפלל בו?

שאלה

מטר כבוד ניתןך ארצה, הלוחמים הצטופפו ליד רכבי השריון הכבדים. הם התרכזו לכאן כדי להתפלל תפלת שחרית, אבל מזג האוויר הקיים לא אפשר זאת. הם הביטו סביב, והיפשו מקום מקורה שראוי להתפלל בו, אבל לכל אשר נשאו את עיניהם נתקלו רק בחורבות, בכל האזור כמעט ולא היה בית שניצב על תילו. הבתים המועטים שכן עמדו על תילם, היו בסכנת התמוטטות. המבנה היחיד שנותר על עומדו בכל האזור, היה מסגד שהתנוסס מולם. "נתפלל שם!" הציע אחד מהלוחמים. "מה פתאום", אמר אחר, "אסור להיכנס למקום כזה טמא, וודאי שאסור להתפלל שם!" עם מי הצדק? מהי דעת ההלכה במקרה כזה?

תשובה

אסור ליהנות מבית עבודה זרה (י"ד קמה, ג), וכן אסור להכנס לתוכו (פירוש המשניות להרמב"ם ע"ז א, ד). הסכמת הפוסקים שכנסייה היא בכלל בית עבודה זרה, ולכן אסור להכנס לתוכה. אמנם, דנו האחרונים לגבי המוסלמים, ומפורסמים דברי הרמב"ם (מאכלות אסורות יא, ז וכן בתשובה תמח) שהישמעאלים אינם עובדי עבודה זרה, וממילא גם בית תפלתם איננו בית עבודה זרה, ולכן אין איסור להיכנס למסגד, וכן מגע של מוסלמי אינו אוסר את היין.

אמנם דעת כמה מהראשונים שמכיוון שעבודתם היא בהשתחויה, כמו עובדי עבודה זרה (ר"ן סנהדרין סא, ב), יש להם דין עובדי עבודה זרה (חוט המשולש ג, כח), ולכן אסור להכנס למסגד, ומגע של מוסלמי אוסר את היין.

ומכיון שהדבר שנוי במחלוקת, ודאי שראוי להמנע מלהכנס למסגד שלא במקום צורך, כגון לשם טיול וכדומה, אך בשעת הדחק גדולה אפשר להקל בזה.

הבט נוסף לנידון זה, הוא בהלכה האמורה בשו"ע (רכד, ב) שהרואה בארץ ישראל מקום שנעקרה ממנו עבודה זרה צריך לברך 'שעקר עבודת כוכבים ומזלות מארצנו', האם כשרואים מסגד חרב צריך לברך ברכה זאת? כיון שהדבר תלוי במחלוקת, הרואה מסגד חרב, יברך בלא שם ומלכות.

עוד יש לדון אם מותר להתפלל במקום זה, דהנה נחלקו האחרונים האם מותר להפוך מקום תפלה של עכו"ם לבית כנסת, וכתב המשנה ברורה (קנד, מה) שכבר פשט המנהג להתיר אם המקום שימש רק לתפלה ולא הכניסו לתוכו עבודה זרה ממש, ואף איסור זה הוא רק לעשותו בית כנסת קבוע, ולא להתפלל בו באופן עראי.

טכום

אסור להיכנס לכנסייה, וכן יש להחמיר שלא להכנס למסגד. בשעת הדחק גדולה מותר להכנס למסגד, ואף מותר להתפלל שם.

המדור נכתב על ידי הרב יעקב דהן שליט"א
 מו"צ בבית ההוראה של הגאון רבי עמרם פריד שליט"א

האדמו"ר רבי חיים מרדכי רוזנבוים

מנדבורנה

מי צריך דגים כשיש רבי?

האור בגטו סמיהו והביל, הפחד והאימה כה מוחששים, עד כי נתן למשפחה בידים חשופות. גדרות הוקמו, חצרות נחתמו, אין יוצא ואין בא. רק עובדי הכפיה נלקחים מדי יום אל היערות הסמוכים לחטיבת עצים, לחפירת תעלות, או למצער, לבניית גשר על נהר הבוג תחת פקוח הגרמנים.

החיים בגטו דז'ורין קשים ביותר. מדי יום מופיעים מגרשים חדשים, עד כי הצפיפות הופכת לבלתי נסבלת בעליל. גם הגזרות היוצאות חדשות לבקרים אינן תורמות למצב רווחם של הפלואים במקום. ואם לא די בכל זאת, עקב התנאים הירודים משתוללת בגטו מגפת טיפוס הבהרות שעושה שמות ביהודים המענים.

והרעב קשה מכל. ילדים מרעבים משוטטים ברחובות, מחפשים בלהיטות אחר דבר מאכל להשביע את רעבונם התמידי שנעשה אורח של קבע במקום. הלחם מחלק בקצבה ובקפדנות, המזון מועט ביותר, ובשר ודגים נחשבים למעדני מלכים שאינם נראים בבתי הגטו.

ובעצם אותם ימי תהו ובהו עומד הילד יעקב יששכר בער להכניס בעל תורה ומצוות. כבנו של רבי חיים מרדכי רוזנבוים, האדמו"ר מנדבורנה, נערכים בני הקהלה לחגג את היום הקדוש כמיטב יקלתם. אולם גדול משכר,

והיו אומרים עליו

"ושמרו... ישראל את השבת..." אם ישמרו את השבת כמו שצריך, לא יאלצו כל השבוע לטרוח לפרנסתם, ויוכלו לעסוק רק ב"לעשות את השבת" - עניני השבת, כיון שמלאכת ששת הימים תעשה מאליה.

נולד בכ"ד באיר תרס"ג לאביו רבי איתמר בעיר טשורנוביץ שבאוקראינה. כבר מנעוריו הצטיין בקדושתו הרבה והיה מפרסם כלמדין ומתמיד גדול. עוד בחיי אביו התמנה לאדמו"ר בעיר סערעט שבבוקובינה והחל להתפרסם בזכות המופתים הרבים שפעל.

בתקופת השואה הגלה למחנה דז'ורין שבטרנסניסטריה יחד עם בני משפחתו, שם נודע בעבודתו הקדושה במסירות נפש של ממש. לאחר השואה חזר לטשורנוביץ עד לעלייתו ארצה בשנת תש"ח. עם עלייתו התישב ביפו והקים מחדש את בית מדרשו וכן ישיבה לבחורים. לאחר מספר שנים עבר לבני ברק, ובה הגדיל והרחיב את החסידות עד למאד. הוא כתב את הספר 'דבר חיים' שעל שמו הוא מכונה.

נפטר בט"ו בטבת תשל"ח, ומקום מנוחתו כבוד בהר הזיתים בירושלים.

אך הבית ריק מכל.

יוצאים הגבאים אל שוק הגטו. אולי בכל זאת ימצאו דבר מאכל ראוי לשמו. הם חולפים בינות לדוכנים המועטים הבולטים בעליבותם, אך כל צורת אכל אינה נראית לעין.

והנה משום מקום מופיעה אשה עטויה בלואים, ידיה אוחזות הידק היטב בסל גדול ומכסה. היא נעמדת במרכז השוק ומתחילה לצעק: "רבי, רבי!"

נגשו המשמשים אל האשה, אולי יש לה דבר מה למכור. הם נסו לבוא עמה בדין ודברים, אך היא בשלה: "רבי, רבי!"

בלית ברירה הורו לה לבוא עמם והובילו אותה אל ביתו של הרבי, שמא תואיל לומר בפניו את רצונה. האשה הניחה את הסל על הרצפה למרגלותיה והצביעה עליו: "רבי! רבי!"

פתחו הגבאים את הסל, ומה רבה הייתה שמחתם למראה דגים פשורים רבים שנחוו בפנים. או אז הבינו את כונת האשה, שכן המלה 'רבי' ברומנית דומה ביותר למלה 'דגים' בשפה זו. כיון שדגים היו נדירים ביותר, נחשבו למציאה גדולה, והשמחה הגיעה עד לב השמים.

ובר המצוה נחגג באותו הליל ברב פאר והדר, עם הכפוד המכבד ביותר, בדיוק כפי שהרבי הבטיח.

אנשים רבים מרחבי הגטו מזמנים לחגג את השמחה, ואלו החתן ואביו הכינו שניהם דרשות מפלפלות פראוי למעמדם. רק דאגה אחת עמדה בפני המשמשים: אין להם ולו פרור של מאכל להגיש בפני האורחים הרבים.

נגשו המשמשים בחיל וררט אל רבם ופרשו בפניו את חששם. "אל דאגה", השיב הרבי בקול שלו, "בעזרת ד' יהיה די אכל להגיש לנוכחים בבר המצוה".

בהכירם את מעלת קדושתו של רבם, נרגעו הגבאים. אם הרבי נוטל את האחריות לכבוד על גבו, מבטח כי הכל באמת יסתדר. אולם משחלף זמן נוסף ויום בר המצוה כבר היה קרוב ביותר, שבה הדאגה לשכן בלבבות, ושוב פנו אל הרבי בשאלה, אך הרבי בשלו: "השם יתברך יעזר, ואין לכם מה לדאג כלל".

בקרו של היום הגדול הפציע, ובביתו של הרבי רוחשת תכונה. המלה רגילה של יום בר מצוה, משל אין מלחמת תפת משתוללת באירופה וגובה את חיייהם של רבבות, משל אין הרעב מושל בפפה ומכניע רבים השורדים את להט החרב, משל ממשיכים החיים לתסס פהרגלם. קבלת על מצוות זוהי שמחה בכל מצב ובכל תנאי. וכך עושים החתן ואביו את כל ההכנות הרוחניות לקראת היום הגדול.

מוסר השכל | אפלו שאין סכוי

האמונה בבורא העולם היא אחת מעקרונות היהדות ומיסודותיה. בזכות האמונה אפלו בזמנים שאין בהם כל תקווה נתן לפעל ישועות שלא כדרך הטבע ולראות נסים רבים. בעזרת ד' בזכות האמונה התמימה בד' יתברך לבדו נזכה בקרוב להנשע מכל צרותינו ולזכות לגאלה שלמה, במהרה בימינו אמן.

הצירים והתוכן מבית היוצר "מלכות וקסברג" מתוך הספר להעתנג בתענוגים

ערכים לילדים

פנינים

"והגדתם לאבי את כל כבודי במצרים" (מה, יג)

לכאורה, דבריו של יוסף לאחיו לומר לאביו, נראים תמוהים - לכו ותספרו לאבא כמה כבוד יש לי במצרים...

אלא, נבין זאת על פי מה שמספר על הרה"ק בעל ה"אוהב ישראל" מאפ"טא ז"ע, שנסע פעם לבקר בכמה עירות באזור מגוריו. בכל עירה יצאו בני המקום לקראתו וכבדוהו בכבוד מלכים.

פנה הרבי לבנו הרה"ק רבי יצחק מאיר מזינקוב זי"ע בשאלה: מדוע חולקים האנשים הללו כבוד כה רב לאדם שאינו ראוי לכך כלל? ענהו בנו: תנוח דעתה, אבא, היהודים הללו נאספים לכבודי... לשמע דבריו נרגע הצדיק.

למחרת שאל את בנו: אבל מפני מה ראו האנשים לחלק לה כבוד כה רב? השיב הבן: מה השאלה? הרי אני בנו של הרב מאפ"טא!

אמר ה"אוהב ישראל": כעת הנך אומר כמו שאמר יוסף הצדיק לאחיו: "והגדתם לאבי את כל כבודי" - אמרו לאבי כי כל כבודי הוא בזכותו, שאני בנו של אבי...

פרשת ויגש

"ומהרתם והורדתם את-אבי הנה" (בראשית מה, יג)

יוסף הצדיק בקש מהאחים שיזדרזו וימהרו להביא את יעקב. המדה הזאת, של הזריזות ונצול הזמן, היא מדה ששייכת לבני ישראל. הגויים, או אפלו יהודים שלצערנו אינם שומרים תורה ומצוות, מבזבזים שעות וימים על שטיות והבלים.

מעשה בשני אנשים שהתוכחו ביניהם.

"אני עשיר יותר ממך", אמר האחד.

"לא נכון, אני עשיר יותר", התעקש השני.

כך רבו שני העשירים ביניהם. כל אחד נסה לשכנע את השני שהוא עשיר יותר ממנו.

"אתה יודע מה?" הציע העשיר הראשון לשני. "הבה ונערה נסיון, שיוכיח מי יותר עשיר באמת".

התפלא העשיר השני: "איזה נסיון יכול להראות את זה?"

אמר הראשון: "נלך לשפת הים, וכל אחד יזרק לים את הכסף שלו, מטבע אחר מטבע. מי שיפסיק לזרק ראשון - סימן שחבל לו על הכסף, כי אין לו מספיק, ואם כן השני הוא יותר עשיר".

בעל הרעיון היה אדם רמאי. לפני שערכו את הנסיון הוא הכין הרבה מטבעות מזויפים, לא אמתיים.

התחילו שניהם לזרק לים מטבע אחרי מטבע. הראשון זרק וזרק בלי כל צער, כי המטבעות שלו הרי לא היו אמתיים, ואלו השני - הפסיק לזרק אחרי זמן קצר, כי היו אלו מטבעות אמתיים, והיה לו חבל על הכסף.

אבל האמת היתה, שהוא היה העשיר האמיתי...

מסביר ה"בן איש חי": אצל היהודים - הזמן הוא כמו כסף אמתי ויקר. אף פעם אין להם זמן מיותר שאין מה לעשות בו.

כל דקה אפשר להקדיש ללמוד תורה, לאמירת תהלים ותחנונות ולעוד דברים חשובים.

הגויים, לעמת-זאת, כשיש להם ימי חפ"ש, הם זורקים את הזמן ומבזבזים אותו בבלויים שאין להם שום ערה, כי הזמן הוא דבר זול בשבילם.

אבל האמת היא שעם ישראל הם העשירים האמתיים. יש להם בידים אוצרות יקרים: כל דקה היא אוצר שאפשר להספיק לקיים בו עוד מצוה, לומר עוד תהלים, להתפלל וללמד ולהרויח אוצרות של נצח.

מאחורי הפתגם

נפשו קשורה בנפשו

ביאור:

אנשים שמחוברים מאוד ואוהבים זה את זה, עד שהנפש שלהם כאילו קשורה אחת לנפשו של השני.

דוגמא:

התלמידים אוהבים ומעריצים את רבם, ונפשו קשורה בנפשם.

מקור:

"ועתה כבואי אל עבדך אבי והנער איננו אתנו, ונפשו קשורה בנפשו".

(בראשית מד, ל)

תפלורת

חידוש לפשוט של מקרא

מי אמר למי: "גשו נא"?

יוסף אל אחיו.

(מה, ד)

אנה מפירוש רש"י

מדוע הוציא יוסף את המצריים
כשהתוודע אל אחיו?

שלא לבייש את אחיו.

(מה, א)

חידוש מאוצר התורה

מהו הפרק הקצר ביותר בתנ"ך?

פרק קי"ז בתהילים, מכיל 2 פסוקים.

ש	ק	ר	א	ט	פ	נ	ש	ו	ג
נ	מ	צ	ת	ל	ח	ע	כ	ג	ד
ט	פ	ש	ג	י	ו	ז	ס	ב	ה
ח	י	ע	כ	ה	ד	ש	ק	ר	א
ב	ל	ת	מ	ו	נ	ף	ס	ו	י
נ	צ	ם	פ	ד	ז	ס	ב	ה	ב
י	א	ז	ץ	ה	ן	ב	ה	מ	נ
מ	ת	צ	כ	ש	ף	ח	ו	י	י
י	ד	ק	ף	ס	ס	מ	ע	ר	ם
נ	צ	מ	צ	ר	י	ם	ח	י	ע

ויגש | יהודה | יוסף | בנימין
מצרים | גושן | רעמסס

מצאו את 10 ההבדלים

קו קופלה:
03-3050-500

קופלה מחכה לכם... דברו אתו!

דיבורים טובים

שבועון הילדים של 'משמרת השלום'

הנושא:

האור הגנוז

מס' 10

פר' יוגש
תשפ"ד

החלטת המאה

איזה מתח... מי ינצח?

"סביבה נקיה - נאה לתורה!" "מהפך - הלכלוך אל הפח!"

מבצע הנקיון שהכרז בחיזר "משכנות אפרים", הקיף כל פנה שכוחה וכל ברזיה זנוחה. כבר מספר שבועות, כל הילדים הקפידו להרים כסאות בסוף יום הלימודים, להחזיר ספרים לארונות, לזרק כל שקית או לכלוך לפח האשפה, ולצבר נקדות לרב. בסיום

המבצע כל ילד קבל פרס לפי גבה הנקדות שצבר. הפרס הגדול נשמר בסוד.

"רק ילד אחד יהיה זכאי לפרס הגדול". ספרו המלמדים. "אך איננו מגלים איך הוא יבחר".

יום שלישי הפסקה. המלמדים חומקים אחד אחרי השני אל חדר המנהל. אף ילד אינו מקשר בין האספה הסודית שם, לבין מספר שקיות גילון הזרוקות על

מרים את השקית.

הוא הרים! מחיאות כפיים ממלאות את החדר הסגור. חיוכים רחבים. אחד המלמדים לוחץ יד בהם למנהל.

המנהל קם מכסאו. הוא ממהר בחיוך גדול אל המקום המדיק שצלם במצלמות האבטחה, ומגלה שם את שימעה בנו שרק רוצה להצטרף לחבריו המשחקים. לא יודע ולא קולט מה הוא עשה כאן עכשו במעשה הקטן שלו.

"שימעה!" קורא המנהל, ואחריו ממהרים שאר המלמדים, אחד מהם נושא רחפן נוצץ עטוף בסרט.

"נצחת! זכית! בן יקר שלי!"

הלואי שהבן של השם ינצח!

אתה יודע מה קורה בשמים כשילד יהודי עומד בנסיון?

תאר לעצמך:

השם צופה ומביט בך כל רגע. אין צורך במצלמות אבטחה...

זה קורה כשאתה

מתלבט: מה שאני רוצה לספר זה לשון הרע?

זה קורה כשאתה עומד מול החבר שלך וסוגר את הפה. הוא דוחק בך, נו - רק תגמר משפט...

זה קורה גם כשאתה מתקרב לקבוצת ילדים רועשת, קולט שהם צוחקים על אנשים, או ממש מדברים דבורים של לשון הרע ומחלקת...

המלאכים ממתינים... הם מסתכלים עליך: איזה מתח!

נו... האם הבן של השם יצליח? האם יהיה לו את השכל "להרים את השקית" - לשמור על הלשון ולנצח?

ויותר מכלם - אביך שבשמים, ה'מנהל' האוהב של העולם, מצפה כל כך! הוא רוצה שתתגבר! הוא

הרצפה במקומות שונים בחיזר.

ובחדר המנהל - מתח וסקרנות. במרכז השלחן נצב רחפן משכלל, הלומד של כל ילד. ומה עושים שם המלמדים?

ובכן, הם יושבים דרוכים מול מצלמות האבטחה... כן, הם רוצים לבדק: האם המבצע באמת עזר? האם אכפת לילדים מנקיון החיזר? בדרךם לחדר המנהל, זרקו המלמדים בכונה את השקיות, בלי שהילדים שמו לב.

הילד הראשון שירים שקית מהרצפה, כך החליטו המלמדים מראש, יזכה לקבל את הפרס הגדול ביותר!

והנה - הילדים כלם עוברים, הולכים רצים.

שמונה שקיות בשמונה מקומות שונים, ואף ילד לא מתכוף להרים!

דקה חולפת.

דקה וחצי.

המנהל גם הוא מרים את מבטו מהיומן ומתבונן...

לפתע נראה ילד

מכר. זהו שימעה, בנו של המנהל! שימעה עובר ליד אחת השקיות, ונעצר. המלמדים מסתכלים זה על זה בהתרגשות. ידו של המנהל נקמצת בלי משים, והוא נדדך. שימעה מתכוף, ופתאום מסתכל לכוון אחר. חברים קוראים לו שם, נראה שרוצים להתחיל משחק ורק מחכים לו. הוא מסתכל על השקית, על החברים ומעיף מבט לכוון הפח הרחוק.

'הלואי שירים את השקית!' חושב המנהל, אבא של שימעה.

'הלואי שירים את השקית!' חושבים גם המלמדים, שכבר כמעט התאכזבו מלחכות שאחד הילדים יראה שאכפת לו...

ושימעה חושב עוד רגע אחד, מתכוף שוב ו-

שנהב ישראל יוסף, ת"ת זכרו תורת משה, ירושלים > תל אביב > תל אביב

הקראתם
מתוך השבועון
בשולחן השבת?
 ספרו לנו בקו חברים
072-337-2212
 שלוחה 35,
 ואולי תזכו גם אתם
 בשי יוקרתי

תאונות... כמה רגע
 ובטחון הוספת
 לעצמך ברגע הזה...
 ומה עם השאלה
 ששאלנו שבוע שעבר:
 איך יהיה לנו כח להתאמן
 כל כך?

נראה לי שכבר לא צריך להסביר...

רגע!

**חברים אומרים לי שאני מגזים. על כל דבר הם
 טוענים: 'זה לא נקרא לשון הרע'.**

מה דעתך, הם צודקים?

על כך נדבר בשבוע הבא...

בינתיים תחשב על מה שקראת!

שבת שלום - משלם.

רוצה שתשתק, שתתגר! אתה יודע למה? כי רק
 הוא יודע איזה שֵׁכר גדול מחכה לך אצלו... אפלו
 המלאכים אינם יכולים לדמין את האור הגדול
 ששמור אצל השם בשבילך.

ואתה - שותק...

ואתה - מעביר נושא, ומתחיל לדבר על חמש
 אבנים או על אופנים.

ואתה - בורח מחבורת מדברי לשון הרע,
 מתרחק!

באותו רגע, נעשה רעש גדול בשמים. תאר
 לעצמך את מחיאות הכפיים! נצחת!

כמה השם גאה בך באותו רגע!

ולא רק שממתין לך אור גנוז אדיר שכזה... גם
 כאן בעולם הזה, ברגע שסגרת את הפה, פתחת
 צנורות של שפע עצום בשמים... גשם של ברכות
 נשפך עליך בבת אחת: בריאות, עשר, שמחה,
 הגנה מיחדת מכל דבר: טילים, רעידות אדמה,

ש"ת
משולם
 הלכה לשלחן השבת

נתי מצטחק: "כלנו יודעים
 ששוקי גאותו, תראה איך
 שהוא מתגאה כשהוא
 מחזיק את הרמקול..."
 אף אם זו אמת, ושוקי אכן
 נגוע במדה לא טובה, דברי
 של נתי הנם 'לשון הרע'.

אסור לדבר בגנות
 מדותיו של הזולת, כגון
 לומר: "הוא גאותו",
 "הוא כעסו" וכדומה.

מתסוּמיקס

עצור, עבודות בדרך!
כאן מתקנים את... עצמנו!

מטולום

מנצח

ספרא

למוד ההלכה

טוביה

ראית טוב

אורי

זכירת השכר

אהרו

אחדות

רשנוני

לשון הרע

עוקץ

פתיי היצר

זיקוק

כעס

ציוטה

פזיזות

רוצים לשמע יותר על משלם וחבריו, ועל חילי היצר הרע המסכנים? **הפנוסו לקו חברים 072-337-2212 שְלוּחָה 32**

נאה דורש

פנינים ממיטב המגידיים בהוצאת "יפה נוף"

הגנת הנפש מהשפעה זרה

ונפשו קשורה בנפשו (מ"ה ל)

יוסף מאשים את בנימין שהוא גנב, ובתגובה לכך מתחיל יהודה לספור את כל הספור המשפחתי שלהם, ומבקש להחזירו לאביהם.

לכאורה קשה, במה עונה הספור של יהודה על האשמה? לכאורה, בנימין שגנב צריך להענש.

זאת ועוד, הרי יהודה לא ידע שמדבר ביוסף. מבחינתו זהו מלך גוי. כיצד, אפוא, העלה על דעתו לשכנע את אותו גוי לותר על הענש המגיע לבנימין לפי כל קנה מדה, באמצעות ספור שנפשו של אביהם קשורה בנפש הנער, ואם הוא לא יחזר - האב ימות מיד, עוד לפני שיספיקו לדבר עמו? הרי מדבר במלך רשע, שונא ישראל, שמעליל עליהם עלילות. אם ישמע שעוד יהודי בארץ כנען עתיד למות, זה רק ישמח אותו...

האדמו"ר רבי יואל מסאטמאר זצ"ל מתרץ את שתי השאלות הללו באמצעות תרוץ נפלא:

יהודה בא ואומר ליוסף: בנימין הזה הוא אבא לעשרה ילדים. הוא חי שנים אצל יעקב אביו, ומעולם לא שלח ידו בגנבה. והנה, אתה אמרת לעבדיך, שכאשר בנימין גייע - "הורדהו אלי ואשימה עיני עליו" (מ"ה, כא), ואמנם כאשר באנו אתו עשית זאת, שמת עיניך עליו, כלומר: ישבת אתו לבד בחדר פרטי, לשיחה בארבע עינים.

הנה, תראה מה גרמת בפגישה אחת - בתוך שעה אחת הפכת אותו מאדם נכבד, אב לעשרה ילדים - לגנב פשוט!

אתה רוצה לחנך אותו? אתה רוצה שהוא באמת לא יהיה גנב יותר? תחזיר אותו לאביו, אצלו מעולם הוא לא גנב! אם הוא ישאר אצלך, הוא יהיה אבא של כל הגנבים...

על הפסוק "ונפשו קשורה בנפשו" אומר בעל השורים, שפעמים כתובה במסרה המלה 'קשורה': כאן, ובמשלי (כ"ב, ט): "אגלת קשורה בלב נער". בא הדבר למדנו, שכאשר נתפס נער באיזו אגלת או שטות, הדבר שבכחו להסיר את האגלת הזו הוא: "ונפשו קשורה בנפשו" - כשאבא אוהב את בנו אהבת נפש, בכח אהבת האב, יכול הנער להפרד מן האגלת הקשורה בנפשו.

את המסר הזה מעביר יהודה ליוסף: דע לך, הדרך היחידה לגרם לבנימין להשאר בצדקתו, היא על ידי שתשלח אותו בחזרה לאביו. תראה מה קרה לו ביום אחד של נתוק מאביו!

בדברי יהודה טמון מסר השכל עצום, הנכון לכל אחד ואחד מאתנו: יום אחד של נתוק, יום אחד בחברה שאינה ראויה עלול להיות הרה אסון. כמה צריך להזהר מכך!

כאשר לוקחים נר ומעמידים אותו בחוץ - כל רוח מצויה מכבה אותו, אף כשמקיפים אותו בעששית, הוא נשאר מוגן, ולא זו בלבד אלא שבכחו להאיר לכל העולם כולו.

כך הוא האדם. כשהוא מצוי לבדו, הוא עלול לכבות. הוא חייב להקניף את עצמו בהגנה ובשמירה מפני רוחות העולם, רק כך יוכל להשאר מאיר ולהאיר גם לעולם מסביבו.

אפילו אדם בדרגה של יעקב אבינו דאג לכך!

כאשר מגיע יעקב למצרים הוא שולח את יהודה לפניו לבנות לו בית מדרש. לכאורה תמויה, מדוע צריך יעקב בית מדרש? האם לא היה יכול ללמד בביתו? הרי מה עשו כל הזמן בבית של יעקב אבינו? כל הזמן רק דברו בלמוד. לשם מה זקוקים הם לבית מדרש?

אולם יעקב ידע שהוא יורד לטמאת מצרים, ועליו לנקט בצעד כלשהו כדי להציל. לא מספיק לשבת וללמוד בבית, הוא צריך

מחצות של בית מדרש, הוא צריך שמירה, כשתהיינה לו מחצות הגנה, הוא יוכל להאיר את כל מצרים ולהשפיע עליה שפע של ברכה.

(רבי גואל אלקריף שליט"א - שש באמרתך)

מדוע חזר בו יהודה מהסכמתו שבנימין יהיה עבד?

יהודה נגש אל יוסף ודרש ממנו בתקיפות לשחרר את בנימין לחלוטין. ולכאורה התמיהה גדולה: הרי יהודה בעצמו הסכים שכל האחים, ובניהם בנימין, יהיו עבדים, ויוסף הקל בדיו ואמר שרק בנימין יהיה עבד. מדוע קעת הוא חוזר בו מהסכום?

בבאור הענין מביא רבי אברהם נחום מאירוביץ' בספרו "מדרש ומעשה" ספור נאה:

מעשה בחיל יהודי ששרת באחד מחילות צבא המדינה והתמנה לתפקיד פקודי בכיר. באחד הימים הגיע המלך לבקור ממלכתו בגדוד שבו שרת, וכאשר עבר המלך לפניו ברכו היהודי בנימוס, אך מחמת שלא היה בקי בשפת המדינה, יצאו המלים מפיו כשהו בלתי ברורות לחלוטין.

"מי אתה?", שאל המלך.

"יהודי אני"

"לך שוטה לביתו", אמר המלך בכעס.

כונת המלך היתה שהיהודי ילך לבית החילים, שהוא מקום שבו משמשים החילים הפשוטים, כיון שלא רצה שאדם שאינו בקי בשפת המדינה ישמש בתפקיד בכיר. אך היהודי הבין את הדברים אחרת...

הוא בא למפקד הממנה עליו ואמר: "המלך נתן לי רשות לשוב לביתו! המפקד טרב להאמין. "מה אתה מדבר שטיות? אם אתה רוצה שאאמין לך, עליך להביא אשור בכתב מהמלך שאתה משחרר מהצבא!" חזר היהודי אל המלך ואמר: "אדוני המלך! המפקד לא מאמין ששחררת אותי מהצבא, אלא אם אביא לו אשור כתוב ממך."

התפלל המלך: "מה? מתי שחררתי אותך מהצבא?!"

ואז הוא תפס את הנקדה. "באמת פונתי היתה שתלך לבית החילים, אך מכיון שאמרתי לך לבית - מלה של מלך היא מלה. אתה משחרר!" ובדברו, נטל קלף וקסת, וכתב ליהודי מכתב שחרור מהצבא.

לפי זה נתן לבאר, שאמנם יהודה הסכים שכל האחים ובתוכם בנימין יהיו עבדים, אך אז הוסיף יוסף ואמר: "ואתם עלו לשלום אל אביכם" (מ"ה, י).

ויהודה לקח את המשפט הזה ונבנה עליו נאום לתפארה:

מבחינתי אתה מלך כמו פרעה. עליך לדעת שהילד הזה הוא בנה של האשה שאבינו אהב ביותר, והוא היחיד שנתר לאביו לאחר שאחיו מת. בתחלה אבינו לא הסכים שירד עמנו למצרים, ורק לאחר שהבטחתי לו לקחת עליו חסות באפן אישי, ושבדתי לצדך כך את העולם הזה והעולם הבא שלי, הוא הסכים. כעת, כשיראה שאנחנו חוזרים בלי הילד, הוא ימות! אני שואל אותך: אתה בעצמך אמרת זה עתה "ואתם עלו לשלום אל אביכם". האם כשנשוב בצורה כזו יתקיים דברך "עלו לשלום"? עליך לשחררו כדי שזה באמת יהיה כך!

(רבי שלמה לוונשטיין - מתוק האור יוסף הצדיק)

ענשי שמים במדה כנגד מדה

ולא יכלו אחיו לענות אתו כי נבהלו מפניו (מ"ה, א)

על פסוק זה מובא במדרש (בראשית רבה, א, ט): "אבא כהן בדרלא אמר: אוי לנו מיום הדין אוי לנו מיום התוכחה. יוסף קטנו של שבטים היה, ולא היו יכולים לעמד בתוכחתו, לכשיבא הקדוש ברוך הוא ויוכיח כל אחד ואחד לפי מה שהוא, על אחת כמה וכמה".

האחים ראו, עין בעין, את המדה כנגד מדה שיש בדיני שמים.

יוסף אמר עליהם שהם קוראים לבני השפחות עבדים - לעבד נמכר יוסף. יוסף אמר עליהם שהם חשודים על עריות - אשת פוטיפר העלילה עליו עליה של עריות. יוסף אמר עליהם שהם אוכלים איבר מן החי - בשל כך המצרים אינם אוכלים בשר, כך מביא התרגום אונקלוס.

אוי לנו מיום הדין, אמרו האחים: ומה יוסף שהתכונן בכל מה שעשה לשם שמים, נענש על כל פרט ופרט, אנחנו שמכרנו אותו, שהשפוטנו אותו והשלקנו אותו לבור מלא בנחשים ועקרבים, ולא הקשבנו כשהתחננו בפנינו על נפשו - על אחת כמה וכמה שנענש.

ביום הדין הגדול והנורא שום פרט לא ישכח, כל מעשה, כל דבור, יבוא בחישובו.

*

ספר רבי יצחק זילברשטיין שליט"א, שפעם אחת, כשהיה בבית החולים איכילוב, ראה אחות נגשת כל כמה דקות לחולה ששכב שם ומנסה להרגיע אותו... מה קרה? החולה היה צריך לעבר טפול באיוושהי מכונה, והמכונה התקלקלה ומחכים לטכנאי שיבוא לתקן אותה. הפעיה היא, שהחולה היה בצום כבר מאתמול, והרעב והצמא הציקו לו. כל בקשותיו לאכל משהו קטן, לשותות כוס מים, לא הועילו לו, האחות הודיעה: הטפול תיב להתבצע בצום. המקסימום שהרשתה היה להרטיב את הישפתיים עם מעט מים.

משום מה, הטפול במכונה התעכב, והאיש ממש גנח עד כדי בכי: "אני רוצה לאכל. אני רוצה לשתות". הרב זילברשטיין שעמד בסמוך, התקשה לראות את יסוריו, ונגש אליו כדי לומר לו כמה מלות עדיה.

כשהחולה ראה את הרב, פתח פיו ואמר: "כבוד הרב! אני יודע בדיוק למה זה קורה לי! הייתי בחור ישיבה ועבתי את הכל. בעקר זולתי בצומות ולא צמתי אף לא באחד מהם. עכשו הראו לי משמים: לא רצית לצום - תצטרך לצום בעל כרחך!"

אמר לו הרב זילברשטיין: אתה יודע מה התאריך היום? עשרה בשבתו המכונה התקלקלה בדיוק בעשרה בשבת כדי שהלה יצום בעל כרחו ביום זה, מדה כנגד מדה על כך שלא צם ביום זה כשהיה עליו לצום.

אוי לנו מיום הדין, שום דבר אינו סתם ככה, הכל מחושב בתכלית הדקדוק.

(רבי גואל אלקריף שליט"א - שש באמרתך)

כל דברי יוסף - ג' סימנים שלח לו

וגדו לו לאמר עוד יוסף חי וכי הוא מושל בכל ארץ מצרים ויפג לבו כי לא האמינו להם; וידברו אליו את כל דברי יוסף (כה, כו-כז)

אגיד לכם א געוואלדיגער דרוש, יקר מזהב ומפז רב, ששמעתי מרבי יצחק הוברמן מרעננה, הקשיבו נא בסבלנות ותצאו ברכוש גדול:

יוסף חשש שמיד כשישמע אביו שהוא חי ומושל בכל ארץ מצרים - שוב יקרע קריעה וישב עליו שבעה, כי יאמר: אם יוסף מושל בכל ארץ מצרים, כנראה שירד לגמרי ממעלתו הרוחנית, הוא כבר לא יוסף הצדיק...

יוסף רצה שמיד, ברגע הראשון של הבשורה, ידע אביו שישאר בצדקו, וחלילה, לא פגם. לכן שלח לו שלשה סימנים, והדבר מדיק בלשון הפסוקים, שכן במשניות סוף מסכת פרה מבאר שלא מוצאים את הבטוי "כל" בפחות משלשה דברים, וכאן, אחרי "ויפג לבו כי לא האמינו להם" נאמר: "וידברו אליו את כל דברי יוסף", הרי ששלח לו שלשה סימנים, כדלהלן:

א. ידוע שישיראל נגאלו ממצרים, בזכות שלא שנו את שמם, לשונם ולבושם.

ב. במדרש (ילקוט ש"ש פרשת מקץ קמ"ז קמח) מספר: לפני שיצא יוסף מבית אסורים בא המלאך גבריאל ולמדו שבעים לשון, שבעים שפות, "ולא הוה גמיר" - הוא לא קלט את השפות הללו, היפנית, הצרפתית והאנגלית... לא נכנסו לראשו של יוסף כאלו שטיות, מה עשה גבריאל? "הוסיף לו אות אחת משמו של הקדוש ברוך הוא, שנאמר: 'עדות ביהוסף שמו בצאתו על ארץ מצרים שפת לא ידעתי אשמע' - הוסיף לו את האות ה', ויקראו 'היוסף', וכך למד את כל שבעים השפות בפעם אחת.

ג. ידוע שידוד המלך היה נפל, לא היו לו שנות חיים משל עצמו.

מנין, אפוא, חי שבעים שנה? - דעה אחת בחז"ל - הוא קבל שבעים שנה מאדם הראשון, שחי תשע מאות ושלושים שנה במקום אלף שהיה אמור לחיות.

הזהר הקדוש מביא שיטה נוספת, שאברהם, יעקב ויוסף נתנו לו שבעים שנות חיים [יצחק לא יכול היה לתת מחמת ענינים עמקים שאין כאן המקום לפרטם]. אברהם נתן חמש שנים, יעקב נתן עשרים ושמונה שנים, יוסף היה צריך לחיות כמו אביו - מאה ארבעים ושבע שנים, וחי רק מאה ועשר - יוצא שהוא נתן לדוד המלך שלשים ושבע שנים. סך הכל שבעים שנה.

אלו, אם כן, שלשת הסימנים שיוסף הצדיק שולח לאביו:

סימן ראשון: "אני יוסף" - פרעה הוזה הרי נתן לי שם יפה, מודרני, "צפנת פענח", משהו עולמי, כלם היו מתברכים בכזה שם, האומר כי בעל השם יודע הכל. אבל לי זה לא נוגע, אני יוסף, לא משנה את השם. נשארת יוסף.

סימן שני: "העוד" - ה' עוד. הקב"ה הוסיף לי את האות ה' ואני נקרא "יהוסף". ואם, חלילה, הייתי מדרדר מהדרדר היהודית, הקב"ה לא היה מוסיף לשמי את האות ה'.

סימן שלישי - "אבי חי". ידוע לי שעלי לתת שנים לדוד המלך. אם הייתי פגום - דוד לא היה לוקח את השנים שלי, ואם כן - אבי, יעקב, צריך היה לתת עוד מהשנים שלו וכבר לא היה חי. אם "אבי חי" - זה סימן שאני יוסף נשארת בצדקי, ואתה, יעקב, לא צריך להוסיף לדוד עוד מהשנים שלך.

פלאי פלאים!

(רבי ראובן קרלנשטיין זצוק"ל - יחי ראובן)

עשרה בטבת - יום דין של החרבן

ה"חתם סופר" בדרשותיו מאריך בדברי ה"אבודרהם", שעל פי שיטתו, אם עשרה בטבת חל בשבת - מתענים גם בשבת!

אומר ה"חתם סופר": מדוע קבעו תענית על עצם המצור, הרי לא ארע בו שום דבר ממש? והלא היו עוד זמנים שירושלים היתה במצור, כמו בימי פרעה נכה וכדומה, ולא קבעו בו תענית לדורות?

אלא, היתה נקדה מיחדת במצור של מלך בבל על ירושלים. אומר הנביא יחזקאל: "סמך מלך בבל אל ירושלים בעצם היום הזה, ובאותו יום שסמך מלך בבל למטה על ירושלים, התכנסו בשמים בית דין של מעלה וישבו בדין לדון בדינם של ישראל, אלו מימינים אלו משמאלים, והו פשר התארכות המצור שנמשך כשנתיים ומחצה, שבכל אותה עת עדין לא הכרע דינם של ישראל, עד שהכרע לכף חובה וגברה יד המשמאלים וחרב הבית.

והנה, אין לה שנה שאין קוללתה מרבה מחברתה, ו"כל דור שאינו נבנה בימיו מעליו עליו כאלו הוא החרבו" (ירושלמי יומא א, א). נמצא שבכל שנה ושנה, אלו היינו זכאים היה המקדש נבנה, ומשלא נבנה - כאלו חרב, וכביכול בכל שנה מתחדש חרבן חדש.

אם כן, בכל שנה כשמגיע יום עשרה בטבת, שאז החל למעלה משפט החרבן, ויושבים בית דין של מעלה וגוזרים את החרבן של אותה שנה. ומוסיף ה"חתם סופר", שדבר זה מרמז בפרושו של רבי שמשון מאוסטרופולי זצ"ל: ידוע שעל צרה של אבלות, כגון יום שמתו בו אביו ואמו, אין אנו מתענים בשבת, אבל תענית חלום מתר להתענות, כי יש לו ענג מכף שמפיג את צערו על החלום הרע שחלם על איזו צרה שעתידה לבוא עליו. לכן, תענית תשעה באב, שהיא על צרה שעברה, אינה דוחה שבת, אבל תענית עשרה בטבת, שהיא על בטול צרה עתידית - ענג הוא, ולכן דוחה שבת.

יוצא מדבריו הקדושים, שבכל שנה ושנה בעשרה בטבת יושב הקב"ה עם פמליה של מעלה ודן האם יבנה בית המקדש באותה שנה או חלילה לא.

ולפי זה יבאר מפני מה נשארו צום עשרה בטבת על פנו גם לאחר חרבן בית שני ולא העתק למועד שבו החל המצור בבית שני - כ"ב בניסן. כאמור, עשרה בטבת הוא מעין יום דין, שבו נדונים ישראל מדי שנה האם יבנה בית המקדש, לכן התענית ביום הזה נותרה על פנה.

(רבי ברוך רוזנבלום שליט"א - נעימות יאמרו חנוכה עשרה בטבת)

אור החינוך

פְּרֻשַׁת וַיְגֵשׁ
ז' בטבת תשפ"ג
גיליון ש"צ

מאוצרו של מורנו ורבנו רבי אשר זיע"א

לאורו נלך

כְּדֵי שְׂנוּכַל לְהַחֲזִיק מֵעֵמֶד בְּתוֹךְ יַם הַכְּאֵבִים, כְּדֵי שְׂנַתְחַזֵּק וְנִתְעוֹדֵד עַל אֵף הַכֹּל, וּכְדֵי שְׂנוֹכַח לְשֹׁבֵר עַל הַגְּלוּיּוֹת מֵעֲלֵינוּ וּמֵעַל כָּל יִשְׂרָאֵל, אָנוּ צְרִיכִים לִיצֵר הָאֲמוּנָה מֵעֲצָמֵנוּ בְּתוֹכֵנוּ וּבְכַשְׁרוֹנוֹ, וְלִידַע שֶׁהַקֶּב"ה כִּכְבוֹדוֹ וּבְעֲצָמוֹ נִמְצָא אִתָּנוּ יַחַד בְּתוֹךְ כְּאֵבֵינוּ, וְאִין לָנוּ בְּשׂוּם אִפֹּן לְפָנוֹת וּלְשִׁמְעַע בְּקוֹל הַצֹּרֵר אוֹתָנוּ עִם כָּל מִינֵי דְמִיוֹנוֹת שְׂוֹא וְשִׁקֵּר וְהַמְבַקֵּשׁ לְדַחוֹת אוֹתָנוּ מִחַי הַחַיִּים. (אמרי אשר)

אור הפרשה לקח טוב מפרשת השבוע

עִם אֲבִיהֶם יַעֲקֹב וְכָל בְּנֵי הַמִּשְׁפָּחָה. וְהַקֶּב"ה אֵף הַסִּפִּים עִמּוֹ וְאָמַר לְיַעֲקֹב: "אֵל תִּירָא מִדָּה מִצְרִימָה", וְהַבְּטִיחַ לוֹ כִּי "אֲנִי אֲרַד עִמָּךְ מִצְרִימָה וְאֲנִי אֲעֲלֶךָ גַּם עִלָּה", וְזֶהוּ לְמוֹד לְכָל אֶחָד מֵאֲתָנוּ בְּכָל הַדּוֹרוֹת, הַקֶּב"ה יוֹרֵד אִתָּךְ לְכָל מְקוֹם, הוּא נִמְצָא אִתָּךְ בְּכָל זְמַן וּבְכָל מָצֵב, וְגַם יַעֲלֶה אוֹתָךְ מִכָּל מָצֵב שֶׁאַתָּה נִמְצָא בוֹ. וְכֵן פִּרְשׁ רַבֵּי מְרַדְכֵי שְׁלֵמָה מִבֵּיאַן אֶת הַדְּבָרִים שֶׁנֶּאֱמָרוּ עַל יַעֲקֹב אֲבִינוּ: "וַיֵּרָא אֶת הָעֲגֻלוֹת וַתַּחֲי רִיחַ יַעֲקֹב אֲבִיהֶם", הָעֲגֻלוֹת הוּא מְלִשׁוֹן עֲגוּל שְׂאִין בּוֹ תַּחֲלָה וְסוֹף אֲלָא הוּא מִתְגַּלְגֵּל כָּל הַזְּמַן, וְגַם אִם הַגְּלִגְלִים מִתְגַּלְגְּלִים לְכוּוֹן מִטָּה בִּירֵדָה, הֵם בְּמִטְרָה לַעֲלוֹת אַחֲרֵי כֵן בְּעֲלִיָּה הַבָּאָה. וְכֹאֲשֶׁר רָאָה יַעֲקֹב אֶת הָעֲגֻלוֹת וְאֶת הַגְּלִגְלִים, הֵבִין שֶׁעָשׂוּ צְרִיף לְהַתְגַּלְגֵּל וְלִרְדוֹת לְמִצְרַיִם, אֲבָל הִיא יְרִידָה לְצִרְיָף עֲלֵיהָ, וְיֵשׁ לָהֶם תַּפְקִיד חֲשׂוֹב לְהַכְנִיֵס אוֹר וּקְדוּשָׁה בְּמִצְרַיִם, וְלָכֵן מִן הַשְּׂמִים גִּלְגְּלוּ אֶת הַדְּבָרִים שֶׁהֵם יֵרְדוּ לְמִצְרַיִם.

כֵּן כּוֹתֵב גַּם ה"ש"ם מְשֻׁמָּאֵל" מְסוּכָּטְשׁוּב, שֶׁהָעֲגֻלוֹת הוּא מְלִשׁוֹן עֲגוּל עַל-שֵׁם אוֹפְנֵי הָעֲגֻלָּה הָעֲגוּלִים, וְהֵרִי עַל דְּבַר עֲגֹל אֵי אִפְשָׁר לְהַצְבִּיעַ וְלֹא עַל נִקְדָּה מְסִימָת "זֶה עוֹלָה", וְעַל נִקְדָּה מְסִימָת "זֶה יוֹרֵד", כִּי הִירִידָה שֶׁל הַגְּלִגְלִים הִיא גַּם תַּחֲלָת הָעֲלִיָּה שְׁלוֹ, וְשׁוֹב יוֹרֵד וְעוֹלָה כָּל הַזְּמַן פֶּאֶשֶׁר הַגְּלִגְלִים מִתְגַּלְגֵּל. "וְהוּא רָמַז וּמְשַׁל נִפְלָא עַל מֵאֲרְעוֹת הָאֲדָם, כִּי אִין יְרִידָתוֹ וְהַשְּׁפִלְתוֹ נִקְרָאת יְרִידָה בְּהַחֲלֵט, וְחֻכְם הַרוּאָה אֶת הַנוֹלָד רוּאָה בְּכָל יְרִידָה תַּחֲלָת עֲלִיָּה. וּבִקְרַאת שׁוֹז הִיא עֲצָה כְּכֹנֶה לְפָנֵי הָאִישׁ שֶׁלֹּא יִהְיֶה רוֹבֵץ תַּחַת מִשְׁאוֹ, אֲלָא בְּטַח בְּשֵׁם ה' וַיִּשְׁעוּ בְּאֵלְקֵינוּ, כִּי יְרִידָתוֹ זוֹהִי עֲלֵיתוֹ וְקִלְקִלְתוֹ תִּקְנָתוֹ". וְהוּא מוֹסִיף: "וְזֶה שְׂרַמְזוֹ יוֹסֵף בְּשִׁלְיַחַת הָעֲגֻלוֹת לְאֲבִיו, דָּאֵף-עַל-פִּי שֶׁעָלִיו לְצִאת מִצְרַיִם הַקְּדוּשָׁה לְאַרְץ הַטְּמֵאָה לְסַבֵּל הַגְּלוּת וּלְפָרַע הַשֹּׁטֵר שֶׁל גֵּר יִהְיֶה זְרַעַךְ בְּאַרְץ לֹא לָהֶם וְעֲבָדוֹם וְעָנוּ אוֹתָם אֲרַבְעַ מֵאוֹת שָׁנָה, אִין זוֹ יְרִידָה בְּהַחֲלֵט כִּי אִם יְרִידָה לְצִרְיָף עֲלֵיהָ".

כֹּאֲשֶׁר הָאֲדָם נִמְצָא בְּמִצְרַיִם שֶׁל יְרִידָה, עָלִיו לְדַעַת כִּי זֶה עֲצָמוֹ סִמּוֹן שֶׁל עֲלִיָּה, וְאִין לוֹ שׂוּם סִבָּה לְהִתְאַשׁ אוֹ לְהַשְׁבֵּר חֲלִילָה, אֲלָא לְהִבִּין שֶׁזֶה תַּפְקִידוֹ שֶׁל הָאֲדָם בְּכָל יְמֵי חַיָּו - לְהַתְגַּלְגֵּל וּלְהַתְקַדֵּם, פֶּעַם לְמַעַלָּה וּפֶעַם לְמַטָּה. כְּמוֹ שֶׁ"תּוֹלְדוֹת יַעֲקֹב יוֹסֵף" אוֹמֵר שְׁחִייוֹ שֶׁל הָאֲדָם נִתְּנִים תְּמִיד בְּעֲלִיּוֹת וּיְרִידוֹת כְּעִין גִּלְגֵּל הַחוּזָר, וְכֹמוֹ שֶׁאֲמָרוּ חַז"ל בְּמִסְכַּת שַׁבָּת: "גִּלְגֵּל הוּא שְׁחוּזָר בְּעוֹלָם". וְהוּא מְחַזֵּק אֶת הָאֲדָם: "יֵשׁ לְאֲדָם לְהִתְחַזֵּק וּלְעֵמֶד עַל עֲמָדוֹ בְּעַבְדוֹת ה' גַּם כְּשֶׁרוּאָה שֶׁהוּא בְּתַכְלִית הִירִידָה. מִכָּל מְקוֹם כְּשֵׁיטָן לֵב כִּי נַעוֹץ סוֹפֵן בְּתַחֲלָתוֹ, אִם כֵּן לְעוֹלָם לֹא יִמוּט".

רַבְּנֵי יוֹסֵף חַיִּים מִבְּגֵדָד בַּעַל ה"בְּרַאֲשֵׁי-חַי", מְסַפֵּר בְּסִפְרוֹ סִפּוֹר נִפְלָא שֶׁאַרַע עִם "חֻכְם אֶחָד", וְלִפְנֵי הַמְּקַבֵּל הַסִּפּוֹר אַרַע עִמּוֹ עֲצָמוֹ, אֵף הָעֲלִים אֶת שְׁמוֹ מִהַמְעֻשָׂה.

ה"בְּרַאֲשֵׁי-חַי" נִחוּ כְּפִידַע בְּלִשׁוֹן צִיּוּרִית וְכַתִּיבָה מִרְתַּקָּת, וְלָכֵן כְּדֵי לְהַעֲתִיק אֶת סִפּוֹרוֹ הַנִּפְלָא בְּלִשׁוֹנוֹ הַזֶּה:

מֵעֻשָׂה בְּחֻכְם אֶחָד שֶׁהָעֲלִיוֹ עָלָיו בְּשִׁקֵּר מִצַּד הַמְּמַשְׁלָה, וְהַמוֹשֵׁל הֵנִיחוֹ בְּבֵית אֲסוּרִים, וְלֹא הֵנִיחוֹ לִישָׁב עִם הָאֲסוּרִים בִּיחַד אֲלָא הֵנִיחוֹ בְּחֵדֵר קָטָן, וַיִּצַּו שְׂאִין רְשׁוּת לְשׂוּם אֲדָם לְבוֹא אֲצִלּוֹ לְדַבֵּר עִמּוֹ. וְהִיָּה הַחֻכְם לֹמַד בְּיָמָיו וּבְלִילוֹת, וְכֵן יִשָּׁב שְׁלִשִׁים יוֹם. כְּשֵׁיִצָּא מִבֵּית אֲסוּרִים, בְּיוֹם ל"א כְּשֶׁהֵלַךְ לִישׁוֹן, חֲשָׁב בְּלִבּוֹ לְדַעַת לָמָּה וְעַל מַה זֶה קָרָה לוֹ הַדְּבַר, לְהִיּוֹת אֲסוּרִים שְׁלִשִׁים יוֹם בְּמִקּוֹם צַר בְּבֵית הַכְּלָא, וַיִּשְׁוֹן אוֹתוֹ לִילָה מִתּוֹךְ הַרְהוּר וּמִחֻשְׁבָּה לְחַקֵּר עַל מַה שֶׁאַרַע לוֹ.

וַיַּחֲלוּם בְּאוֹתוֹ לִילָה שֶׁהוֹלֵךְ בְּמִדְבָר, וְהִנֵּה לְקִרְאָתוֹ בָּא זְקֵן אֶחָד מֵהַדֵּר, וַיְדַמָּה בְּעֵינָיו שֶׁזֶה הַזְּקֵן הוּא מִבְּנֵי עוֹלָם הַבָּא, אוֹ מִלְּאָךְ מִן הַשְּׂמִים. וַיְגֵשׁ אֵלָיו וַיֹּאמֶר לוֹ, אֲדוֹנָי! אֲנִי נְבוֹךְ בְּדָבָר אֶחָד, אִם תִּוּכַל לְהוֹדִיעַנִי טַעְמוֹ שֶׁל דְּבַר. וַיַּעֲנֵהוּ: דְּבַר!

וַיֹּאמֶר, הֲגֵד נָא לִי מַה הַסִּבָּה אֲשֶׁר נִחַבְשְׁתִּי שְׁלִשִׁים יוֹם בְּבֵית הַסֵּהר, שֶׁהִיָּה קִשָּׁה צַר וָמָר. וַיֹּאמֶר לוֹ הַזְּקֵן, הַחֲזוֹר אֶת רֹאשְׁךָ וְתִרְאֶה מַה יֵּשׁ אַחֲרֶיךָ. וְהַחֲזוֹר רֹאשׁוֹ, וְרָאָה שְׁלֹשׁ סִיעוֹת שֶׁל יְלָדִים, כָּל סִיעָה יֵשׁ בָּהּ יְלָדִים הַרְבֵּה, וְכֹלָם פְּרוֹצוּפִים שֶׁלָּהֶם שׂוּם וְדוּמִים לְפִרְצוּף שֶׁל הַחֻכְם הַהוּא, וְכֹלָם יְפִי תֹאֵר וְיָפִי מִרְאָה. וַיֹּאמֶר לוֹ הַזְּקֵן, בְּעֵבוֹר אֵלוֹ הַיְלָדִים נִכְנַסְתָּ לְאוֹתוֹ בֵּית הַסֵּהר הַקָּשָׁה, כִּי אֵלוֹ הַיְלָדִים הֵם נְשִׁמוֹת קְדוּשׁוֹת מְגֻלְגְּלוֹת בְּדוּמִים שֶׁבְּחֵדֵר הַהוּא, וְהֵם הִיּוּ מְשֻׁרְשׁ נֶפֶשׁ שְׁלֵךְ שָׂרָק אִתָּךְ יְכוֹל לְתַקְּנֵם, וְעַל יְדֵי לְמוּד הַתּוֹרָה שֶׁלְמַדְתָּ שֵׁם בְּבֵית הַסֵּהר תִּקְנָתָם. וְהִרִי אֵלוֹ הַיְלָדִים הַהוֹלְכִים אַחֲרֶיךָ הוּן בְּנֵי, שֶׁתִּמְצָאֵם לְפָנֶיךָ בְּעוֹלָם הַבָּא בְּגֵר עֵדוֹ וְתִשְׁמַח בָּהֶם. רָאָה כְּמָה הַרוּחַת בְּאוֹתָם שְׁלִשִׁים יוֹם וְכֵמָה טוֹבָה הַשְּׁגַת בָּהֶם. וַיִּקַּץ הַחֻכְם מִשְׁנָתוֹ וְהִנֵּה חֲלוּם, וַיִּשְׁמַח עַל הַדְּבַר.

וּמְסִים שֵׁם הַבְּרַאֲשֵׁי-חַי: "נִמְצָא מִהֵלַךְ הָאֲדָם וְטִלְטוּלוֹ מִמְקוֹם לְמִקּוֹם וּמֵעִיר לְעִיר, הַכֹּל בְּהַשְׁגָּחָה פְּרִטִית מֵאֵת ה' יִתְבָּרַךְ לְטוֹבַת הָאֲדָם הַהוּא, לְקַבֵּץ נִדְחֵי הַמְּפֻזָּרִים וְהַמְּגֻלְגְּלִים בְּדוּמִים וְצוּמִח וּבְעֲלֵי-חַיִּים".

יְסוּד זֶה, לְהִבִּין שֶׁכָּל מִהֵלַךְ הָאֲדָם וְכָל הַהִרְפָּתָקָאוֹת שֶׁבָּאוֹת עָלָיו, הַכֹּל נַעֲשֶׂה בְּמִטְרָה מִן הַשְּׂמִים וְלָכֵן דְּבַר וְעֵנָן יֵשׁ תַּכְלִית וְסִבָּה נִסְתָּרָת, אָנוּ לְמַדִּים מִיְרִידַת יַעֲקֹב אֲבִינוּ לְמִצְרַיִם, אַחֲרֵי שֶׁיּוֹסֵף הַתְּגַלָּה לְאַחֲיוֹ וּבִקְשׁ מֵהֶם לְרַדוֹת לְמִצְרַיִם יַחַד

אֲבוֹת וּבָנִים בְּגֵרֻזֵי-יֹסֵף - 20 דְּקוֹת לְאַחַר זְמַן רַבְּנוּ תָם בְּמוֹצָאי שַׁבָּת
חֲבֵרַת תְּהִלִּים בְּשַׁבָּת בְּבֵית מו"ר זיע"א - בְּזִמְן הַדְּלָקַת הַנְּרוֹת
לְשִׁיטַת הַגֵּר"א וּבַעַל הַתְּנָא: 9.05
סוּף זְמַן קְרִיאַת שְׁמֵעַ לְשִׁיטַת הַמְּגוֹן אַבְרָהָם: 8.19

אזרות

אשר לכן היה בדבוקות לה' גם בהיותו טרוד בעניני מצרים, מפל מקום למוד התורה צריך להיות תורתו אמנותו, שלא יהיה לו עסק עם שאר עניני העולם. והתלמידים הצעירים צריכים לדעת, שענינים הוא רק למוד התורה. (לקוטי שיעור)

מספר, שפאשר היה ה"צמח צדק" מליובאוויטש ילד קטן, למד מפי רבו את הפסוק "ויחי יעקב בארץ מצרים", והוא פרש לילד את הדברים על פי המובא בבעל הטורים, שמוכתר שנות חייו של יעקב היו אותן שבע עשרה שנים שהיה במצרים. כשבא הילד הביתה, שאל את זקנו בעל התנ"ך: "איך יתכן, שיעקב בחיר האבות, יהיה מכתר שנותיו באותן שנים שהיה במצרים ערות הארץ?" והרבי השיב לו: "הרי נאמר בפרשת ויגש ואת יהודה שלח להורות לפניו, ואמרו תז"ל ששלחו להתקן לו בית תלמוד, ואם יעקב והשבטים ישבו ועסקו בתורה, הרי התקנו לה' תפירה. וכאשר לומדים תורה ומתקרבם לה, אזי גם במצרים היה ויחי געלבעט!"

"וְאֵת יְהוּדָה שְׁלַח לְפָנָיו" (מו, כח) - "לְתַקֵּן לוֹ בֵּית תַּלְמוּד" (רש"י)

"אֶפְשָׁר, שְׁלֹא רָצָה יַעֲקֹב אֲבִינוּ לְהַכְסֵּס לְגוּר בְּבֵיתוֹ שֶׁל יוֹסֵף, אֶפְלוּ בְּאֶפֶן עֲרָאִי, מִשּׁוֹם שֶׁהָבִין שֶׁפִּינּוֹן שִׂיֹּסֵף הוּא מוֹשֵׁל בְּמִצְרַיִם, וְכָל גְּדוּלֵי הָאָרֶץ וְשָׂרֵיהֶּ נִכְנָסִים וְיוֹצְאִים בְּבֵיתוֹ תְּדִיר, מִמִּילָא מְקַרְחָה הוּא עַל אִף צְדָקָתוֹ וְחִסְדֵּיָתוֹ, לְהַתְנַהֵּג בְּמִדָּה יְדוּעָה בְּנִימוּסֵי מִצְרַיִם. וְסִדּוּר הַבֵּית וְהַנְהַגְתּוֹ צָרִיף לְהִיּוֹת לְפִי טַעַם מוֹשֵׁל מִצְרַיִם, וְלִזְהַר חֲשֵׁשׁ יַעֲקֹב פֶּן יִדְבַּק בְּנָשִׁים וּבְיָלְדִים אִיזָה שְׂמִיץ מִפְּנוּהֵי מִצְרַיִם, אִם בְּפִלְבוּשִׁים אוֹ בְּשִׂפְחָה וְלָשׁוֹן וְכִדּוּמָה, לְכֹן מִנַּע אֵת עַצְמוֹ מוֹלְגוּר בְּבֵיתוֹ שֶׁל יוֹסֵף אֶפְלוּ אִיזָה זְמוֹן, וְשִׁלַּח מִיַּד אֵת יְהוּדָה לְכוֹנֵן וְלְתַקֵּן לוֹ בֵּית מִיְחָד בְּמִקוֹם פְּנִי, כְּדִי שְׁלֹא יִתְרַגְּלוּ בְּחֻמֵי מִצְרַיִם וְנִימוּסֵיהֶם, וְיִשְׁאַרוּ אֵף וְרַק בְּמִנְהֵג אֲבוֹתֵיהֶם בְּיַדְהֶם." (באר יוסף)

גם יוסף הצדיק למד תורה, ואולם יעקב שלח את יהודה לתמן לו במצרים בית תלמוד, משום שאף שפירגת יוסף היא למעלה משאר השבטים,

שמיני אלקים לאדון לכל מצרים (מה, ט) כששלח יוסף את אחיו לבשר לאביהם, כי עודנו חי, ואומר להם יוסף לאחיו לומר לו: "שמיני אלקים לאדון לכל מצרים". ולכאורה עולה התמיהה, איזו בשורה מבקש פאן יוסף לבשר לאביו? ופרש הסבא קדישא רבי ישראל מרוז'ין זכיתו תגן עלינו, כי "שמיני" פרושו: שם אני. בשר יוסף לאביו, שם אני את השם יתברך לאדון לכל מצרים, כל על ידי ועל ידי מעשי מתפרסם שם ה' שהוא אדון העולם, וזו היתה בשורה טובה ליעקב על פעולותיו של יוסף הצדיק במצרים.

וכך מפרש גם הרב הקדוש רבי ברוך ממוז'ביו זכיתו תגן עלינו, על המשך דבריו של יוסף שאמר: "והגדתם לאביו את כל פבודי במצרים", פנתו של יוסף היתה לספר ליעקב, על קשייו הגדולים שיש לו במצרים להתאמץ להשאר דבוק בשם יתברך, על אף היותו שריו במחיצתם של המצרים הטומאים, וחתת "פבודי", היא מלשון פבד ולא מלשון פבד.

אזר וקרות

וכך יהיה לעתיד לבוא. יום הדין, בו ישפט הקב"ה את האדם, הוא יום ההוכחה, היום בו יוכיחו לאדם את חטאיו מתוך מעשי עצמו. אם יטען האדם שלא למד כי לא היה באפשרותו ללמוד, ישאלוהו: ומדוע היה לך זמן ופנאי לבלות את זמנך לדברים חסרי תועלת? אם יטען האדם שלא היה לו פנח לעזר לאחרים, יאמרו לו: וכיצד היה לך פנח בשביל להיטיב לעצמך? וכך על דרך זו, יוכיחו לאדם על פי מעשיו של עצמו כיצד היה צריך לתקן את דרכיו.

ועכשו, כשאנחנו נמצאים בעולם הזה שהוא עולם המעשה, יש לנו עדין את האפשרות לחטף עוד ועוד מצות ומעשים טובים, עוד עזרה לחבר, עוד הארת פנים ליולת, עוד פבוד הורים ומורים, ועוד רגע של למוד תורה בלי בטלה. כך לא נתבייש חלילה לעולם הבא ונקבל שכר על כל מעשינו הטובים בעולם הזה.

מאוצרו של מורנו ורבינו רבי אשר זצ"ל

"עצור להגע במרוצתך והתבונן מה מצבך בעולמך. עמד וחשב מה בכחך לעשות מעשה ואילו, ואל תאבד אף יום לבטלה. חבל על כל יום ועל כל שעה שהולכים לאבוד". (מאמרי יסוד האמונה)

במדרש רבה, מובאים דברי מוסר ולהבים בפירשתנו על התגלותו של יוסף הצדיק לאחיו בני יעקב. על הפסוק: "אני יוסף, העוד אבי חי? ולא יכלו אחיו לענות אותו כי נבהלו מפניו", מובא במדרש: אמר אבא פהן ברדלא, אוי לנו מיום הדין אוי לנו מיום התוכחה. מה יוסף קטנן של שבטים לא יכלו אחיו לעמד בתוכחתו, לכשיביא הקדוש ברוך הוא ויוכיח את כל אחד לפי מה שהוא, שנאמר אוכיחך ואערכה לעיניך, על אחת כמה וכמה.

ואולם, כאשר נתבונן ונבדק בדבריו של יוסף לאחיו, הרי לא נגלה שם שיוסף מוכיח את אחיו? אדרבה, יוסף מתעניין בשלמו של אביהם יעקב ושואל העוד אבי חי?, אם כן, היכן פאן דברי תוכחה?

מבאר בספרים הקדושים, כי מובנה של התוכחה היא ההוכחה והראיה על המעשים שנעשו, כדי להביא את האדם להבנה שהתנהגותו לא היתה כשורה. וזו היתה טענתו של יוסף לאחיו: הלוא אתם נסיתם לעזר את רחמי להחזיר את בנימין, כי חששתם מצערו של אביכם הזקן, ואם כן אני יוסף שמכרתם אותי מצרימה, העוד אבי חי? למה לא דאגתם לצערו ומכרתם אותי? ואז נבהלו אחיו מפניו שראו שהם עצמם אמרו כן ולא ידעו מה לענות.

מאורות החיים משגים ידיעות הלכות ומנהגים

מים אחרונים א'

א) חובת הנטיילה: חכמנו ז"ל תקנו שפשוטגומרים לאכל סעדת פת, יש לטל מים אחרונים לפני ברפת המזון וכך נפסק בשלחן ערוך: "מים אחרונים חובה". והסמיכו לזה חז"ל רמז מן התורה, מהפסוק "והתקדשתם והייתם קדושים" והתקדשתם אלו מים ראשונים (נטיילת ידים לפני האכילה), והייתם קדושים אלו מים אחרונים.

ב) טעמי הנטיילה: מצינו כמה טעמים למה הצריכו חכמים לטל מים אחרונים:

1. משום שהידים מזהמות מן האכילה, ולכן יש לטל הידים כדי להסיר מהם את האהמא והלכלוך.

2. משום שבכל סעדה יש מלח, ויש חשש שמערב במלח מלח סדומית שמספא את העינים, ולכן נוטלים ידים כדי להסיר מהם את מלח זה. ואף שמלח סדומית לא מצוי בינינו, בכל זאת יש לחוש למלח אחר שיש לו אותו טבע, ובפרט שבמלח שמוציאים ממי הים יותר מצוי מלח סדומית, ורק במלח שחוצבים מן החר הוא לא מצוי.

3. על פי הקבלה הטעם למים אחרונים, שהיא כדי להנצל מכחות החיצונים הרודפים אחרי האדם להזיקו ולהפילו לבאר שחת, וכשנוטלים מים אחרונים נותנים לחיצונים את חלקם כדי שייחיו את האדם לנפשו ולא יעשו לו רע. וכנרמז בלשון מים אחרונים חובה,

שהחיצונים המכנים בשם 'חובה' מקבלים את מים אלו ונאחזים בהם. 4. ובנוסף, מובא בראשונים שיש חיוב לטל ידיו אפילו אם לא אכל מלח, משום ש"מים אחרונים (-שלא נטלו) הרגו את הנפש", והפנה לספור המובא בגמרא מסכת יומא (דף פ"ג ע"א) באריכות, על אחד שלא נטל ידיו אחרי אכילתו ולא קנח את שפמו, וכתוצאה מזה נגרם רציחה.

ועל כן, אפילו שהטעם של מלח סדומית לא שיה כל כך בזמננו, וגם הטעם שהידים מלכלכות לא שיה כשאוכל בפה, והידים לא נוגעות באכל, בכל זאת יש להקפיד בתקוף על תקנת חז"ל לטל מים אחרונים והלכותיה (שיבארו בהמשך בע"ה), בפרט לפי הטעם השלישי שהמקבלים הפליגו בה וכתבו שיש לאהר בזה מאד.

ג) ברכה על הנטיילה: ראשונים הסוברים שהואיל ומים אחרונים הם חובה, צריה לברך עליהם. אבל להלכה נוקטים שלא מברכים, כנפסק בשלחן ערוך "אין מברכין שום ברכה על מים האחרונים", וטעם הדבר, שלפי הטעם שהנטיילה הוא מחשש מלח סדומית לא שיה לברך על זה, כמו שלא מברכים על שמירה משאר הספנות. וגם לטעם שהוא כדי להסיר אז האהמא מהידים שלפי זה היה ראוי לברך, לא נהגו לברך כי לא מקימים את המצוה ממש כתקנת חז"ל, שבזמן חז"ל נהגו למשח את הידים בשמן ערב אחר הנטיילה להעביר את האהמא מהידים, וכיון שלא עושים את המצוה פתקוניה, לא מברכים.

אזרה זו תזרה

מדברי חז"ל וגדולי ישראל

התולה בטחונו בקדוש-ברוך-הוא הרי הוא לז מחסה ומגן בעולם הזה ובעולם הבא.

(מסכת מנחות)

בקדוש ברוך הוא ודרכי התחזקות במדות השובות אלו, מובא ספור על אחד החסידים הראשונים שהלך פעם במדבר, וראה שם איש ירא ה' שישן שם לבדו תחת העץ. התפלא האיש ושאלו: "פיצד יכול אתה לישן במקום זה, האם אינך מפתח מהאריזות השורצים במדבר?" ענה לו האיש: "אני לא מפתח מהאריזות, אלא מתביש מהאלקים שידאה אותי שאני מפתח ממישהו אחר חוץ ממנו". כי האיש היה כה חזק באמונה שהקב"ה שומר עליו בכל מקום, עד שאין שום כח אחר בעולם שיכול להזיק לו, אלא הפל בגזרת הקדוש ברוך הוא. (חובות הלבבות)

שאלו תלמידיו את רבי שמעון בר יוחאי: מפני מה לא היה יורד להם לישראל מן פעם אחת בשנה, במקום כל יום? אמר להם: אמשל לכם מושל למה הדבר דומה, למלך בשר ודם שהיה לו בן זקבע לו עליו פרנסתו פעם אחת בשנה, ולא היה מקביל פני אביו אלא פעם אחת בשנה. עמד זקבע לו פרנסתו בכל יום ויום כדי שהבן יקביל פני אביו בכל יום ויום. אף ישראל כה, מי שיש לו ארבעה וחמשה בנים היה דואג ואומר שפאי למחר אין הפן יורד ונמצאו בניהם ובלותיהם מתים ברע, ונמצאו כל ישראל מכונים את לבם לאביהם שבשמים. (מסכת יומא)

ויבטח עליה, כענין שנאמר "אך קרוב ליראיו ישעו", וכן כתיב "אנכי אנכי הוא מנתמכם מיאת ותיראי מאנוש ימות ומפן אדם חציר ינתן". (רבונו יונה)

וידעת היום והשבת אל לבבך כי ה' הוא האלקים בשמים ממעל ועל הארץ מתחת אין עוד. (דברים ד, לט)

וצדיק באמונתו יחיה. (חבוקק ב, ד) - כשם שהבגד מעיד על האורג והדלת על הנגר והבגין על הפנאי, כך העולם מעיד על בוראו. (מדרש תמורה)

כי יקר בעיני ללמוד עקר מעשרי הדת והאמונה יותר מכל אשר אלמדהו. (הרמב"ם)

מצוה לבטח בה' ותברך בכל לב בכל עניני העולם, כמפורש במקרא, ארור הגבר אשר יבטח באדם, ברוך הגבר אשר יבטח בה'. (ספר חרדים)

האמונה היא מקלל המצוות אשר כל ישראל תביים בה. (קוב"ש) בספר חובות הלבבות, שחברו רבנו בחיי אבן פקודה לפני פאלף שנים, ובז דברי האק לאמונה ובטחון

חובת האדם לסמוך על הקב"ה ולבטח בו, ומדת הבטחון אחת המדות התרומיות ואפלו: סודי מיסודי התורה, והוא שגור על לשון הפלג ונטוע בלב יחידי סגלה, ספרי נביאים מלאים אותו ופסוקי התורה מורים עליו. (רבי אברהם בן הרמב"ם)

מדת הבטחון עקר גדול מעשרי התורה, ולכן מצינו שהתורה מיסדת עליה, ונקראת בטחון על שם מדת הבטחון. (רבונו בחיי ב"כד הקמח")

אי אפשר להיות בוסת, אם לא יהיה מאמין. והאמונה באל ותברך היא שביאהו להיות בוסת, כי מתוך שמאמין בבורא ותברך, מבין כי הצלתו בין בעולם הזה בין העולם הבא, הכל בא ממנו, ואין אחר זולתו, אז הוא נותן אל לבו לבטח עליו ולא יבה אתו בכל לבבו. (ראשית חכמה)

מצות הבטחון היא חיוב שאנו מזוהרים עליו, שנאמר: "כי תאמר בלבבך רבים הגוים האלה מפני איכה אוכל להורישם, לא תירא מהם", וכן "כי תצא למלחמה על איבך וראית סוס ורכב עם רב ממך לא תירא מהם כיה' אלקיך עמך". ומכאן למדנו והזהרנו בזה, שאם יראה האדם כי צרה קרובה, תהיה ישועת ה' בלבבו

המאור שבתורה

מאוצר ספורי חז"ל

ובאשר האדם מתחזק באמונה, הוא מתקן את כל מדותיו והופך להיות אדם מאשר ושמת. הוא לא כועס, לא מקפיד על אחרים, לא מקנא, כי הוא יודע באמונה תמימה שהכל מה' והכל בהשגחה פרטית, ולכן מקבל את הכל באהבה, ומחזק את עצמו כל הזמן בעבודת הבורא מתוך אמונה.

כמה מגדולי ישראל העידו על עצמם, שגם לאחר שזכו להגיע לדרגות גבוהות בתורה וידיעת ה', למרות זאת היו מניחים את כל ההשגות שלהם הצדה והיו נעמדים להתפלל כמו תינוק בן יומו, ומעוררים בלבם את האמונה הפשוטה המשרשת בלב כל אחד ואחד, כפי אשר קבל מאביו ומאמו ומרבנותיו, דור אחר דור עד אברהם אבינו עליו השלום, וכך היה מרן הבעל-שם-טוב עושה בכל תפלותיו, מתפלל בדבקות ובהתרפקות כבן המתחטא לפני אביו ומתאצה לו.

בתקופת האינקוויזיציה בספרד, העמדו היהודים בפני נסיון כבד ומי שרצה להציל את עצמו משרפה בחיים, היה צריך להמיר את דתו ולהפוך לנוצרי. דוקא האנשים התמימים והפשוטים, הם מסרו נפשם יותר מכל האנשים הנבונים שהגיעו לאמונה בחקירה, כי האמונה הפשוטה השתרשה בהם מאברהם אבינו ולכן הסכימו למסור את נפשם למען ה'.

האמונה התמימה והפשוטה בבורא העולם, היא היסוד הראשון של כל עבודת האדם בעולם הזה. כל מעשיו של האדם נמדדים לפי מדרגת האמונה שבו, לפי הבטחון שיש בו ולפי אהבתו את הבורא והדבקות שלו בו בכל עת.

יכול להיות אדם שלמד תורה הרבה ועשה מעשים טובים לאין שעור כמו אחד הצדיקים הגדולים, אבל אדם כזה לא יכול להגיע לשלמות ולהתקרב לבורא יתברך, ללא שישירש בקרבו את האמונה בהפירה עמקה ובידיעה חושית לדעת לפני מי אתה עומד ובמי אתה דבק. מי הוא הנותן לך כח לעשות את כל המעשים האלו, ומי נותן לך את היכלת להתקיים בעולם.

אם האדם מקיים את המצוות ואת ההלכות רק כמצוות אנשים מלמדה, ללא לב וללא אמונה, הרי הוא כמי שעושה את מעשיו ללא רוח חיים. מובא במכילתא של רבי שמעון בר יוחאי: רבי נחמיה אומר, מנין שכל העושה מצוה אחת באמונה לפני מי שאמר והיה העולם, כדאי הוא שתשרה עליו רוח הקדש ויאמר שירה?

כאשר בני ישראל הגיעו לדרגה גבוהה באמונה בשעת יציאת מצרים וקריעת ים סוף, כמו שנאמר: "ויאמינו בה" ובמשה עבדו", אזי בזכות אמונה זו זכו ואמרו את שירת הים לפני הקב"ה, כמו שנאמר "אז ישיר משה ובני ישראל את השירה הזאת".

וואס הערט ניין אין הייזער

פתוב "ביד לומדי תורתך?"

ונראה לומר, שההבדל בין 'לומדי תורתך' ל'עוסקי תורתך', הוא ש'לומדי תורתך' מתניח לכל יהודי כי כלנו מצויים ללמוד תורה, גם ביום וגם בלילה, אך למוד תורה הוא בין הדברים שאין להם שעור, וכל אחד חייב ללמוד על פי יכולתו.

לעמית זאת לעסק בתורה, הפושמעות היא שיש יהודים העוסקים בתורה יומם ולילה, בלכתך בדרך ובשכבך ובקומך, ועוסקים הבלעדי הוא אך ורק להגות, לעיין, לחשב ולהבין בעמקות את דברי התורה הקדושה, בדייק כמו להבדיל, סותר החושב אך להרויח עוד יותר כסף מהמסחר שלו, ולכן הוא מתעמק בעניני המסחר גם ביום וגם בלילה, ואפילו כשהוא ישן על מטתו.

לכן אנו מברכים כל יום "לעסק בדברי תורה", כי זו צריכה להיות שאיפתנו ומטרתנו בחיים. לא רק להיות "לומדי תורתך" אלא "עוסקי תורתך". כדי לנצח את היגים הרשעים שתכנונו במזיד כיצד לעקר את האמונה מעם ישראל, היה צריך להלחם בהם על ידי פת התורה, מלחמה זו התנהלה בזכות "עוסקי תורתך", כי רק יהודי שהתורה היא כל חייו, הוא מסוגל להתגבר על הכחות של הכף הקדושה.

המשוה השיחה בשבוע הבא בע"ה

ימי החנפה לתורת ולתלמידי

בימי החנפה התקיימו בתלמוד-תורה מסבות חנפה לתלמידים היקרים שיהיו, לכבוד החג, להודות ולהלל לשמו הגדול על הנסים והנפלאות שעשה עם אבותינו בימים ההם, והודיה מיחדת על ההשפעה שיש לנו גם בזמן הזה שאזכים לשבת באהלי תורה, לספג תורה ועבודה עם מדות טובות ודרך ארץ, לפי ההדרכה הסלולה לנו מדור דור שנמסרה לנו על ידי מורי רבי אשר זיע"א.

בנוסף נמסרו שיחות חזק בעניני דיוקא לכל תלמידי הת"ת. בפתות של התלמידים הצעירים - על ידי המחנכים המסורים הר"ר חיים שמחה נאדל הי"ו, והר"ר מאיר לנדאו הי"ו; ולתלמידי הפתות הגבוהות נמסרה שיחת חזק מיחדת על ידי חברנו הקר המנהל המסור הרב ישעיהו בונרנשטין שליט"א.

להלן תכן השיחה שנמסרה על ידי המנהל הרב ישעיהו בונרנשטין שליט"א לתלמידי החידר במסבת החנפה:

עוסקי תורתך

אנו אומרים בתפלה ובברכת המזון: "מסרת גבורים ביד חלשים וכו' וזדים ביד עוסקי תורתך". ונשאלת השאלה, מדוע לא

ספודי צדיקים, הליכות ועבודת מאלפות

מאורות הצדיקים

אנחנו סמוכים על שלחן המלך

בתלמוד ירושלמי מסכת ברכות הובאו דברי חז"ל אודות קרבת הקב"ה לנו, ועל היות כל אחד מאתנו בן מלך אהוב שהוא סמוך על שלחן אביו המלך הגדול, ואין לו מעצמו כלום, שכן אם חסר לו משהו הוא צריך רק לבקש מאביו והוא ממלא כל משאלותיו, כיון שהוא פונה רק למלך עצמו ולא לאחרים, והמלך שאוהב את בנו נותן לו את כל מבקשו.

וזה הלשון בירושלמי שם:

"קרוב ה' בכל מיני קרבות, דאמר רב פינחס בשם רב יהודה בר סימון, עבודת פוכבים נראית קרובה ואינה אלא רחוקה, אלהו עמו בבית והוא צועק עד שימות ולא ישמע ולא יושיעו מצרתו; אבל הקב"ה נראה רחוק ואין קרוב ממנו".

כלומר, הקב"ה קרוב לכל מי שקורא לו, ולא כמו הפסלים של עבודה זרה שגוראים לכאורה קרובים אל האדם, שכן הפסל מנח בבית האדם וקרוב אליו, אך למעשה הם רחוקים ממנו כי אין להם שום יכולת להשפיע ולפעל. הפסל נמצא בביתו של המאמין בו, והוא צועק וצווח אליו, עד שימות האדם ולא יקבל שום תשובה מאותו פסל...

אבל הקב"ה אפילו שהוא נראה רחוק, אין מישהו קרוב יותר ממנו אל האדם!

הקב"ה מטה אזנו אלינו

ועוד אמרו שם: "ראה כמה הוא גבוה מעולמו, ואדם נכנס לבית הכנסת ועומד אחורי העמוד ונתפלל בלחישתו, והקב"ה מאזין את תפלתו, שנאמר 'ותנה היא מדברת על לבה רק שפתיה נעות וקולה לא ישמע', והאזין הקב"ה את תפלתה. וכן כל בריותיו, שנאמר 'תפלה לעני כי יעטר', כהאדם המשיח באזן חברו והוא שומע, וכי יש לה אלוה קרוב שהוא קרוב לבריותיו כמפה לאזן?".

כלומר, כמה הקב"ה נראה גבוה בשמי שחקים, ואילו האדם נכנס לבית הכנסת ועומד בפנה וגם את בקשותיו ותפלותיו אומר בקול לחש שאף אחד לא מסגל לשמע, והנה הקב"ה שנחשב 'רחוק' לכאורה, שומע כל מלה שהאדם מתפלל ומאזין לבקשותיו, כמו ששמע לתפלת חנה אף שלא נשמע ממנו שום קול. כי התפלה שלנו דומה לאדם שלוחש משהו על אזנו של חברו, והלה שומע היטב. האם יש עוד כאלהינו שהוא שומע כל דבר שלנו אליו, כבכול כאלו אנחנו לוחשים באזנו של חברנו?

וכן אמרו שם: "רבי יודן אמר, בשר ודם יש לו פטרון, אם פאת לו צרה אינו נכנס אצלו פתאום, אלא בא ועומד לו על פתחו של פטרונו, וקורא לעבדו או לבן ביתו, והוא אומר איש פלוני עומד על פתח חצרו, שמא מכניסו ושמא מניחו. אבל הקב"ה אינו כן, אם פאת על אדם צרה לא יצוה לא למיכאל ולא לגבריאל, אלא לי יצוה ואני עונה לו מיד, הלא הוא דכתיב 'כל אשר יקרא בשם ה' ימלט'".

דהיינו, אם למשל אדם בשר ודם יש לו שר חשוב שהוא מגן עליו והוא דואג לו, ופעם היה האיש זקוק לעזרה. מה הוא עושה? הוא פונה אל ביתו של אותו שר חשוב, אבל הוא לא יכול להכניס בפתע פתאום בלי הזמנה אליו, אלא הוא ממתין בחוץ, וישם הוא מנסה לדבר עם השומרים או בני הבית של השר החשוב, ומתחנן לפניהם שיכניסו אל השר ויספרו לו שפלוני אלמוני ידיו נמצא בחוץ, וזקוק לעזרה, והוא מבקש רשות להכניס פנימה אליו. האם השר יסכים מיד? או שכן או שלא, אי אפשר לדעת.

אבל אצל הקב"ה אין הדבר כן! וכאשר האדם זקוק לישועה, הוא לא פונה לא למלאכים גבריאל ומיכאל ולא לשום שליח אחר, אלו שמסתובבים למעלה סביב הקב"ה, אלא פונה ישירות אל הבורא, והקב"ה מבטיח לה שאם אתה תצדק אליו ישירות בלי מתניחים ובלי לחפש כל מיני אנשים אחרים שיעזרו לה, אז הוא יעזר לה בנדאות! כמו שנאמר ביואל: "כל אשר יקרא בשם ה' - ימלט!".

אל תנסה להסתדר לבד

וקד היה היהודי הקדוש מפשיסחא אומר על הפסוק בתהלים "עד אנה אשית עצות בנפשי, יגון בלבבי יומים".

כאשר האדם סבור שיש לו עצה איך להסתדר, הוא יפנה לפלוני ויבקש מאלמוני, במקום לפנות ישירות אל הקב"ה, והוא במצב של "עד אנה אשית עצות בנפשי" - הוא מנסה למצא עצות בעצמו, ואז המצב הוא "יגון בלבבי יומים"... כי עליו לדעת שאין לו למי לפנות אלא לאביו שבשמים, ולבקש מהמלך את כל הצטרותיו, והוא בנדאי: יתן לו ביד רחבה מאוצר מתנת חנם.

מאור ההפטר

הפטר ויגש

[יחזקאל ל"ז, ט"ו-כ"ח]

פרשתנו מספרת איך השבטים התאחדו עם יוסף אחיהם, אחרי פרדה של הרבה שנים. בקשר לזה קוראים את ההפטר, שמובא בה הנבואה על ההתאחדות של כל עשרת השבטים בזמן הגאולה.

יחזקאל הנביא, בדומה לירמיהו הנביא, נבא על הרבן והצטרף אל בני ישראל כשגלו לבלב. חרבן בית המקדש הראשון היה מאה וארבעים שנה אחרי שעשרת השבטים הגלו מארץ ישראל ואם כן, נבואה זו היתה נחמה גדולה לשאר השבטים, שאם ה' יחזיר את עשרת השבטים שגלו לפני הרבה זמן, ודאי שגם אותם ה' לא ישפח להחזיר לארצם.

בתחלת ההפטר מובא מופת שה' אמר ליחזקאל לעשות עם שתי עצים שהתחברו יחד ונהיו עץ אחד, וזה רמז לכך ששתי המלכויות בעם ישראל - יהודה וישראל יתחברו בסוף יחד.

הנביא מוסיף בהבטחתו שההתאחדות בין כל השבטים תהיה אחוד אמתי של על תורה ומצוות. בני ישראל יתאחדו תחת מלך אחד מבית דוד, והוא לבד ימלוך עליהם לעבד את ה', ואז ה' ישרה את שכנתו שתשאר ביניהם לעולם, והתוצאה מכה תהיה שיתקדש שם שמים בעולם - "ויידעו הגוים כי אני ה' מקדש את ישראל [וחפץ בהם שיהיו לי לעם], בהיות מקדשי בתוכם לעולם - כשיראו הגוים שאני משרה את קדשתי בישראל לעולם!"

מהדרכותיו והנהגותיו של מו"ר רבי אשר זיע"א אשר לאורו נלך

לאורו נלך

החברים ובאי ביתו, להתרחק מחברים שאינם הגונים ואינם הולכים בדרך התורה והמצוות, וידוע מה שכתוב בספרים הקדושים, כי מה שחבר רע יכול לגרם לאדם חס ושלום ביום אחד, אין בכחו של היצר הרע לעשות אפילו בשנים ארוכות.

באמצע המיניון, נטל רבי אשר פרי אחד שעמד בארגז בסמוך לפרי רקוב אחר, והביט בו ממשכות. אחר נענה ואמר לר' משה: "ראה איזה מוסר השכל גדול למדתי מפרי זה שלפנינו. הביטה וראה, כיצד הפרי הזה שוכב בסמוך לפרי אחר שכבר נרקב כלו, ואלו פרי זה עדין ראוי הוא לאכילה כמעט כלו, אלא שבקצה אחד הוא נוגע בפרי הרקוב שסמוך לו ובעקבות זה, אף הוא מתחיל להתרקב ואף נותר בו סמן של רקבון עקב נגיעתו בפרי הסמוך. אם נטל עתה את הפרי הזה, נרחיק אותו מהפרי המקלקל ונחתינו ממנו את החלק הרקוב, נצליח להציל כמעט את כל הפרי שראוי עדין לאכילה ונשמח בו יהודי שיאכלו בברכה ראויה".

ורבי אשר המשיך ואמר: "דומים פרות אלו לידידות וקרבה של חברים. כאשר חבר אחד מתחיל חלילה להרקיב את מעשיו ואינו הולך בדרך ה', יש חשש גדול שמא ירקיב חלילה גם את הפרות שסביבו, וגם אם לא נקר בחבר סמוכים של רקבון וממשיך הוא בלמודו ובעבודת ה' שלו, בכל זאת מתהוה בו סמן של רקבון ורשם של הרס שנוצר בעקבות המגע עם החבר הפסול".

"מכאן נלמד", סיים רבי אשר ואמר, "כמה חשוב לנו להתקרב אל חברים טובים ולהתרחק מחברים לא טובים. כאשר האדם מתחבר עם חברים טובים, הוא נדבק בהם ונעשה בו רשם של יראת שמים, של מדות טובות ושל למוד התורה בטרה. כך הוא גדל ומתפתח פראוי, והרקבון לא שולט בו חלילה, אלא להפך, הוא פורח ומלבלב בעבודת ה'".

אחת המדות הנפלאות שהיו נכרות בכל צעד ונשל בהליכותיו של מורנו זצ"ל, היה הענין של ההשתדלות וההתאמצות מעבר לטבע האדם, ובטול המשגים של אי יכלת ועצלות. דעתו לא הייתה נוחה לשמע אדם שמתאוש מבצוע פעלה כלשהי. הוא עצמו הנה דגמה אישית נפלאה, של אדם שלא ותר לעצמו מאומה והתרחק מהעצלות כמטחי קשת.

אחד התורמים של "יד עזרה" היה מר מרדכי מזרחי, שהיה תורם בקביעות ארגזי פרות וירקות, אותם היה רבי אשר מחלק לעניים ומשפחות מעוטי יכלת. אחד החברים, ר' משה תופיק, נהג לסייע במיני הסחורה, שרבה לא הייתה ראויה לשמוש, אך רבי אשר לא אמר נואש והוא עמד שעה ארוכה כשהוא ממין פרי אחר פרי מתוך ארגזים רבים שעמדו לפניו, ורק לאחר מאמץ רב עלה בידו להפיק כחצי ארגז בלבד של פרות ראויים לאכילה. אחרים היו מתאוששים מראש ולא היו טורחים כלל למיץ את הפרות הרקובים, שהדיפו לעתים ריח לא נעים, אך רבי אשר הרי לא נרתע מקשטוים ואדרבה, ככל שהקשטי גדול יותר כך הוא חש אתגר בכבוש הקשטוים והיצר וחתירה אל המטרה הנכספת.

באחד המקרים, בעת שרבי אשר עמד ומיץ את הפרות הרקובים והוציא מהם את הפרות שנתנים לאכילה, עמד לידו ר' משה, והיה זה בדיק לאחר שרבי אשר נאלץ להרחיק את אחד מתלמידי ישיבתו שהתנהג שלא כשורה והתעורר חשש שמא יגרר אחריו את חבריו בדרך הקלוקלת. למרות שרבי אשר היה אוהב ישראל מאין כמוהו, וכל אחד מישראל היה אוהב עליו כבנו חביבו, ידע גם מתי לשנות את דרכיו וללבש עזות דקדשה.

רגילים היה על לשונו של מורנו דברי חכמינו זכרונם לברכה: "הרחק משכן רע ואל תתחבר לרשע", והיה מזוהר רבות את

נשגור בזאת ברכת מזל טוב חמה ולבבית
לתלמידינו היקרים וחביבים מאוד
משה יהודה ברזסקי נ"י - כתה א'
שמעון קיפר נ"י - כתה ב'
לרגל יום הולדתם בשעה טובה ומוצלחת

פרותיה מתוקים צלה נאה אמת המים עוברת תחתיה, ותזכה ללכת בדרך האמונה הפשוטה הסלולה לנו ממו"ר רבי אשר זיע"א דרך כל הצדיקים האמתיים של כל הדורות ותעשה נחת רוח לבוראית תפורה שמו ולהוריכם ולתפארת עם ישראל

פנינים נפלאים ומתוקים על הפרשה

זרע שמשון

מתוך הספר המסגל "זרע שמשון" שהברו המקבל האלקי הקדמון רבי שמשון חיים ב"ר נחמן מיכאל נחמני זכר צדיק וקדוש לברכה. אשר בקש שילמדו בספרו והבטיח ישועות רבות למקמי בקשתו.

פרשת ויגש תשפ"ד • גליון 271

תורת שמשון

הבטחת הקדוש ברוך הוא ליעקב שאף שיהיו ישראל טמאים ישרה עמהם

אנכי ארד עמך מצרימה ואנכי אעלה גם עלה ויוסף ישית ידו על עיניך' (מו, ד): מדקדק רבנו הזרע שמשון זלה"ה: מה

חדוש יש בהבטחה זו שהבטיח הקדוש ברוך הוא עתה ליעקב, הלא כבר הבטיח כן לאברהם אבינו וכדכתיב (לעיל טו, יד) 'וגם את הגוי אשר יעבדו דן אנכי ואחרי כן יצאו ברכש גדול'.

ומבאר רבנו הזרע שמשון זלה"ה: הנה במצרים היו ישראל טמאים שהרי נשתקעו בטמאה, והיה מקום לומר שאף על פי שהקדוש ברוך הוא עושה נקמות במצרים, עם כל זה אי אפשר שישרה שכנינו בישראל במקום זה, שהרי הם טמאים, ובדאי אין השכינה שורה עם ישראל במצרים. ומשום כן הצריך הדבר שהקדוש ברוך הוא בעצמו יוציאם ממצרים, כדי להודיע בזה שאין הטמאה עומדת בפניו ואין הטמאה מעכבת בעדו כלל וכלל, וממילא נודע שהקדוש ברוך הוא עם ישראל אף כשהם טמאים.

ונראה שאכן זה היה החדוש בהבטחה שהבטיח הקדוש ברוך הוא ליעקב, שאף שבני ישראל היו טמאים ישרה שכנינו עליהם, ולכן הדגיש ואמר לו 'אנכי ארד עמך מצרימה', הינו אף על פי שזה מקום טמאה, מפל מקום יהיה עמכם שם, והוא בעצמו יגאל אותם אף כשהם בטמאה. (זרע שמשון' פרשתנו אות יא)

יוסף הזוהרים שאף עתה שנודע להם גדלותו עדין יזהרו מן המקטרגים

וישלח את אחיו וילכו ויאמר אליהם אל תרגזו בדרך (מה, כד). ברש"י, שאמר להם יוסף אל תתעסקו בדבר הלכה שלא תרגזו עליכם הדרך - שמחמת טרדתם בהלכה יטעו בדרךכם].

רבנו הזרע שמשון זלה"ה כותב:

מקשים העולם מפני מה הצריך יוסף לומר להם דבר זה דוקא בפעם הזאת ולא אמר כן כבר בפעם הראשון. ועוד, וכי לא היו גם הם חכמים להבין דבר זה.

ומבאר רבנו הזרע שמשון זלה"ה:

יש לפרש בדרך הפשט, שלפני כן בודאי שהיו גם הם חוששים לסכנה, שהרי כל הדרכים בחזקת סכנה, וכל שכן מפני שלא היו יודעים מה עלה בגורלו של יוסף בודאי שהיו מתיראים מפחד הדרך אחר שכבר ראו ששלטה מדת הדין בבני יעקב.

אולם עתה שראו שאחיהם יוסף עלה ונתגדל ונעשה מלך, יתכן שכבר לא יחושו על עצמם ולא יתיראו ממתת הדין ומהמקטרגים, משום כן הצריך יוסף לומר להם שאף על פי כן צריכים הם זהירות בדרכים, כי כל הדרכים בחזקת סכנה, ועדין צריכים להזהר מן המקטרגים ומדת הדין. (זרע שמשון' פרשתנו אות ו)

לומדים זרע שמשון

תורמים ורואים ישועות אל תחמיצו!

02-80-80-500
347-496-5657

<https://www.zerashimshon.co.il/donation>

הספר שמחולל פלאות. אלפים נושעו בהבטחתו.

הוצאת הגליון והפצתו לזכות

לע"נ האשה החשובה מרת רויזא רחל בת ר' יוסף משה ע"ה פאשקעס נלב"ע י"ד טבת תשכ"ח לפ"ק ת.נ.צ.ב.ה.

נדבת התנה ובתה הרה"ח רבי משה בן חנה ח"ו אורבך וזוגתו החשובה מרת שרה ליפשא בת רויזא רחל ח"ו

זכות רבנו הבטחותיו וברכותיו הכבירות יעמוד להם ליתברך בשפע ברכות בלא גבול ומדה

ונויכס תרלינה בנים בני בנים כשתלי זיתים סביב לשלחנכם, חכמים ונבונים, זכמים מלאים כל טוב, גם עושר גם כבוד לא יסופר מזרעכם

ברכת המחבר מתוך הקדמת הספר

הוצאת הגליון והפצתו לזכות

לברכה והצלחה

אליאס בן אסתריה וזוגתו סופיה בת אסתר

לחלוצה וברכה מתוך אושר וטיהר

לברכה והצלחה

דניאל אורי בן רגינה מלכה

טיובה ליסע ברכה והצלחה בכל העניינים ולהשלמת הינסקות בקירוב ממש

פניני שמשון

פנינים ורעיונות ככתבם וכלשונם

אם היה להם בטחון היו יוצאים ממצרים קדם העת

רש"י עליו השלום כתב על פסוק 'ונתן לי לחם לאכל' (בראשית כה, כ), שהמבקש לחם קרוי 'נעזב'. והטעם הוא, שכשהוא מבקש לחם, מסיר בטחונו מן הקדוש ברוך הוא, שכבר הבטיח 'נתן לחם לכל בשר' (תהלים קלו, כה), ומשום הכי קרוי 'נעזב' דוקא, שנעזב מן הקדוש ברוך הוא, הואיל שלא בטח בו כראוי לו.

ומעתה, ישראל במצרים, אם היו בוטחים בהקדוש ברוך הוא שיתן להם הלחם לפי צרכם, בשכר הבטחה זו היו נגאלים תכף ומיד, כשם שלבסוף נגאלו בזכות האמנה אף על פי שעדיין לא נשלם הקץ. אמנם, לאחר שאכלו מלחמם של המצריים, נקרא שהסירו בטחונם מהקדוש ברוך הוא, ולפיכך הניחם בצער הגלות. (אות ז)

הטעם שאסור לשוב למצרים

ידוע שטעם גלות מצרים היה ללקט כל הניצוצות שנפלו שם, וזה שכתוב (שם מז, יד) 'וילקט יוסף את כל הפס' וכו', כמו שכתבו חכמי האמת, וזהו בסוד של (שמות יב, לו) 'ונצלו את מצרים', עשאוה כמצולה שאין בה דגים (ברכות ט, ב). ומשום הכי הזהירו שלא לשוב עוד במצרים, לפי שלא נשאר בה שום דבר טוב. (אות ט)

באור הסימן שהיה להם במה שהיה יוסף מהול

והנה עיניכם ראות ועיני אחי בנימין כי פי המדבר אליכם (מה, יב). ברש"י, 'והנה עיניכם ראות' בכבודי, ושאני אחיכם שאני מהול ככם. יוסף הראה לאחיו שהוא מהול, ובסימן זה יש להם להכיר האמת שהוא יוסף, שאם אינם יודעים הענין שהמצריים מלו את עצמם, פשיטא שיכירו שהוא יוסף, שהרי הוא נמול כמו הם. ואף אם הם יודעים ענין מילת המצריים, יהיו יודעים נמי שיוסף שהיה המשביר לכל עם הארץ, כפה אותם למול, כדי שיהיו כמותו, אם כן הוא היה נמול כבר, ואיך נמול אם היה מצרי. אלא ודאי צריך לומר שהוא יוסף, דאי לאו הכי מי הכריחו למול את עצמו, אם היה הוא השליט במצרים, ולכן הראה להם שהוא מהול, דממה נפשך הוא סימן מבהק. (אות ד)

תורת חיים

פנינים מתורתו של האור החיים הקדוש - הרה"ק רבי חיים בן עטר נלב"ע ט"ו תמוז תק"ג

יהודה עמד בין המלך והשרים מקום שאר אנשים אינם עומדים

ויגש אליו יהודה ויאמר בי אדני ידבר נא עבדך דבר באזני אדני ואל יחר אפך בעבדך כי כמוך כפרעה (מד, יח).

מדקדק האור החיים זלה"ה: למה הצריך לומר 'ויגש' אחר שקרוב אליו היה ומדבר עמו עד עתה. עוד קשה שלא היה צריך לומר תבת 'אליו' שהרי מובן הדבר שאליו הוא בא. עוד יש לדקדק בכוננת מה שאמר יהודה 'בי אדוני', שנגרעה שמתפנן להתרצות בפניו, ואין מובן על מה הצריך לרצותו, ואם לבל יחר אפו, אם כן היה לו לאומרו סמוך לתבת 'ואל יחר אפך בעבדך' שבהמשך הפסוק. עוד קשה מהו דקדוק דבריו שאמר ידבר נא עבדך דבר באזני אדני. ומפרש האור החיים זלה"ה בדרך הפשט: שהנה הדבר ידוע הוא כי מנהג המלכים שלפניהם ישבו גדולי המלכות ושריהם ויועציהם, והיה אם בא איש על דבר משפט או דבר מאת המלך, לא יעמד בהפסק בין המלך ושריו היושבים ראשונה במלכות, אלא יעמד מחוץ למקום מושב של כל הנכבדים ושם ידבר. ואכן כך היה מדבר יהודה עד עתה, ואולם אחר כך 'ויגש אליו' פרוש, שנכנס לפניו ממחיצתו ועמד בין המלך ובין השרים, כדי שלא ישמעו דבריו לזולת המלך.

ובזה מתרצים כל הדקדוקים, 'ויגש אליו' - שעתה התקרב יותר קרוב ממה שעמד מקדם ועמד סמוך אליו. ואכן על התקרבות זו מיד התחיל לרצותו ואמר לו 'בי אדוני'. ואמר לו הטעם שהתקרב אליו לעמד יותר קרוב משאר אנשים משום שרוצה לדבר דבר באזניו שלא ישמעו אחרים.

יהודה פעל בלבו אהבה ליוסף ובכך יגרם שיוסף יוסיף אהבה אליו

עוד מבאר האור החיים זלה"ה באפן נפלא דרך דרש: כוננת אומר 'ויגש אליו' על דרך מה שאמר הפסוק (משלי כו, יט) 'כמים הפנים לפנים כן לב האדם לאדם', לזה נתחכם יהודה להטות לב יוסף עליו לרחמים, והקריב דעתו ורצונו אליו לאהבו ולחבבו, כדי שתתקרב דעתו של יוסף אליו לקבל דבריו ופיוסו. והכרח לעשות כן לצד שמן הטבע לא יחבבו בני יעקב עובדי עבודה זרה 'כי לא ינות שבט הרשע על גורל הצדיקים' (תהלים קכה, ג), וממזג נפשם של בני יעקב לשנא עובדי עבודה זרה אשר בשר המזרים בשרם, לזה הצריך לפי טעה להפך המטבע ולהגישו בלבבו ולגרם שיהיה לו אהבה אליו, וזה מה שאמר הפתויב 'ויגש אליו יהודה' שפעל בלבו אהבה אליו, כדי לגרם שאף ליוסף יהיה אהבה אליו.

לקבלת הגליון במייל: zera277@gmail.com או באתר: zerashimshon.com | להפצה: 02-80-80-500 | לשמיעת שיעורים ועידכונים: 02-80-80-600
נערך ע"י המחנך הרב ינון כהן שליט"א * ארה"ב: הרב מנחם בנימין פאסקעס 347-496-5657 * ארץ ישראל: הרב ישראל זילברברג 05271-66450
יו"ל ע"י רעז שמשון ע"ר 580624120 * ניתן לתרום לזכות ולע"נ ולקחת חלק בהוצאות והפצת הגליונות והספרים.
ניתן להפקיד בבנק מרכנתיל (17) סניף 635 מספר חשבון 71713028 ע"ש רעז שמשון, כמו כן ניתן לתרום בכרטיס אשראי בטל: 02-80-80-500 שלוחה 3
וזכות הצדיק ודברי תורתו הקדושים יגן מכל צרה וצוקה, ויושפע על הלומדים ועל המסייעים בני חיי מוזוניו וכל טוב סלה בהסתחתו בהקדמת ספריו.

אתר דפוס: 580624120

ההולכה בבתים

מֶלֶךְ וְנָשִׂיא

א. אותם לארץ ולבנות את בית המקדש.
ב. להיות תלמיד חכם וללמד תורה
לכל עם ישראל.

ג. לתפקיד הראשון מתאים יותר התאר
"מלך", ובו דומה המשיח לכל מלכי
ישראל;

ד. ואלו לתפקיד השני מתאים יותר
התאר "נשיא" - כמו "נשיא
הסנהדרין", שהיה אחראי על קיום
התורה והמצוות של עם ישראל.

על פי לקוטי שיחות, חלק ל"ה,
שיחה לפרשת ויגש

ה. בהפטרת פרשתנו מכנה דוד המלך
בשני תארים: "ועבדי דוד מלך עליהם",
ו"דוד עבדי נשיא להם לעולם".

ו. אנו יודעים שהמשיח שיגאל אותנו
בקרוב הוא צאצא של דוד המלך, ולכן
שני התארים מתייחסים גם אליו.

ז. החסידות מסבירה לנו את ההבדל
שבין שני התארים.

ח. הרמב"ם כותב שיש שני חלקים
בתפקידו של מלך המשיח:

א. למלך על כל היהודים, להעלות

שבת שלום ומהרה!

שימו לב
לפרטים
החשובים
בהערות
<<<

משתדלים!

ספור חסידי

עם רבי מרדכי חיים מסלונים | י"ב טבת ה'תש"ד

ו
הרבי לקח
מטאטא
והתחיל
לנקות
מסכה
לבית

הסביבות

ביתו של רבי מרדכי חיים מסלונים היו גרים ערבים. מדי שבת, הם היו מתישבים בחצרו של הרבי ומפריעים לכל בני הבית. פעם אחת לקח הרבי מטאטא, והתחיל לנקות מסביב לבית. תוך כדי הנקיון, ספר הרבי: "ליד ביתו של רבי צבי אריה מאליק היו מתאספים גוים ומפריעים, והוא נקה את

סביבות הבית. "בפעם הבאה שבאו הגוים, אמר אחד מהם: 'אין לנו מה להיות פה, וכלם הלכו. למה הם הלכו? כי במקום שהרבי נקה אין שליטה לכוחות הטמאה, והם לא יכולים להכנס אליו". רבי מרדכי סים לנקות סביב ביתו, ומאז הערבים התרחקו מביתו באופן פלאי.

"נפלאות הצדיקים"
לתאריך י"ב טבת

שאלות השבוע

1. מהם שני התארים של המשוח, ואיך הם מתאימים לשני חלקי תפקידו?
2. מאיפה למדו בחסידות שחדש אדר הוא חדש המסגל להולדת ילדים?

את התשובות, בנוסף לכתבת בה אתם גרים, יש לשלוח בהודעה ליחידה: 052-374-2550, או לדוא"ל של העלון. בעזרת ה', בסוף החדש תתקיים הגרלה (בכל שבוע צוברים כרטיס נוסף) על הקומיקס החסידי, בין הפותרים נכונה.

הפוכה אודש כסל: דוד קוממי

איך קוראים לכבל שכל הזמן אומר תודה לכלם?
כבל מעריך...

בדיחת קרש

הגליון מקדש לע"נ ר' מנחם זאב בן חנניה יום טוב ליפא

הַשׁוֹדֵד הַיְהוּדִי

פָּרָק ב'

תקציר: מִשֶּׁה יְהוּדָה, חֲסִיד שֶׁל רַבִּי יִשְׂרָאֵל מְרוֹז'וֹן, נִקְלַע לַפְּנֵדֶק דְּרָכִים בְּאֲמֻצֵּעַ סוּפֵה נוֹרְאִית. הַמְשַׁפְּחָה שֶׁבַּפְּנֵדֶק מֵאַרְחַת אוֹתוֹ, וְהֵם הוֹלְכִים לִישָׁן. בְּאֲמֻצֵּעַ הַלֵּילָה, דְּפִיקוֹת חֲזָקוֹת נִשְׁמָעוֹת בְּדִלְתָא...

חֲגוּרֵי חֲרָבוֹת נִכְנְסוּ אֶל הַפְּנֵדֶק. הַשׁוֹדְדִים נִגְשׁוּ אֶל חֲבִיּוֹת הַשֶּׁכֶר וְשָׁתוּ לְרוּיָה. לְאַחַר מִיָּן הֵם קָשְׁרוּ בַחֲבָלִים אֶת בַּעַל הַפְּנֵדֶק וּבְנֵי מִשְׁפַּחְתּוֹ, וְהוֹשִׁיבוּ אוֹתָם עַל רֹצֶפֶת הָעֵץ. "שֶׁלֹּא תַעֲזוּ לְהִשְׁמִיעַ קוֹל", הִרְעִים רֹאשׁ הַשׁוֹדְדִים בְּקוֹלוֹ. מִשֶּׁה יְהוּדָה הַחֲסִיד עָדִין נִשְׁאֵר בַּחֲדָרוֹ וְהִקְשִׁיב לְכָל הַנִּעֲשֶׂה בַחוּץ. הוּא הֵבִין שֶׁכִּנְרָאָה הַשׁוֹדְדִים רוֹצִים לְהַרְגֵּ אֹתוֹ, אֲזַי הוּא קָרָא קְרִיאַת שְׁמַע בְּכֹנֶה עֲצוּמָה וּבְשִׁקְטָא.

"פִּתְחוּ!", חֲזָרָה הַצֶּעֱקָה מִבַּעַד לְדִלְתַת הָעֵץ, מְלֹוֹה בְּדִפִּיקוֹת חֲזָקוֹת. בַּהֲתַחֲלָה חָשַׁב בַּעַל הַפְּנֵדֶק שֶׁזֶהוּ אֶחָד הָאֲכָרִים הַשְּׂכוּרִים שֶׁבָּא לְקִנּוֹת שֶׁכֶר, וְלִכֵּן הוּא הִתְעַלֵּם מֵהַדְּפִיקוֹת. אֲבָל הַדְּפִיקוֹת לֹא פָּסְקוּ, וּמַהֵר מְאוֹד הוּא הֵבִין שֶׁזֶה לֹא אָדָם אֶחָד שְׂדוּפֶק עַל הַדִּלְתָא, אֲלָא הִרְבֵּה אֲנָשִׁים... בְּנֵי מִשְׁפַּחְתּוֹ שֶׁל בַּעַל הַפְּנֵדֶק קָמוּ מִמְטוֹתֵיהֶם בַּחֲדָרָה. הֵם הִתְקַרְבוּ אֶל הַדִּלְתָא כְּדֵי לְפַתֵּחַ אוֹתָהּ, כְּשֶׁלְּפַתַּע הַדִּלְתָא נִפְרָצָה בַּחֲזָקָה וּקְבוּצַת בְּרִיוֹנִים

הַמְשָׁר
יְבוֹא
אִי"ה

אוֹתִיּוֹת מְלִמְדוֹת:

מְסוֹר
מְאֻדָּה

בְּשַׁבּוּעַ שֶׁעִבַּר לְמַדְנּוּ, שֶׁכֶּאֱשֶׁר מְטַלַת עָלֵינוּ שְׁלִיחוֹת, עָלֵינוּ לְהִתְמַסֵּר אֵלֵיהָ. הַהִתְמַסְרוֹת צְרִיכָה לִהְיוֹת חֲזָקָה מְאוֹד, וְהִיא יְכוּלָה לְהִגִּיעַ גַּם עַד מְסִירוֹת נֶפֶשׁ. כְּלוֹמַר: עָלֵי לְהִרְגִישׁ שֶׁה' חָשׁוּב יוֹתֵר מֵהַחַיִּים שְׁלֵי, וְלִכֵּן אֲנִי מוֹכֵן גַּם לְמוֹת בְּשִׁבִיל לַעֲשׂוֹת אֶת רְצוֹנּוֹ.

עַל פִּי הַחוֹבֵרֶת "אִמֶת לְמַד פִּיר", הָאוֹת מ'

פֶּרֶק שִׁירָה שְׂבֻלַת שׁוּעַל

שָׁאֵר הַשְּׂבוּלִים אוֹמְרִים:
לְבָשׁוּ כְרִים הַצֹּאֵן
וְעִמְקִים יַעֲטֹפוּ בָר
יִתְרוּעְעוּ אַף יִשְׁירוּ:

שיר השירים ב, ג

שְׂבֻלַת

שועל היא מין דגן הפורח באביב, הגדל בעקר באירופה ובצפון אמריקה. שבלת השועל דומה במראה לדגנים אחרים כמו שעורה וחסה. הגבעול שלה יכול להגיע לגובה של שני מטרים.

שבלת השועל מגדלת בעקר בשביל הזרעים שלה, שאפשר להשתמש בהם בכל מיני דרכים: אפשר להכין מהם דיסה ולחם, וגם אכל לחיות: מספוא לחיות משק, כמו פרות וסוסים, ומזון לכלבים ותרנגולות.

למה קוראים לה שבלת שועל? ישנם כמה הסברים: יכול להיות שהיא קבלה את שמם מכך ששועלים אוהבים להתחכך בה, ויכול להיות שהסבה היא שקצה השבלת דומה לזנב של שועל.

כך דרשו חז"ל את הפסוק "לבושו כרים הצאן ועמקים יעטפו בר": כאשר "עמקים יעטפו בר", כאשר השדות מתמלאים בתבואה (בחדש אדר) – אז "לבושו כרים הצאן", הצאן מתעברות. מכך למדו בחסידות, שחדש אדר הוא חדש המסגל להולדת ילדים, ולכן בחדש זה נולד משה רבינו.

על פי "ליקוטי מאמרים", פרק ט"ז, אות כ"א

📷 שְׂבֻלַת שׁוּעַל
תְּרַבּוּתִית.
צֶלוּם: וִיקִיפֶדְיָה

הִידְעָתֶם?

לפעמים משתמשים בקמח של שבלת שועל במקום בחול, כדי למלא ארגזי חול בגנות שעשועים ובגני ילדים.

ו"א טבת תשפ"ד
שנה ו' | גליון מס' 209

בפיקוח
רבנים ומחנכים
שליט"א

פניות והודעות למערכת:

ניתן להשאיר בקו בני בינה
טל: 03-3064100 שלוחה 6.

לתרומות ולהנצחה בעלון:

ניתן לתרום דרך קו בני בינה בטל הניל
שלוחה 9, וכן בעמדות ידירים פלוס

בינו נא זאת

"אולי זה בכלל לא מוישי. אולי יש לו תאום ולא ידעתי, והוא מחליף את מקומו"

רצית באמצע הלימוד? הרגשתי לא נעים. לא משהו מיוחד. באמת לא הייתי צריכה להפסיק בשביל זה. רציתי להביע בפניך את התפעלותי מהשגתי שעיית. ובצד, גם לשאל איך? השאלה נותרה בחלל האוויר. גדיק מגיד השעור נכנס. רק בערב, לאחר מעריב. בעמדתנו בפתח הדפדפה הביתית, קבלתי תשובה. מוישי עמד אתי בצד ואמר: "הרבה שותפים לדבר!" תחלה לא הבנתי אל מה ירמוזו מלי, אם זה המשוך לסוגיא בה חלק נכבד נזקק לדרשתו, ועקתו, של ראש הישיבה במסכת חנקה. בתוך דבריו הוא הזכיר את דברי הרמב"ם שפיעות גר חנקה מצוה חביבה היא עד מאד. ובאר מנין לו להרמב"ם דבר זה? ואמר שמתווצאה של מעשה נתן להבין גדל וערך המעשה. מה היא הברכה בטובה ביותר שנתן לברך אדם על מעשהו? שזוכה לבנים תלמידי חכמים: וכי יש אשר או עשר אחר אשר ישנה לברכה זו? לא! אין כמו לזכות לבן תלמיד חכם, עושה את רצונו ה' ולומד את תורתו, ויודע אותה. ואם הגמרא במסכת שבת אומרת שהיגיל גר וזכה לבנים תלמידי חכמים, ורש"י פרש כי גר של שבת ותנכה - תורה אור, אם כן בהקשר שמוצאה זו גדולה וחביבה היא עד מאד. וראש הישיבה שאל: וכי בלא ללמד נתן להיות תלמיד חכם? וכי פחור ירצה חלילה לגדל עם הארץ?! האבא שנסמע מפיו עוררה בי תחילה, ואז באה ועקתו: "נראה קרוב את הפסוק שיהיה אומר ליוסף, מבקש ומתחנן לפניו: **כי איך אעלה אל אבי והנער איננו אתי** וכן דרשו המגידים. על האדם לומר לעצמו איך אעלה אל אבי - שבשמים, לאחר אריכות ימים ושנים, והנער! אלו ימי הנעורות איננו אתי, והוא שב ויחזר על קריאתו ויעקה זו איך אעלה אל אבי, איך? והנער? **ימי הנעורות איננו אתי**. השנים הללו, ימי הנעורות, הן פה גורליות, מלבדו איתן לריק, סתם לבטל ולהתבטל, בריקנות ללא תוכן ותכלית. במה נעלה אל אבא שבשמים? והעקה היא הדרך ללב".

האוסטובוס הגיע, חשתי שבה הסתיימה שיחתנו. אך לא. הוא ישב לדי לחש לאוני: "גם ביה רצון שלפני הדלקת נרות חנכה, ראתי כמה רדגש ענין זה של הזיקה לבנים תלמידי חכמים. הבנתי שהענין רציני, ויש להתפלל עליו. והוא פסגת העלור. ואיך אוכל לשכח מה שהיה בערב שבת חנכה, מתי אני נמצא בזמן הדלקת נרות בבית? אבל בערב שבת הדלקתי נרות חנכה, וכינון שפיר התפללתי מנחה לפני כן, לא מהרתי. שבתתי ספר בסלון, ואז זכיתי לשמע את אמי מברכת על נרות השבת. ובחש היא התחננה תחנה. ובאמצע היא התפצחה בכי, היה קשה לה להתאפק. הרי כבר שבת. ואז שמעתי אותה מתחננת ואומרת: **"ובני לגדל בנינים ובני בנינים חכמים ובנונים**, אהבתי ה', וראי א-לקים. **אנשי אמת**, וזע קדש ביה דבקים". קולטתי, **אמא במקשת ומתפללת עלי**, על יעקבי שלה, ועל שאר אחי, אל מול הנרות שמאירים, שהיא תזכה וגם גרי יאיר וזרח. שאהיה תלמיד חכם, ואיך את העולם בתורה ובמעשים טובים. ומה אני עושה בשביל זה? מבקש את זמני לריק, וכי ברצוני להיות חלילה, עם הארץ? ודאי שלא. ידעתי ממיילא מה עלי לעשות.

מוישי הוציא ממחטתו מכיסו, הוא מכה את הדמעות שגלגו מעיניו. שמעתי אותו מפיסם ברב רגש: "ובני לגדל, בנינים ובני בנינים... וימארים את העולם...". גם מעיני זלגה דמעה סוררת.

ואז חשתי לעצמי מה שהתעצבתי, מבחירתך, כי חשתי שזה לא רצון, אלא חלקי **לי לטובה**, תודה לך ה' ורגע, אז ברכתו של מוישי, שברך אותי - בסוף זמן שעבר - שאצליח ואמצא חברותא טובה, כן התקמחתי.

לעכב בעדך. תצליחי! ככל הנראה הברכה שלו לא כל כך הצליחה, כי למעשה, לא הצליחתי: 'נתקעתי' ולא מצאתי חברותא אחרת.

★

היכל הישיבה היה מלא וגדוש. הבחורים כלם היו שקועים בלמוד, ורחת דאורחא נפלאה מלאה את החלל. 'שטיגען' בכל ה'רעו'. הזמן הקדש התחיל במלא המרץ. ואני, מחסר ברך, מסתמא אאלץ שוב לסבל כמה תדשים. מוישי, כבר ישב ליד הסטנדר, ראשו כוון בגמרא. שמחתי מאד, התחלנו ללמד. חזרנו שוב על המשנה להבין היטב. מוישי שאל לענין ונסיתי לענות. התפחחתי. קמתי לענין ברש"א, קששתי מוישי עדין היה במקומו, חושב על הסברא שהזכרנו. ברש"א מצאנו כוון בבאר הסוגיא. והנה, כבר הסתים לו ה'סדר'. הפתעתי, 'מה, כל כך מהר'. וסדר שלם עם החברותא. טוב, חשבתי לעצמי, היום הראשון תמיד כלם מתחילים עם כל החשק, אך הוא דועק לפעמים אחר מספר ימים.

עברו יום יומים, והדבר שב ונשנה, מוישי יושב כל הסדר ולומד בהתמדה.

רק לחשב ששוב אצטרך ללמוד עם מוישי (שם דדי, מפינו) גרם לי לומר בכלל על רצון ללמוד בחברותא; הרי גם כשאנו לומדים יחד, אני מרגיש הרבה פעמים שבצד אנו לא ממש חברותא. כל פעם, זה לא מדק, קמעת כל פעם שאני קם מהמקום לקחת ספר לענין כן, מתוך מראי המקומות של מגיד השעור, או על ספר אחר מהראשונים או האחרונים שאני הולך לחפש בארון או תחת אחת הגמרות של אחד הבחורים, קשאני שב למקום, והנער איננו. מוישי כבר הצליח לקום מהמקום. לפעמים הוא סמוך ונראה, לא הרחק ממקומו, הוא כבר קמא לו עם מי לדבר [ולאו דוקא ללמוד], ולפעמים קשה למצא אותו בכלל בהיכל הישיבה. נותר לי לענין בעצמי בדברי רבותנו המפרשים או בקצות החשוף, מתיגע בהבנת דבריהם הקדושים, ובסיים הענין צץ לו לפתע מוישי 'כן, אז איפה אחזינו? הוא טואל, או 'מה מצאת לנו?' הבנת את הקצוץ? אכן כן, ברוך ד' הבנתי, והנני מנסה להסביר גם למוישי שהמקשיב בחצי און, והרבה פעמים הוא מפתיע אותי, כי נראה שהוא קלט מהו את הרעיון. אין מה לומר הוא מקשר מאד. אבל למעשה מתמיד הוא לא ונה מפריע לי. יש גם והייתי מעדיף שלא היה נשאר פאן, לדי, פשהוא מצא פחור מוזמן לספר לו איזו חדשה מרעישת אותה שמע או המציא, כן, מה'ניגוס' - החדשות שבקבלות, או אפילו מהמלמחה. ונה כבר נורא, לא רק שהוא מפריע לי, הוא מיד מושה בחורים נוספים שנהנים לשמע את אשר פסיו. לא יודע איך הוא לא חושש לבטל תורה של רבים. אם כבר, שצא וידבר חוץ להיכל הישיבה.

לכו, החלטתי, והו. שיחפש לו חברותא אחרת. אמרתי לי את זה לא אחת ולא שתיים. 'זמן הבא, אני מחפש לי חברותא אחרת'. 'בבקשה!' הוא נתן אשור מצדו. 'שלא תחשב שאני מענין כל כך מהר לומר עליה. אבל אני מכין שאני לא יכול

הזימים האחרונים של 'סוף הזמן' הקודם לא עברו עלי כל כך בקלות. ונה מפריע לי מאד שזה היה המהלך מי החנכה, בהם יש לשמח, להודות ולהלל. אך מה אעשה וזו לא הייתה בחירה שלי, כך ככל הנראה נגזר עלי. אמנם זה לא מדק, כי בודאי המצב נקבע משמים, אך הברכה אם מחמת זה לשמח או להתעצב, זה נשאר בבחייתי. ולא יודע למה אם כן בחייתי להתעצב.

ככהרבה ישיבות, קטנות וגדולות, לאחר ימי החנכה, לאחר שרב בני הישיבות שבים לביתם ואוהרים כח לקראת הזימים הבאים עלינו לטובה, הלא הם 'זמן חרף ב', ובפרט השנה שנה מעברת, בחורים נערכים לזה במלוא הרצינות, בהתחלה תדשה, ועל כן נענר גם "שוק" שוק חברותות' [לא יודע מי קבע ולמה, את הנענר המוזר הזה. אבל לא זה הספור]. כל אחד מנסה לבטח את עצמו בחברותא טובה ומתאימה ל'זמן' הבא. ברוך ד', יש לצני, לא לכל 'סדר' אני צריה חברותא תדשה. אדרבה, יש קאלו ובסייעתא דשמיא אנוני ממשכים כבר כמה 'זמנים', וכשהכל הולך טוב, אין שום צורך להחליף חברותא. אבל הפעם דוקא כן רציתי להחליף את החברותא ל'סדר א', ומשום גם לא מצאתי חברותא כלבני. והדבר הפלאי אותי, כי בדרך כלל בחורים רבים קשו ללמד אתי. אני לא אומר שאני מהמצעינים בשעור, ולא מחמת ענוה, אבל אני כן נחשב מהטובים. כי בכל אופן הנני משתדל ללמד טוב ולנצל את הזמן. עד למסכת חנכה שנגרעה בשיבה עדין לא הייתי מסדר עם חברותא. למרות שנותרו שנים ללא חברותא, והם לא רצו ללמד יחד, וגם אתי לא רצו ללמד. כאב לי מאד. ונה, עם הרגשה חמוצה כזו, סימתי את 'זמן חרף א'.

רק לחשב ששוב אצטרך ללמוד עם מוישי (שם דדי, מפינו) גרם לי לומר בכלל על רצון ללמוד בחברותא; הרי גם כשאנו לומדים יחד, אני מרגיש הרבה פעמים שבצד אנו לא ממש חברותא. כל פעם, זה לא מדק, קמעת כל פעם שאני קם מהמקום לקחת ספר לענין כן, מתוך מראי המקומות של מגיד השעור, או על ספר אחר מהראשונים או האחרונים שאני הולך לחפש בארון או תחת אחת הגמרות של אחד הבחורים, קשאני שב למקום, והנער איננו. מוישי כבר הצליח לקום מהמקום. לפעמים הוא סמוך ונראה, לא הרחק ממקומו, הוא כבר קמא לו עם מי לדבר [ולאו דוקא ללמוד], ולפעמים קשה למצא אותו בכלל בהיכל הישיבה. נותר לי לענין בעצמי בדברי רבותנו המפרשים או בקצות החשוף, מתיגע בהבנת דבריהם הקדושים, ובסיים הענין צץ לו לפתע מוישי 'כן, אז איפה אחזינו? הוא טואל, או 'מה מצאת לנו?' הבנת את הקצוץ? אכן כן, ברוך ד' הבנתי, והנני מנסה להסביר גם למוישי שהמקשיב בחצי און, והרבה פעמים הוא מפתיע אותי, כי נראה שהוא קלט מהו את הרעיון. אין מה לומר הוא מקשר מאד. אבל למעשה מתמיד הוא לא ונה מפריע לי. יש גם והייתי מעדיף שלא היה נשאר פאן, לדי, פשהוא מצא פחור מוזמן לספר לו איזו חדשה מרעישת אותה שמע או המציא, כן, מה'ניגוס' - החדשות שבקבלות, או אפילו מהמלמחה. ונה כבר נורא, לא רק שהוא מפריע לי, הוא מיד מושה בחורים נוספים שנהנים לשמע את אשר פסיו. לא יודע איך הוא לא חושש לבטל תורה של רבים. אם כבר, שצא וידבר חוץ להיכל הישיבה.

לכו, החלטתי, והו. שיחפש לו חברותא אחרת. אמרתי לי את זה לא אחת ולא שתיים. 'זמן הבא, אני מחפש לי חברותא אחרת'. 'בבקשה!' הוא נתן אשור מצדו. 'שלא תחשב שאני מענין כל כך מהר לומר עליה. אבל אני מכין שאני לא יכול

דברי בינה

פרפראות וחידישים
בפרשת השבוע
לשולחן השבת

"ונאמר אל אדני יש לנו אב זקן וילד זקנים קטן ואחיו מת" (פד. כב.)

דבר פלא הוא מה שהיה אומר ליוסף שאחיו [יוסף] מת. ובאמת רש"י פרש **שמיני היראה** [כיון שלא יצא להם להביא את בנימין, ושלוש שנים לא יאמרו שאחיהם אחד אבד, שמה יצאה להם שיחפשו גם אחריה ויביאהו אליה]. **מוציא היה שוקר מפיו**. ורבי חיים פלטיאל הביא פתב שנתראה למורי אבי שפאמט היה לא שוקר, אלא שהיה סבור שיוסף הוא **עבד**, ועבד חשוב **כמת**. ויבמשך חכמה פתב: אמרו כן [ואחיו מת], שלפי דיעתם פמה היה יוסף מקשר לאביו, בטרומים היו שאלו היה פחיתים, וראו היה מודיע לאביו במכתב איה מקומו. ורבי זה נחשב כפסענת **ברי**, ויבדרי רש"י בכתבותיו, ברי לי שאלו היה קים היה פא. ועניו ר"ן שם, וד"ק.

"ונפשו קשורה בנפשו" (פד. ל.)

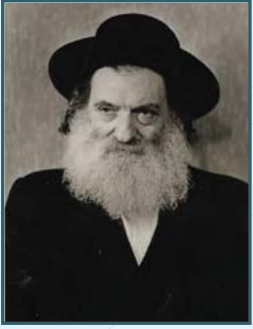
כתב בעל הטורים: 'קשורה' בגימטריא **תורה**. ש'למד מפיו תורה, וכן מובא מרבי אברהם בן הרמב"ם שהקשר ביניהם היה על ידי תורה.

"לכלם נתן לאיש חלפות שמלת" (פד. כב.)
מדוע הוסיף יוסף לבנימין יותר על שאר אחיו, ומדוע דוקא סך שלש מאות כסף, לא פחות ולא יותר. וכתב הרא"ש על התורה שיש לומר על פי מה שאמרו במסכת גיטין, בפרק השולח (מד.), **המוכר עבדו לגוים - קונסין אותו עד שערה בדימוי**. וכמה דמי עבד הקצאים בפרשת ערכין? **שלישם כסף!** (וכמו שכתוב בפרשת משפטים (כא (לד)), ואם כן, אם קונסים אותו עד שער בדימוי, עשר פעמים דמיו הם **שלש מאות שקלים כסף**, לפי זה האחים שמכרו את יוסף לעבד היו צריכים להקנס ולשלם עשר פעמים מדמיו כדי לפדותו מן הנכרים, וכיון שלא פדאוהו נמצאו חבין לו סך שלש מאות שקל כסף. ולכן לא נתן להם יוסף שלש מאות שקל כסף, אלא **בנימין** שלא היה במקירה, שפיר נתן לו יוסף שלש מאות שקל כסף (ומכאן סוכמו ר"ל במסכת גיטין לדין זה).

על פי זה כתב החתם סופר (תורת משה, וקעני זה הביא הגר"ח מפרסק בשם אביו הבית הלוי) שהיה הגמרא במגלה (טו): דורשת על הפסוק **"לכלם נתן לאיש חלפות שמלת ובלבנימין נתן שלש מאות כסף וחמשת חלפת שמלת"**, אפשר דבר שנצטער בו אותו צדיק, וכפל בוז? כלומר, איך נתן יוסף לבנימין **חמשת חלפות שמלות** ולא חמשה קונאנתם של אחיו כשם שארע לו עם תחנת הפסים. וקשה מדוע לא הקשתה הגמרא ממה שנתן לבנימין לבדו **שלש מאות כסף**. ולפי האמור מבאר היטב שעל סך **השלש מאות כסף** לא היה מקום לקנאת האחים, כיון ששפאמט גם הם היו צריכים לקבל, אלא כיון שלא פדאוהו נמצאו חבין לו כסונו זה. אך לגבי **החלפות** שלא ראו טעם להעניפתו את בנימין בחמשת חלפות, הקשו במקרא כיצד עשה כן יוסף. הגאון מאוסטורוצא **ז"ל** תרץ [והובא בספר הערות למרן הגר"ש אלישיב (בכורות ג)] שמה שנתן יוסף בדיק שלש מאות כסף, הוא על פי מה שפסקה שהמכרה תלמיד חכם צריך לתת לו **ליטרא דדקבא**, וכבר כתבו התוספות (בכורות פ"ג, ודף) בשם רבנו תם שדינר של זהב הוא יותר משל כסף - "ב פעמים. וכיון שלטרא הוא מאה דינרים של כסף, שהוא כ"ה סלעים, הרי זה יותר משהוא "ב פעמים יותר, נמצא שלש מאות כסף. ורבי יוסף גרם שנתנה בנימין לשפאמט הגביע באמתחתו, ודינו כמכרה תלמיד חכם שנותן ליטרא דדקבא, שהוא שלש מאות כסף.

יום השנה

הגאון הנודע רבי שמואל אהרן יודלביץ זצ"ל
בעל ה'מעיל שמואל'
נלקח לבית עולמו י"ד בטבת תשל"ט

הרבה יש להרחיב אודות גדלותו וצדקותו של הגאון הצדיק רבי שמואל אהרן יודלביץ זצ"ל, יחד עם עמק עינו ושקיעותו בתורה. מקצת היריעה, נתמקד בעקר בימי נעוריו. עוד משחר נעוריו נתגלו בעצמו שמואל אהרן שטרונות ברוכים לצד כח התמדה נדיר במינה, וזאת בנוסף לתכונות גדלות ובגרות על-טבעית שאפספו את כל סדר יומו. לימים הגיעו חבריו לספסל הלמודים כי בשעות בוקר היו שאר החברים משתקים כהרגלם בהפסקות. היה הנער שמואל שהיה מאזין בקול רב לדרשות אותו היה מוסר הגה"צ רבי גיטע ווייס זצ"ל בבית הניקט שלעל יד חרפת רבי יהודה הקסיד. יצא, שעשרות שנים לאחר מכן היה רבי שמואל אהרן חוזר על קטעים שלמים מאותן דרשות, וזאת מאזכרו מאשר שמע בעת היותו בגיל שבע בלבד...

בהיותו כבן עשר שנים, הגילה אביו רבי שפתי זצ"ל לדמשק על ידי השלטון הטורקי, ששלט אז בארץ הקדש. טלטול הדרך, הרעב והיסורים, הביאו לאסון כבד בו נפח רבי שפתי את נשמתו ולימים בסערה השמימה. באותם ימים בקר בעיר הקדש יהודי אמה בשם רבי יצחק בוכבינדר, מילדי צפת וממקומי כפר תבור שבבצרון. והצע לו לשאת לאשה את מרת שיינא מרים יודלביץ, אלמנת רבי שפתי, תחת רעייתו הראשונה שנסתלקה זה מכבר. רבי יוסף נענה להצעה וקבל על עצמו לפרנס אותה יחד עם בנה ובתה. באשר העלה הרעיון בפני מרת שיינא מרים, התלבטה רבות בשר, אך מצב הרעב והמחסור שהקשו על פרנסתה ופרנסת ילדיה, אלוהי נוסף אלמנתה ובכדי דוידה שיהי קשים מנשא, הכריעו את הכף והיא נתנה את הסכמיה להנשא לו ולעבר להתגורר בכפר תבור, מקום מגוריו.

כאשר שמע הנער שמואל אהרן אודות תכנית זו, נחרד מאד ופנה אל אמו בתחנונים כי חפץ הוא... להישאר להתגורר בירושלים, כפינה כי רק פאו יוכל להמשיך לשקוד על תלמודו כראוי. בתחלה מאנה האם על צעד שכזה, אך בראותה את דמעותיו של ילדה ואת רצונו העז, לא יכלה לכוזב. לבית לרביה הסכימה שישאר להתגורר בירושלים, אצל אמה הישישה. כאשר הגיע יום הנסיעה המיעד לכפר תבור, הופיע רבי יוסף בירושלים לקחת את רעייתו וילדיה בכרכרה עד לתחנת הרכבת שתוליכם לביתו שבצפון. מה רבה היתה הפתעה למנוע כי הבן שמואל אהרן, ישאר בירושלים. הוא נסה לשכנעו בדברים כי ייטב לו במקום מגוריו הקדש בו אף ימצא קול לחרפת הרעב שמלגה אותו ואת משפחתו מזה ומן רב, אך שמואל אהרן מאו לשמוע אודות כך. כאשר הגיע אל תחנת הרכבת, העלוהו לרכבת והחלו לשוחח עמו, מתוך מטרה להסיע את דעתו עד לאחר שהיא תחל בנסיעתה וכן ימשיך עמם בדרכם. אלא שעם השמע קול הצעירה המבשרת... יציאתה לדרכה, קפץ הנער מן הרכבת והחל לשוב את הדרך, לעבר לבית הסבתא הישישה... ואכן, החל רבי שמואל אהרן את תקופת למותו בתוככי ירושלים, כאשר מרורות רבות סבל ולמרות זאת המשיך לשקוד על תלמודו יומם וליילה.

"מעיל שמואל"

על אשר ארע באותם ימים, שח גיסו הגאון רבי חיים יעקב לוי זצ"ל, בנו של הגה"צ רבי אריה לוי זצ"ל, ואלו דבריו בהספדו אודותיו כילות השבועה להסתלקותו:

"אמו האלמנה עליה השלום, רצתה לצאת מירושלים להנשא בשנית, אולם הוא רצה להישאר בירושלים, חשקה נפשו בתורה. אז היה בירושלים צדיק וגאון, רבה של שכונת 'פרס' - רבי יונה ראם זצ"ל, הוא דגא שנהג היה באיזו משפחה. בכדי שאכן יוכל להמשיך ללמוד תורה הלאה, הוא היה שם באותה משפחה וזמן מועט עד ששקרת הבית אם המשפחה אף היא נפטרה, ובלידת בריה הודיע לו האב כי אצלו יוכל רק לישון, אולם לא לאכול, משום שאני מי שבישל, לכן שילגו למקום אחר לאכול".

"הגלד שפסבות שונות הגיע ללמד בתלמוד תורה 'עץ חיים', שם כתב אבי הגה"צ רבי אריה זצ"ל כמשגח רחמי, ובטוב לבו ועניו החדות חש ברגשותיו של העלם היתום הצעיר. כשפגש אותו שאלו לקבת עצבונו, נענה הגלד: 'כיון שבמקום שאכלתי עד משה, אינם יכולים יותר לספק לי אכל בגלל פטירת האם. אמר לו אבי זצ"ל מיך בשמחה: 'תבא לאכול בביתנו'. אולם הגלד שמואל אהרן העיר: 'כבר הגיע הזמן להקנס לבתה, לכן אבא אחר כך לאכול', אך אבי זצ"ל אמר לו: 'אף על פי שהגיע הזמן, קודם סעד את לבך, ואחר כך תשוב לבתה'. ואכן התלנה אל אבי זצ"ל - והעו עמו על לבית, והאמן לאמי הברית הצדקנית מרת חנה ע"ה, שהביא אורח יקר וחשוב".

"האמא הביאה לו לאכול, והביטה עליו כיצד נוטל את דיו ומבקר המוציא. ויהי לפלא! הוא היה ילד בן אחת עשרה, ואף על פי כן נטל בכזו זהירות, בכזה דקדוק הלכה, ובכל הנהגותיו היה נראה כמו אדם זקן ויבשע ימים. מנערתו כבר היה נפר עליו שהנו צדיק וקדוש אמת! אמי ע"ה אמרה שפנה אורח עוד אף פעם לא התארת בביתך, ופסקה בפני בעלה שישאר בבית בבקיעות. בימי החול היה אוכל אצלנו, ובשבת היה סועד את ארוחת השבת במקום אחר שהומינהו".

"כחצי שנה לפני בר המצוה, הוא כבר נעדר להכין את הדרשה לבר המצוה, וזכרני שלקח שני ספרים, 'ראשי משמים' ו'נענך יום טוב', וביחד שלקח לדרשה לבר המצוה. אבי זצ"ל התרענן בו אם כבר הכין דרשה לבר המצוה. אף הוא שמת, ואבי בניו נכחתי שם. אה! אז התחיל לומר את הדרשה בבחירות ובקטף במשך שעה ארצה, וכלנו התפעלנו מדבריו המיוחדים והעמוקים, שצאמרו בצורה נפלאה".

"כאשר סים שמואל אהרן את דבריו שאל אבא את אמא: 'איזו מתנה תעניקי לחתן בר המצוה כ'דרשה גשעני' (פדורון דרשה)? האמא שהיתה פקחית גדולה השיבה: 'הלא כתוב שחנה עשתה לבנה שמואל הנביא מעיל קטן, אף אני נקראת 'חנה' ובגנו זה נקרא 'שמואל'. גם אני אקול לו מתנה מעיל עליוני!' מתנה פזו היתה נדירה ויקרה באותם ימים".

"ואכן אמי הצדקנית ע"ה הכינה בעשר אצבעותיה מעיל יפה לבר המצוה. ולא אשכח, כשראה הגלד שמואל אהרן בפעם הראשונה בחייו את המעיל החדש, הציג ששך לו! התרגש עד מאד, שכן מעולם לא זכה לבגד חדש משלו, וברך בקול רם: 'שהחיינו וקיימנו והגיענו לזמן הזה...'. מעניו נגרו דמעות על פניו, לצד אבא וסוכה שהתרגשו אף הם יחד עמו. הוא קרא לו 'מיינע' (שלי). והמשך המעשה דוע, שלט אבא וסוכה ושמגלו לו כל ימי חייו, ותמשים שנה אחר כך, פא אבא רבי שמואל אהרן הויה לאור את ספרו על פסחים, קרא את שם הספר 'מעיל שמואל', על שם אותו רבי. הוא הרגיש שהמעיל נתרם באהבה ובקדשה לתורה, וזכר אותו כל ימיו, וראה צורך להכיר סוכה על כך".

טוב טעם

בינה ודעת בפרשה
הרב טודרוס טרעפ שליט"א

"ויפל על צוארי בנימין אחיו ויבך ובנימן בכה על צוארו" (פד. די.)

ויתב רש"י 'ויפל על צוארי בנימין אחיו ויבך' - על שני מקדשות שעתידו להיות בחלקו של בנימין וסופן ליחרב. 'ובנימן בכה על צוארו' - על משכן שילה שעתיד להיות בחלקו של יוסף וסופו ליחרב.

ומקור הדברים במגלה (טו): שהקשו על הפסוק 'ויפל על צוארי בנימין אחיו' - כמה צוארון הו ליח לבנימין. אמר רבי אלעזר, בכה על שני מקדשים שעתידו להיות בחלקו של בנימין ועתידו ליחרב.

וברש"י (שם): כמה צוארון היו לו לבנימין - לא גרסיןנו, שכן דרר המקרא לכתב 'צוארי' לשון רבים - 'על חלקת צואריו' (בראשית כו), 'בכה על צואריו'.

ומעשה קשה, אם דייק המקרא אינו מכפ ש'צוארו' הוא לשון רבים, אם כן מה הכרחים לחז"ל לזיק שיש פאו רמי לשני בתי מקדש.

ונראה, שהנה בהמשך, (בספוק טו) 'וינשק לכל אחיו ויבך, עלהם ואתרו כן דברו אחיו אתו', מציאנו פאו נשיקה יחד עם בניה, וכן עוד מקומות. 'ויחבקוהו ויפל על צוארו וישקוהו ויבכו' (לעיל ד, ג). ואלו פאו הופרה בכיה ללא נשיקה, מפאו הבינו חז"ל שבכיה זו לא היתה בכיה של שמחה אלא של צער, ולככה מה זו עושה? וזה הכרחים לתו"ל לדרש שהבכיה היתה על בתי המקדש שעתידו להיות בחלקו של בנימין וסופם ליחרב. ואכן, בפסוק הבא, בו כתוב שנשק לכל אחיו, בהכרח הבכיה המזכרת שם היתה בכיה של שמחה.

הזוכים בהגרלה

בהגרלה שנערכה בין עשרות העונים נבונה על החידון
"יודעי בינה וימה בתמונה, עלו בגורל הילדים:

תודה לכל המשתתפים
הפרס יישלח בעוה"ש לזוכים

יוסי אויש, ביתר
צבי קובשיץ, נאות המסגה
ישראל מאיר, ר. גרין פארק
בנימין בהרן, ירושלים

לעלוי נשמת הגאון המופלא

רבי משה ב"ר יצחק מאיר שפירא זצ"ל מגדולי בעלי המחשבה
נלב"ע יום שבי"ב טבת תשע"ו

להצלחת התורם החשוב בכל הענינים

ולזיווג הגון בקרוב

מתיקות השבת

יו"ל ע"י ישיבת 'חיים של תורה' - לובלין' פנייה"ק ירושלים ת"ו
בראשות הגאון רבי מנחם ברוך יאווע שליט"א
תלמידו של מרן פוסק הדור בעל 'שבט הלוי' זצוק"ל

◆ משיחותנו של מורינו ראש הישיבה שליט"א ◆

מתיקות התקוה

הצלה נסית

ולמעשה, יוסף הצדיק היה מנחם בצרה גדולה מאד, מאחר וגם אחיו רדפו אותו ורצו להורגו, וגם במצרים יצא שמו לרעה ושמו אותו בבור, וכדי להנצל, הוא היה מכרח לנס גדול מעל לדרכו הטבע, ולכן יוסף נתבע על כך שתלה בטחונו שישועתו תהיה על ידי שר המשקים שיוציאו מהבור על ידי שזיכירו לפני פריעה. כי כמו שיוסף היה מכרח לנס גדול כדי שיעיל מה ששר המשקים זכירו לפני פריעה, כך היה צריך לחשב יותר, לפי דרגתו, שישנן דרכים רבות לקב"ה לעשות נסים אחרים וטובים מאלו כדי להוציאו מהבור, ולזכר שיש ביד ה' עוד תשעים ותשע דרכים אחרות להושיעו, וכן עיניו יהיו נשואות רק לישועת ה'.

הרבה דרכים למקום

כי עד שיוסף מבקש משר המשקים ונותן בו אמון שזיכירו לפני פריעה, היה ראוי לו לפי דרגתו הגדולה שיסמך ויבטח בה' שישוּב סבות להצילו על ידי אחיו - השבטים הקדושים, וכן יציאתו מהבור תהיה בכבוד, ולא כמו ששר המשקים הזכיר את יוסף לפני פריעה בזלזול וקראו "נער עברי עבד", לומר שאינו ראוי לגדלה (רש"י), והיה ראוי שיוסף יאמין ששמו אהיו התעוררו לתשובה על כך שמכרוהו למצרים, ושהם נשלחו מאת אביו לחפשו במצרים שלשם הוא הובל, ולגרם בכל דרך שהיא לשחרורו, ובפירט שפאשר יוסף יצפה להשתחרר דרך אחיו, הוא נותן בזה לאחיו לעשות תשובת המשקל על שמכרוהו.

אחים לצרה

ואכן בפרישת מקץ מספר, ויגדו אחי יוסף וכתב רש"י: "לא כתב בני יעקב, מלמד שהיו מתחרטים במכירתו, ונתנו לבם להתנהג עמו

"ויגש אליו יהודה". מספר במדרש (בר"ר צג טז), שיהודה ואחיו נגשו ליוסף למלחמה והיו מוכנים להרס את כל ארץ מצרים בכדי לשחרר את בנימין, ולפי זה נוכל להבין מה היתה התביעה על יוסף הצדיק על שבקש משר המשקים שזיכירו לפני פריעה.

דהנה, עצם בקשתו של יוסף משר המשקים הוא פלא גדול, שלכאורה איזו תועלת יכולה להיות מכך ששר המשקים יזכיר את יוסף לפני פריעה, שאלמלי חלמו של פריעה, שפריעה רצה לשמוע את פתונו, כל מה ששר המשקים יזכיר את יוסף, לא יועיל כלום, מאחר ושר הטבחים, שהיה גדול במעלה משר המשקים, הניח את יוסף בבית הסהר, וכבר יצא שמו של יוסף לרעה בכל ארץ מצרים.

צדיק בבור

ואולי אפשר לישב על פי המדרש (בר"ר צג טז), שאשת פוטיפר באה גם לבית הסהר על מנת להחטיא את יוסף, והוא עמד בנסיון גם שם, ומן הסתם שר המשקים ושר האופים ידעו מכך, ויוסף רמז לו בדבריו: "וגם פה לא עשיתי מאומה כי שמו אתי בבור", ובפשטות, פנתו היתה שלא עשה מאומה במצרים, אבל רמז לו שגם "פה" בבור הוא לא עשה מאומה, ועל אחת כמה וכמה שמחוץ לבור לא עשה שום דבר רע.

שהרי פשאדם משלך בבור, יש לו יותר נסיון לחטא, וגם שם לא חטא, אם כן, כל שכן שמחוץ לבור לא חטא, ורצה שהוא יזכיר זאת לפני פריעה, כדי לזכותו בדין ולחלצו משם, אך מפל מקום, עדין היה רחוק מאד מדרכו הטבע שהיה מועיל מה ששר המשקים יזכיר את יוסף לפני פריעה.

מתיקות הניסים

מכתבים למערכת

מאפלה לגאלה

נולדתי בתל אביב שבית שאינו שומר תורה ומצוות, כבן יחיד להורי. בהיותי נער כבן שתים עשרה, אבי ז"ל נפטר בתאונת דרכים תוך כדי נסיעתו באופנוע, ואמי שתתחיה הכניסה אותי למוסד לילדים שהוריהם לא יכולים לגדל אותם.

במוסד הזה רציתי למצא מזור לנפשי השבורה והרצוצה מהצער האיום שפקד אותי בהלקח אבי מעמי בפתאומיות ובאפן טראגי, אלא ששם היה ילד בן להורים גרושים, בשם אבי (שם משאל), שהיה גדול ממני בשנתיים והוא היה רודף אותי עד לעמקי נפשי.

אם הייתי רוצה לספר את כל מה שהוא היה רודף אותי, הייתי יכול לכתב על כך חוברת שלמה בלי גזמא. לשם דגמא בלבד, הוא היה שופך לי מים על הפרתו והופך לי את החפצים שלי בארון, בקצור היה עושה לי צרות צרורות.

יום אחד כבר הרגשתי מצוקה נפשית קשה מאד, התקשרתי לאמי וספרתי לה את הכל, אלא שהיא לא יכלה לעזר לי, שמעתי אותה רק בוכה בטלפון ואומרת: הלב שלי כואב אתך!

באותו יום הפעילו אותנו, הילדים, ללמד לנגן בכלי נגינה, לפתע, בלי שום הודעה מקדמת, אבי נגש אלי ונתן לי מכה חזקה בכתף עם המקל של התפיס, המכה הזאת אמנם כאבה לי מאד בכתף, אבל היא כאבה לי הרבה יותר בנפש, אחרי השיחה הכואבת עם אמי.

באותם רגעים פראתי בככי כמו ילד קטן. הילדים רחמו עלי וצעקו על אבי ואני לא נרגעתי עד שיצאתי מהחדר תוך כדי שאני ממרר בככי, נגשתי לכיור כדי לשטף את הפנים, ושם עמד יהודי בעל הדרת פנים שהגיש לי עזרה.

הוא הזדהה בשם אריאל, כמי שבא לעזר לבחורים ושאל מה גרם לי לככות, בהתחלה לא רציתי לספר לו את אשר על לבי, מכיון שהוא היה בעל חזות של שומר תורה ומצוות ונחנכו אותי שלא להתחבר לאנשים כאלו, אך כאשר אריאל החל לשוחח אתי, נשברו בלבי חומות מסועות וראיתי שמדבר באדם בעל לב חם ובעל מדות אציליות.

ספרתי לו את כל אשר על לבי והוא החל לשפך לי דבורים חמים של חזק שאלא שמעתי

« המשך המעשה בעמוד ד'

• הרה"צ ר' אליהו קאהן שליט"א
 משגיח דיישבתנו

"כל הנפש לבית יעקב הבאה מצרימה שבועים"

אמרו חז"ל (סנהדרין לו): 'כל המקום נפש אחת מישראל, מעלה עליו הכתוב כאלו קיים עולם מלא', וכפי שבפרשתנו אנו רואים שגפוש אחת יכולה להתרבות להרבה מאד נפשות, שהרי מבאר בפסוק שבתחלה עם ישראל היו רק שבועים נפש, והם פרו ורבנו והתעצמו במאד מאד. ונראה לומר ש'כל המקום נפש אחת מישראל', הוא גם כלפי האדם עצמו, שעליו לשמור את עצמו ואת משפחתו מנזקים והוא מקיים בקו עולם מלא.

ומה שחז"ל אמרו דוקא על כל נפש 'מישראל' שהיא עולם מלא, זה משום שעם ישראל קיים לגצא, שבו לנו – עם ישראל יש נצחיות, שהרי כל ישראל יש להם חלק לעולם הבא, ואלו גוים אין חלק לעולם הבא ואין להם נצח.

ונראה להוסיף ולומר שהמקום נפש אחת מישראל הוא לא רק במעשה, אלא הוא שנה גם כאשר אדם מתפלל לשלומם של אחינו כל בית ישראל הנתונים בצרה ובשביה בכל מקום שהם, שלא יגזקו על ידי האויבים הקמים עלינו לרעה, שבתפלתו הוא מציל נפשות מישראל שיהיו לביתם לשלום ומקיים בקו עולם מלא. והתפלה היא מוספה וכות לאדם שמתפלל בעצמו להנצל מצרות כאלו, שבו אמרו חז"ל (ב"ק צא): 'כל המבקש רחמים על חברו והוא צריך לאותו דבר, הוא נענה תחלה'.

באחורה, ולפדותו בכל ממון שיפסקו עליהם. ובאמת שהם היו עושים הכל בשביל להציל את יוסף.

והיה להם גם את הכח להלחם עם כל מצרים, כפי ששמעון ולוי הרגו את כל אנשי העיר שכם כדי לשחרר את דינה שהיתה מחזקת בביתו של שכם בן חמור, וכן כל האחים יחד.

יכלו להפוך את כל מצרים כדי לשחרר את יוסף מהשבי, וכפי שמספר בפרשתנו, שיהודה נגש ליוסף להלחם עמו, וכן"ל בשם המדרש, שהיה בכונתם להחריב את כל מצרים כדי לשחרר את בנימין, אם כן, היה ראוי ליוסף להעדיף לצפות לישועת ה' שיוציאו מבית האסורים דרך אחיו הקדושים ולא לתלות את בטחונו בשאר המשקים הרשע.

מתיקות התשובה

וכשחז"ל אמרו 'זכור לו יום המיתה', אין הכוונה לבוא מכה לעצבות ולאיאוש חלילה, אלא זכרון יום המיתה אמור לגרם לנו להתכונן ליום שבו נפגש עם מלך מלכי המלכים, וכמו שמתכוננים ליום שמיח ביותו, שהרי בעולם הבא זוכים להתענג על ה' ולהנות מזיו שכינתו, שהוא תענוג נצחי עצום שאין דומה לו, וצריך להתכונן לכך כראוי.

יסורים של אהבה

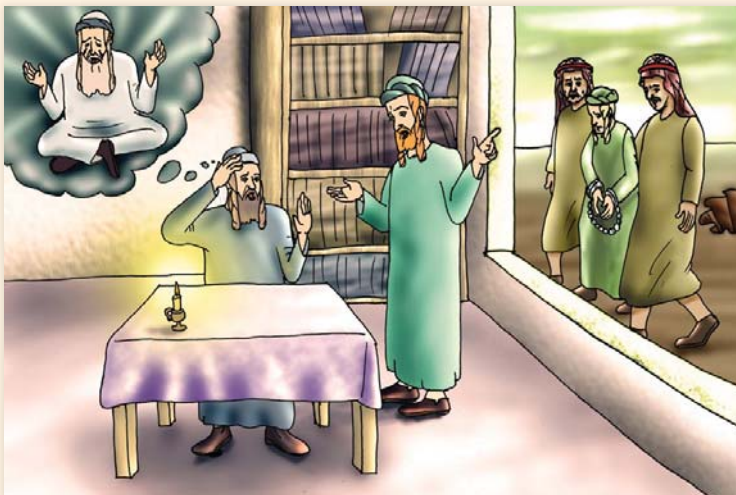
והיות שלכל אדם קוראים בגיל אחר ובאופן אחר, אחד דרך מחלה, אחד דרך תאוה או דרך אויבים וכדומה, לכן ה' מביא על האדם יסורים, כדי שיזכר להכין את עצמו לעולם הבא, כי בזמנים שטוב לאדם, הוא שוכח מכה, שעל פן האמוראים שברו כלי בשמחת חתונה ואמרו 'וי לן דמינתן' (ברכות לא), כי טבע האדם הוא 'וישמון ישרון ויבעט', וכשיש לו רק טובות והצלחות, הוא שוכח את דרכו ה' ובוטע רח"ל.

לכן אדם שה' אוהב אותו, הוא נותן לו יסורים כעב המיסר את בנו לטובתו, כמו שכתוב: "כי

השבטים הקדושים התעוררו בתשובה רק כאשר הגיעו שנות הרעב, והיה זה לאחר שפבר עברו עשרים שנה מיום שיוסף נמפר, ואנו למדים מכה שעלינו להתעורר מבעוד מועד לעשות תשובה ולבדל מה עלינו לתקן ובמה יתכן שאנו נכשלים, בפרט בדברים שבין אדם לחברו, והסבה שאדם לא מתעורר לתשובה, כי הוא טועה לחשב שדעתו והתנהגותו היא הנכונה ביותר, והקב"ה מצטער מכה שמכריחים אותו להביא אסונות קשים בשביל שיתעוררו לשוב אליו, במקום שיתעוררו לשוב אליו כבר בזמנים הטובים.

ועל כן הזהירנו רבי אליעזר הגדול (שבת קנא): 'שוב יום אחד קדם מיתתה', ומבאר שם שעל האדם לעשות תשובה בכל יום, כי אדם לא יודע את יום פטירתו, ואם כן נמצא, שכל ימיו של האדם צריכים להיות בתשובה, ודרך האדם לשכח מיום המיתה, ולכן אין לה אדם שאין לו יסורים, וכמו ש'אין יסורים בלא עוון' (שבת נה), והינו שנתכלית היסורים היא לכפר על העוונות, אבל בנוסף, היסורים באים להזכיר לאדם את יום המיתה.

לצאת מהבור אל האור

על כך במאמר: 'מתיקות התקוה' ובמאמר: 'מתיקות התשובה'.

בציור שבכותרת הגליון: יוסף הצדיק יושב בארמון מלכותו כאשר חלמו התקום בשלמות, שהוא מולך על אחיו ועל כל הדור ההוא. וכל מחשבותיו כיצד להוסיף ולהגדיל שם שמים ולהיטיב יותר עם הבריות. כדגמת מה שעתידים ישראל להגדיל שם שמים בבית המקדש שמשם ילמדו דעת לכל באי המקדש ולכל העולם כולו.

איזו מסירות עשה יוסף כדי לקדש שם שמים בזמן מלכותו? ואף כל אחד מאתנו יכול לזכות למעלה זו ללא מאמץ רב?

על כך במאמר: 'מתיקות מלוכה של יראת שמים'.

בציור שלפנינו: ראובן יושב בביתו בצעה. בזכרו את אבילותו וצערו של אביו על מכירתו של יוסף לישמעאלים, ויהודה אומר לו שאכן בגלל זה נהיה רעב בארץ והם צריכים לרדת למצרים כדי לחפש את יוסף ולפדותו בכל מחיר שיירדשו מהם.

האם היה שך שהאחים היו באים למצרים בשנים שיוסף היה עוד בבור, כדי לחלצו ולפדותו משם? ומה אנו למדים מכה שרק כאשר הגיעו שנות הרעב, הם התחרטו על המכירה והחליטו לפדותו בכל מחיר?

פניני הלכה

• הרה"ג ר' יוסף מאנדל שליט"א ר"ב בישיבתנו •

ברכות הריח (א)

איתא בברכות (מג): אמר רב מנין שמברכים על הריח, שנאמר: "כל הנשמה תהלל יה" - איזהו דבר שהנשמה נהנית ממנו ולא הגוף, הוי אומר זה הריח. ופסק מרן השו"ע (סי' רטו): 'אסור ליהנות מריח טוב עד שיתברך קודם שיריח, אבל לאחריו אינו צריך לברך'.

נחלקו הפוסקים אם מברכים שהחנינו על ריח טוב המתחדש משנה לשנה, כגון הנוד והיסקמין וכיו"ב, ישנם הסוברים שמברכים שהחנינו (כנה"ג ומג"א סי' רכה ועוד), וישנם הסוברים שאין לברך שהחנינו (שיורי כנה"ג ושערי תשובה סי' רטו ועוד).

והאל"ה רבה (רטו ס"ב) הביא כמה טעמים לכה שאין מברכים שהחנינו על ריח טוב שמתחדש משנה לשנה: א. בין שיש בריח הנאה מועטת (להם המודות). ב. לפי שברכת הריח סמכוהו חז"ל על "כל הנשמה תהלל יה", והנשמה היא נצחית, לכו לא שיך לומר שהחנינו וקיימנו וכו', שהרי הנשמה היא קיימת ונצחית בעצמה (מהר"ם דין). והמגן אברהם (סי' רטו) כתב משום שהריח מצוי כל השנה. ובשיורי פנסת הגדולה כתב, משום שאנו סומכים על ברפת שהחנינו שמברכים על האכילה. והגר"ז בסדר ברכות הנהניו פסק, שמפניו שיש מולקת בזה, יש לברך את ברפת שהחנינו על ריח טוב בלי שם ומלכות, וענין עוד.

בילדיו, וכל התאמצותו שיה לו, כדי שילדיו לכל הפחות לא יגיעו למקומות אסורים ממש ח"ו.

ובפרט יש להזהר בתוך המשפחה המורחבת, ולהנהיג את מנהגם של יראי ה', שלא יושבים אנשים ונשים במקום אחד, אלא האנשים לבדם והנשים לבדנה, וכה ימנעו מנסיונות שהיצר אורב לאדם להכשילו, כי היצר הרע גדול יותר בבני משפחה מאשר באנשים זרים, שכן בקרובי משפחה לבו גס, ואדם שמכניס את עצמו לכלל נסיון, הוא מתרחק מה' ולבו נאטם מלהבין את התורה פראי ולבא על ידי למוודו לקרבת אלקים.

כתב סתרים

שעל כה אנו מתפללים: 'הא רעוא קדמך דתפתח לבאי באורייתא', שבנוסף למה שאנו מבקשים לזכות לידיעת התורה, אנו מבקשים גם שהקב"ה יפתח את לבנו להבין דרך התורה מה רצונו יתברך מאתנו, כי התורה היא כמשל לכתב סתרים ששולחים למי שצריך לעבר בשטח האויב כדי להגיע אל היכל המלך, שעל ידי כתב הסתרים אפשר לדעת להזהר מהאויב ומהמוקשים שהוא מניח בדרך, וכן אפשר לדעת דרך פתב הסתרים מהי הדרך להגיע להיכל המלך.

כה דרך למוד התורה אפשר להבין מאיזה אנשים יש להתרחק ואיך להציל מהמוקשים שהם מניחים ללכוד בני אדם ברשתם, ומי הם האנשים הצדיקים שאליהם יש להתחבר ולהגיע על ידם להיכל המלך, כמו שמוצאים בתורה את החלוק בין ישמעאל ליצחק ובין עשו ולבן ליעקב וכו'.

כאשר ייסר איש את בנו ה' אלקיך מוסרהו" ונאמר: "כי את אשר יאהב ה' יוכיח וכאב את בן ירצה", וכדי שהיסורים ישפיעו על האדם, עליו לשייך את היסורים שהוא מקבל, שהם באו כדי לרפא את לבו ולהקנות לו ענוה והכנעה ושיפיר את מקומו.

יסורים של תוכחה

ובכל מפה שאדם מקבל, רמוז במה הוא לקוי, כמו שכתב במדרש (אברהם רבה א טו), שבתרבר שחטאו, בו לקו, ולאחר שעושים תשובה, מתחממים באותו דבר בעצמו, ע"ש. ועל כה אומר דוד מלפנו: "אל תהיו כסוס כפרד אין הביו", שעל האדם להתבונן מה מרמזים לו משמים במפה שהוא מקבל.

מספר על ה'חמתם סופר' שבערוב ימיו הוא סבל יסורים בדרך העכול, ואמר שהיסורים האלו הם מחמת שהוא לא התריע מספיק לתלמידיו ולבני קהלתו על שמירת הקדושה, כי מה שפשוט וברור אצל צדיקים והם רחוקים מזה לגמרי, כגם עדין התמודדות ונסיונות אצל רב בני האדם, וצריך לחזקם להתרחק מכל דבר רע.

רחוק מהדומה לפעור

ולכן הזהירו חז"ל (חלו' מד): 'הרחק מן הפעור ומן הדומה לו', שבתורה למדנו חז"ל להתרחק לא רק מן הפעור, אלא גם ממה שדומה לפעור, וככל שאדם מתרחק וגודר את עצמו מהפעור ומן הדומה לו, הוא מחזיר בכה יראת שמים

מתיקות מלוכה של יראת שמים

כמו רוחות שאיננו יכולים לראותם, כי מפניו שפאשר בני אדם רואים פח גשמי של בשר ודם שעוזר להם, הם טועים לתלות בו את בטחונם, אם כן, כל שכן שאם היו רואים פח רוחני של מלאכים שמוסיע להם, היו טועים לבטח בהם ולעשותם אלילים חלילה, לכן הקב"ה ברא אותם כמו רוחות שאינם נראים לעין האדם.

לא רק אני טוב

כמו כן, על האדם להזהר גם מלבטח על דעתו, כמו שהזהירנו שלמה מלפנו: "ואל בינתך אל תשעו", כי אדם בדרך כלל נוטה לקבע את מקומו ואת דעתו, ולפעמים, בכדי לחזק את עצמו ואת עמדתו, הוא קורא תגר על אחרים ואומר שהם טועים, וזאת הוא עושה בכדי לחזק לעצמו את ההרגשה שהדעה שלו היא הנכונה והאמתית.

לנו תמיד, וכן אתה נתת לי את הבית הזה, אני מודה לך עליו, ובמדה והוא נצרך לבית גדול יותר, יוסיף לבקש בעת זו מה' שיתן לו בית גדול יותר, כדי שייכל לגדל דורות ישרים מברכים להגדיל את שמו יתברך ולרכש בכה חיי עולם הבא.

שליחים שקופים

וגם אם באה לאדם ישועה דרך בן אדם, אמנם עליו להכיר לו טובה כל ימיו, אף מפניו שיש לאדם נסיון לתלות את בטחונו בבני אדם שמוסיעים לו, עליו לזכור ולשגן לעצמו שאדם זה שבא לעזרתו אינו אלא שליח ה', והכל רק מאתו יתברך, וכה לא יטעה לתלות בו את בטחונו חס ושלום.

לכן על המלאכים המשורתיים את האדם נאמר: "עשה מלאכיו רוחות", הינו שהמלאכים הם

אף על פי שיוסף הצדיק יצא מהבור על ידי ששר המשקים הזכיר אותו לפני פרעה, הוא ידע שגאלתו וישועתו באה רק מאת ה' יתברך ולכן שם שמים היה שגור תמיד על לשונו, וגם כאשר נעשה משנה למלך פרעה שעשה עצמו כאליל, לא פחד ולא בוש להזכיר את שם ה' תמיד, וכן פשה המשביר לכל העולם כלו והיה לו מקום לקחת פבוד לעצמו, גם אז היה ממליך את ה' ושם שמים היה שגור על לשונו, ועלינו ללמד מכה שתמיד יהיה שם שמים שגור בפנינו ונכריז בכל הדמיונות שה' הוא המלך.

ובפרט כאשר אדם בא לביתו, שכל אדם הוא כמלך בביתו, עליו להתנהג כיוסף, שגם במלכותו הזכיר את ה', וכשהוא מנשק את המזוזה, ימליך את ה' עליו ועל משפחתו וביתו ויאמר: רבנו של עולם, אתה בראת אותי ואת משפחתי ואתה שומר עלינו מכל רע, אנא המשך להיטיב

פנינת הפרשה

בזמנים שמתרעים על טילים, הוא כרגמת רעמים שמטרתם לפשט עקמומיות שבלב, ועל האדם ללכת בהכנעה למקום מחסה, ולכונן שאנו עושים בכך את ההשתדלות שלנו לשמר על נפשנו, ובעקבותיה להתבונן שאם ה' הכריז בשמים להביא עלינו - עמו הנבחר - טילים, זהו סימן שיש עלינו חרוז אף, והוא יתברך אינו מרצה מאתנו בשלמות, ורצונו שנכנע ונראה מלפניו, ובשהותנו במקום מחסה, עלינו לשוב בתשובה ולפשפש במעשינו ולומר מזמורי תהלים בככי, ולהשתתף בצערם של יהודים רבים שיושבים בצער על יקריהם שנחטפו או שנפטר, וכל המרחם על הבריות, מרחמיו עליו מן השמים (שבת קנא).

מתיקות שיחי

רבנו של עולם, הבט משמים וראה כי היינו לענקים כגוים נחשבו כצאן לטבח ויבל, להרג ולאבד ולמכה ולחרפה, זכור אשר נשבעת לאבותינו, ככוכבי השמים ארבה את זרעכם ועתה נשאנו מעט מהרבה. אגא מלך רחום וחנון, חמל על עמך, רחם על נחלתך ושמח את לבנו השבור והדאוב מצרות רבות אשר הקיפוננו, גלה את זרועך והאר לנו את פניך, בכך שתתגלה אלינו מכל המצב הקשה שאנו נתונים בו, ותגאלנו נאלת עולם השמא בעגלא ובזמן קרוב, אמן.

אלמנת גדול הדור אלימלך, תנשא לבעז הצדיק ולא רות שהיתה גיורת ממואב, אבל אחרי שהיא אקמה שה' המר לה, הפסידה גם מלהנשא אליה. לכן בתחוקת תמיד שלא להתמרמר על מה שלא טוב, אלא נתבונן תמיד בטוב שה' גומל עמנו ונודה לה' מתוך שמחה בחלקנו.

והדברים אמורים לכל אדם כלפי עצמו, אבל כלפי הקלל שנמצאים בצרה ובשבירה, עלינו להתבונן גם בצער שלהם ולהרבות בתפלות עליהם, כי כל המשתף עצמו בצער הצבור, זוכה ורואה בנחמת הצבור (תענית יא).

"ופריו מתוק להבי"

מה יגרם לאדם להסכים לותר על הדרכים והמדות הרעות שהוא רגיל בהם?

הפתרון לחידה מונח בתוכן גיליון זה. ניתן לשלוח את התשובה לכתובת האי-מייל: 7885595@gmail.com או בהודעה קולית בקו'קול מתיקות: 073-313-4395. בצירוף שם, כתובת וטלפון | הזוכים מפרשת וישב: רפאל כהן, ירושלים. מאיר קוט, בני ברק

בשר, ועלינו להקדים ולעשות את ערוותא דלתתא וכך כיום להשתדל לרפך את לבנו.

מתנת השכחה

והדבר שגורם לאדם שלבו יהיה קשה פאבן, הוא מחמת שהוא זוכר את הקשיים שהיו לו, שהזכרון הזה עומד בעורו וגורם לו לחשב שגם החסד ה' שיש לו כעת הוא קשי נוסף על הקשיים שהיו לו בעבר, ובכך הוא דוחה את הטוב מלבוא אליו.

ולפי זה יובן מדוע יוסף הצדיק קרא לבנו הבכור מנשה, "פי נשני אלקים את כל עמלי ואת כל בית אבי", נשני הוא לשון של שכחה, ובשם מנשה שיוסף קרא לבנו, הוא רצה לחזק אצלו את כח השכחה לגבי כל הצער שהיה לו בבית אביו על ידי אחיו שרדפו אותו ורצו להורגו, שפעת הוא רצה לשכח את כל הצער ולהתחיל התחלה חדשה, לשמוח מעצם פך שיצא מפנות לחיים טובים ועלה לגדלה.

ולאחר מכן קרא לבנו השני אפרים, "פי הפרני אלקים בארץ עניי", בזה הוא כפר התמלא בהפרת הטוב לה' על שזכה אותו לבנים במקום להשאיר עני ומסכן בבית האסורים, ודבר זה מלמדנו לשכח את הקשיים שהיו לנו בעבר, ולהתבונן בטובות שה' עושה עמנו ולהתפעל מהם ולשמוח בחלקנו.

מרירות למתמרמר

פי באשר נביט היטב, נראה שפאשר אדם מתמרמר ממצבו הקשה, הוא מעמיק בכך יותר את הצרות שלו, כי בטר עניא אלא ענייתא - אחרי העני רזפת העניית, וכמו שמצינו אצל נעמי שאמרה: "אל תקראנה לי נעמי קראן לי מרא כי המר שדי לי מאד", וכיון שאמרה פן, היא לא זכתה להנשא בעצמה לבעז, ובאה רות המואביה וזכתה בכך, אף על פי שהיה יותר מסתבר שנעמי, שהיתה

בשביל לזכות ללכת בדרך הישר באמת לפי רצון ה', על האדם לרפך את לבו, על ידי שיתפעל מחסדי ה' או על ידי שישמע שירה קדושה המעוררת את הלב לאהבתו ויתברך וליראתו, וגורמת לו לשפך את לבו בתפלה ובהודאה לה' על כל חסדיו, וכן על ידי שיקרא תהלים במטרה לרגש את הלב ולרפכו.

והסבה שאדם צריך לרפך את לבו ולעורר את הרגשות שלו להתפעל ממעשי ה', היא מפני שעל ידי פך נפתח לבו לשרש ולעקר את כל הרע שבנפשו, וכדגמת עשיר מפלג שהוא קמצן גדול מאד, וכל מי שפא אליו לקבל תרומה, שב ריקם. אף כשמתדפק על דלת ביתו אדם חכם שידע לנגע בנקדת הרגש של אותו עשיר ולרגשו, הוא מצליח לגרם לו לפתח את סגור לבו ולקבל ממנו תרומה מכבדת.

איך מעוררים את הרגש?

כך הוא האדם, שאם הוא מעורר את הרגש בנפשו ומתפעל ממעשי ה' בלב רך, הוא מוכן לותר על כל הדרכים והמדות הרעות שהוא רגיל בהם. ולכן גם בזמנים שאין לאדם רגש ובכי, או אדם שפוזגו נוסה יותר לפעל לפי השכל ואינו מפעיל את הרגש שבתוכו, ראוי לו לרגש את עצמו לפחות פעם ביום על ידי התבוננות בחסדי ה' או על ידי שישמע נסים שה' עושה בעולם, שפך לבו יהיה פתוח יותר לשוב בתשובה ולתקן את מדותיו הרעות, וכן על ידי רכות הלב היא נהיה מרצה בהנהגת ה' עמו, גם בזמנים שיש לו איזו צרה כל שהיא, ומאמין בה' שביקלתו להושיע אותו בכל מצב שהוא, וכיון שהוא מאמין בזה, הוא זוכה לראות בישועת ה'.

ולמדת הלב הרך נזכה בשלמות בזמן הגאולה הקרובה, כמו שהבטיחנו ה' על ידי עבדיו הנביאים: "והסרת את לב האבן מבשרכם ונתתי לכם לב

<p>המשך מתיקות הניסים</p> <p>מעולם, התחברתי אליו בעבותות אהבה והרגשתי לראשונה שיש לי סכוי לשקם את הפצעים הגדולים שבנפשי.</p> <p>אריאל עבד אתי כמה ימים, כשאני עדין באותו מוסד לא דתי, ומשם הוא העביר אותי לשיבה קדושה בבני ברק, הוא לנה אותי על כל צעד ושעל ובכל שבת הייתי סמוך על שלחנו, עד שעליתי לשיבה גדולה ומשם הוא כבר חזק את רוחי להשתדל להאיר את אור התורה והמצוות גם בביתה של אמי.</p> <p>הייתי נוסע לאמי מדי פעם והיא היתה שותה בצמא את דברי התורה ויראת שמים שהייתי אומר לה, עד שביום נשואי היא כבר היתה קרובה להיות שומרת תורה ומצוות, ואשתי שתתיה היתה השליחה להשלים את העבודה ולעשות את אמי אשה וראת ה'.</p> <p>בשנתיים האחרונות, אמי זכתה להנשא בשנית ליחודי ירא שמים והם התגוררו בשדרות, אמי</p>	<p>מאז נשואיה אמרה לי שעדין אינה מענינת להתארח בבתי אחרים. השנה בערב סכות הודענו להורי אשתי שהם מזמנים אלינו לשמחת תורה, ולהפתעתי, בערב שמחת תורה אמי התקשרה אלי לשאל אם הם יוכלו להתארח אצלנו על מנת לחוות את שמחת תורה עם בנה היחיד.</p> <p>שמחתי והתרגשתי מאד מבקשתה, אך עמדה בפנינו התלבטות קשה, שכן לארח שתי משפחות הוא דבר שדרש מאתנו מאמץ רב, אך בסיעתא דשמיא החלטנו להתארח אצלנו על מנת לחוות את שמחת תורה עם בנה היחיד.</p> <p>ביתה של אמי שבשדרות נפרץ, נכזו ונהרס, וברור הדבר שאלו אמי ובעלה לא היו בביתה, אז חס וחלילה הגרוע מכל היה קורה, ואניני יכול לתאר לעצמי איזה צער נורא היה לי אלו לא הייתי מתאמץ לכבד אותם, אחרי שכבר לקיתי בעבר באבדן אבא.</p> <p>יוסף ג. בני ברק</p>
---	--

מזת יקזת הכר שזה

וואס דורך איר שפירט מען די זיסקייט פונ'ם באשעפער

משיחותיו של הגאון רבי מנחם ברוך יאזעע שליט"א בעל 'מתיקות התורה'

סיפור לשולחן שבת

והשיב לב אבות על בנים

אנו רואים בסדר הפרשיות שעוסקות במהלך הדברים של יוסף עם אחיו בהיותו משנה למלך שהשכטים עורכים חשבון נפש ואומרים אבל אשמים אנחנו על אחינו אשר ראינו בצרת נפשו וגו' השכטים הקדושים לא חשבו לרגע שהקשיים שקוראים להם עם יוסף זה במקרה חלילה הם הבינו שה' מעורר אתם לפי דרגתם הגדולה ועל פן הם עשו תשובה על המכירה וכן יהודה נלחם בכל פחו על בנימין ובזה היה תשובת המשקל על מכירת יוסף

ובדאי שאין לנו שום השגה בשכטי קה אולם עלינו ללמוד מכך לעצמנו לא לתת למארגעות החיים לחלף על פנינו אלא להתבונן בכל דבר מה ה' דורש ממנו וזה היסוד של הצומות פמובא בנביא באריכות שהיו עורכים חשבון נפש בצום במה עליהם להשתפר וכן אמרו חז"ל שאגרא דתעניתא צדקתא - שהתענית צריכה לגרם לאדם לשנות את ארחות חיו ולהתנהג בצדקה וברחמים

נביא כאן ספור נפלא בענין זה:

אני משמש כמגיד שיעור באחת הישיבות הקטנות הנכבדות בירושלים עיר הקדש. לבד מהיותי מגיד שיעור אני

<< דמשך בעמוד ד

לקח מהפרשה

לחיות עם חשבון

וזה אמור לעורר כל אחד מאתנו. אדם חשב לפעמים על כל מיני דברים שהאמת והצדק עמו והוא מוכן אפלו למסור נפש בכדי לעשות את מה שנראה לו פראוי ונכון, אולם לפעמים הוא עלול לטעות, ולפעמים הטעות מתגלית רק ביום הדין הגדול והנורא אחרי מאה ועשרים כאשר האדם עלה לתת דין וחשבון.

ברם, בודאי שחז"ל לא אמרו זאת בכדי שנחלש חלילה אלא אדרבה, חז"ל מלמדים אתנו איך נוכל לבוא מוכנים ליום הדין ביסוד נפלא "אם יש דין למטה אין דין למעלה" - כאשר אדם עורך חשבון נפש עם עצמו, הוא חוסך מעצמו את דין שמים - החיים הם כמו מרוץ, אדם רוצה להספיק ולעשות וכל פעם יש לו תעסוקה אחרת בענין אחר שהוא חפץ להצליח בו והוא עסוק בכך מאד, וצריך להזהר שמרוב טרדה לא נשכח את הדברים שחשובים באמת ושעליהם צריך לשים יותר דגש.

כאשר אדם עוצר ממרוצת החיים יש לו פנאי להתבונן עם עצמו היכן אני בן אדם למקום והיכן אני בן אדם לחברו? האם אני מדבר יפה בבית או שיש לי כל הזמן בקרת? האם אני נתן מלים טובות לסובבים אותי או

<<

בפרשתנו אנו לומדים על התגלות יוסף לאחיו, ואיתא בגמרא "רבי אלעזר כי מטי להאי קרא בכי" וכן במדרש רבה: "אבא כהן ברדלא אמה, אוי לנו מיום הדין אוי לנו מיום התוכחה, יוסף קטן של שכטים היה ולא היו יכולים לעמוד בתוכחתו, הדין הוא דכתיב: ולא יכלו אחיו לענות אתו כי נבהלו מפניו, לכשיבוא הקדוש ברוך הוא ויזכיר כל אחד ואחד לפי מה שהוא, שנאמר אוכיחך ואערכה לעיניך, על אחת כמה וכמה."

כאשר האמוראים הקדושים למדו את הפרשה הם התבוננו מה היא שיכת אליהם, עד כדי כך שהם בכו כאשר הם למדו על התוכחה של יוסף שהבהילה כל כך את אחיו.

נקדים ונאמר שבדאי אין לנו שום שמץ של משג בשכטים הקדושים שכל מעשיהם קדש קדשים, והתורה מדגישה שברגע שהם שמעו את המלים "אני יוסף" הם לא יכלו לענותו כלום, וזה מעיד על גדלתם שלמרות שהיו בטוחים שעל פי דין יוסף היה צריך להמכה ברם, כאשר הם ראו איך ה' מסובב שיוסף יהיה מלך הם קבלו את האמת בהכנעה גמורה.

מיני דברים שוליים ומשקיע בכך כוחות נפש וזמן יקר, אולם כאשר נעצר לרגע נבין שההשקעה הגדולה ביותר זה בחיי נצח, בתורה, במצוות ובמעשים טובים. נשקיע במשפחה שלנו ונחזיר בהם אמונה, נשקיע בשלום ורעות עם בני הבית ולא נשבר את הפלים על כל דבר קטן, נהיה פנועים ושפלים ולא נחפש תמיד לנצח ולהראות שאנו בעלי הבית.

כאשר נעצר ונבין שכל עזרה והשקעה בשני זה עוד מרגלית יקרה מאד ששום הון לא ישוה בה, שכל תפלה מעמק הלב, כל קרבת ה' מביאה אתנו לחיי נצח - לא נהיה בהלם כאשר נדרש לתת דין וחשבון בעולם הבא - כמאמר רבי יעקב במסכת אבות "העולם הזה דומה לפרודור בפני העולם הבא, התקו עצמה בפרודור כדי שתכנס לטרקליו".

יסוד זה צריך להיות עטרה לראשנו, לכל אחד ואחד יש קשיים במשך החיים וכל אחד בטוח שאם היה לנו את מה שחסר לנו היינו מאשרים, ואנו שואלים למה באמת ה' מחסיר מאתנו את הדבר הנצרך לנו? אולם עלינו לדעת שדוקא החסרון זו המעלה הגדולה ביותר! היות שזה ורק זה מקרב אותנו לבורא בשפלות והכנעה.

וזה שדוד מלכנו אומר בתהלים "וענתה תרבני: אודה כי עניתני" אני מודה לה' על הקשיים, כי זה מה שעשה את דוד מלכנו להיות דוד המלך בחיר ה'. דוד מלכנו הפך את כל הכשלונות שלו להצלחות הגדולות ביותר, הוא מנף כל קשי לקרבת ה'. כשיש לאדם בזיונות והשפלות הוא מזדכך, הוא לא מתגאה על אחרים וזה לבד שוה המון.

ופעמים רבות, האדם מקבל הערות שונות מסובביו, ולא צריך להפגע מכה, אלא אדרבה לשמח שה' שולח לנו תזכורות בכדי שנצטד בדרך הנכונה. וגם אם האדם לא אשם בבקרת שמוטחת פנגדו, ברם, 'אם אינו ענין לגופו תנהו לענין אחר' - תתבונן במה אתה פו זקוק להשתפר; וזה הכנה ליום הדין הגדול והנורא. וה' שולח לנו הזדמנויות פז לבחון את עצמנו ולתקן את אורחותינו. וזו הגדלה של השבטים, שבכל עת פחנו את עצמם.

ויחד עם חשבון הנפש, אסור לאדם להרגיש הרגשות אשם ויאוש, כי זה עצת היצר להחליש את האדם. ולא עוד אלא שכאשר אדם מיחד לעצמו זמן לחשבון נפש, הוא מקבל ישוב הדעת והוא נעשה רגוע ושליו.

וכן ראוי לאדם שיהיה לו חבר שיוכיח אותו ויראה לו את האמת, כמו שאמרו חז"ל: "עשה לה רב", שעל האדם לבקש רב שיורה לו את דרך האמת, מה רצון ה' ממנו, ולקבל ממנו דרך היאך לעדן את המדות, והיאך לעבד את ה' ביראה ובאהבה. ובד בבד, לבקש חבר שחי עמו ורואה אותו, ויודע היאך להעמידו על האמת.

שאני ראה רק חסרונות? האם פעם חשבתי להודות לה' על זה שאני נושם בלי מכוונת הנשמה ועל זה שכל המשפחה שלי בריאים והולכים בדרך ה' או שאני חי במרוץ ושקוע כל הזמן ברצונות הגשמיים ולא חשב על כל מה שמסביב.

הקב"ה אבינו אב הרחמן חשב על כל אחד ואחד מאתנו כיצד נזכה להגיע לשלמות ואיך נעשה את השליחות שלשמה נשלחנו ולא נשוב בידיים ריקות, ולכן הוא שולח לאדם קשיים שונים כדי שהאדם יעצר ויתבונן, למה אני לא מצליח בפרנסה ולמה קשה לי בשמירת עינים, ואז הוא מבין שבעצם ה' מעורר אותו שיערף חשבון נפש כיצד הוא משתלם וזוכה לכל טוב.

לפני כמעט שלשה חדשים בשמחת תורה במתקפה הרצחנית על יושבי ארץ הקדש, אין יהודי שלא קבל הלם ולא הזדעזע לשמע על כל מה שהיה [ועדין ישנו ה' ירחם וישמר], ישנם יהודים שבקשי ידעו לומר שמע ישראל, וכעת כאשר הכל התנפץ להם והתוכחה שהם שמעו הרעידה בתוכם את אמות הספים הם שבו בתשובה שלמה. והם מהוים תביעה עבורנו מה אנחנו השתנינו מהזעקה האדירה שבורא עולם זעק בשמחת תורה, האם אנו מתמקדים רק במחשבה מה צריך לעשות וכיצד צריך לפעל בדרך המלחמה - שמחשבות אלו גם כן לא מועילות מאומה - או שאנו מתבוננים כיצד אנחנו מתחזקים ומתעלים.

וזה לא רק בכלל אלא גם בפרט, חז"ל אומרים "כל הלן שבעת ימים בלא חלום נקרא רע שנאמר ושבע ילן בל יפקד רע" (ברכות יד). הקב"ה שולח לאדם כל הזמן אתותים בכדי שלא ישכח מהתפקיד הגדול שלו בעולם, פעם זה כאשר אדם שומע על לניה של מכר או בן משפחה חלילה, ואדם נזכר שבעצם יש דברים יותר חשובים לעשות כאן בעולם, ופעם זה כאשר האדם חלילה חלה. ועלינו לפקח עינים ולהראות איך אנחנו מתקדמים.

אפלו יסורים קטנים זה סימן שה' דואג לה'. חז"ל אומרים שאפלו אם יצא לה מטבע מהכיס שלא כמו המטבע שרצית להוציא, זה יסורים. פו פו, גם משהו קטן ביותר שלא מסתדר לה זה קריאה משמים שנערף חשבון ונשתפר, ולב יודע מרת נפשו.

חז"ל בריש ברכות מספרים על רב הונא שהחמיץ לו היין ונחמם אמרו לו שזה בגלל שלא שלם כראוי לאריס שלו, ולמרות שרב הונא היה צודק. ללמדנו ששום דבר לא קורה סתם, ה' מסתתר מאחורי כל המאורעות הו בכלל והו בפרט ובכל פעם ה' מעורר אתנו בדרך אחרת.

העולם הזה מטעה מאד, אדם יוצא לרחוב והוא ראה את כל החנויות ואת כל האנשים שעסוקים מכף רגל ועד ראש בכל מיני עינים וזה עלול להטעות שהוא הולך לחיות פאן לנצח, וכל דבר שלא נעשה כרצונו מרגיז אותו והוא מתקוטט על כל

קולך אני חפץ להושיע אותך רק תבקש ותודה לי ועלינו
לנצל את הימים הללו לקנות קרבת ה'

בפרשתנו ישנו יסוד עצום באמונה, יוסף הצדיק אומר לאחיו
"ועתה לא אתם שלחתם אתי הנה... כי למחיה שלחתי אלקים
לפניכם". יוסף הצדיק שסבל מרורות בכל שנות גלותו ללא
שום אור בקצה המנהרה, והכל התחיל מכך שנמכר לעבד,
ובכל זאת, הוא אמר: זה לא אתם, זה ה' שלח אותי לכאן,
וזה הכי טוב עבורנו.

לפעמים נראה לנו שמישהו לקח לנו את המקום, והעבודה
שלנו לשנן עם עצמנו: הכל משגח מלמעלה! אין אדם נוגע
במוכן לחברו אפילו כמלא נימה! וכאשר נראה את השגחת
ה' בכל מקרה ומצב ונפנים שהכל לטוב לנו, נחיה חיים
שלוים ורגועים מתוך ידיעה שאנו בידיים הרחמיאות של
בורא עולם שעושה עבורנו את הכי טוב.

בימים אלו שאובי ישראל נשאו ראש והרבה יהודים נהרגים
על קדושה ה' ורכבות נעים ונדים ויהודים רבים נתונים בצרה
ובשביה ה' מעורר אתנו שלא נהיה אדישים אלא נתמלא
ברחמנות על כלל ישראל וכן נרבה בתפלה מתוך צפיה
לישועת ה' ואסור להיות אנוכי ולומר אצלי הכל בסדר אלא
להשתתף בצרת הכלל וכבר האריכו חז"ל במסכת תענית
בחמרת מי שלא משתתף בצער הצבור.

וכן בזמן ששומעים אזעקה זה קול ה' שמעורר אתנו ממרוצת
החיים - כענין תקיעת שופר - שנעצר ונתבונן כיצד אנו
יכולים להתחזק ולהתקרב יותר לקדוש ברוך הוא וכן להרבות
בתפלות שלא יהיה נזק לשום יהודי.

בימים אלו ראוי להרבות באמירת תהלים ולהדבק בדוד
מלכנו שבכל עת השתתף בערגה לפני ה' וכל הקשיים
שהוא עבר קרבו אתו לבורא יותר וכן כל קשי וצער שיש
לאדם זה קריאה מה' בני היקר אני אהב אותך אני מעורר
אותך שתשפך את שיחתך לפני אני מצפה לשמע את

פנינים מצויירים

מהילדים יותר מדי לא להתלונן
תמיד למה הילד שלי לא מצלח
כמו הילד של השכן שלי, לדעת
שלכל אחד ואחד יש את המסלול
שלו ואת היכולות שלו. לא להתקע
עם הילדים ולהעכיר את האוירה
בגלל דברים קטנים, לא לחשב על
עצמנו על שהם לא מספקים לנו
מספיק כבוד כפי שצפינו אלא
להעריך את כל הטוב שבהם.

עצה נפלאה להנצל מהקנאה
ולחיות בדרך אמת, לערף חשבון
נפש של הכרת כל הטוב שה'
חנן אותנו, ולשמח בכך מאוד.
וממילא החמדה והקנאה לא ימצאו
מקום בלבנו, כשם שאדם שזכה
בסכום עתק, הוא ישמח כל כך,
וכל הבעיות שלו יעלמו, וגם אם
באותו זמן שכנו יצעק עליו זה
לא יענין אותו בכלל, הוא ירחם
על השכן וימשיך הלאה, כל אחד
ואחד מאתנו צריך להעריך כמה טוב יש לנו, וממילא יתגמדו
כל הקשיים.

אי אפשר לדעת מה יצא מהילד שלך כל ילד עתיד להקים
משפחה לתפארת, ולעשות את רצון ה' כל חייו, והמדד לא
נמדד בדברים הקטנים שאמה רואה בילד עכשו, אלא במכלול
החיים ובדברים הגדולים והנפלאים שהוא ורעו עתידים
לעשות במשך החיים.

ה' נותן לכל אחד כשרונות ויכולות שבלעדיים לו לבד, וצריך
להשתמש עם הכשרונות הללו בכדי לעשות את שליחתנו
בעולם. ולפיכך אין לנו מה להתגאות בכך, כי ה' ברב רחמיו
הרעיה עלינו טוב.

ולפיכך מטל עלינו להעריך ליקר לרומם את השני, את בני
בתנו, את הילדים, לחזק, לתת מלים טובות, לראות את הטוב
ולהדגיש אותו, כל מלה של חזק נכתב ונחקק בלבו של
הילד, וזה יעמד לו לדורי דורות, וזה גם נכתב בספר שיש
לכל אחד, ובעולם הבא נקבל כל טוב, על כל מלה שחזקנו
ורוממנו את בני בתינו ואת סביבתנו.

ועלינו להיות חכמים, ולא לחשב תמיד כמה השני מצלח, למה
יש לו כל כך הרבה ולי אין, כי מחשבה זו נובעת מכך שאנו
מסתכלים במשקפים קטנות ונקדתינות. ברם, כאשר נסתכל
על ההצלחות שלנו נראה שאנו עשירים הרבה יותר ממנו.
וכן לגבי הילדים שלנו שכל ילד הוא עולם ומלואו, לא לצפות

הבחנתי שהוא לא יודע מאומה. לפי נשבר בקרבי, התפללתי לה' וקויתי לטוב.

כשבוע לפני ראש השנה קבלתי טלפון מהמלמד של בני שאמר לי שהוא מעונין לשוחח עמי, קבענו להפגש למחרת. כל הלילה לפי הלם בפראות, חשבתי על חיים ועל הדברים החדים שאני עמד לשמע מחר מהמלמד וכמעט שלא הצלחתי לישון.

בפגישה הסביר לי המלמד שאין שום טעם להשאיר את חיימק'ה בכתה, הוא פשוט יושב על קוצים כל השעור ורואים בחוש שהראש שלו לא מונח בלמוד. גם בתפלה הוא בקושי פתח את הפה וזה מכניס קרירות בכתה, אני חשב שכדאי למצא לו מקום למודים אחר, סים המלמד את דבריו שגפלו עלי כרעם ביום בהיר. לאחר כמה רגעים של הלם התאוששתי והתחננתי לפני המלמד שימתן לו עוד נסיון עד סכות, הבטחתי שאלמד אתו כל ערב.

הרגשתי כמו אותם שבאים אלי בכל שנה ומתחננים לפני שאקבל את בנם לשיבה ואני במוצא פי ובהנהג יד משיב את פניהם ריקם, התפללתי לה' באותם רגעים מעמק לבי שאותו מלמד לא יהיה כמוני ויתן לי ולבני הזדמנות נוספת. המלמד חשב ואמר "אני מסכים לעוד נסיון אבל אם אין שפור אחרי החגים הוא לא יוכל לשוב לכתה", הנהנתי בראשי ושבתי לביתי כשראשי כבד עלי. נסיתי שוב לדובב את בני וללמד עמו אך בני השיב לי בקרירות אימה והרגשתי שאין עם מי לדבר.

בימים שבין יום הכפורים לסכות בני מצא עבודה במכירת דפנות וסכך לסכות, ראיתי פתאום איך יש לו כל כך הרבה חשק לדברים אחרים חוץ מלמוד ויידישקייט.

בליל ערב סכות כששבתי מלמודי בשעה מאחרת עברתי ליד מקום המכירה שבני עבד בה ומרחוק הבחנתי שהוא יושב עם בחורים שהיו נערי שולים ומסתכל בכלי הטמא שפל גדולי ישראל אסרו לגע בו. הזדעזעתי עד עמקי נשמת, הלכתי במהירות לבית וספרתי לרעייתי את אשר ראו עיני ושנינו פראנו בככי. בעיני רוחי ראיתי את חיים מוריד את בגדי המלכות - בגדי הבן תורה שהוא לבוש בהם - ולובש בגדים של אתם נערי רחוב שישיב עמם. הרגשתי שבני הולך לי לאבוד ולא ידעתי להשית עצות בנפש.

החג עבר עלי בהרגשה כבדה. במוצאי שמחת תורה עם הנדע האסון הנורא (לא תקפ"ו), אהד מחבריו החדשים של בני שדל אתו להתנדב עמו בארגון מסים. בני שגם ככה ידע שאין לו למה לשוב לתלמוד תורה, הודיע לנו שהוא הולך לסייע באזור הדרום ושלא נדאג לו. המלים הללו דוקא הדאיגו אתנו עד מאוד והתפללנו לה' שבננו ישאר שמר תורה ומצוות בקדשה ובטהרה ולבו הטורר יפתח בתורת ה' ובעשית רצונו.

המשך המעשה בשבוע הבא א"ה

מערב מאוד בהחלטות של הישיבה ובנהולה הרוחני, וכן בתקופת המבחנים לשיבה אני הוא זה שמחליט בסוף את מי לקבל ואת מי לא.

היות שהישיבה שלנו נחשבת ישיבה טובה ב"ה ישנם בחורים רבים שמבקשים להתקבל ללמד בה, ובתקופת המבחנים הורים רבים מנסים להשיג אותי בכדי לדבר עמי שאקבל את בנם. מפעם לפעם התגנבה ללבי הרגשה מטעית שאני באמת אדם נכבד, והראיה, שהרבה אנשים זקוקים לי ומחלים את פני שאקבל את בנם לשיבה. למוחר לצין שבני למדו בשיבה בזה אחר זה ואף המשיכו אחר כך לשיבות גדולות לתפארת כל המשפחה. גם בקהלה שאליה אני משתייך יש לי מעמד מכבד והכל התנהל למישרים ובהצלחה מרבה עד אשר...

באחד מימי חדש תמוז אשתמד כשחזרתי בצהרים הבייתה אחרי שמסרתי שעור ובחנתי כמה בחורים שבאו להתקבל לשיבה, הבחנתי שבו הזקונים שלי נמצא בחדרו וקורא ספר, התפלאתי מאד ושאלתיו למה אתה לא נמצא בתלמוד תורה, הוא השיב שלא היה לו חשק ללכת היום ללמודים. תשובתו התמוהה עוררה את חשדי אבל מרב שהייתי עסוק במבחנים לשיבה ובמסירת השעורים לא התפניתי לטפל בכך ובקשתי מרעייתי לעדכן אותי אם יש משהו חריג.

כך חלפו להם השבועות עד לבין הזמנים של חדש אב כאשר בני בקשי הולך ללמודים ושב מקדם מהרגיל. האמת שבשונה משאר אחיו תמיד הוא לא היה מהמצלחים בלמודים אולם אני לא דאגתי מכך, אמרתי לעצמי שבעזרת ה' אני אקבל אתו בלי שום בעיות לשיבה שבה אני מלמד ושם כבר אדאג לו לחברותות טובות שיקדמו אתו.

בבין הזמנים של חדש אב הייתי יותר בבית וראיתי כיצד בני הולך ומדרדר, לא היה לו חשק להתפלל במנין, הוא התפלל תפלה חפוזה בבית ומיד יצא לשחק עם חברים. הרגש שלו ביידישקייט הלך וירד ולבו נעשה אדיש. לקחתי אתו לשיחה במקום שקט ורגוע ושאלתי אתו, "חיימק'ה בני היקר, מה עובר עליה, אני ואמא מרגישים שאבדת את הטעם המתוק בלמוד ובקיום המצוות, איך אפשר לעזור לך?" הוא דחה אותי בקש ואמר שהכל בסדר.

אמרתי לעצמי שיתכן שזה רפיון של סוף השנה ותקופת בין הזמנים ובעזרת ה' באלול כאשר הוא יעלה לכתה ח' הוא ימשיך שוב לפרח ולשגשג. נסינו בבית לגרם לו הרגשה מיחדת, לפני תחלת הזמן קניתי לו גמרא חדשה ורעייתי הכינה עוגה מיחדת שהוא מאד אוהב ובערב ראש חדש אלול ערכנו לו כמין מסבה לרגל עלייתו לכתה ח'. הוא לא כל כך התלהב וגם לא שתף פעולה אבל קוינו שההרגשה הטובה תפעל את פעלתה.

אולם עם תחלת שנת הלמודים תקותנו התנפצה, ראיתי בחוש איך לא מענין את חיימק'ה שלי הלמוד, וכאשר למדתי אתו

מדות והליכות בראי הפרשה

מדות טיש

פרשת ויגש

נושא השבוע: מעביר על מדותיו

מבית שבת טיש

מתוך סדרת "מדות טיש" על כל פרשות השבוע

ניתן להשיג בכל חנויות הספרים

משבה

מאמר פתיחה

מדגש מהות המדה

אחת המדות החשובות שעליהן צריך האדם לעמל כל ימיו, היא היותו מעביר על מדותיו, וכבאורו של רש"י הקדוש: "שאינו מדקדק למדוד מדה למצערם אותו, ומניח מדותיו והולך לו", דהיינו מותר בשעה שאחרים מצערים אותו, מקבל יסוריו באהבה ואינו עומד על שולו. ומי שנוהג במדה נפלאה זו, רוכש לעצמו מתנה יקרה וחשובה, שהרי כבר הבטיחונו חז"ל שהמעביר על מדותיו זוכה ומעבירים ממנו כל פשעיו, ומי פסיל ולא ירצה לזכות לכפרה הפועלת יותר מכל דבר? וכפי שכתב החיד"א שמדה זו "היא מרגלית שאי אפשר להאריך את חשיבותה ומעלתה, ואת היותה רפואה גדולה לכל דבר". וכן מוסר רבי אברהם גלנטי בשם מורו הרמ"ק: "שהיה אומר, שבכל התשובות שבעולם, המעלה שבכלן למרק החטאות והזדונות והפשעים, היא סבילת העלבונות והחרופים, והוא מעלה יותר מכל מלקיות וסגופי תעניות שבעולם". הרמב"ם ביסודי התורה פותב, כי כאשר יהודי מעביר על מדותיו ונוהג לפני משורת הדין, הריהו מקדש שם שמים ומקום את המצוה של 'ונקדשתי בתוך בני ישראל'. וכבר אמרו צדיקים, שמצוות 'ונקדשתי' אינה רק למוות על קדוש השם, אלא צריך לקדש שם שמים עוד בחיים, ואף הוסיפו, שלחיות על קדוש השם, קשה יותר מאשר למוות על קדוש השם... וכן מפרש ה"שפת אמת", שמי שמתנהג לפני משורת הדין ומעביר על מדותיו, הרי שירת הדין מתקיימת, שגם עמו יתנהגו לפני משורת הדין מדה כנגד מדה, ואז הופך הדבר להיות אצלו בגדר שירת הדין ולא לפני ממונה.

הנהגתו האצילה של יוסף הצדיק, בהיותו מעביר על מדותיו לאחיו באופן הנעלה מבינת אנוש, מפעיקה ומחייבת, שהרי שנותיו המבחרות והיקרות נאבדו לריק במצרים, ולמרות זאת לא נטר לאחיו שגאה ומחל להם בלב שלם. על הפסוק בפרשתנו: 'ויגשק לכל אחיו ויבך עליהם', כותב השל"ה הקדוש: "ראה כמה צריך האדם למחל ולהעביר על מדותיו, כי הם חטאו נגד יוסף, ואלו יוסף בכה ונשק אותם". ולא לחנם נקרא בתארו 'יוסף הצדיק', כפי שאמר רבי ישראל שפירא מב'לז'וב, מפני שמדתו של הצדיק היא היותו יסוד העולם שאין בו חטא, ומכיון שאמרו חז"ל, שכל המעביר על מדותיו מעבירים ממנו כל פשעיו, והרי יוסף העביר על מדותיו ומחל לאחיו בלב שלם, לכן זכה לכהן שהעבירו ממנו את כל פשעיו, וממילא זכה להיות 'יוסף הצדיק'. את המדה הנפלאה הזו של העברה על המדות, ירש יוסף מאביו יעקב אבינו, שהעביר על מדותיו בשעה שלבן נפגש עמו אחר שרדף אחריו, ולא זו בלבד שספג בשקט את העלבונות של חותנו הרמאי, אף בקש לעשות לגימה כדי לקרב את לבבו, כפי שכותב הנצי"ב מוולוז'ין בספרו 'העמק דבר', ואף יותר מכן, למד את בניו באותה שעה את המדה החשובה של מעביר על מדותיו. שהרי נאמר בתורה: 'ויאמר יעקב לאחיו לקטו אבנים', וכי אחים היו לו? אלא שהפונה לבניו, כפי שפרש רש"י, ולא פנה אליהם בתור אב המצוה עליהם לעשות כבקשתו, אלא גם בלי גזרת אב בקש מהם להתנהג באהבה גם עם אלו שגורמים להם רעה, ולהיות מן הנתרנים ומן המעבירים על מדותיהם.

ואף מאמו רחל ירש יוסף הצדיק תכונה זו, שהרי היא מסרה את הספנים לאחותה לאה, והעבירה בגבורת נפש על מדותיה, ומעשה אבות ספון לבנים. וכן היה רבי שלמה מאיל מסביר את פשר המעשה שמוספרים חז"ל במסכת תענית, על רבי אליעזר שיצד לפני התבה ואמר כ"ד ברכות ולא נענה, ירד

רבי עקיבא אחריו ואמר אבינו מלפנו וירדו גשמים. והיו התלמידים מרננים מדוע התקבלה תפלתו של רבי עקיבא יותר משל רבי אליעזר, עד שיצאה בת קול ואמרה: "לא מפני שזה גדול מזה, אלא שזה מעביר על מדותיו וזה אינו מעביר על מדותיו". ותמה הרב, אם רבי עקיבא היה מעביר על מדותיו, כמפני מה אפוא אינו גדול יותר? שהרי אין לה מדה גדולה מאז?! אלא שרבי עקיבא היה בן גרים, והיתה לו אפוא גיעה ועבודה רבה כדי לשרש ולעקר מלבו את מדותיו הרעות שירש מאבותיו, כי טבע הבן קרוב להיות נוטה לאביו, וזה עקר תכלית עבודת האדם להפוך חשך לאור, ולכן התקבלה תפלתו של רבי עקיבא, ונענה פשיד לפני התבה. והקדימו בבאור זה, בעל הפרוש "עץ יוסף" על המדרש. ואלו רבי ישראל סלנטר באר, שרבי אליעזר הלך בדרך בית שמאי שהיה מתלמידיהם, ורבי עקיבא בדרך בית הלל, ושתי דרכים יש בעבודת השם. מדת הדין בדרך בית שמאי, ומדת הרחמים של בית הלל, וכיון שבמדת הדין לא היה אותו דור ראוי לגשמים, לא נענה רבי אליעזר. עד שבא רבי עקיבא שהלך בדרך הרחמים ונהג במדת מעביר על מדותיו, וכמדה נגד מדה התנהג עמו מן השמים כן וזכה אותו הדור לגשמים ברכותו.

אחד הנבלים חרף חכם אחד, ולא ענהו.
שאלוהו: "מדוע כי יקלל לא תענהו?" והשיב:
"לא אבוא במלחמה, אשר המנצח בו מנצח..."
(רבנו מנחם המאירי)

נמשל

למה הדבר דומה

אך אם חשב, כי מזלו שפר עליו לעמת חברו, הרי שאף הוא התבדה קשות. הצרות החלו מיד כשסיים לחצות את הגשר, ובאו בצורות בזה אחר זה. הדרך היתה משבשת באבני נגף, והנסיעה מפרכת ומשברת עצמות. מדי פעם נאלץ לרדת מעגלתו, ולסייע לסוסו הכחוש לחלץ את העגלה התקועה בין האבנים. והנה סוף סוף הגיע אל העיר הגדולה, אולם לאכזבתו גלה כי הגיע עוד בטרם פתיחת היריד. לשוא עמד כל אותו יום, כשהוא מציג את מרפלתו לעוברים ושבים, אך אין קונה. היום הלך והעריב, האויר הלך ונעשה קריר, ומידענו ארו בעצב את סחורתו, והחל לתור אחר אכסניה מוזלת ללינת לילה. השעות עברו עליו בנדודי שנה, שכן דאגותיו ותלאותיו הטרידו את מנוחתו, והמתין בקצרות עד שיאור היום. אך אויה, צרה רודפת צרה. באישון לילה, חדרו גנבים שפלים אל חצר האכסניה, ונטלו עמו את העגלה עם כל הסחורה שבה. התברר, כי הללו עקבו אחריו במשך היום, והבינו מיד כי רוכל עני הוא וחסר נסיון, והוא נפל לידיהם כפרי בשל.

יצא הרוכל מהאכסניה חפוי ראש, ויצא למסע רגלי ארו ומפרך לביתו בלי פרוטה לפרטה. והנה הוא נכנס אל העירה, ולנגד עיניו הוא רואה את חברו הרוכל הראשון. הלה הביט בו בעינים נדהמות, והבין מיד כי גם לחברו ארע אסון כבד, ושניהם פרצו בבכי מר וקורע לבבות. "יודע אתה משהו", אמר הרוכל השני לחברו הטוב, "בתחלה, כאשר ראיתי את אסונך הכבד, כאשר כל הסחורה שלך נפלה אל הנהר ועגלתך אף היא כמעט וגלשה הפימה, התנחמתי בלבי כי אני ברי מזל לעמתך, שכן אני נצלת מנפילה זו. אולם עכשו אני מבין, שבפעם אני הפסדתי הרבה יותר מן. שכן אתה הפסדת את הסחורה מיד עם תחלת הדרך, ובה הסתמנו צרותיך. אולם אני סבלתי שבעתים, שכן גם נחלתי יסורים רבים בדרך, סחבתי את עגלתי הכבדה כמעט לכל אורך הדרך, עמדת יום שלם לשוא כדי למכור את סחורתי, ולבסוף הפסדתי לא רק את הסחורה כלה, אלא גם את עגלתי וסוסי החייד".

הנמשל

במשל נפלא זה, השתמשו בעלי המוסר, כמובא בספר "כצאת השמש בגברתו", כדי להמשיל את ההבדל בין מי מעביר על מדותיו וכולם פיו בשעת מריבה, לעמת מי שאינו שולט על עצמו והוא מתפרץ ומגיב למי שפוגע בכבודו. המעביר על מדותיו, דומה לאותו רוכל ראשון שנסחסכו מפניו צער וגון. וכאשר מתנפל עליו ערפנים ומגדפו, הוא שותק ומקבל יסוריו באהבה, שומע חרפתו ואינו משיב. וכשרואה אותו מגדף כי לשוא הוא משחית את כחו עליו, הוא זונח אותו ומניחו לנפשו. אולם מי שמבקש להגן על כבודו ומשיב למחרפו כגמולו, נכנס עמו לדין ודברים, והלה מוסיף ומגדפו יותר ויותר, עד שהוא מרים עליו ידו. ונמצא שהוא יוצא מכה וחיובל בשן ועין, עד שאינו בו מתם מפרך רגל ועד ראש, פצע וחבורה ומכה טרחה. ובכך לפדונו חז"ל כלל זה ואמרו במסכת סנהדרין: "טובה דשמע ואדיש, חלפה בשתא מאה", ובאר רש"י: "השתקו - הלכו להם בשתיקתו מאה רעות..."

חברים טובים היו השנים, וחלקו יחד את ענייתם ומזלם הביש. לא היתה כמעט מלאכה שהשנים לא נסו לשלח בה יד, אף העלו חרס בידם. מחסר בררה, הפכו השנים לרוכלים המחזרים על הפתחים, עם מעט מיני סדקית וסחורות זונות, ובקשי היו מרויחים את לחמם הדחוק. יום אחד, החליטו השנים לצאת לדרך, אל העיר הגדולה שבפמחוז הסמוך, בה עתיד להתקיים יריד גדול. בעלי נסיון היו אומרים, כי אפשר להרויח שם רוח נאה, ושני הרוכלים הדלפונים החליטו לנסות שם את מזלם, שכן לפי חשובם, ריוחו בשבוע היריד, יותר מאשר בשנה תמימה של רוכלות מעיפת ומרבת תלאות. אמרו השנים ועשו. בהעדר מזמנים בידיהם, משכנו השנים את כל החפצים הקרי הערה המעטים שזוהו בביתם, ועם הכסף שקבלו בהקפה, רכשו סחורות זונות שלהן קוו כי יהיה בקוש ביריד המסחרי, והתכוננו לצאת ליריד.

השנים היו אומנם חברים משבעים, אך מעולם לא היו שותפים במסחרם, ואף הפעם היתה השקעתם עצמאית. כל אחד רכש מגון סחורות כפי ראות עיניו, שלם מכיסו הוא, והטעין את הכבדה כלה על עגלתו הרעועה. אך אם חשבו הרוכלים, כי מזלם הביש יגתר מאחוריהם בעירה הנדחת, הרי שעתידים שניהם להתבדות, אולם בל נקדים את המאחר. תחלת הדרך היתה נראית בטוחה ומצלחת, והשנים נסעו זה לצד זה, כשעל שפתותיהם שיר וזמר, ובלבם תקווה כמוסה להצלחה מכלגת עד כדי הרחבה ועשר. מוג האויר היה נאה, הדרך היתה ישרה וסלולה, והסוסים עשו את דרכם בניחוחת ונשפי, אין פגע ואין צנחה. והנה יצאו השנים את תחומי מחוז מגוריהם, והגיעו אל הנהר הגדול המפריד בינם לבין המחוז הסמוך, בו שוכנת עיר המסחר הגדולה. הנהר היה רחב ומימיו שופכים וגועשים, ומעליו נמתח גשר רחב ואיתן, שהיה מיעד למעבר עגלות והולכי רגל. בלי לחשב פעמים, הדחירו שני הרוכלים את סוסיהם לכוון הגשר, והללו עלו עליו, כשהם מושכים אחריהם את העגלה הטעונה. וכאן קרה דבר מצער.

מסתבר, כי הסוס הראשון דהר מהר מדי בעלתו אל הגשר, וכתוצאה מכך התהפכה העגלה הראשונה על פיה. כפשע היה בין נפילת העגלה כלה על רוכבה אל תוך מימי הנהר הסוערים, אך בחסדי שמים הצליח העגלון לרסן את הסוס ברגע האחרון, והצליח לעצר בעד העגלה לבל תשטט מהגשר. אולם אם את נפשו הציל הרוכל המסכן, הרי שאות רכושו אבד בבת אחת. מתוך העגלה שנשטתה על צדה, נשטטו במהירות כל החבילות הרבות שהיו צרוורות בה, וכלו צללו כעופרת במים אדירים. ברגע הפך הרוכל לאביון של ממש, לאחר שכל הסחורה הרבה אותה קנה בהקפה, ירדה לטמיון, והוא נותר בעירם ובחסר כל. מאחוריו, במרחק מזה, עמד הרוכל השני וצפה בעינים פעורות באסון המתרחש לנגד עיניו. הכל התרחש במהירות אדירה, ובטרם הספיק להתעשת, כבר ראה את חברו עומד ובוהה בפועות שנוצרו בנהר שלמרגלותיו, עדים אלמים להפסד העצום ששקע בפועלות. מתוך רגשי השתתפות בצער, נפרד הרוכל מרעהו ששב על עקבותיו בפחיתות, והוא עבר את הגשר בשלום.

מְרָגֵל

הַלְכוּת וְהַלְיכוּת

אֶת־עַצְמוֹ לְהִיּוֹת נוֹתֵן גּוֹו לְשׁוֹט הַלְשׁוֹנוֹת, וְלֹא יִקְפִיד.
(המאירי)

• עַל־יְדֵי מִדַּת הַנִּתְרַנּוּת, בְּנִקְל זִפְהָ לְשִׁמְרַת הַלְשׁוֹן מִדְּבַרִים אֲסוּרִים. כִּי בְּלֹא זֶה, יִצְטָרֵף תְּמִיד לְהִתְגַּבֵּר עַל־יִצְרוֹ, שֶׁלֹּא לְלַכֵּת וּלְסַפֵּר לְאַחֵרִים מִה שֶׁהִיא בֵּינוּ וּבֵין פְּלוֹנֵי, וְעַל־לְהַפְשִׁיל בְּלִשׁוֹן הַרַע וּרְכִילוֹת. (שמירת הלשון)

• אָמַר הַקָּב"ה: הֲוֵי דוֹקָה לִי, מָה אֲנִי מְשַׁלֵּם טוֹבָה תַּחַת רַעָה, אִף אַתָּה הֲוֵי מְשַׁלֵּם טוֹבָה תַּחַת רַעָה, שֶׁנֶּאֱמַר "מִי־אֵל כְּמוֹךָ נִשְׂא עֵוֹן וְעִבֵר עַל־פְּשָׁע". (שמות רבה)

• מִי שֶׁהוּא גְסֵרֵינָה וְאִינוּ סוֹבֵל וּמוֹחֵל לְמַכְעִסִּיו, אֲלֵא נִקְם יְנַקֵּם, כְּמוֹ־כֵן יִקְטָרְגוּ עֲלָיו הַמַּלְאָכִים וְיִתְבַּעוּ שִׁישְׁלֵמוּ לוֹ מִדָּה כְּנֶגֶד מִדָּה, וְיֹאמְרוּ: "אֲדָם זֶה יִסְדּוּ עִפְר וְאִפְר טָפָה סְרוּחָה, אִינוּ רוֹצֵה לְמֹחֵל לְמַכְעִסִּיו? שׁוֹרֵת הַדִּין שֶׁלֹּא יִמְחֵלוּ לוֹ עַל־עוֹנוֹתָיו". (השל"ה הקדוש)

• כָּל הַמְּבַקֵּשׁ נִקְמָה מֵאוֹתָם שֶׁעָשׂוּ לוֹ רַעָה, וְנִתְקַמָּה בְּקִשְׁתּוֹ וְנִעֲנָשׁוּ. כְּשִׁיעֲשֵׂה הוּא אוֹ זָרְעוֹ דָּבָר כִּי־צֵא בּוֹ, יִעֲנָשׁוּ. וְאִם לֹא הָיָה מְבַקֵּשׁ, לֹא הָיָה נִעֲשֵׂה בְּעַבּוֹר זֶה.
(ספר חסידים)

• לְעוֹלָם יִגְמַל אָדָם חֶסֶד, אֲפִלּוּ עִם מִי שֶׁהִרַע לוֹ. וְלֹא יִהְיֶה נוֹקֵם וְנוֹטֵר, שֶׁנֶּאֱמַר "לֹא־תִקֵּם וְלֹא־תִטַּר". וְהוּו דְרַכָּם שֶׁל יִשְׂרָאֵל הַקְּדוֹשִׁים. (מדרש לעולם)

• אָמַר הַחֲכָם: מַעוֹלָם לֹא חִרְפְּנִי אָדָם יוֹתֵר מִפַּעַם אַחַת, שֶׁכֵּן כְּבָר בְּפַעַם הָרִאשׁוֹנָה אֲנִי סוֹבֵל חִרְפָּתוֹ, וְאֵן לֹא יִחְרַפְּנִי שְׁנִית... (ראשית חכמה)

• חֲכָם אֶחָד צָוָה לְבָנּוֹ וְאָמַר לוֹ: סִבֵּל דְּבָר אֶחָד, כְּדֵי שֶׁלֹּא תִשְׁמַע דְּבָרִים רַבִּים. וְכֵן אָמַר לוֹ: לֹא תוֹכֵל לְהִלָּחֵם עִם נֶבֶל כְּמוֹ שֶׁתַּחְרִישׁ וְתִשְׁתַּק, וּבָזָה תִּכְנִיעֵהוּ וְתִשָּׁב צוֹר חֲרָבּוֹ. (מעלות המידות)

• שֶׁאֵלּוּ פַּעַם חֲכָם אֶחָד: בְּמָה יְכוֹל הָאָדָם לְהִתְנַקֵּם מִשׁוֹנְאָיו? וְנִעֲנוּ: בְּכָהּ שִׁיִּסִּיף מַעֲלָה יִתְרָה בְּעַצְמוֹ... (מבחר הפנינים)

• מֹחֵל לְמִי שֶׁחָטָא לָהּ, תֵּן לְמִי שֶׁמְנַע מִפָּה, הַתְּחַבֵּר לְמִי שֶׁנִּפְרַד מִפָּה. (שם)

• מִי שֶׁמְרָגֵל אֶת־עַצְמוֹ לְהִיּוֹת וְתָרַן וּמַעֲבִיר עַל־מִדּוֹתָיו, זוֹכָה עַל־יְדֵי כָּהּ שֶׁבְּמִשְׁוֶה הַזְּמָן הוּא מוֹתֵר עַל תַּעֲנוּגֵי הַעוֹלָם הַזֶּה וְרִצּוֹנוֹת הַגּוֹי, וְהוּא מֵאֲפָשֵׁר לְאוֹר הָאֲמוּנָה שֶׁבְּנַפְשׁוֹ לְבַקֵּעַ. (רבי יחזקאל לוינשטיין)

• אֲסוּר לְאָדָם לְהִיּוֹת אֲכָזְרִי וְלֹא יִתְפַּיֵס, אֲלֵא יְהֵא נוֹחַ לְרִצּוֹת וְקִשָּׁה לְכַעַס. וּבִשְׁעָה שֶׁמְבַקֵּשׁ מִפְּנֵי הַחוּטָא לְמֹחֵל, מוֹחֵל בְּלֵב שְׁלֵם וּבִנְפֶשׁ חֲפִצָּה. וְאֲפִלּוּ הַצַּר לוֹ וְחָטָא הַרְבֵּה, לֹא יִקֵּם וְלֹא יִטַּר. וְהוּו דְרַכָּם שֶׁל זָרַע יִשְׂרָאֵל וְלִבָּם הַנְּכוֹן. אֲבָל הַעֲפוּ־ם עַרְלִי־לֵב אִינוּ כֵּן, אֲלֵא "וְעִבְרַתֶּם שְׁמֵרָה נֶצַח", וְכֵן הוּא אוֹמֵר עַל־הַגְּבֻעוֹנִים לְפִי שֶׁלֹּא מִחֵלוּ וְלֹא נִתְפַּיִסוּ "וְהַגְּבֻעוֹנִים לֹא מִבְּנֵי יִשְׂרָאֵל הַמָּה". (הרמב"ם בהלכות תשובה)

• וּמִנֵּן שֶׁאֵם לֹא מִחֵל לוֹ, לְמִי שֶׁצָּעְרוּ וּבָא לְפִיִּסוֹ, שֶׁהוּא נִקְרָא אֲכָזְרִי? שֶׁנֶּאֱמַר "וְיִתְפַּלֵּל אֲבָרְהָם אֶל־הָאֱלֹהִים וְיִרְפָּא אֱלֹהִים אֶת־אֲבִימֶלֶךְ". (מסכת בבא קמא)

• הַתְּפָאָרוֹ בְּסִבְלָנוֹת, כִּי הִיא הַגְּבוּרָה הַיְשָׁרָה וְהַנְּצַחֵן הָאֲמִתִּי. כִּי בְּבִקְשֶׁכֶּם הַנְּקֻמָּה, שֶׁמָּא לֹא תִשְׁיַגְוֶה וְתַחֲלוּ לְבַבְכֶם בְּתוֹחֵלֶת מְשֻׁכָּה, וְשֶׁמָּא תוֹסִיפוּ עַל־בְּשִׁתְּכֶם חֲרָפָה כְּגוֹלֵל אֲבָן עֲלָיו תִּשׁוּבוּ, וְאִם תִּשְׁיַגְוֶה הִנֵּה חָטָאתֶם לָהּ, וְדַעוּ אֲשֶׁר תִּמְצָא אֶתְכֶם מָּאָה: שֶׁנֶּאֱמַר, יֵב נוֹקֵם, בְּלִבּוֹל הַשֶּׁכֶל, טְרוֹד שְׁנָה, בְּלִבּוֹל פְּעֵלָה, גְלוּי מוֹמִים, אֲבָדוֹן הַנְּפֶשׁ, קִנְיָה אוֹכְלֵת, חֲרָטָה. וְאֵלּוּ כְּאֲשֶׁר תַּכִּירוּ מִמַּעֲלַת הַסִּבְלָנוֹת וְהִיִּיתֶם קְדוֹשִׁים בְּעֵינֵי אוֹיְבֵיכֶם וְהִתְקַדְּשִׁיתֶם, יִתְחַרְטוּ מִזִּיקְכֶם וְיִיטִיבוּ לְפָנֶיךָ אִם הֵם אֲנָשִׁי לְבָב, וְאִם הֵם אֲנָשִׁי בְּלִיעַל יְכָאבוּ וְיִצַר לְפָנֶיךָ עַל אֲשֶׁר לֹא תִתְבַּוּ עִמָּהֶם לַעֲשׂוֹת כְּמוֹהֶם, וְתִמְלֹכוּ עֲלֵיהֶם בְּכִתְרַת הַמוֹסָר. (אגרת המוסר לרמב"ם)

• שְׂרִשֵׁי מִצְוֹת "לֹא־תִקֵּם וְלֹא־תִטַּר", הוּא שִׁיעַ הָאָדָם וְיִתֵּן אֶל־לִבּוֹ, כִּי כָּל אֲשֶׁר יִקְרָהוּ מִטוֹב וְעַד־רַע, הִיא סִבָּה שֶׁבָּאָה אֵלָיו מֵאֵת ה', וְלֹא יִהְיֶה דְבָר בְּלִתֵּי רִצּוֹנוֹ יִתְבַּר. עַל־כֵּן כְּשִׁיעֲעֵרָהוּ אוֹ יְכָאִיבָהוּ אָדָם, יַדַע בְּנַפְשׁוֹ כִּי עוֹנוֹתָיו גָּרְמוּ וְה' גָּזַר עֲלָיו כֵּן. וְלֹא יִשִּׁית מַחְשְׁבוֹתָיו לְנִקְם מִפְּנֵי, כִּי הוּא אִינוּ סַבֵּת רַעְתּוֹ, כִּי עוֹנוֹ הוּא הַמְּסַבֵּב. וְכֵמוֹ שֶׁאָמַר דָּוִד הַמֶּלֶךְ הַנִּיחֵחוּ לוֹ וְיִקְלַל כִּי אָמַר לוֹ ה', תִּלְהָה הַעֲנֵן בְּחָטָאוֹ וְלֹא בְּשִׁמְעִי בְּ־גִרָא. (ספר החינוך)

• הוּו לְמוֹד לְקַבֵּל אֶת־הַצָּעַר, וְהוּו מוֹחֵל עַל־עֲלּוּבָה. (אבות דרבי נתן)

• אִם אָדָם מְקַלְלָהוּ, אוֹמֵר: שְׁלוֹם עֲלֵיהּ. אָדָם מְרִיב עִמוֹ - שׁוֹתֵק. וְעוֹד אִם רַבּוּ שְׁנִים - הוּא מְשַׁפִּיל רוּחוֹ, וְהוֹלֵךְ אֲצֵלָם וּמְרַצְהוּ עַל־זֶה וְכֵן לָזָה. (מסכת כלה רבתי)

• לְעוֹלָם יְהֵא אָדָם מוֹ־הַעֲלוּבִים וְאִינָם עוֹלְבִים, וְיִרְגִיל

מהלל

מספורי חז"ל

השער, ולא את מרים אומנת התינוקות". נבון השליח ואמר למלאך הפנות: "אם כן, אלך ואחזיר את נשמתה ותחזור לחיים", אולם הוא עכב בעדו ואמר לשליח: "אם כבר הבאת את נשמתה, תנתר עמי, ולא תשוב מרים האומנת לארץ החיים". ולאחר מכן שאל את השליח: "אמר נא לי, כיצד הצלחת לטל את נשמתה של האומנת? והרי עדן לא הגיעה זמנה להפטר מן העולם?" והשליח ספר: "כשבאתי לביתה, ראיתי אותה יושבת ועל ברפיה תנור בוער, ובדיה היא אוחת תינוק כשהיא מטפלת בו. לפתע נכוו רגליה מהתנור הבוהר, וכשראיתי שמוזהר רעוע כי הכניסה את עצמה לידי סכנה, מצאתי לעצמי שעת הכפור, ונטלתי את נשמתה". כששמע רב ביבי את הספור הנורא הלזה מפי מלאך הפנות, התפלא מאד ושאל: "היתכן פדבר הזה? וכי יש בידכם רשות מן השמים לטל נשמות של בני אדם ולהמיתם קדם זמנם?" השיב לו המלאך ואמר: "ומה לך מתפלא ותמה? והרי בפרוש נאמר במשלי 'יש נספה בלא משפט', דהינו שיש אדם שמת בלי דין ומשפט". ורב ביבי השיב מיד: "והלא נאמר בקהלת 'דור הלך ודור בא', ומשמע מכאן שלכל אחד יש זמן קצוב באיזה דור הוא וכמה שני חייו?" החזיר מלאך הפנות ואמר: "בדקים דבריך, ולכן איני מוסר את הנשמות של אותם שנפטרו לפני זמנם, לידיו של המלאך 'דומה', הממנה על נשמות המתים. אלא נשמות אלו שטות בעולם בטרם יעמדו לדין, עד שימלאו ימיהם ושנותיהם, ואז הם נמסרים בידיו של מלאך זה כשאר הפנוחים". השתומם רב ביבי לשמע הדברים הנוראים, ושאל: "אמר נא לי דבר נוסף. הרי אותם אנשים שנפטרו לפני זמנם, חיי פחות כמה שנקצב עליהם בשמים, ויוצא אפוא שנותרו להם ימים ושנים שלא עשו בהם דבר, ומה אפה עושה אפוא עם זמן זה?" ותשובתו של מלאך הפנות היתה נפלאה: "דע לך, כי בודק אני בעולם ורואה, מי הוא תלמיד חכם אשר הוא מעביר על מדותיו ואינו נוקם ונוטר במי שפגע בו. וכאשר אני מוצא אדם צדיק כזה, ורואה שחלילה נגזר עליו כבר למות, מיד אני נוטל את אותן שנים מיתרות של אלו שנפטרו קדם זמנם, ואני מוסיף אותן לאותו צדיק, ובכך אני מאריך את ימיו ושנותיו בפעמים". (מסכת חגיגה)

פעם אחת, הגיע תלמיד אחד, והוא היה רבי שמעון בן יוחאי, לפני התנא רבי יהושע ושאל: "רבי, האם תפלת ערבית רשות או חובה?" אמר לו רבי יהושע: "תפלת רשות היא". פנה התלמיד ושאל את רבן גמליאל, אולם הוא ענה לו שהיא תפלת חובה. וכאשר תמה בפניו מדוע רבי יהושע אמר לו שהיא תפלת רשות, אמר לו רבן גמליאל: "המתן עד שיבואו תלמידי החכמים לבית המדרש ויתנצחו בהלכה". כשבאו הללו, עמד רבן גמליאל ואמר שתפלת ערבית חובה ושאל אם יש מישהו שחולק עליו. אמר לו רבי יהושע שאינו חולק עליו, אולם רבן גמליאל תמה ושאל: "והרי אמרו לי משמך, שאתה סובר כי תפלת ערבית רשות?" קם רבי יהושע על רגליו, ואמר: "מפנין שהשואל חי ואני חי, אין החי יכול להכחיש את החי, ועל פרחי אני צריך להודות כי אמרתי לו שהיא רשות". עמד רבן גמליאל ודרש, ורבי יהושע עומד על רגליו, עד שהתירעם העם ואמר לחצפית המתרגמן: "הפסק לתרגם את דברי רבן גמליאל, שהוא מציע את רבי יהושע". לאחר מכן החליטו להעביר את רבן גמליאל בני ברק ל מנשיאותו, מפני שצער את רבי יהושע כפמה פעמים, והחליטו להושיב במקומו את רבי אלעזר בן עזריה, שהוא חכם ועשיר, וצאצא דור עשירי לעזרא הסופר. הלך רבי אלעזר להתיעץ עם אשתו, והיא תמכה ואמרה: "והרי אין אפה אלא בן שמונה עשרה שנה, ואיך תתמנה לראש ישיבה?" נעשה לו נס, והתעטרו בזקנו שמונה עשרה שורות של שערות שבה, והיה נראה כמבגר בגילו, ולכן אמר על עצמו "הרי אני כבן שבעים שנה", ולא 'בן שבעים שנה'. מיד סלקו את השומר שבפתח בית המדרש שהעמיד רבן גמליאל ונכנסו תלמידים רבים, אולם רבן גמליאל התגלה אז במלא מדותיו התרוכזות. שפן למרות שהדיחוחו ממשרתו, לא מנע את עצמו מביית המדרש אפלו שעה אחת, והמשיך להגות בתורה כאלו לא ארע דבר. הוא כבש את גלבונו, ובא לשמע את שעורו של האביר הצעיר בן השמונה עשרה, בלי להביט על כך שהוא היה נשיא ישראל וראש הישיבה, מפני שהיה מעביר על מדותיו באופן נפלא מאד. (מסכת ברכות)

האמורא רב ביבי, בנו של אב"י, היה צדיק גדול ונשגב, ומרב צדקתו לא היה חושש להפגש לפעמים עם מלאך הפנות הממנה לטל את נשמותיהם של בני האדם בהגיע זמנם, ולשמע מפני דברים שונים. פעם אחת ספר לו מלאך הפנות, כי שלח את שלוחו ואמר לו: "לך וטל את נשמתה של האשה מרים קולעת השער, והביאה אלי, כי הגיע זמנה למות". הלך השליח לדרפו, וכאשר שב, הביא עמו את נשמתה של אשה אחת בשם דומה, אלא שהיא היתה מרים אומנת התינוקות. נזף מלאך הפנות בשלוחו המלאך, ואמר לו: "מדוע גרמת לאשה אחרת למות? והרי במקור אמרתי לך לקחת את נשמתה של מרים קולעת

מתפל

אמרות ופתגמים

רע האל, ואף נקבר בחלקו של משה רבנו בעבר הי"דן. (החיד"א)

- המעביר על-מדותיו, הוא מרפכה לחסד הנקרא אהבה, ועליו אמר הפתוב "ואהבת עולם אהבתיו על-פני משכתיו חסד". (אשית חכמה)
- אין סכלות שלא יסבלהו - המשכיל, אין עון שלא ימחלהו - החסיד, ואין בקשה שלא ימלאהו - הנדיב. (פני השלמות)
- מנצח ומנצח, מי מהם עדיף? הוי אומר המנצח. כי המנצח נצח בשור ודם, ואלו המנצח נצח את-המלאך, את היצר הרע, מלהשיב ליריבו מנה אחת אפים. (בצאת השמש בבורח)
- המעביר על-מדותיו, מתדמה אל בורא הכל, שאין לו גשמיות. והדומה יאהב את-הדומה, ולכן ה' אהבו. (תיבות עולם)
- בשם שהמעביר על-מדותיו מעבירים ממנו כל-פשעיו, כך האדם המחוץ לזולתו, יחייבו אליו מר-השמים, והמאיר פנים יזכה להארת פנים באור פני מלך חיים. (החפץ חיים)
- הרופא הגדול לנפש, הוא מי שמבזה חברו וחברו שותק, ובה מתקן נפשו הנעלב, ומתכפרים לו עונותיו, ונמצא שהעלוב הוא טוב שברופאים רפואת הנפש. (החיד"א)
- תקנה יש לאדם למחילת עונות, ואפלו לא בדרך רחוקה וקשה בהרבות צום ובכי וסגופים, רק קלה שבקלות. וכמו שרפוי הגוף יש רופא שמרפא על-ידי סמים קשים ומרים הכבדים על-החולה, ויש שירפא על-פי סגלה בעשבים ודומיהם והוא קל מאד על-החולה, כזה יש גם-כן במרפא הנפש, יש רפואות הכבדים וקשים והוא סגופים ותעניות, ויש רפואה קלה והוא המעביר על-מדותיו ושותק למחורפו, מעבירים לו על-כל-פשעיו. (נעים מנדים)
- דרכו של רבי דוד משה מטשורטקוב היתה לבלתי לענות על-דריב, אלא לאחז בפלך השתיקה, שאין לה מדה טובה ממנה. והיה רגיל לומר: "משתיקה לא מתעייפים!"
- המעביר על-מדותיו והוא מהנעלבים ואינם עולבים, זוכה לבנים צדיקים, משתדף עם גדולי הדור, מאריך ימים וזוכה להשראת השכינה עליו. (תפארת למשה)

- כל-המעביר על-מדותיו, שאינו מדקדק למדד מדידה למצערם אותו, ומניח מדותיו והולך לו, מעבירים לו על-כל-פשעיו, ואין מדת הדיון מדקדקת אחריו. (מסכת ראש השנה)
- המעביר על-מדותיו, מעבירים לו על-פשעיו, שנאמר "נשא עון ועבר על-פשע לשארית נחלתו", לשארית - למי שעושה עצמו כשירים. ולא עוד, אלא שהקב"ה מחיה אותו בעולם הזה ומקיצו לחיי העולם הבא, שנאמר "להחיות רוח שפלים ולהחיות לב נדבאים". ומעלים עליו פאלו בית המקדש קים והקריב עליו כל-הזבחים שנאמר "זבחי אלקים רוח נשפרה לב-נשפור ונדפה אלקים לא תבזה". (תפארת יעקב)
- "ואשקולה להם את-הכסף" - בואו ותידה, פדי כל-מדף שהצדיקים שוקלים בותרנות ונותנים משלכם. (ספר חסידים)
- הנקימה רעתה רבה, כי היא סבה לתקלה מרבה. (ספר החינוך)
- יתן אל-לבו להעביר על-מדותיו, ומעבירים מזה להתכפר על-עונותיו, כמו שאמר רז"ל המעביר על-מדותיו מעבירים לו על-כל-פשעיו, וזהו פתח תקוה נכבד מאד. (רבינו יונה)
- "ולעניים יתרחן" - השומעים חרפתם ואינם משיבים, ומכניעים את-עצמם לכל-אדם בעולם, יתן הקב"ה להם חן בעיני הבריות. (הגרא במשיל)
- האומר לשון-הרע על-חברו, מנפם לו מזכותיו ומעבירים אליו. ואלו היו אנשים יודעים זאת, היו שמחים כשהיו שומעים שמדברים עליהם לשון הרע, כאלו נותנים להם מתנות של כסף וזהב. (המגיד של היבית יוסף)
- האיש אשר ידבנו לבו לתקן מדותיו ולישר דרכיו, ולרדף אחר הענינה בתכלית השלמות להיות עלוב ולא יעלב, שומע חרפתו ולא ישיב, מיד תשרה עליו השכינה, ולא יצטרף ללמוד מבשר ודם, כי רוח אלקים תלמדנו. (רבי יוסף ביקטיליא)
- אלקים בך-עוואל נשיא שבט גד, יכול היה לטען כנגד משה רבנו, על שמנה את שבט דן לראש הדגל שהוא בכור לבלהה, על-אף שהוא בכור לזלפה, אך שתק והעביר על-מדותיו. ולכן זכה שנקרא אלקים בך-עוואל, דהינו

למראית-עין, פדי שלא לפגע בבגלו, אבל באמת אין הוא זקוק לו". נעלבה אשת רבי אבהו לשמע הדברים, שלא היו אלא דברי שקר וגאווה, וכשחזרה לביתה, ספרה את-הדברים לרבי אבהו ברב כאב ועלבון. אולם למרבה פליאתה, לא פעס רבי אבהו ככל ולא הקפיד על המתרגמן שלו, אלא להפך, העביר על-מדותיו וקבל בשתיקה את-הדבר. וכדי להפסי את-דעתה של אשתו, אמר לה: "מה אכפת לך אם המתרגמן ואשתו חושבים כך? הרי מהי המטרה העקרתית שלנו? לעשות נחת רוח לבורא יתברך ולקלס את-הקב"ה, ואם-כן מה הדין יש מהו המקור האמתי של דברי התורה? ועוד מספר על רבי אבהו, שמפיון שהיה גדול בתורה החליטו החכמים למנותו להיות ראש הישיבה. אולם לאחר תקופה, שמע שרבי אבא דחוק בפרנסתו ונזקק להלואות, ומיד ותר על-משרתו למענו. (מסכת סוטה)

משלו ומעבירם לשומעים, בלי להזכיר את רבי אבא. עמדתו והתבוננותי בפליאה, כיצד רבי אבא שותק ומקבל את-החצפתו של-המתרגמן, ולא מקנא את-כבודו אלא מעביר על-מדותיו. או-אז הבנתי מהי ענוה אמיתית, וראיתי פמה אני עדין רחוק ממדה זו של ענוה". אולם חז"ל מספרים שבאמת גם רבי אבהו היה ענותן גדול ומעביר על-מדותיו, וזה עצמו היה חלק מהענוה שלו, בזה שאמר שאינו ענו. ומהי ענותנותו של רבי אבהו? מספרים חז"ל שגם לו היה מתרגמן שהיה מעביר לשומעים את-שערו, ומסביר את-דבריו לעם. פעם אחת, פגשה אשת המתרגמן את אשתו של רבי אבהו, ואמרה לה בגאווה: "דעי לך, שבעלי המתרגמן בכלל לא זקוק לתורה של בעלה רבי אבהו, מפיון שהוא חכם לפחות כמוהו בתורה. וכל-מה שהוא מתכופף פדי להאזין לדברי בעלה ומתרגם את-הדברים בקול, אין זה אלא

מספר

ספורי צדיקים

”צאו וחשבו, אם חלילה הִיָּה נגזר עלי לסבל יסורים וחלי, כִּמָּה צער והוצאות הִיָּה לי ולבני־ביתי מִכֶּה, ועתה, כִּאֲשֶׁר בֵּא אָדָם זֶה כְּדִי לְבֹאֲתִי, הֲרִי גֵרָם לִי טוֹבָה גְדוֹלָה, כִּי בְּכֶה הֲצִילֵנִי שְׁלֵא אֶסְתַּלַּק מִן־הָעוֹלָם וְלֹא אֶחְלָה, וְלָכֵן שְׁלַחְתִּי לוֹ שָׂכָר גְּדוֹל עַל־הַצָּלָתוֹ אוֹתִי”. וְסִיָּם: ”וְצָרֶיךָ אָדָם לְדַעַת, כִּי כִּאֲשֶׁר בָּאִים עָלָיו בְּזִיזוֹנוֹת וְיִסוּרִים, יֵדַע כִּי הוֹרִיז וּרְבוּתוֹ פָּעֵלוֹ זֹאת בְּעוֹלָם הַבָּא בְּעִבּוּרוֹ, כְּדִי לְהֲצִילוֹ מִנֶּזֶק גְּדוֹל יוֹתֵר. וְעָלָיו לְקַבֵּל אֶת־הַבְּזִיזוֹנוֹת בְּאַהֲבָה, כְּדִי שְׁלֵא תִהְיֶה לְשׂוֹא עֲבוֹדַת הַמַּמְלִיצִים טוֹב עָלָיו”. (זכות אבות)

תְּקוּפָה קֶצֶרָה כִּהֵן רַבִּי יוֹסֵף חַיִּים זִנְנֶנְפֶּלְד, לְיָמִים רַבִּים הִנְעֵרֵץ שֶׁל־ יְרוּשָׁלַיִם. כְּרַאב־ד בבית־דינו של רבי יהושע לִיב מְבָרִיֶסֶק, וּמְרֹאֵשׁ הַתְּנָה שֶׁיִּשְׁחַרְרוּהוּ מִתַּפְקִידוֹ כִּאֲשֶׁר יִמְצָא אַחַר הָרְאוּי לְאוֹתוֹ תַּפְקִיד, שְׁכֹן נִפְשׁוֹ בְּחֵלָה בְּשֶׁרְרָה. יוֹם אֶחָד, הִזְדַּמֵּן לְפָנָיו דִּין־תּוֹרָה מִסִּבָּה בֵּין אִישׁ לְאִשְׁתּוֹ, וְאַחַר שְׂמִיעַת הַצְּדִידִים הוֹצִיאוּ הַדַּיָּנִים אֶת פְּסַק־דַּיָּנִים, כְּכִי שְׁקוּל דַּעְתָּם וְרֹאוֹת עֵינֵיהֶם. בְּנִי מִשְׁפַּחַת הָאִשָּׁה רָאוּ אֶת עֲצָמָם נִפְגָּעִים מִהַפְּסֵק, וְכִמָּה בְּרִיזוֹנִים שְׁבָהֵם יִרְדוּ לְבֵיתוֹ שֶׁל רַבִּי חַיִּים, וְהַתְּפָרְצוּ פְּנִימָה בְּצַעֲקוֹת וְגִדּוּפִים. הִיָּה זֶה בְּשִׁבּוּעַ שְׁלֹפְנֵי רֹאש־הַשָּׁנָה, וְהַרְבֵּנִית נִבְהֵלָה לְמַרְאֵה הַמִּתְפָּרְצִים, וּמְרַב בְּהֵלָה וְצֵעַר פָּרְצָה בְּכִי מֵר. כָּל אוֹתָהּ שָׁעָה שְׁבָנִי הַמְּשֻׁפָּחָה עֲמָדוֹ וְזַעֲקוֹ חָמָס עַל עֲוֹנוֹת הַדִּין לְפִי רֹאוֹת עֵינֵיהֶם, יִשְׁבַּר רַבִּי חַיִּים בְּשִׁלּוֹה נִפְשִׁית, וְהַמְשִׁיךְ לַעֲמֵן בְּתַלְמוּדוֹ בְּלִי לְהַתְיַחֵס לְצַעֲקוֹת. אוּלָם כִּאֲשֶׁר הַמְּהוּמוֹת גָּבְרוּ וְהַצַּעֲקוֹת חֲחָרִישׁוּ אֲזַנִּים, הִזְדַּקֶּה לְפַתַּע מְלֵא קוֹמָתוֹ וּפְנָה אֵלֵיהֶם בְּקוֹל תַּקִּיף וְנִמְרָץ: ”שְׁמַעוּ נָא אֶת אֲשֶׁר אִמַר לָכֵם”. בְּחֶדֶר הַשֶּׁלֶךְ הַסֵּ, וּרְבִי חַיִּים הַמְשִׁיךְ בְּדַבְּרָיו: ”אִם צִדְקָתְכֶם בְּטַעֲנוֹתֵיכֶם וְתִרְעָמוֹתֵיכֶם, וּבְאִמּוֹת טַעֲנוּ אֲנִי וּבֵית־דִּינִי, הֲרִי כְּבֵר מִסֵּרְתֶּם אֶת־דִּינְכֶם לְשָׂמִים, וְה' הַטּוֹב יִכְפַּר בְּעַדְנִי, שְׁהִי אֵין לוֹ לְדַן אֶלָּא מֵה שְׁעֵינִי רֹאוֹת”. ”אוּלָם”, הֲרַעִים בְּקוֹל גְּדוֹל כְּשֶׁאֲגַת־אֲרִי, וּפְחַד נוֹרָא נָפַל עַל־הַמִּתְפָּרְצִים, ”אִם הַצֶּדֶק אֲתַנּוּ וְהוֹצִיאֵנוּ דִּין אִמַת לְאִמַתּוֹ, הֲרִי אֲז, הֲרִי אֲז... כִּאֵן עֲצֵר מַעֲט, וּפְנִיָהֶם שֶׁל הַחֲצוּפִים חוֹרוּ וְהֵם הִתְמַלְאוּ חֲרָדָה מְלִטּוֹתָא דְרַבְנָן, וְהוּא הַמְשִׁיךְ: ”אִם אֲמַנֵם צִדְקָנוּ בְּדַבְּרֵינוּ, הֲרִינִי מוֹדִיעַ לָכֵם בְּזֹאת, כִּי אֲנִי מוֹחֵל לָכֵם בְּמַחִילָה גְּמוּרָה עַל הַצֵּעַר שֶׁגָּרַמְתֶּם לִי וְלִבְנֵי בֵיתִי, וְהֲרִינִי מְבָרֵךְ אֶתְכֶם שֶׁתִּפְתְּבוּ וְתַחַתְמוּ לְחַיִּים טוֹבִים וְשְׁלוֹם”. בְּבִשְׁת פָּנִים וּבְרֹאֵשׁ מְרָן, יִצְאוּ הַמִּתְפָּרְצִים מִבֵּיתוֹ שֶׁל־הֵרֵב, וְלֹא יָדְעוּ אֶת־נִפְשָׁם אֶל־מֹל תְּגוּבָתוֹ הַמִּפְתִּיעָה וְהַבְּלִתִּי צַפּוּיָה. שְׁכֹן טוֹב הִיָּה לוֹ לְרַבִּי חַיִּים, וְשִׁמּוֹ רַבִּי יִשְׂרָאֵל יַעֲקֹב בְּרַנְשְׁטֵין. הֵלָה שָׁמַע מִבֵּיתוֹ אֶת־הַצַּעֲקוֹת הַרְמוֹת מִבֵּיתוֹ שֶׁל־הֵרֵב, נִחְרַד לְנַפְשׁוֹ וְמָהָר לְרֹאוֹת מֵה אֵרַע שָׁם. בְּהַפְּנִסוֹ, עוֹד הִסְפִּיק לְשַׁמַּע מַעֲט מִדַּבְּרֵי הַגְּזוּלִים שֶׁל הַמִּתְפָּרְצִים, וְלֵאחֶר מִכֵּן אֶת הַכְּרָזָתוֹ הָאֲצִילָה שֶׁל־הֵרֵב. לְאַחַר שֶׁהִרְחוּת נִרְגָּעוּ, פָּנָה הַשְּׁכֵן לְרַבִּי חַיִּים וְשָׁאֵל: ”אִם הֵרֵב מִחַל לָהֶם בְּלָבוֹ, יְכוֹל אֲנִי לְקַבֵּל, שְׁכֶךָ דְרָךְ הַצְּדִיקִים שְׁמַעְבֵּרִים עַל־מַדּוֹתֵיהֶם. אוּלָם מַדּוּעַ הִיָּה לוֹ לְגַלוֹת לָהֶם דְּבַר זֶה? וְהֲרִי טוֹב הִיָּה יוֹתֵר שֶׁיִּתְיַסְרוּ בְּמִצְפּוֹנָם וְיִשׁוּבוּ בְּתִשׁוּבָה עַל הַתְּהַנְּחוּתָם הַנְּלוֹזָה?” שָׁמַע רַבִּי חַיִּים אֶת־שְׁאֵלָתוֹ בְּכַבֵּד רֹאֵשׁ, וְאָמַר: ”הֲרִי

דָּגַשׁ מִיָּחַד בְּעֲבוֹדַת הָאָדָם, הִנִּיחַ הַחַת”ם סוֹפֵר עַל תּוֹרַת הַמַּדּוֹת, וְרִגִּיל הִיָּה לְהַמְלִיץ עַל מַאֲמַר חַז”ל ”קִשָּׁה עֲנִשׁוֹן שֶׁל־מַדּוֹת” וְלוֹמַר, כִּי קִלְקוּל הַמַּדּוֹת גּוֹרֵר בְּעַקְבוֹתָיו תּוֹצְאוֹת הַרְסָנִית וְעֲנִשׁוֹת קָשִׁים. וְהוּא עֲצָמוֹ הִיָּה מִיָּחַד בְּהִיוֹתוֹ מַעֲבִיר עַל־מַדּוֹתָיו וּמוֹחֵל עַל־מַדּוֹתָיו, וְעָלָיו נֶאֱמַר ”כְּצֵאת הַשֶּׁמֶשׁ בְּגִבּוֹרָתוֹ”. פַּעַם נִכְנַס אֵלָיו אֶחָד הַתְּלָמִידִים, כְּדִי לְהַפְרֵד מִמֶּנּוּ טָרָם שׁוּבוּ לְבֵית הוֹרִיז לְאַחַר שְׁנַיִם מִסְפָּר בְּהוֹן שְׁהָה בִּישִׁיבָה, וְכִמְנַהֵג שְׁהָה שָׁם, בְּקִשׁ מְרִבּוֹ הַחַת”ם סוֹפֵר אֵיזָה דְּבַר־תּוֹרָה שֶׁיִּכַּחַל לְחַזֵּר עָלָיו בְּפָנָיו הוֹרִיז בְּשֵׁם הֵרֵב. כְּשֶׁהִגִּיעַ אוֹתוֹ בַּחוּר לְעִיר הַלְדָּתוֹ וְחֹזֵר בְּפָנָיו הַנְּאֻסָּפִים בְּבֵית־הַמְדָּרֵשׁ עַל דְּבָרֵי הַתּוֹרָה שֶׁשָּׁמַע מְרִבּוֹ הַחַת”ם סוֹפֵר, שָׁמַע זֹאת אִישׁ אֶחָד שְׁהָה מְחֹזֵק כְּלַמֵּד, אֶלָּא שְׁהָה בַּעַל מַדּוֹת מִגְּנוּת וּמִשְׁחַתּוֹת, וְהֵלָה קָלַט אֶת־הַדְּבָרִים בְּמוֹחּוֹ. לְאַחַר תְּקוּפָה מְסֻמָּת, בְּקֵר הָאִישׁ אֲצִל הַחַת”ם סוֹפֵר, וְחֹזֵר בְּפָנָיו עַל הַחֲדוּשׁ הַלְזָה, כְּאֵלוֹ מְלָבוֹ יִצָּא הַדְּבַר וְהוּא בַּעַל הַדְּבָרִים. חַיָּה הַחַת”ם סוֹפֵר לְשַׁמַּע הַדְּבָרִים, וְהִגִּיב מִדִּ: ”בְּנִדְאֵי שְׁמַעַת אֶת־הַדְּבַר מִפְּלוּנִי הַבַּחוּר שְׁהוּא בּוֹ עֵרְוָה, אֲךָ מְקוֹר הַחֲדוּשׁ בְּבֵית מְדַרְשָׁנוּ כִּאֵן”. תְּקוּפָה קֶצֶרָה לְאַחַר מִכֵּן, נִפְגַּשׁ הַחַת”ם סוֹפֵר עִם רַבִּי מְרִדְכִי בְּנֵט וְגִאוּנִים נוֹסְפִים, וְהִצִּיג בְּפָנֵיהֶם אֶת דְּבַר־הַחֲדוּשׁ הַלְזוֹ. בְּאוֹתוֹ מַעֲמָד, שְׁהָה גַּם הַלְמִדָּן הַגִּאוּתָן הַלְזוֹ, וּבְרַב חֲצִפְתּוֹ קָרָא אֶל הַחַת”ם סוֹפֵר לְעֵינֵי כָּל־הַנְּאֻסָּפִים, וְאָמַר: ”רַבִּי, הֲרִי מִשְׁלִי הוּא חֲדוּשׁ זֶה, וְיִזְכַּר נָא שְׁבִיזִים פְּלוּנֵי אֲמַרְתִּי אֶת־הַדְּבַר לְפָנָיו, וּמַדּוּעַ אֵין הוּא אוֹמֵר זֹאת בְּשִׁמּוֹ?” שְׁתַּק הַחַת”ם סוֹפֵר וְלֹא הִגִּיב מְאוּמָה, אוּלָם הַשּׁוֹמְעִים שְׁעַמְדוּ מְסֻבִּים נִחְרְדוּ לְנִפְשָׁם עַל עֲזָאת נִפְשׁוֹ שֶׁל־הָאִישׁ, שְׁהִינן בְּנִפְשׁוֹ לְבֹאוֹת אֶת קְדוּשׁ יִשְׂרָאֵל לְעֵינֵי הָאוֹרְחִים הַחֲשׁוּבִים. מְאַחַר יוֹתֵר, כִּאֲשֶׁר רַבִּי מְרִדְכִי בְּנֵט נוֹתֵר לְבַדּוֹ עִם הַחַת”ם סוֹפֵר, הִבִּיעַ בְּאֲזַנָּיו אֶת פְּלִיאָתוֹ וְשָׁאֵל: ”אִמַר נָא לִי הֵרֵב מִפְּרִשְׁבוּרָה. מֵהִיכֵן יֵשׁ לוֹ כַּח מַעֲצוֹר גְּדוֹל כְּזֶה, וְכִיֵּצֵד יְכוֹל הוּא לְסַבֵּל בְּזִיזוֹן כֶּה גְּדוֹל וְהוּא מַעֲבִיר עַל־מַדּוֹתָיו בְּשִׁתְּיָקָה”!? (סנה בוער באש)

רַבִּי מֵאִיר הַגְּדוֹל מִפְּרָמִישְׁלוֹן, שְׁהָה פַּעַם בְּבֵית כְּנֶסֶת אֶחָד, וְשָׁם בָּהָו אֶחָד הַנוֹכָחִים בְּאִפְן מַחְרִיד, וְגֵרָם לוֹ עֲלִבוֹנוֹת קָשִׁים. אוּלָם רַבִּי מֵאִיר קִבֵּל אֶת־הַבְּזִיזוֹנוֹת בְּשִׁתְּיָקָה, וְלֹא הִשִּׁיב לְמַחְרָפוֹ דְּבַר, וְלֹא רַק זֹאת, אֶלָּא בְּשָׁעָה שְׁשָׁב לְבֵיתוֹ, אֶסֶף מִתְּנוּת רַבּוֹת וּמֵינִי מִתְיָקָה שׁוֹנִים, וְשָׁגַרְם בִּידֵי מִשְׁמָשׁוֹ לְאוֹתוֹ אָדָם. תְּמַהוּ אֲנִישִׁי שְׁלוֹמוֹ שֶׁל הֵרֵב וְהִבִּיעוּ לְפָנָיו אֶת פְּלִיאָתָם: ”בְּשִׁלְמָא מֵה שְׁהָרַבִּי לֹא עָנָה כְּלוֹם לְאוֹתוֹ אָדָם, הֲרִי שְׁהָיָה בְּזֶה מִשׁוּם מַעֲבִיר עַל־מַדּוֹתָיו. אוּלָם מַדּוּעַ שְׁלַח לוֹ מִתְּנוּת וּמַעֲדָנִים כְּאֵלוֹ עֲשָׂה לוֹ טוֹבָה גְּדוֹלָה”!? וּרְבִי מֵאִיר הִסְבִּיר בְּטוֹב־טַעַם: ”דַּעוּ לָכֵם, שְׁלַפְעָמִים יֵשׁ חֲלִילָה קְטְרוּג גְּדוֹל עַל־הוֹדִי בְּשָׂמִים, וְנִגְזַר עָלָיו חֵס וְשְׁלוֹם לְהַסְתַּלַּק מִן־הָעוֹלָם. אֶלָּא שְׁאֵז בָּאִים מְלִיצֵי יִשְׂרָאֵל וּמְמַלְצִים עָלָיו זְכוּת, וְלָכֵן נִגְזַר עָלָיו מַחֲלָה בְּמִקּוֹם מִיתָה. וְאֵז בָּאִים מְלִיצֵי יִשְׂרָאֵל נוֹסְפִים וּמְבַקְשִׁים לְהַקֵּל עָלָיו עוֹד, וְלֵהִמִּיר אֶת יִסוּרָיו בְּבִזְיוֹנוֹת, וְאִם יִקַּבֵּל אֶת־בְּזִיזוֹנוֹתָיו בְּאַהֲבָה וְלֹא יַעֲנֶה דְּבַר לְמִי שְׁמַחְרָף אוֹתוֹ, אֲזִי יִתְבַטַּל הַקְּטְרוּג שְׁעָלָיו”. ”וְעַתָּה” הַמְשִׁיךְ רַבִּי מֵאִיר וְאָמַר,

מתקרבם והולכים 'מי הדין, בהם עורף פלאדם את חשבון נפשו. בטוחני, כי פאשר יפשוטו אנשים אלו במעשיהם, יגיעו למסקנה כי לא התנהגו פשוטה ויתחרטו על שצערו אותי ואת בני ביתי. אלא שיצרו ימנע מהם להפגע אלי ולהשפיל את עצמם כדי לבקש מחילה, ונמצא אפוא ששוב יפשוטו בעונם ויענשו חלילה בסבתי ביום הדין. ולכן הכרזתי מראש כי אני מוחל להם, וכך יקל עליהם להודות בטעותם ולשוב בתשובה". חכם עדיף מנביא, ואמנם כמוצא יום הכפורים, הגיע ראש המותפוצים אל ביתו של רבי חיים, ובקש ממנו סליחה ומחילה על התנהגותו הנפשע. רבי חיים קבלו במאור פנים וסלח לו בנפש חפצה בהיותו מעבר על מדותיו באפן נפלא, אך בטרם צאתו התענגן אם כבר רכש אתרג למצוה. "מה השאלה?" תמה הלה, בנימה של יהרה וזיחיות הדעת, "אתרג מהדר פזה שגיתי לו השנה, לא הזדמן לי מעודי. אתרג כליל השלמות, פרי עץ הדר ממש. אמנם שלמותי עליו הון עתק, חצי נפוליון זהב, אלא הפל היה שוה בשביל פאר פזה". הביט בו רבי חיים במבט מלא רחוק ואמר: "הגע בעצמך. על קיים מצות עשה חיב האדם להוציא רק עד חמש מונקסיו, ואלו על לא תעשה עליו לותר על כל ממונו. התבונן אפוא ושקל במאזני שכלה, הרי לא תעשה של 'אלקים לא תקלל' שחז"ל דרשוהו על הדגים, גדול לאין ערך ממצות נטילת לולב, ואם פן היכן הישר והיכן אמת המדה?" (בדור תהפוכות)

על מדותיו התרומיות של רבי ברוך בר ליבוביץ, והיותו מעביר על מדותיו באפן נפלא, נתן ללמד מהספור הבא. פאשר הגיעה בתו לפרקיה, באה בקשרי שדוכין עם אחד מבחירי תלמידיו של רבי ברוך בר. לא עברו שביעות מספר, והלה החליט משום מה לבטל את קשרי השדוכין, והודיע על כך באמצעות מכתב קצר ששגר, בו כתב היא החליט לעזוב את השדוך ולא נמק את הסבה. זמן מה לאחר מכן, הגיש הפחור הלז את מעמדו לתרבות בקהלה מסומת, וכאשר הזכיר לפני ראשי הקהלה כי למד בעבר בישיבת בית 'צחק' והיה תלמידו של רבי ברוך בר, התרשמו ממנו הפרנסים ובקשוהו להביא המלצה מרבו. לא הסס אותו תלמיד, ופנה אל רבו שהיה מעתד להיות חותנו, ובקש ממנו מכתב המלצה, כדי לסייע לו בקבלת הרבנות. כשהגיעה הבקשה לדין, פנה רבי ברוך בר מיד וכתב לו מכתב המלצה נכבד, בו עטר את התלמיד בשבחים רבים ומיחדים. אך כשסיים את הכתיבה, עדין לא נחה דעתו, שכן חשש שמא מעט בשבחי אותו פחור, שהרי גרם לו צער גדול, ולכן החליט להתיעץ עם חשובי תלמידיו, רבי שלמה הימן, רבי ליב סלונק, רבי ישראל גולדמן והמשגיח רבי משה פרקוביץ, ובקש מהם להגיע אל ביתו. "בנדיא זוכרים אתם את התלמיד פלוני, ואת בטול השדוך עם בתי. עתה, מבקש הוא ממני מכתב המלצה כדי להתקבל לרב בישראל, ומפנין שכאבי העצום עדין אצור בלבי, חוששני שמא לא יצאתי ידי חובתי בתאור שבחיו של התלמיד. אבקש מכם אפוא, שתקראו אותו הדק היטב, ותכחו לדעת אם אמנם כתבתי את כל שבחו, ולא מנעתי ממנו מאומה עקב הצער שעשה לי". הנאספים נדהמו אל מול אצילות רוחו הפבירה של רבם, ומול מדותיו התרומיות, ולאחר שענינו במכתב ההמלצה, בו תאר התלמיד בין השאר כ'סני ועוקר הרים, בעל מדות וירא שמים', אשרו

בעינים דומעות כי הוא ערוך ומשולם פראוי, ורק אז הסכים רבי ברוך בר לשגר את המכתב ליעדו. וכאשר הגיע ספור נפלא זה לאזניו של רבי אהרן קוטלר, פרץ בבכי סוער. (במחיצתם)

אל רבי בנייש פינקל, ראש ישיבת מיר, הגיעה פעם הצעת שדוך של אחת מבנות סמינר 'בית יעקב', עם אחד מתלמידיו ישיבתו, והנערה פנתה אליו כדי לקבל ממנו מידע על אישיותו של המדבר. ראש הישיבה קלט את הפחור והרבה בשבח, ולרגל זאת אמרו שני הצדדים לדבק טוב. שביעות מספר עברו, והנערה חזרה בה מהשדוך, ובטלה את קשרי השדוכין. ולא די בכך, אלא שעלתה בעצמה אל ביתו של רבי בנייש, ושפכה בפניו קיתונות של בוז בחסר כבוד ובזלזול גדול, ולא חסכה דברי גדופים על ראש הישיבה שרפה אותה 'והפיל אותה בפח', אולם הוא ישב ושתק כדרך, וקבל את יסוריו באהבה בלי שום תגובה. עברה תקופה נוספת, והנערה השתדכה עם פחור אחר. כשבוטע לפני התנתה, פנה רבי בנייש לבתו בשאלה: "מי עורף 'שבת פלה' לאותה נערה?" כמנהג בנות 'בית יעקב' לערוך מסבה לחברות בשבת העליה לתורה של החתן, אולם הבת השיבה כי אינה יודעת על כך, ותמיהה בקול: "מדוע אבא מתענגן בכך, אחרי שהתנהגה בעזות פנים ובחסר דרך ארץ?!" אולם רבי בנייש דרש ממנה לברר מי עורף לה שבת פלה. וכאשר חזרה וספרה, כי אין מי שיערוך זאת בעבורה, שלף ראש הישיבה סכום נכבד מכיסו, ודרש מבתו לצאת ולרכש מגדנות ומיני מתיקה ולערוך לאותה נערה שבת פלה, כדי לשמח את לבה. (אורות ממיר)

רבי יצחק איזיק ו'ס הי"ד מספינקא בעל "חקל יצחק", נודע באצילות רוחו ומדותיו התרומיות. מעשה באברהם אחד, שגרם לו הרבה צער ועגמת נפש, והרבי קבל את צערו באהבה. לימים, הציעו לאותו אברהם את פסא הרבנות בישוב אחד, בו התגוררו חסידיו ספינקא רבים, ואלו לא הסכימו למנותו עליהם, אלא אם פן יביא מכתב המלצה מהרבי בעצמו. החסידים היו בטוחים, כי הדבר הזה מן הנמנע הוא נרחוק מהמציאות, אחרי שידעו פמה צער גרם לרבם, אולם להפתעתם, נסע האיש אל הרבי, והוא קרבו בקרבה יתרה וכבדו ביותרת הכבוד. ולא רק זאת, אלא צידו במכתב המבקש בנפש חפצה, וכלם השתוממו לראות פמה הרבי מעביר על מדותיו באפן נפלא. (שושלת ספינקא)

תקופה קצרה לאחר שהרב מטשביץ הגיע ארצה, נכנס אליו תלמיד חכם אחד, שערו ירחון תורני, ובקש בהשאלה את ספרו 'דובב מישרים' שלא היה אז בנמצא. לאחר מכן, העתיק אותו אדם תשובה אחת מתוך הספר לתוך ירחונו, תחת שמו של הרב מטשביץ אך ללא רשותו, והוסיף על כך את הערותיו. לרב הייתה מרת דוח מפק, שפן הדבר מתפרש פאלו מסר במיוחד חדושי תורה לאותו ירחון, בזמן שלא היה פו, אך שתק ולא אמר מאומה. זמן מה לאחר מכן, הגיע עורף ירחון אחר, ובקש גם הוא כי הרב מטשביץ יתן מחדושי לירחון, פשם שהעניק לירחון הראשון. לא גלה הרב מטשביץ מאומה, כי העורף נטל ממנו את חדושי ללא רשות, העביר על מדותיו והעניק לעורף חדושי תורה משלו כדי להדפיסם. (הליכות החיים)

כיצד יתכן שהבית רשום על שמו הוא, בעוד לא היה אלא המתנה, והלה נאלץ להודות בבשת פנים: "רבי, מכרח אני לגלות בפניך את האמת. זיפתי את חתימת הרב והעברתי את הבית עלי שמי, ולא עוד אלא שפבר מכרתי אותו למישהו אחר, ואף הפסדתי את כל הפסוף שקבלתי בעבור הדירה. אלו היה פסוף עמדי, הייתי משיב לרב ההזק שגרמתי לו, ואולם אין לי פרוטה בידי. והדבר היחיד שיכול הרב לעשות אפוא, הוא להסגירני לידי המשטרה. אני יודע שעשיתי מעשה חמור שלא יעשה, אבל אין ביכלתי לעשות מאומה עתה". שמע הרב את הדברים, העביר על מדותיו באפן נפלא, ולא עשה מאומה. לימים כשספר את המאורע לאחד ממקורביו, אמר: "בפשעת מעשה חשבת, כי על מעשה נבלה כזה של גזלה לאור היום, אסור לשתק ועלי למסור את האיש לידי המשטרה, ואולם לאחר מכן נחמתי על מחשבתתי והחלטתי שלא לעשות מאומה, וכך יצא שהפסדתי את הנכס היקר שלי, ואולם קבלתי דין שמים באהבה". (עובדות והנהגות)

אחד מחסידיו של רבי משה יהושע מויז'ניץ, נכנס אליו פעם לתנות בפניו את מצבו הכלכלי הרעוע ובקש ברכה ונעצה. יעץ לו הרבי לפנות לרבי שמואל דסקל, שנודע כאיש חסד נפלא, ואולם כששמע הלה את השם, התפרצו פניו. "רבי, איני מזהין בנפשי לפנות אליו, שכן לאחרונה פגעתי בו מאד וגרמתי לו צער רב", ואולם הרבי הרגיע את רוחו ואמר: "מפיר אני היטב את רבי שמואל, ויודע אני אותו כי הוא מעביר על מדותיו, ובדאי פבר שכח מה שעשית לו, ובדאי סלח לך מייד". בעל פרחו, ולמרות הקשי שבדבר, פנה אותו אדם לרבי שמואל, ובקש את מחלתו. "כבר שכחתי את הענין כלו, ומה מבקשך אפוא", אמר לו רבי שמואל בנעם, והלה החל לגמגם: "הרבי שלח אותי לבקש ממך טובה". הרגיעו רבי שמואל, ואחר שהצליח להבין את מצוקתו, נחלץ לעזרתו. "הוא עשה למעלה מיכלתו כדי לעזור לי, פאלו היינו ידידים במשך שנים רבות", ספר האיש ברבות הימים בהתפעמות לבניו של רבי שמואל, והללו הגיבו, כי הנהגה זו לא היתה יוצאת דופן אצל אביהם. שכן כך נהג כל חייו, ומעולם לא נקם ולא נטר לאיש, ופעמים רבות עמדו בני ביתו נדהמים לנכח יכלת הסבל וכח ההבלגה שלו, שלא ידעו גבולות. (איש חסד היה)

בתחלת ימיו התפרנס רבי יחיאל מאיר מגוסטינין, המכנה 'היהודי הטוב', ממסחר טבק שאשתו נהלה, והתרחק מהרבנות. אלא שהרבי מקוצק הצייע לבני גוסטינין למנותו לרב עליהם, לאחר שרם הקודם עבר לקהלה אחרת, והוא נאלץ בעל פרחו לקבל את המשרה, ונשא במקסירות את משא הרבנות. והנה פרצה מחלוקת בעיר בגלל שוחט, לאחר שהרב פסל את השוחט וכמה מבני הקהלה לא קבלו את הדבר, ופעם אחרת ארע להפך, כי הקהל בקש לפטר את השוחט, ורק הרב לבדו נותר לעמד לימינו. הדבר הגיע לידי כך, שהקהל עזב את בית הפנסות בערב יום הכפורים, והמתפללים ערכו לעצמם מנגן משלהם. בבית הפנסות נותר רק הרב ושמשו, וכשראה רבי יחיאל מאיר שכל הקהל כנגדו, ואף שהיה בטוח בצדקת דרכו, העביר על מדותיו ויצא עם משמשו מבית הפנסות שלו, והלך אל הבית אותו שכר הקהל להתפלל בנפרד. עמד רבי יחיאל מאיר בפתח, וכשראהו המתפללים, נבהלו לנפשם וחדדו לקראתו. החל הרב לפיסס ונקש שימחלו לו, וכשראו החולקים את אצילות רוחו והעברתו על מדותיו, התמלאו בושה, ובקשו מייד לשוב עמו אל בית הפנסות הקבוע. אלא שהוא ותר גם על זה, וטען שפמיון שפבר קבעו את מקום תפלתם כאן, ישארו בו עד אחר יום הכפורים, וכך היה. (מגידולי התורה והחסידות)

בעת נשואיו, קבל הגר"ז מברסק נדנה גדולה ומכבדת, ולאחר שהשקיע את המזון והרויח ממנו פרות נאים, כשהוא פנוי לעסק התורה ללא דאגות פרנסה, רכש בית מרוח בורשה ורשמה על שמו. לאחר שנים, נסקו מחירי הדירות בעיר, ואנשי עסקים יעצו לו למכור את הבית במחיר גבוה. שמע הרב לעצתם, ואף נפגש עם קונה שהביע את הספקותו לקנות את הבית, אלא שמסבות שונות לא יצאה העסקה אל הפעל. בינתיים פרצה מחלוקת העולם הראשונה, ולאחר תם המחלוקה עלה מחיר הדירה הרבה יותר. שוב בקש הרב למכור את הבית, נפגש עם קונים הגונים וערכו ביניהם הסכם מסדר, אלא שכאשר בקשו להעביר את הנכס על שםם במשרדים הרשמיים, התברר כי הבית כלל אינו רשום על שמו של הרב מברסק, אלא על שם אדם בלתי מוכר. החלו בני הבית לערוך חקירות ודרישות, והנה התברר לגלל התרדה, כי הבית נרשם על שם היהודי שנהל בשעתו את המשא ומתן, בטורם פרצה המחלוקה. הזמין הרב את האיש ושאלו,

ממלכה

רבי משה יצחק דרשן, המגיד מקלם, עמד פעם ונשא דרשת תוכחה בעיר אחת, והוכיח את העם על עברות שאדם דש בהם. היו שם כמה מהשומעים שנפגעו מהדרשה, שכן בטוחים היו כי התכוון אליהם, ומכיון שלא היו מהנעלבים ואינם עולבים ומאלו שמעבירים על מדותיהם, באו להתלונן בפני המגיד מדוע בישם. חיד רבי משה יצחק ואמר: "דעו לכם, שאין אני אלא כמו אמן המתקין כובעים, המכין מלאי של כובעים בגדלים שונים, וככל אחד שונכנס אליו, נוטל כובע ההולם את מדת ראשו, והכובען מכרכו ואומר 'תבלה ותחדש'. וכך נוהג גם אני בדרשותי, מדבר אני על מדות קלוקלות ולקויים שונים, וככל אחד מקבל את ההדברים הנוגעים אליו והולמים אותו, ואם כן יבלה ויחדש..."

רבי שמואל סלנט, רבה הנערץ של ירושלים, ישב בפעם בדירתו עם בעל דיין קשה, ולאחר שהלה יצא חיב בדינו, החל מתרים וצוחח: "את כל השמשות שבחלונותי אשבך!" קם רבי שמואל ואמר בנימה של איים: "וכי סבור אתה שאעמד ואשתק עלי כד?" נבהל הלה ושאל: "מה יעשה הרב?" ורבי שמואל מרחק בסלחנות, כשהוא מעביר על מדותיו, ואומר: "מה אעשה? אשכח מזי ואקרא לזנג..."

אחד מיקירי ירושלים, סבל כלימיו מרדיפות ופגעים, והחיים השביעיהו לענה ומרורים. אולם למרות קשייו ותלאותיו, העביר על מדותיו ולא נטר שנאה לאויביו, אלא היה תמיד שרוי בשמחה ופניו מאירים, באחד שחלקו שפר עליו בחיים. כשנשאל פעם לפשר סבלנותו, ולסבת שמחתו הגדולה למרות פגעיו הרבים, השיב בחייד: "הרי בתורה נאמר 'חמור רבץ תחת משאו', אבל לא כתוב 'אדם רבץ תחת משאו'..."

גליון 605
שנה י"ג תשפ"ד

סיפורי צדיקים

יו"ל לע"נ הרה"ח ר' הלל ז"ל בן ר' פינחס נחום המבורגר ז"ל

סיפורי חז"ל

ועשו לי מקדש

רבי יוחנן ישב ודרש בבית הכנסת הגדול בציפורין, שעתיד הקדוש ברוך הוא לעשות שער מזרחי של בית המקדש ושני פתחים קטנים, שבתוך דלת השער אבן אחת של מרגלית. היה שם אפיקורס אחד, אמר אני ראיתי אבנים טובות ולא מצאתי אבן אפילו כביצה דיונה, והוא דורש והוא אומר שיהיה אבן גדולה כזו? כשנסע עם הספינה בים הגדול נטבעה ספינתו בים, וירד לעמקי התהום. האיר הקדוש ברוך הוא את עיניו וראה מלאכי השרת מחצבים באבן ליפותה ולעשותה חלק, מחקקים בה ועושים בה צורות וצעצועים בתוך האבן. שאל אותם למי הוא זה? אמרו לו זה שער מזרחי של בית המקדש ושני פתחים אבן אחת של מרגלית. נעשה לו נס ויצא משם בשלום. בשנה שניה מצא את רבי יוחנן שדרש שוב שעתיד הקדוש ברוך הוא לעשות שער מזרחי של בית המקדש, ושני פשפושין אבן אחת של מרגלית. אמר המין לרבי יוחנן סבא סבא, כל מה שתוכל לספר, ספר, וכל מה שתוכל להלל, הלל, אם לא שראיתי בעיני לא הייתי מאמין. אמר לו רבי יוחנן אם לא היית רואה לא היית מאמין לדברים שאמרתי הכתובים בתורה? תלה עיניו בו ונעשה גל של עצמות.

(פס"ר ל"ג)

פרשת השבוע

כי כבוד הרעב מאד (מ"ז - י"ג)

מסופר על הרה"ק רבי אליהו מוילנא זיע"א, שהיה רגיל להזמין אליו מזמן לזמן את המגיד מישרים הרה"ק רבי יעקב קראנו מדובנא זיע"א, (יומא דהילולא י"ז טבת), והיה שומע מפיו משל ומליצה, תוכחה ומוסר. פעם אחת הזמן המגיד לבית הגאון מוילנא לפתע פתאום, ומתוך שהודרו להיענות להזמנת הגאון, לא אכל ולא שתה בטרם צאתו לדרך, והגיע לבית הגאון כשהוא רעב וצמא עייף ויגע. מיד ישבו לפניו הגאון מוילנא ובני ביתו, וציפו למוצא פיו. רצה המגיד לרמוז להם שהוא רעב וצמא, פתח ודרש אמשיל לכם משל, עני אחד ביקש לקנות לו עז שתהא החלב מצויה בביתו, חסך מלחמו וצירף פרוטה לפרוטה, עד שהיה בידו סכום מסוים. הלך אל השוק וקנה עז חולבת. כיון שהכניסה לביתו, היו כל בני הבית שמחים, מעתה יטעמו טעם חלב. הקיפו כולם את העז ועקרת הבית התחילה לחלוב אותה, אך היא חולבת וחולבת וחלב אין. נפלו פניהם של בני הבית, ובעל הבית עצוב וחרוי מיהר אל המוכר להחזיר לו את העז, בטענה שמקח טעות היה כאן. שאל המוכר את הקונה איזה אוכל נתת לעז? כל אוכל לא נתתי לה, ענה

הקונה, אמר לו המוכר אם אוכל לא נתת לעז, חלב מנין לה? מיד הבינו בני הבית את הרמז, וערכו את השולחן לפני המגיד מדובנא.

ויאמרו לו וכו' כי אם תם הכסף ומקנה הבהמה וכו' לא נשאר לפני אדוני בלתי אם גויתנו וכו' (מ"ז - י"ח)

מסופר על הרה"ק רבי הלל ליכטנשטיין זיע"א מקאלימא, שפעם בא אליו איש אחד ושמו יוסף שהיה מגדל חזירים רח"ל, והוכיחו על פניו כדרכו בקודש, ופתח פיו בהכחמה לפרש הפסוק "ויאמרו לו וכו' כי אם תם הכסף ומקנה הבהמה וכו' לא נשאר לפני אדוני בלתי אם גויתנו", ומילת "אדוני" לכאורה מיותרת, אמנם נודע כי במצרים היה חזירים לרוב, ובמקראות שלפנינו אינו נזכר שהביאו לפני יוסף חזירים שלהם בעד הלחם. והדבר נכון הוא, כי יוסף לא רצה לעשות סחורה בחזירים. והוא שאמר "לא נשאר לפני אדוני" דייקא "לפני אדוני" שאין אתה חפץ לסחור עם חזירים, על כן לא נשאר לנו בלתי גויתנו. סיים הגאון הקדוש את מאמרו ואמר זה נכון אם יוסף אינו מגדל חזירים, אך אם יוסף מגדל חזירים שוב מיותר זה אדוני.

זמני השבת

זמני יציאת השבת

ירושלים: 5:20 ת"א: 5:22 ר"ת: 5:54

פרשת ויגש

זמני כניסת השבת

ירושלים: 4:04 ת"א: 4:18

כל מה שאדם עושה – לעצמו עושה

כשהמלך יושב מבודד בארמון המלכות, מוקף בשריו וביועציו, אין הוא יכול לדעת בדיוק מה נעשה בקרב המון העם, מה חושבים האנשים תושבי מדינתו, מה הם מבקשים, מה הם דעותיהם על המלך, מהן תלונותיהם? וכו'. לפיכך, עשה אחד המלכים מעשה שכזה: מפעם לפעם היה פושט את בגדי מלכותו, ובמקומם לבש על גופו בגדים פשוטים, וכך שנראה הוא ככל האדם, יצא מהארמון לסייר בחוצות עיר הבירה, או אז יכול לראות מקרוב, ובלא כל מחיצות, את האזרחים, ואכן, המלך עקב אחר אורחות חייהם, מנהגייהם, ובחן את כל מעשיהם.

תשומת לב מיוחדת הקדיש המלך, אשר היה לבוש בבגדי אזרח פשוט, לקבצנים היושבים בכיכר השוק. כדרכם של העוברים והשבים, השליך אף הוא לעברם מטבעות, והאזין בקשב רב למילות הברכה והתודה שהעתירו הקבצנים על ראשו. רק אחד הקבצנים היה שונה מכל חבריו, כשהוא קיבל את המטבע, לא השיב במילות תודה, אף לא ברך את הנותן, ורק משפט אחד היה שגור תמיד על פיו: "כל מה שאדם עושה, בין אם טוב ובין אם רע, לעצמו הוא עושה". כך היה אומר העני בכל פעם ששלש המלך מטבע לתוך ידו המושטת.

בתחילה האזין המלך למשפט זה ברוח טובה. סבור היה כי העני אינו אלא חומד לו לצון, אך, כשעברו ימים רבים, ובכל פעם שהיה המלך המחופש בא לכיכר השוק ונותן לעני נדבה, נענה באותו משפט. החל הדבר לקומם את המלך. ואמר לעצמו: כיצד מעיז העני להשיב על נדבה שנותנים לו במילות עלבון שכאלה? זוהי פשוט כפיות טובה. כעסו של המלך על אותו קבצן חוצפן הלך וגבר, עד אשר באחד הימים כששוב נתן לו מטבע ושוב נענה במשפט הידוע, גמר אומר להרוג את האיש הקבצן.

מה עשה? שוב התחפש המלך ויצא לכיכר השוק, שם שלף מכיסו מטבעות רבים, והחל משליכם לתוך תיבותיהם של כל הקבצנים אשר ישבו שם. והללו, שמחו לקראתו והרעיפו עליו דברי תודה. כשהגיע המלך אל מקום מושבו של אותו קבצן ידוע, עצר כדי רגע ונעץ בו מבט נוקב: "ראוי אתה לנדבה הגונה" הפטיר בפנים שוחקות, הנה קח לך מאכל טעים שמעולם לא טעמת, בטוח אני שתענג עליו". והמלך הגיש לו

תרנגולת מפותמת, צלוייה היטב, שריחה הטוב הולך למרחוק. הקבצן המופתע פער את עינו לרווחה, אכן, מאכל כה טעים לא אבל מעודו, ומה משתוקק הוא לטעום ממנו, ואולם, אולי חומד לו האיש שלפניו לצון, וכלל אינו מתכוון לתת לו את המאכל הערב. ראה המלך כי הקבצן מהסס, אמר לו: "קח, שלך היא התרנגולת" והגיש לו את העוף הצלוי.

בהתלהבות רבה הושיט העני את ידיו ולקח את התרנגולת מידי המלך המחופש. מסביבו התקהלו חבריו הקבצנים. ניחוח המעדן עלה באפיהם, ומבלי להסתיר את קנאתם הביטו אל חברם בר המזל. ואז שמעו הכל את המשפט המפורסם והידוע יוצא שוב מפיו של הקבצן: "כל מה שאדם עושה בין אם טוב ובין אם רע, לעצמו הוא עושה". חמתו של המלך התלקחה בו מחדש, אולם הוא הבליג ולא אמר מאומה, וכשחיוך קל על שפתיו פנה ולהלך לו לדרכו.

העני המאושר הביט עדיין כלא מאמין על התרנגולת שבידו, ומלמל לעצמו: "אדהה תרנגולת צלוייה.. מעדך מלכים ממש". מעדן שכזה אין זה יאה לאכול בכיכר השוק לעין כל. אלך לי הביתה, אפרוש מפה נקיה על השולחן, אוסיף כמה ירקות לצלחת, ואז אשב לי לאכול את התרנגולת הצלוייה והטעימה בשקט ובנחת.

הוא קם ממקום מושבו, אחז את העוף כאילו היה אוצר יקר ערך, ופנה לביתו השחוח הניצב בפאתי העיר. רק הריח הערב שהותירה התרנגולת הצלוייה הזכיר ליושבי כיכר השוק באיזה אוצר זכה חברים. כפי שתכנן, ערך העני בביתו את השולחן לסעודה, וברכזו העמיד את התרנגולת השחומה. זו התנוססה בכל תפארתה, וריחה מילא את כל חלל הבית. עוד רגע קט יגש לסעודה הדשנה.

ואז... כשהתכוון לשבת ליד השולחן, נשמע מבחוץ קול הלמותן של פרסות סוסים, מלווה בקול תרועה רמה. מניסיונו, ידע הקבצן: שאלו הם צידי חצר המלוכה, השבים מן הצייד ביער הסמוך, רגיל היה לשמוע את קולותיהם מפעם לפעם, ולא התייחס לכך.

אולם כשגברו הקולות והלכו, הציץ האיש מבעד לחלון, והנה מה רואות עיניו? כל השיירה מתקרבת לכיוון ביתו, ובראש רוכב בן המלך, ניכר על פניו שהוא עייף ויגע עד מאד, נראה שמלאכת הצייד קשתה עליו במיוחד הפעם. אך מה לפמליה הנכבדה הזו ולביתו שלו, הדל והנידך? דומה שליבו החסיר פעימה אחת או שתיים מרוב פחד.

משל ונמשל

דיבור כסף שתיקה זהב

אמרו חכמינו זיכרונם לברכה, דיבור כסף שתיקה זהב, ונאמר בתלמוד ששקולה עוון לשון הרע כנגד שלושת העבירות הגדולות (ערכין ט"ז) והפליגו חכמינו הרבה בחומרת העוון של לשון הרע ודברים בטלים. ועל האדם לדעת שכל דיבור טוב עושה פעולה לטובה בעולמות העליונים ולהיפך. והדבר יובן על פי המשל הבא.

משל לאומן שבא לבנות ארמון. בתחילה שירטט את תבנית הבנין על גליון נייר, שבו תואר כל הבית על כל חדריו וטרקליניו בדיוק גמור. וצויה בעל הארמון לאחד מאנשי הבית להעתיק את השירטוט הזה על גליון אחר, שאם יצטרך לעשות בנין כמו זה תהיה לו תבנית מן המוכן. והאיש עשה כדבר בעל הבית והעתיק את כל התכנית, ורק החסיר נקודה אחת קטנה. קצף בעל הבית על האיש, אמר לו האיש כלום כדאי לכעוס על חסרון נקודה קטנה כזאת? אמר לו בעל הארמון וכי אין אתה יודע שכל נקודה בתכנית יש כנגדה ענין שלם בבנין, וכשאתה מחסרה לא.

והנמשל הוא: הקדוש ברוך הוא ברא עולמות עליונים גדולים ונפלאים, ועשה את האדם עולם קטן, בצלם אלקים עשה אותו. ולפעמים אדם מרשה לעצמו לדבר קצת לשון הרע, ואינו יודע שכל דיבור ודיבור יש לו משקל רב הן לטוב הן לרע, כשאדם לומד תורה אזי ותלמוד תורה כנגד כולם, ואז פועל גדולות ונצורות בעולמות העליונים. אבל אם אדם מדבר אפילו דיבור קטן שלא לצורך, לו זה נראה דבר קטן, אבל הפעולה שעושה בעולמות העליונים היא גדולה מאוד והוא מחריב עולמות ממש. ולכן על האדם להתחזק ברוב עוז ותעצומות כמה שיותר בשמירת הלשון ואז טוב לו בזה ובבא.

(אחד המגידים)

עוד רגע, ונקישות נשמעו בחלל הבית. הבאים התדפקו על הדלת, מיהר העני לפתוח את דלת ביתו, ועל הסף ניצבה כל הפמליה המלכותית, למראה הבאים נאלם בעל הבית דום. אך הללו לא המתו להזמנתו, בן המלך מיהר להיכנס פנימה, וצנח מתנשם בכבדות על הכיסא הראשון שהזדמנה לו.

שלישו של הנסיך פנה אל בעל הבית ואמר: "הנסיך חש ברע, רעב הוא מאד ויש להגיש לו תיכף ומיד דבר מאכל". וכי מה יגיש בעל הבית העני לאורח רם המעלה שפרץ לפתע למעונו? כמובן את התרנגול הצלויה שקיבל מהאיש רב החסד בכיכר השוק. חיש מהר הובא המעדן, והנסיך שרגיל היה במעדנים כאלה, לא התמהמה לרגע, ומיד החל לסעוד את לבו בתיאבון גובר והולך, הוא אכל ואכל עד כי מהתרנגולת הטעימה לא נותר אפילו פירור אחד.

החבורה כבר עמדה לקום ולצאת לדרך, כשלפתע החל הנסיך בן המלך לצרוח בקול רם: "הצילו! הצילו!" זעק והתפתל מכאבים. לא חלפו דקות רבות – והוא צנח ארצה ללא רוח חיים. "רוצח!" זעקו שומרי בן המלך המזועזעים, והתנפלו על בעל הבית, "הרעלת את בן המלך! אתה גרמת למותו!" הם תפסו את העני התמים והביאו אותו למשפט לפני המלך. רועד מפחד בא העני לפני המלך, בוודאי יצווה המלך להרגו מיד על כי הרעיל למות את בנו, חשב הקבצן המסכן.

כשראה המלך מי עומד לפניו, התחלפה הבעת פניו הזועמות בתדהמה: הן זהו אותו עני לו הגיש הבוקר את התרנגולת, הן המלך רצה להמיתו, ובחר להרעיל אותו בתרנגולת הצלויה, בה טמן סם מוות, ביקש להמית את העני – והנה, בדרך זו גרם למות בנו אהובו.

"שחררו את האיש" הורה המלך למשרתיו, ואל העני פנה ואמר: "אכן צדקת בדבריך: כל מה שהדם עושה – בין אם רע ובין אם טוב – לעצמו הוא עושה"

צ'ין אדם לחברו

אורך רוחו של הרב מפוניבז

מסופר על הרב מפוניבז, הרה"ק רבי יוסף שלמה כהנמן זיע"א, שיום אחד ישב אצלו אדם לא בריא, שהכרת פניו ענתה בו כי איננו משופע בבינה יתירה. הלה ישב והשמיע באזני הרב סיפורים דמיוניים. הרב כהנמן באצילותו יושב ומקשיב לו באורך רוח, בסבלנות מרובה, מבלי לגלות, חלילה, שמץ של אי שביעות רצון. בני הישיבה, שנכנסו באקראי אל הבית, רצו לקרוא בתחבולה לאיש החוצה, לבל יוסיף להיות לטרחה. אולם הרב הבחין בכוננתם ורמז להם שיניחו לו. כיון שהתאחרה ישיבתו. ניסתה גם הרבנית "לשחרר" אותו בטכסיס אחר. היא קראה לבעלה הרב לבוא אל השולחן לסעוד ארוחת ערב, בתקווה שהלה יבין כי הגיעה שעתו ללכת מהמקום. אולם, לגודל הפתעתה, באותו רגע הציע הרב מפוניבז לאיש "יבוא מר ויצטרף אלינו לסעודה". אחר כך ישב הלה והמשיך בדבריו עמו עוד שעה ארוכה.

יהודי מה מעשיך?

יהודי אחד, שהיה מתלמידיו של הרה"ק מבריסק זיע"א, בא אחרי שנים לבקר את רבו. שאל אותו הרב: מה מעשיך? השיב לו: ברוך השם אני בריא ושמח בחלקי, עוסק במסחר ומצליח. המשיך הרב בשיחתם ואחרי דקות אחדות שב ושאלו: מה מעשיך? ב"ה אני רואה ברכה במעשי ידי. השיב החסיד, לא חלפה שעה קלה והרב שב ושאל אותו: מה מעשיך? תמה החסיד ואמר: רבי, זאת הפעם השלישית שאתה שואל אותי אותה שאלה, והן כבר השבתי לך עליה. צר לי, אמר לו

הרבי, לא השבת לי עליה. אני שואל אותך מה מעשיך? ואתה מספר לי על בריאותך, עיסוקך במסחר והצלחתך. אלה אינם מעשיך אלא פרי מעשיו של בורא עולם למענך, ואילו אני שואל אותך על מעשיך: האם נותן צדקה? האם אתה תומך באלמנות וביתומים? האם ביתך פתוח לעניים ולקשי יום?

אם יהיה לך עין טובה אז

תצליח בע"ה

סיפר אב"ד סאנטוב שליט"א מלייקווד: פעם נכנס אדם אחד אל הרה"ק רבי שלמה מבאבוב זיע"א, וביקש עצה להצליח בביהמ"ד החדש שהוא פותח, שהכל ילך כשורה בלא עיכובים ובעיות. ותוך כדי שהרבי מדבר עמו, נכנס יהודי אחד שפתח בית מסחר לנעליים, וגם הוא ביקש עצה איך להצליח במסחרו - "רב ושוסטער בבת אחת!" - ולשניהם אמר הצדיק בדיוק אותה עצה ממש! "אם יהיה לך עין טובה אויב דו וועסט פארגינען יענעם אז תצליח בע"ה..."

זהירות מופלגת מלהזיק

לרכוש הרבים

הרה"ק רבי יחזקאל לוינשטיין זיע"א סיפר פעם: נכנסתי למורי ורבי הרה"ק רבי נחום זאב זיו מקעלם זיע"א וראיתי אותו יושב וקוצץ את צפורני ידיו, ואחרי כן משייפם היטב בפצירה שוב ושוב. לשאלתי הוא הסביר לי את פשר מנהגו, מעיין אני הרבה בספרים השייכים לציבור, חוששני אפוא, שמא עלול אני לגרום בצפורני, איזו שהיא שריטה וקלקול לספר, ואזי אהיה חלילה מוזיק לרכוש של הרבים.

תילולא דצדקיא

שבת קודש י"א טבת

הרה"ק רבי משה ב"ר הלל (ערוגת הבושם - תקמ"ה) הרה"ק רבי דוד מזולאטיפאלי ב"ר יוחנן מראחמיסטריווקא (תר"ע)

הרה"ק רבי יהושע ב"ר מאיר מדזיקוב (עטרת יהושע - תרע"ג)

יום ראשון י"ב טבת

הרה"ק רבי משה הלוי סופר מפשעווארסק ב"ר יצחק (אור פני משה - תקס"ו)

הרה"ק רבי מרדכי חיים סלונים ב"ר יהודה לייב (תשי"ד)

יום שני י"ג טבת

הרה"ק רבי משה מלעלוב ב"ר דוד (תרי"א)

הרה"ק רבי מנחם מענדל מווישאווה ב"ר ישראל מויזניץ (תש"א)

יום שלישי י"ד טבת

הרה"ק רבי לוי יצחק מסטעפין ב"ר יוסף מאוסטילא (תרל"ד)

יום רביעי ט"ו טבת

הרה"ק רבי רפאל מבראשיד ב"ר יעקב יעקל (תלמיד רבי פינחס מקאריץ תקפ"ז)

הרה"ק רבי חיים מרדכי מנדבורנה ב"ר איתמר (תשל"ח)

יום חמישי ט"ז טבת

הרה"ק רבי צבי הירש מדראהביטש מונקאטש המכונה רבי הערשע דראהביטשער (תר"ב)

יום שישי י"ז טבת

הרה"ק רבי אפרים פישל מסטריקוב

ב"ר יוסף יהודה לייב (תלמיד המגיד - תקפ"ב)

הרה"ק רבי אריה לייב ליפשיץ ב"ר חיים (אריה דבי עלאי - תר"ו)

הרה"ק רבי יעקב ב"ר זאב (המגיד מדובנא) (תקס"ו)

הגה"ק רבי פינחס אפשטיין ב"ר ישעיהו (תשל"ל)

זכותם תגן עלינו ועל כל ישראל אמן

עצונה הלכות

טאת הרה"ג נגליאל הכהן רביטביץ שליט"א מוד"ס "בם אב"א אוד"ר ר'פרים יוסף הדר"ש על המעשים.

תלמוד תורה (י"א)

א) אין מלמדין תורה לתלמיד שאינו הגון, אלא מחזירין אותו למוטב, ומנהיגין אותו בדרך ישרה ובודקין אותו, ואחר כך מכניסין אותו לבית המדרש, ומלמדין אותו. (ש"ע יור"ד סימן רמ"ו, סעיף ז')

ב) הרב שאינו הולך בדרך טובה, אע"פ שחכם גדול הוא, וכל העם צריכים לו, אין למדין ממנו, עד שיחזור למוטב. (שם, סעיף ח')

ג) לא יחשוב האדם לעסוק בתורה ולקנות עושר ובבוד עם הלימוד, כי מי שמעלה מחשבה זו בלבו, אינו זוכה לכתרה של תורה, אלא יעשה תורתו קבע, ומלאכתו עראי, וימעט בעסק ויעסוק בתורה, ויסיר תענוגי הזמן מליבו, ויעשה מלאכה כל יום כדי חייו, אם אין לו מה לאכול, ושאר היום והלילה יעסוק בתורה. (רמ"א שם, סעיף כ"א)

לע"נ

הרה"ק רבי חיים מרדכי מנדבורנה זיע"א

ב"ר איתמר זיע"א

נלב"ע ט"ו טבת תנצב"ה

קרית קרעטשניף רחובות

טל': 052-7144471 מייל: sipureitzadikim@gmail.com

בחסות דפוס פוסטר

דפוס אישי מקצועי

08-8422112 ההגנה 54 רחובות

P6422112@gmail.com

שמירת הלשון

לצאן קדושים

דבר הלכה:

רכילות לגנבי על אדם מישראל

המספר לגוי רכילות על יהודי, חמור ועונו יותר מסיפור רכילות ליהודי. מכיון שגוי שישמע שיהודי עשה לו עוול, בודאי ירצה לנקום בו ולהזיק לו. כמו כן אסור לגנות בפני גוי שחורה שקנה מידי סוחר יהודי.

המספר לגוי רכילות על יהודי, חמור ועונו יותר מסיפור רכילות ליהודי.

שירים חסידים

אתה חתרתנו מכל העמים
אהבת אותנו ורצית לנו
ורוממתנו מכל הישונות
וקדשתנו במצוותיך וקרבנתנו
מלכנו לעבודתך ולשוקד
הגדול והקדוש עלינו קראת.
אתה תקום תרחם ציון מי עת
לחננתה כי בא מועד.

אשרי העם שכבדו, אשרי
העם שה' אלקינו.
אשרי מי שגדל בתורה
ועמלו בתורה, ועושה נחת
רוח ליוצרו.
אשריכם תלמידי חכמים
שדברי תורה חביבים עליכם
ביותר, מה אהבתי תורתך
כל היום היא שיתתי.

אין כאלקינו אין פאדוננו, אין
כמלכנו, אין כמושיענו.
אין שום יאוש.
איש את רעהו יעזרו ולאחיו
יאמר חזק, חזק חזק ונתחזק.
אל תירא ישראל.
אלה תמדה לבי, חוסה נא ואל
תתעלם.
א-לי אתה ואורך אלקי
ארומקד.
אם אין אני לי, מי לי. וכשאני
לעצמי, מה אני. ואם לא
עשיתי, אימתי.
אמר רבי עקיבא, אשריכם
ישראל, לפני מי אתם מסתרין

אבינו מלכנו, פתח שערי שמים
להפליטנו.
אהלה אלקי ואשמתה בו,
ואשימת תקותי בו. אהרנו
בסוד עם קרובו, אלקי צורי
אחסה בו.
אור זרע לצדיק וליושרי לב
שמתה.
אתה שאלתי מאת ה' אותה
אבקש, שבתוי בבית ה' כל ימי
חיי, לזהות פנעם ה' ולבקר
בהיקלו.
איה טוב ה'.

לעילוי נשמת
ר' גבריאל דריהם בן זוהרה ז"ל
נלב"ע כ"ו סיון ה'תשפ"ח
התנב"ה

לעילוי נשמת
מנחם ישעיהו תעניו ז"ל בן שמואל רפאל יהודה
נלב"ע י"ט כסלו ה'תשע"ג
התנב"ה

לעילוי נשמת
חנה גיזי בת ניסים ז"ל
נלב"ע כ"ה אדר ה'תשע"ה
התנב"ה

לעילוי נשמת
חיה נגי בן דוד ז"ל
נלב"ע כ"ה טבת ה'תשפ"ג
התנב"ה

לעילוי נשמת
שמעון אביקיס אבישי ז"ל בן חנה יהודי
נלב"ע כ"ה טבת ה'תשפ"ג
התנב"ה

לעילוי נשמת
יחיה ז"ל
נלב"ע כ"ה אדר ה'תשע"ה
התנב"ה

לעילוי נשמת
יחיה ז"ל
נלב"ע כ"ה אדר ה'תשע"ה
התנב"ה

לעילוי נשמת
יחיה ז"ל
נלב"ע כ"ה אדר ה'תשע"ה
התנב"ה

לעילוי נשמת
יחיה ז"ל
נלב"ע כ"ה אדר ה'תשע"ה
התנב"ה

לעילוי נשמת
יחיה ז"ל
נלב"ע כ"ה אדר ה'תשע"ה
התנב"ה

לעילוי נשמת
יחיה ז"ל
נלב"ע כ"ה אדר ה'תשע"ה
התנב"ה

לעילוי נשמת
יחיה ז"ל
נלב"ע כ"ה אדר ה'תשע"ה
התנב"ה

לעילוי נשמת ר' גבריאל דריהם בן זוהרה ז"ל נלב"ע כ"ו סיון ה'תשפ"ח התנב"ה	לעילוי נשמת מנחם ישעיהו תעניו ז"ל בן שמואל רפאל יהודה נלב"ע י"ט כסלו ה'תשע"ג התנב"ה	לעילוי נשמת חנה גיזי בת ניסים ז"ל נלב"ע כ"ה אדר ה'תשע"ה התנב"ה	לעילוי נשמת חיה נגי בן דוד ז"ל נלב"ע כ"ה טבת ה'תשפ"ג התנב"ה	לעילוי נשמת שמעון אביקיס אבישי ז"ל בן חנה יהודי נלב"ע כ"ה טבת ה'תשפ"ג התנב"ה	לעילוי נשמת יחיה ז"ל נלב"ע כ"ה אדר ה'תשע"ה התנב"ה	לעילוי נשמת יחיה ז"ל נלב"ע כ"ה אדר ה'תשע"ה התנב"ה	לעילוי נשמת יחיה ז"ל נלב"ע כ"ה אדר ה'תשע"ה התנב"ה	לעילוי נשמת יחיה ז"ל נלב"ע כ"ה אדר ה'תשע"ה התנב"ה	לעילוי נשמת יחיה ז"ל נלב"ע כ"ה אדר ה'תשע"ה התנב"ה
---	--	---	--	---	--	--	--	--	--

לעילוי נשמת יחיה ז"ל נלב"ע כ"ה אדר ה'תשע"ה התנב"ה	לעילוי נשמת יחיה ז"ל נלב"ע כ"ה אדר ה'תשע"ה התנב"ה	לעילוי נשמת יחיה ז"ל נלב"ע כ"ה אדר ה'תשע"ה התנב"ה	לעילוי נשמת יחיה ז"ל נלב"ע כ"ה אדר ה'תשע"ה התנב"ה	לעילוי נשמת יחיה ז"ל נלב"ע כ"ה אדר ה'תשע"ה התנב"ה	לעילוי נשמת יחיה ז"ל נלב"ע כ"ה אדר ה'תשע"ה התנב"ה	לעילוי נשמת יחיה ז"ל נלב"ע כ"ה אדר ה'תשע"ה התנב"ה	לעילוי נשמת יחיה ז"ל נלב"ע כ"ה אדר ה'תשע"ה התנב"ה	לעילוי נשמת יחיה ז"ל נלב"ע כ"ה אדר ה'תשע"ה התנב"ה	לעילוי נשמת יחיה ז"ל נלב"ע כ"ה אדר ה'תשע"ה התנב"ה
--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

היוון משיבת התי

עם הגאון רבי יצחק זילברשטיין שליט"א

מצוות לשבת

שניא אברהם אלעד

רבי שלום עיזקין מוסקבי תלמי

רבי שלום אדרותזקי רחוב ש"ס ט"ו

רבי עמדיאל סומך ראש חסיני ב"ב

רבי משה פיינשטיין מוסר"ה הובסקים

רבי יצחק בן וואלדי רחוב ש"ס ט"ו - בודקין

רבי יצחק אוחנה רחוב ש"ס ק"ח סטריט

רבי יואל טייטלבוים ראשון לציון

"נתן לאיש חלפות" (בראשית מה, כב)

התרוימה שנמצאה בכיס החליפה

אותה השאיר לו הגביר האברך פותח את המעטפה ומוצא בה - אֶלֶף דולר! ... לצד השטרות הונח נִדָּר שְׁעָלְיוֹ כְּתַב הגביר: "היתה לי הרגשה מיחדת כשהתפללתי בחליפתך, שְׂכָפִי הִנְרָאָה ממנה, הִנֵּךְ תִּלְמִיד חָכֵם הִזְקִיק לְתִמְיָכָה כְּסִפִּית." הגביר הוסיף וכתב: "התפעלתי גם מחדושי התורה הנפלאים שלך, שמצאתי בכיס החליפה..."

האברך מהר לגשת אל הגאון רבי יצחק זילברשטיין שליט"א וספר: "חדושי התורה שהיו בכיסי, שמהם העשיר התפעל כל כך, למעשה לא היו שלי... לא אני כתבתי אותם, אלא אחד מחברי... מה עלי לעשות עם הכסף שקבלתי, האם הוא שִׁיך לִי או שְׂמָא עָלַי לְמַסְרוֹ לְכֹתֵב חֲדוּשֵׁי התורה?"

תשובה:

נראה שבעל החליפה יכול להשאיר אצלו את מלוא הסכום, משום שמסתבר שהתרוימה היתה נתנת לו אף ללא מציאת חדושי התורה, לאמר שהגביר התרשם שמדבר בתלמיד חכם עני, וזכה להרגשה מיחדת בתפלה עם חליפתו, וקריאת חדושי התורה רק הוסיפה לתחושת הערכו לאברך. וכפי שראינו, הגביר פתח תחלה בהתרשמותו מהחליפה, ואת התרשמותו מדברי התורה ציין לבסוף, ולכן יש לנקט שהמתנה שנית לבעל החליפה.

כמו כן, הגביר אָמַר שְׂרוּצָה לתן את הכסף לבעל החליפה, ולא הציב תנאי שהמתנה נתנת לו רק אם דברי התורה נכתבו על ידו, אלא נתן בסתם, ללא הגבלות, וממלא המתנה שנית לבעל החליפה בלבד! **לסיום:** אֶלֶף הדולרים שזיכים לבעל החליפה.

מעשה שהיה בגביר נכבד מחוץ לארץ שהגיע לבקור בארץ ישראל, ובאחד הימים הודמן לכולל שבו לומדים אברכים מצענים.

כשנכנס הגביר לבית המדרש, הבחין שהצבור מתכונן לתפלת מנחה, והחליט שגם הוא יעמד להתפלל עמָהֶם. אך בעיה אחת הטרידה אותו - הוא שָׂכַח לְהֵבִיא את חליפתו, וכיהודי המדרדק במצוות, הוא מקפיד תמיד ללבוש חליפה בעת התפלה.

פנה אפוא אל אחד האברכים ושאלו: "האם יש פֶּאֶן חליפה מִתְּרַת שאוכל ללבוש בתפלה?"

השיב לו האברך במאור פנים: "אני מתפלל מאחר יותר, תוכל ללבוש את חליפתך".

האברך מהר למסור את החליפה לידי הגביר, והלה הבחין מיד שהיא לא היתה כָּלֵל מסוג החליפות היקרותיות שהוא נוהג ללבוש, אלא חליפה פשוטה מאוד. אך המענין הוא שגם החליפה הזאת חש העשיר הנכבד התעלות והתרוממות הרוח בתפלתו; הוא חשב לבו, "כָּל הִנְרָאָה אֲנִי עוֹטֵף בְּכִסוּת שֶׁל תִּלְמִיד חָכֵם שְׂאִין לוֹ בְּעוֹלָמוֹ אֶלָּא תוֹרָה..."

הגביר סים את תפלת העמידה, ובעודו ממחין לחזרת הש"ץ, הבחין שבכיס החליפה ישנם דפים המלאים בדברי תורה שנקתבו בכתב יד ברור ומסדר להפליא. הוא שלף מהכיס דף אחד, עיין בו, ואורו עיניו... הדף היה מלא בדברי תורה מתוקים מדבש, והגביר קרא אותם מתוך ענג רב.

לאחר התפלה תלה הגביר את חליפת האברך על מתלה החליפות, והלך לדרכו. מאחר יותר, כשלבש האברך את החליפה, מצא בתוך הכיס שבה מעטפה,

הרבי מאלכסנדר היה מקבל קהל במשך שעות רבות. המונים נהרו אליו מכל רחבי המדינה, והוא היה מאזין לבעיותיהם, משתתף בצערם ומברך אותם. בחוכמתו הגדולה אף ידע לתת עצה לכל דורש ולהנחותו בדרך הישר.

איש אחד שבא אל הרבי, התלונן בפניו שיש לו חנות ואין לו פרנסה ממנה. הפדיון מועט, ובקושי הוא מספיק לכסות את ההוצאות. הבין הרבי מתוך דבריו שהוא פותח את חנותו גם בשבת, ואמר לו: "אם אתה מסכים לקחת אותי לשותף בחנותך בלי שאשקיע בה סכום כלשהו, בחלק בלי המישה עשר אחוזים ממנה, אני מבטיח לך שתהיה לך פרנסה".

הסכים האיש ברצון להצעת הרבי, ומיד ירשו שניהם וכתבו שטר שותפות כדיון.

אחר כך אמר הרבי: "כיוון שעבשתי שביעית מהעסק היא שלי, הרי אני בוחר לעצמי את יום השבת. הרווח של יום זה יהיה שייך לי, ושל ששת ימי החול יהיה שלך. ואם כן, אני מצווה עליך שתסגור את החנות ביום השבת, שהוא שלי".

עתה ירד האיש לסוף דעתו של הרבי, ומאז סגר את חנותו ביום השבת, ואכן שרתה הברכה והצליח במסחרו.

עבר שלום!

הצטרפות למחור זה פנו למייל: V0732224999@gmail.com

שירים חסידים

קרש את שמך על מקדישי שמך, וקדש את שמך בעולמך, ובישועתך תרום ותגביה קרננו למעלה, והושיענו בקרוב למען שמך.

קדשנו במצותיך ותן חלקנו בתורתך וישבענו מטובך ושמחנו בישועתך ושמר לבנו לעבדך באמת.

צוה ישועות יעקב. צמאה נפשי לאלקים לא-הי מתי אבוא ואראה פני אלקים.

קול צהלה ורנה. שפתינו אז תרננה. אנה ה' הושיעה נא. הצליחה נא.

ענבי הנפן בענבי הנפן, דבר נאה ומתקבל. עניו עצה ותפיר, דברו דבר ולא יקום, כי עמנו א-י. עשה שלום במדומיו הוא ברחמינו יעשה שלום עלינו, ועל כל עמו ישראל, ואמרו אמן.

פתח שערי שמים לתפלתנו. פתחו שערים ויבא גוי צדיק שמר אמונים.

עוד אבינו הי. עוד ושמע בערי יהודה ובקצוות ירושלים קול ששון וקול שמחה קול תהן וקול בלה. קול מצהלות תהנים מתפתים ונערים ממשתה נגינתם.

עודה כבודי עורה הנבל וכנור אעירה שחר. עו ותרר לבושה ותשתק ליום אחרון.

על ידך נגונים ומחיות כף מהמתקין כל הדינים. עם ישראל חי.

נעלה נעלה, נעלה נעלה, נעלה לבית המקדש ברנה, נעלה ברנה, נשתתחה. ברננה, נעלה, ברננה, נשתתחה. נגילו ונשיש בזאת התורה.

סימן טוב וימול טוב והא לנו ולכל ישראל.

עקבו את ה' בשמחה באו לפניו ברננה.

להקדשות פנו למערכת 073-222-4-999	לרפואת רחל גיבלי הי"ד בת ימימה ז"ל אסתר ירון הי"ד בת חנה ז"ל	לעילוי נשמת ישראל גיבלי בת יצחק ז"ל שאול ירון בת פסח ז"ל הנצב"ה	לזיווג הטן נדב בן בלחה הי"ד יהודית בת טילביה הי"ד	להצלחת משפחת שלום ופאול ורות לזיווג הטן לילדים: שיר, אורי, מתן, כפר
----------------------------------	--	---	---	---

מסעוד בן איהל פאני בת רחל	רנה פורת בית בניה	אחרון עזרי	אחרון פרץ בן מינה	דוד בן רוזה	רחמים בן אברהם יצחק פור	מישאל נולקוביץ סמואל בן רבקה	דניאל סמואל בן רבקה	משה סנוואל בן רבקה	זמירה בת תנה	אליוה בן יונד	טעד בן בלה	סביחה בת נימה	דליה נאדיה בן אפרים כהן	אפרים כהן
---------------------------	-------------------	------------	-------------------	-------------	-------------------------	------------------------------	---------------------	--------------------	--------------	---------------	------------	---------------	-------------------------	-----------

רוח ה' תניחם בנן עדה הם וכל בני ישראל השוכבים עימם בכלל הרחמים והסליחות. וכן יהי רצון ונאמר אמן. ת.ג.צ.ב.ה.

אולי היא תכף תשוב... היא כמעט 'התחננה', יש לה הודמנות לזכות במצוה נדירה ויקרה, בסגולה בטוחה להושע בזרע של קיימא!
האברך המתין, ואתו - המתונה היציאה להלוויה של הרבנית אלישיב. דבר לא בוער עכשו - רק לזכות את האברך בסגולה ויקרה, רק לסייע לו ולהעניק לו את הזכות וההודמנות. למזלם הטוב, גם רבי חיים קניבסקי התעכב, וכך התאפשר גם לרבנית להתעכב ולהמתין...

עוד דקה ועוד דקה חולפת, והנה שבה הצפור ממעופה והתמקמה לה בתוך הקן. עתה מהר האברך לטפס אל הסלם, תפס את מקומו על הגג, בהתרגשות אין קץ, שלח את הצפור ונטל את הביצים, קים את המצוה כהלכתה!

מ'צין'! - אמרה הרבנית קניבסקי, זכות המצוה תגן עליך, ותזכה במהרה לצהלות ילדים משחקים בביתך. השם יעזר שבקרוב ממש תבשרני בשורות טובות, ותזכה בהרבה נחת מכל יוצאי חלצריך!

האברך עזב את המקום, לבו נרגש, נפשו הומה. הוא לא האמין למראה עיניו: למשך דקות ארוכות, הניחה הרבנית קניבסקי את אבלה בצד, היתה כל כלה למענו, התמסרה אליו כל כך. כמו שחכה מהלווית אמה העומדת להתקיים, מהפאב העמק הממלא את כל ישותה. כל מה שענין אותה היה אך ורק להביא לו מזור וישועה, לשמח את לבו!

כעבר פחות משנה, אכן נושע אותו אברך, וזכה להתברך בתינוק חמוד ומתוק. וספור זה, המופיע בספר 'הרבנית', יותר משהוא ספור של אות ומופת לסגלת מצות שלוח הקן - הוא אות ומופת לאכפתיות, להתמסרות, לדאגה למען הזולת.

כי גם ברגעים משמעותיים, גם ברגעים קריטיים, גם כשהרגש סוער ואינו נותן מנוח, הבה נתבונן במראה המרטיט בו אברך נקרא לקיים 'שלוח הקן', רגע לפני שהרבנית יוצאת להלווית אמה.

זהו פוחה של חשיבה על הזולת, ההופכת להרגל מברך שאינו אובד גם ברגעי לחץ, מתח וכאב. כשיהודי מתרגל לחשב על הזולת, להיות אכפתי, לחוש את כאב הזולת ולפעל ככאלו למענו, זה הופך לטבע שני שלו שאינו משתנה גם ברגעים דרמטיים, לחוצים וכואבים.

וכשהקב"ה רואה שבניו חושבים ומתחשבים האחד בשני, הוא מבטל מעלינו כל גזרות קשות ורעות ומחדש עלינו גזרות טובות ומשפיע עלינו שפע רב משמים.

יהי רצון שזנכה להרבות באהבת ישראל, לעזר האחד לשני ולשמח את הילדים האהובים של ה', וכך נזכה לעשות נחת רוח לבורא יתברך! ועכשו בלנו: יד ימין על העינים וביחד נקבל בשמחה על מלכות שמים! א-ל מלך נאמן, שמע ישראל...

מעצרת הצדקה

חיים שני

לילה טוב, ילדים חביבים!

אתם בודאי מכירים את מאמר חז"ל - "צדקה תציל ממות". מדוע אמרו כך חז"ל רק כדי לעודד אנשים לתת צדקה? או שבאמת הצדקה ממש מצילה? מעשה מפלא התרחש בענין זה עם רבי דב אורנשטיין, האיש שעל שמו נקראים 'בתי אורנשטיין' בשכונת גאולה בירושלים. המעשה ארע לפני יותר ממאה שנה, ומעשה שהיה כך היה:

רבי דב אורנשטיין היה עשיר גדול ונדיב לב. כל עני שהיה בא לפניו קבל ממנו נדבה בעין יפה. בעירו גר תלמיד חכם עני מרוד, שבתו התארסה בשעה טובה ומצולחת ומועד החתונה קרב ובא. הוא התחייב לתת לה נדוניה, אך לא היתה בידו פרוטה לפרטה. במהלך נסיונותיו לגייס כספים הצינו לו שנסה את מזלו אצל נדיב הלב רבי דב אורנשטיין, וכך באמת עשה: הוא סר לביתו, דפק על דלת ביתו המפארת, והלה קבלו בסבר פנים יפות.

הוא החל לגולל באזניו את מצבו הקשה, ובסיעתא דשמיא נשא חן בעיניו, ורבי דב אורנשטיין הסכים לשלם לו את כל הוצאות החתונה. אולם תנאי אחד התנה: שגם הוא יזמן להשתתף בשמחה. אותו תלמיד חכם - שגדוהם מנדיבות לבו של העשיר - הכטיח, תוך כדי שהוא מרעיף עליו ברכות חמות, שפמובן הוא לא ישכח להזמין לחתונה. מה נאמר כמה נדבר? ההכנות הקדחתניות לחתונה, העסקים הרבים, הטוהרה והלחץ, גרמו לכן שהתלמיד חכם שכח להזמין את העשיר. רק לאחר שהסתיימה החפה והתחילו הרקודים נזכר... הוא הרגיש נורא ואים על העול המחפיר שעשה...

ללא שהיות עצר את הרקודים, ובקש מהמזמנים שיתלוו אליו, עם תפס ורצוצרות, אל ביתו של העשיר כדי להזמין להשתתף בשמחה. "טוב מאחר מלא כלום," אמר לעצמו... כשהגיעו לבית הם ראו מחזה מזעזע: רבי דב אורנשטיין ואשתו היו כפותים בידיהם וברגליהם למטה כשהם כמעט ללא רוח חיים.

רבי דב ספר שנכנסו שוודדים לביתם, כפתו אותו ואת אשתו, ואימלו על חייהם אם לא יגלו את מקומה של הפספת שבביתם. בלית ברירה הוא נאלץ לגלות להם את המקום, והם החלו לרוקן את תכולתה: זהב וכסף, תכשיטים ויהלומים. השוודדים תכננו שלאחר שיסיימו את מלאכתם הם יהרגו את רבי דב אורנשטיין ואשתו כדי שהללו לא ילשינו עליהם למשטרה.

לפתע, בעודם ממלאים את שקיהם, שמעו קולות של תפס ומחולות, וסברו שהמשטרה הכינה להם מארב והיא בדרך לה תפס אותם... מיד עזבו את הכל, ונסו בבהלה כל עוד רוחם בם בנדיים ריקות. התברר כי חייו, חיי אשתו וכל ממונו נצלו בזכות מעשה הצדקה שעשה!

מהספור הזה אנתנו למדים שאכן צדקה תציל ממות. אבל לא תמיד רואים את זה בצורה כל כך גלויה. אף האמת היא שאנתנו רואים שלפעמים יש רשעים שחיים שנים רבות למרות שהם ממש יכיים במעשיהם הרעים ומי יודע, אולי מעט הצדקה שהם נותנים מדי פעם מצילה אותם? אם כן, קל וחומר שהצדקה מצילה את שאר חלקי העם מכל מיני דברים לא טובים.

לסכום: מצות צדקה באמת מצילה ממות, אבל העקר הוא שבנתינת צדקה זוכים אנו לעשות נחת רוח לבורא יתברך!
ועכשו בלנו: יד ימין על העינים וביחד נקבל בשמחה על מלכות שמים! א-ל מלך נאמן, שמע ישראל...

על המיסה

שמע ישראל, יי א-להינו, יי אחד:

(בלחש) ברוך, שם כבוד מלכותו, לעולם ועד:

ואהבת את יי א-להיך בכל לבבך ובכל נפשך ובכל מאדך: והיו הדברים האלה אשר אנכי מצוה היום על לבבך: ושננתם לבני דוברתכם בשבתך בביתך ובכל בדרךך ובשכבך ובקומך: וקשרתם לאות על ידך והיו לטטפת בין עיניך. וכתבתם על מזוזות ביתך ובשעריך: והיה אם שמע תשמעו אל מצותי אשר אנכי מצוה אתכם היום לאהבה את יי א-להיכם ולקעבדו בכל לבבכם ובכל נפשכם: ונתת

מטר ארצכם בעת יורה ומלקוש ואספת דגנה ותירשף ויצהרה: ונתת עשב בשדה לבהמתך ואכלת ושבעת: השמרו לכם פן יפתה לבבכם וסרתם ועבדתם אלהים אחרים והשתחוויתם להם: וחרה אף יי בכם ועצר את השמים ולא יהיה מטר והאדמה לא תתן את יבולה ואבדתם מהרה מעל הארץ הטבה אשר יי נתן לכם: ושמתם את דברי אלה על לבבכם ועל נפשכם וקשרתם אתם לאות על ידכם והיו לטוטפת בין עיניכם: ולמדתם אתם את בניכם לדבר בם בשבתך בביתך ובכל בדרךך ובשכבך ובקומך: וכתבתם על מזוזות ביתך ובשעריך: למען ירבו ימיכם וימי בניכם על האדמה אשר נשבע יי לאבותיכם לתת להם כימי השמים על הארץ:

מסכת שירה 65

לילה טוב ילדים צדיקים!

מה יעשה אדם שבאו לשדוד את כספו אחרי שעמל עליו במשך זמן כזה רב? ומה הקשר למלחמה שלנו כנגד היצר הרע? ספור מעט מותח לפנינו.

הגאון רבי רחמים חי חזיתה הפכה מגרובא וצ"ל, ספר:

מעשה שהיה באדם שהמר לו מזלו והציק לו עניו. אמר לאשתו: "משנה מקום, משנה מזל. אנסה את מזלי בעיר הגדולה". ברכה אותו בהצלחה. הלך לעיר הגדולה, ומזלו האיר לו פנים. חסך דינר לדינר, ולבו המה על רעיתו המתמודדת בקשיי החלות לכדה. נטל את צרור כספו, והחליט לשוב לביתו. בדרך, פגע בו שודד, לסטים מזין ברוכה, ושדד את כל כספו, נטל את כל חסכונו! הקשיח השודד את לבו, ולא שעה לבקשותיו ולתחנוניו.

מסר האיש את צרור כספו ואמר: "אדוני השודד, את כספי נטלת - נחא. אבל איך אבוא לביתי, ואין כסף בידי? אשתי לא תאמין לספורי, כי נשדדתי בדרך. היא תחשב כי התהוללתי וזריתי את כספי לרוח, בעוד היא נמקה בעניה. על כן, הגדל נא חסדך עמי, אפשט את מעילי, הנה כף, ואתלה אותו על ענף עץ. תירה בו ברוכה, למען יאמנו דברי!"

התרפף לב השודד, וירה במעיל.

"עוד יירה", התחנן האיש.

ירה השודד.

"עוד אחת, כאן", בקש, והשודד נענה.

הוריד את כוכעו ותלאו על ענף: "עתה, ירה נא בכוכע."

לחץ השודד על ההדק, ונשמע קול נקישה עקרה.

"מפצער", אמר, "התחמשת אזלה..."

"כף?! כף! קרא האיש בשמחה, "אם כן, אין אתה חמוש עוד, ומה לי לפחד מפניך?!"

התנפל עליו, הפילו לארץ, הפליא בו את מכותיו ונטל את כספו...

וכך, בדייק, מבקש היצר הרע לנהג בנו. בתחלה ינסה להרחיקנו מלמוד תורה ולשכחנו את תלמודנו. כך יפרקנו חלילה מנשקנו ועלול הוא לגבר עלינו.

הרוצה לעמד כנגדו, ולהצליח לכף אותו ולמשל בו, חייב להצטייד בנשק התורה. לאורה - ינוסו הצללים!

נזהר שלא נהיה כאותו השודד השוטה. אנהנו נדאג להתמלא תמיד בתורה הקדושה שהיא התרופה שקבע ה' בעולם כנגד היצר הרע.

לעולם לא נחשב שלמדנו מספיק תורה ועכשו הגיע הזמן לעסוקים אחרים. כי גם אם לא זכינו להיות מיושבי בית המדרש ולעסק בתורה, נזכר כי יהודי בלי תורה, הוא כמו חיל בלי נשק.. ולכן נקדיש בכל יום חלק מזמננו ללמוד התורה. כל אחד כפי יכולתו, ובכך נזכה לעשות נחת רוח לבורא יתברך!

ועכשו פלנו: יד ימין על העינים וביחד נקבל בשמחה על מלכות שמים! א-ל מלך נאמן, שמע ישראל...

לילה טוב ילדים נפלאים!

היום נלמד, כשרוצים להנצל מהיצר הרע, אזי חשוב מאוד להזהר שלא לתת לו אפלו דריסת רגל קטנה, בדרךים שנראים שוליים ביותר.

כאותו מעשה שהיה באי גרובא, שהיה שם שודד, שהפיל את חתנו על היהודים, רצח וגם רש. מה עשו? מצאו יהודי גבור חיל, ושמו שושן מאמו, ומנוהו כראש הקהלה. ומנהג ראש הקהלה היה לסובב בלילות ולפקח על השמירה. כיון ששמע הלסטים, ששושן מאמו התמנה כראש הקהלה והוא שומר על רכושה, נפל עליו פחד מות והחל ללסטם את המסלמים...

קצרה יד המסלמים ולא יכלו ללכדו. באו אל שושן מאמו ובקשו את עזרתו. וכונים הם לתת לו ככל שידרש. אמר להם: "איני מבקש אלא חמור טעון שק, ובו פרות משמש וסבל חזק". הביאו לו את החמור. עלה ורכב עליו, ויצא למקום המועד לפרענות, שכל העווכר בו נשדד ונרצח. בעברו במשעול בין שני הרים, והנה הלסטים לקראתו, באין דרך לנטות ימין ושמאל. "עצר", רעם קולו של הלסטים, "עמד ואל תרכב הלאה!" "עצר שושן מאמו בעד החמור ונפל ממנו ארצה, כביכול, מרב יראתו ופחדו, ובנפלו, הפיל עמו את שק המשמש. התגלגלו הפרות והתפזרו סביב.

"בוא ונלקט את המשמשים שנפלו", אמר לשודד, "ואחר כך תעשה כרצונך - תקח לך הכל, או נתחלק בינינו!"

ויאמר יי אל משה לאמר: דבר אל בני ישראל ואמרת אליהם ועשו להם ציצת על פנפי בגדיהם לדרתם ונתנו עלי ציצת הפנף פתיל תכלת: והיה להם ציצת וראיתם אתו וזכרתם את כל מצות יי ועשיתם אתם ולא תתורו אחרי לבבכם ואחרי עיניכם אשר אתם זנים אחריהם: למען תזכרו ועשיתם את כל מצותי והייתם קדשים לא-להיכם: אני יי א-להיכם אשר הוצאתי אתכם מארץ מצרים להיות לכם א-להים אני יי א-להיכם: (תנ"ך ואומר) יי א-להיכם אמת.

יעלו חסידים כבבדי ירננו על משכבותם: רוממות א-ל בגרונם, והרב פיפיות בידם: הנה מטותו של ששמה ששים גברים סביב לה, מגברי ישראל: כלם אחזי חרב מקמדי מלחמה, איש חרבו על ירכו מפחד בקילות: (חזור מפסוק "הנה מטותו" שלוש פעמים) **יברכה יי וישמרה: יאר יי פניו אליה ויחנה: ישא יי פניו אליה וישם לה שלום:** **ישב בסתר עליו, בצל ש-די יתלונן:** אמר ליי מחסי ומצודתי, א-להי אבטח בו: כי הוא יצילי מפח יקוש מדבר הוות: באברתו יסוף לה ותחת פנפי תחסה, צנה וסחרה אמתו: לא תירא מפחד יורה, מחץ ינות יומם: מדבר באפס יורה, מקטב ישוד עהרים: יפל מצדה אלה ורכבה מימניה, אליה לא יגש: רק בעיניה תביט, ושלמת רשעים תראה: כי אתה יי מחסי:

גחן השוודר והחל ללקט את הפרות. מיד התרומם שושן מאמו, זנק עליה כארי וקשרו בחבל. העמיסו על החמור והביאו לשכונת הערבים, שם הפליאו בו הללו את מכותיהם ועשו בו שפטים.

לעשות את המצוות בשלמות? כמוכן שלא, הרי היצר הרע יודע מהו הערף של כל מצוה ומצוה ולא מוכן לוותר אפלו על מצוה קלה. אם כן, מדוע שאנחנו נותר לו ונסתפק בעשית המצוות ברשלנות או חלילה בשכחה? נשתדל לזכר שאנחנו נמצאים במלחמה מול היצר הרע בכל רגע ורגע ולוחם טוב תמיד מוכן לקרב אחרת, גם אם הוא יהיה חזק יותר וריבו ינצח. ואנחנו רוצים לנצח את היצר הרע ולעשות נחת רוח לבורא יתברך!

ועכשו בלנו: יד ימין על העינים וביחד נקבל בשמחה על מלכות שמים! א-ל מלך נאמן, שמע ישראל...

זו דרכו של היצר הרע. יודע הוא, שהאדם לא יפנע בפניו, לא ישמע לו, לא יחליף נצח בכזב ורגעי. מה הוא עושה? מפזר לפניו מלוא השק פרות מפתים, קורצים, ומזמינו לגחן לאספם. אם אך יגחן, יתכופף, ירכן - מיד יתנשא היצר כארי וכפתנו, וסופו נחרץ... נסו לחשב לרגע, האם יתכן שהיצר הרע יותר לנו פעם אחת ויניח לנו

לונדון על הגדר

ליום חגיגי

לילה טוב ילדים יקרים וחרוצים!

בפרשת בראשית למדנו שביום הראשון ברא הקב"ה את האור הגנוז. מהו אותו האור? אור שאדם יכול לראות בעזרתו מסוף העולם עד סוף העולם וכשראה הקב"ה שהרשעים עלולים להשתמש בו לרעה גנז אותו לצדיקים. שאלתם את עצמכם מהו בדיוק אותו האור? מהספור הבא נוכל להבין מעט על מה מדובר.

בחור צעיר בן להורים חרדים בלונדון, נעלם ואיננו, פנו ההורים המדאגים למשטרה הבריטית, וזו הפעילה סוכני חרש, שנסו לעלות על עקבותיו, לגלות סימני חיים, ולשוא. נואשה המשטרה ויאשה את ההורים: הבן נעדר, ואין כל סכויים למצאו, עליהם להשלים עם המצב. ההורים לא התיאשו. קמו ונסעו לארץ ישראל, לבקש את ברפת הצדיקים. בבואם, סרו לבית ידיד המשפחה. הגאון רבי שבתי יודלביץ. שמע על אסונם ואמר: "כל רגע יקר, הבה נסע אל הצדיק רבי מאיר אבוחצירא!" הזמינו מונית, ונסעו לאשדוד. באו לפני הצדיק, והאב זעק בנהמת לבו: "רבי, הושיעה נא!" נגע צערו ללב הצדיק, שהתעניין לפרטי המקרה. פנה אל הרבנית, ובקש ניר ועט. הורה לאב לשבת לצדו ולהתבונן במעשיו. ישב האב והביט בתמיהה.

שרטט הצדיק רבוע זעיר ואמר: "זהו ביתך". מתח בצדו קו ואמר: "זה רחוב מגוריך". אט אט התמלא הניר ברשת קוים, זה הרחוב המקביל זה הרחוב החוצה, והאב רואה ומשתומם.

"הנה כאן, ברחוב השלישי מביתך, יש כנסיה", אמר הצדיק, "והכניסה אליה היא מכאן, הנכון הדבר?" "אכן כן", אשר האב.

"בנה נמצא במבנה הכנסיה, בקומה השלישית. לך וחלץ אותו מידי שוכיו, וברכתי תלנה אותך בדרךך!"

מיד טסו לארצם והודיעו למשטרה כי בידם מידע, לפיו נחטף הבן בידי מיסיונרים ומחזק בכנסיה סמוכה. השוטרים הססו והסתגנו, אך לבסוף החליטו לבדק את המידע. נכנסו לכנסיה, ומצאו את הבן כלוא בקומה השלישית של המבנה. שחררוהו והשיבוהו לחיק הוריו ודתו, ויהי לנס!

מן הסתם כבר הבנתם שהרב אף פעם לא היה באותו המקום שם בלונדון, וגם אם היה שם לפני שנים רבות כיצד יכל לדעת את מקומו המדויק של בנו של אותו האדם?

יתכן וזהו האור הגנוז שבעזרתו רואים הצדיקים את כל מה שקורה בעולם וגם אם הרב היה באותו הזמן באשדוד, הוא יכל לראות מה קורה באותו הזמן בלונדון.

אשרינו שזכינו ללמד מגדולי ישראל ולהנות מתורתם וקדושתם ויהי רצון שנזכה ללכת בדרךם ולחסות בצלם ושנוכה לעשות נחת רוח לבורא יתברך!

ועכשו בלנו: יד ימין על העינים וביחד נקבל בשמחה על מלכות שמים! א-ל מלך נאמן, שמע ישראל...

יש לקרוא את הנסח המלא של "אנא בכח" בלוח ימין, ולאחר מכן לחזור על הפסוק של אותו יום 3 פעמים. שימו לב, יום ראשון בלילה נחשב כיום שני, יום שני בלילה נחשב כיום שלישי וכן הלאה.

יום ראשון (לקרוא במוצ"ש) אנא בכח, גרלת ימינה תתיר צרונה. (אב"ג ית"ץ) יום שני (לקרוא בראשון בלילה) קבל רנת, עמך. שגבנה טהרנו נורא. (קר"ע שט"ן) יום שלישי (לקרוא בשני בלילה) נא גבור הורשי יחודה, כבכת שמרם. (נגיד יכ"ש) יום רביעי (לקרוא בשלישי בלילה) ברבם טהרם, רחמי צדקתה תמיד גמלם. (בט"ר צת"ג) יום חמישי (לקרוא ברביעי בלילה) חסין קדוש, ברב טובה נהל עדתה. (חכ"ב טנ"ט) יום שישי (לקרוא בחמישי בלילה) יחיד גאה, קעמך פנה, וזכרי קדשתה. (גיל"ג פו"ק) יום שבת (לקרוא בששי בלילה) שוענתו קבל, ושמע צעקתנו יודע תעלומות. (שק"ר צ"ח) (בלחש) ברנה, שם קבור מלכותו לעולם ועד.

אתה תקום תרחם ציון, כי עת להננה כי בא מועד: בידך אפקיד רוחי, פדיתה אותי יי א-ל אמת:

בשבתות וכימים שלא אומרים בהם תחנון (ראה בלוח כנעמוד 2) - לא אומרים וידי. אנא יי א-ל להינו וא-ל הדי אבותינו. תבא לפנינו תפלתנו. ואל תתעלם מלכנו מתחנתנו. שאין אהנו עני פנים וקשר ערף לומר לפניך יי א-ל להינו וא-ל הדי אבותינו צדיקים אהנו ולא טאנו. אבל הטאנו. עוינו. פשענו. אהנו ואבותינו ואנשי ביתנו:

אשמנו בגדנו וזלנו. דברנו דפי וקשון הרע. העוינו. והרשענו. ודגנו. חמסנו. טפלונו שקר ומרמה. יעצנו עצות רעות. כזבנו. פשענו. לצינו. מרדנו. מרינו דברך. נאצנו. נאפנו. סרדנו. עוינו. פשענו. פגמנו. צרנו. צערנו אב ואם. קשינו ערף. רשענו. שחתנו. תעבנו. תעינו ותעתענו. וסרנו ממצותיך וממשפטיך הטובים ולא שנה לנו. ואתה צדיק על כל הפא עלינו. כי אמת עשית. ואנחנו הרשענו:

מסכת שירה 67

תכולת ארון הברית והשראת השכינה בבית המקדש

– כְּאִשֶּׁר הָיָה שׁוֹמֵם, וְעַתָּה בְּכַנֵּן בַּיִת הַמִּקְדָּשׁ נִעְשֶׂה הַמָּקוֹם רְאוּי וְנִכּוֹן לְהַשְׂרָאת הַשְּׂכִינָה בְּרֹב פָּאֵר וְהָדָר.

מִכָּאֵן אָנוּ יְכוּלִים לְלַמֵּד בְּדֶרֶךְ רִמּוֹ, שְׁנֵם בְּתוֹקוֹת שְׂאֵנוּ נִמְצְאִים בְּחֻשְׁף וּבְעֶרְפֶּל – שֵׁם מִמֶּשׁ הַקֶּב"ה חִפֵּץ לְהַשְׂרוֹת שְׂכִינָתוֹ בִּיָּנֵנוּ וּלְהִיּוֹת עִמָּנוּ, וְעַל יְדֵי הַהֲתַחַזְקוֹת בְּאֻמוֹנָהּ וּבְכַשְׁחוֹן אֲנַחְנוּ מְכִינִים אֶת עֲצֵמָנוּ לְהִיּוֹת כְּלִים רְאוּיִים לְהַשְׂרָאת הַשְּׂכִינָה.

הַמְשִׁיף שְׁלֵמָה וְאָמַר: "בְּנֵה בְנֵייתִי בַיִת זָבֵל לָךְ מְכוּן לְשִׁבְתְּךָ עוֹלָמִים". שְׁלֵמָה שָׂמַח לְרֵאוֹת שְׂמֻעָשָׂיו הָיוּ רְצוּיִים, שֶׁהַקֶּב"ה עֶזְרוֹ לוֹ בְּמַעֲשָׂיו וְהַבַּיִת שֶׁהוּא בָּנָה כָּאֵן עַל הָאָרֶץ, לֹא רַק שֶׁהָיָה מְכוּן בְּגִבּוֹת הָעוֹלָמוֹת הָעִלְיוֹנִים, אֲלָא הָיָה הַמָּקוֹם הַעֲקָרִי שָׁבוּ יִשְׁכְּנוּ ה'. מֵעַתָּה כָּאֵן יִהְיֶה מְקוֹר הַשְׂרָאת הַשְּׂכִינָה לְכָל הָעוֹלָם הַזֶּה וּלְכָל הָעוֹלָמוֹת הָעִלְיוֹנִים, כִּי עַקֵּר רְצוֹנוֹ שֶׁל הַקֶּב"ה הוּא לְהַשְׂרוֹת שְׂכִינָתוֹ עַל עַם יִשְׂרָאֵל, וּמִרְגַע שְׂנִבְנָה בַיִת הַמִּקְדָּשׁ נִאֲסְרוּ הַבָּמוֹת (שֶׁהָיָה מִתָּר לְהַקְרִיב קָרְבָּנוֹת מִסִּימִים בְּכָל מָקוֹם).

שְׁלֵמָה אָמַר אֶת דְּבָרָיו כְּשֶׁפָּנְיוֹ אֶל בַּיִת הַמִּקְדָּשׁ וְאֶחָדָיו אֶל עַם יִשְׂרָאֵל, עַתָּה הַסְתוּבֵב שְׁלֵמָה הַמֶּלֶךְ אֶל עַם יִשְׂרָאֵל וּבִרְךָ אֶת כָּל הַקָּהָל בְּזִמְנֵן שְׂכֵלֵם הָיוּ עוֹמְדִים (שֶׁהָיָה אֲסוּר לְשִׁבְתָּ בְּעֶזְרָה – אֲלָא לְמַלְכֵי בַיִת דָּוִד בְּלִבָּד).

בְּרָגָעִים מְרוֹמְמִים אֵלוֹ נִשְׂא שְׁלֵמָה הַמֶּלֶךְ, הַחֶכֶם מִכָּל אָדָם, תְּפִלָּה וְהוֹדָיָה מִיְחַדְת בְּמִיָּנָה. מֵהֵם הַדְּבָרִים שְׂאֵמַר שְׁלֵמָה? בְּזֶה נִעְסַק בְּעֶזְרַת ה' בַּפֶּעַם הַבְּאֵה.

(יִשְׁנֵן דַּעוֹת נוֹסֵפּוֹת אֶךְ אֵין פֶּאֵן הַמָּקוֹם לְהֶאָרִיךְ). מִכָּאֵן אָנוּ מְבִינִים שֶׁהָאָרוֹן שֶׁעָשָׂה מֹשֶׁה רַבְּנוּ בְּמִשְׁכַּן הָיָה גַם בַּבַּיִת הַמִּקְדָּשׁ, וְאוֹתוֹ הָאָרוֹן יִהְיֶה גַם בַּבַּיִת הַמִּקְדָּשׁ הַשְּׁלִישִׁי שֶׁיִּבְנֶה בְּמַהֲרָה בְּיָמֵינוּ אָמֵן.

כְּשֶׁהִנַּח הָאָרוֹן בְּקִדְשׁ הַקְּדָשִׁים הִגִּיעָה הַתְּכַלִּית הַנִּכְסֵפֶת בְּבֵנִית בַּיִת הַמִּקְדָּשׁ. בְּרָגַע שִׁיָּצְאוּ הַכֹּהֲנִים מִן הַקִּדְשׁ מֵלֹא הָעֵנָן אֶת בַּיִת ה', וְשִׁרְתָּה הַשְּׂכִינָה בַּבַּיִת הַמִּקְדָּשׁ, עַד שֶׁלֹּא יְכַלּוּ הַכֹּהֲנִים לְעַמֵּד וּלְשִׁרֵת מִפְּנֵי הָעֵנָן כִּי מֵלֹא כְבוֹד ה' אֶת בַּיִת ה'.

בְּחִנְכַת הַמְשָׁכָן בְּמִדְבַר בְּזִמְנֵן מֹשֶׁה רַבְּנוּ כְּתוּב שֶׁהָעֵנָן פָּסָה אֶת הַמְשָׁכָן מִלְּמַעְלָה, וּכְבוֹד ה' מִלֹּא אֶת הַמְשָׁכָן; וְאֵלוֹ כָּאֵן נִכְתַּב שֶׁגַם הָעֵנָן וְגַם כְּבוֹד ה' הָיוּ בְּתוֹךְ בַּיִת הַמִּקְדָּשׁ. הַמְּלַבִּי"ם מְבָאֵר שֶׁהָיָה זֶה מִפְּנֵי שֶׁהַמְשָׁכָן הָיָה מְקוֹם זְמַנִּי לְהַשְׂרָאת הַשְּׂכִינָה וְאֵלוֹ בַּיִת הַמִּקְדָּשׁ הוּא מְקוֹם קְבוּעַ לְעוֹלָמִי עַד.

אֲזַ אָמַר שְׁלֵמָה: "ה' אָמַר לְשַׁכְּן בְּעֶרְפֶּל".

יֵשׁ אוֹמְרִים שֶׁהַפְּנֵנָה הַיָּא שְׁלֵמָה שָׂמַח בְּהַשְׂרָאת הַשְּׂכִינָה עַל יְדֵי הָעֵנָן שֶׁנִּגְלָה בְּבַיִת שֶׁהוּא בָּנָה לְכְבוֹד ה' בְּאִפְסֵן שֶׁל קִבְעוּ.

וְהֵיכָן אָמַר ה' כִּי? בְּסִפְר וַיִּקְרָא אָמַר ה' "כִּי בְּעֵנָן אֲרָאֶה עַל הַכַּפְרֹת", וְכֵן בְּסִפְר שְׁמוֹת "אֶל הָעֶרְפֶּל אֲשֶׁר שֵׁם הָאֱלֹקִים", וְעֶרְפֶּל הוּא עַב הָעֵנָן.

הַמְּלַבִּי"ם מוֹסִיף וּמְבָאֵר, שֶׁכְּפִי שְׂאֵנוּ יוֹדְעִים הַקֶּב"ה כָּבֵד הַשְּׂרָה שְׂכִינָתוֹ בְּמָקוֹם זֶה עוֹד לִפְנֵי שְׁלֵמָה בָּנָה אֶת בַּיִת הַמִּקְדָּשׁ, כִּי הֵרַם הַמּוֹרֵרִיָּה הָיָה מֵיַעַד לְהַשְׂרָאת שְׂכִינָה עוֹד מִיָּמֵי קֶדֶם. שֵׁם עַקֵּד אֲבָרְהָם אָבִינוּ אֶת יִצְחָק, לְשֵׁם יִצְאָ יִצְחָק לְשׁוֹחַ בְּשָׂדֵה וְשֵׁם רָאֵה יַעֲקֹב אֶת מְרָאֵה הַסֵּלֶם בְּצֵאתוֹ מִחֶרֶן. וְאֵם כֵּן, הַקֶּב"ה הַשְּׂרָה שְׂכִינָתוֹ וְחִפֵּץ לְשַׁכְּן בְּמָקוֹם זֶה עוֹד בְּהִיּוֹתוֹ "חֻשְׁף וּבְעֶרְפֶּל"

לְמַדְנוּ עַל הַבָּאָת אָרוֹן הַבְּרִית אֶל בַּיִת הַמִּקְדָּשׁ אֶל קִדְשׁ הַקְּדָשִׁים בְּרֹב פָּאֵר וְהָדָר.

וּמָה הָיָה מִנַּח בְּאָרוֹן הַבְּרִית? אוֹמֵר הַפְּסוּק: "אֵין בְּאָרוֹן רַק שְׁנֵי לַחֹת הָאֲבָנִים אֲשֶׁר הִנַּח שֵׁם מֹשֶׁה בְּחִרְבּוֹ".

כְּפִי שְׁנִלְמַד, נִחְלְקוּ חֲכָמִים מֵה עוֹד הָיָה בְּאָרוֹן, וְלִפְנֵי שְׂנִבְיָא חֲלַק מֵהַדַּעוֹת בְּשִׂאלָה זֹו, יֵשׁ לְשִׂאֵל כִּיִּצַּד חַז"ל אוֹמְרִים שֶׁהָיוּ בְּאָרוֹן דְּבָרִים נוֹסְפִים, שֶׁהָרִי בְּקִרְיָאָה רֵאשׁוֹנָה נִרְאָה מֵהַפְּסוּק שֶׁהָיוּ בְּאָרוֹן רַק לוֹחֹת הַבְּרִית?

הַגְּמָרָא הַקְּדוּשָׁה מְבָאֵרֵת שֶׁבְּפְסוּק יִשְׁנֵן שְׁתֵּי לְשׁוֹנוֹת שֶׁל מַעוֹט: "אֵין בְּאָרוֹן רַק", וְכַשִּׁישׁ שְׁנֵי מַעוֹטִים – הָרִי זֶה בָּא לְרֹבוֹת.

הַמְּלַבִּי"ם מְבָאֵר אֶת הַדְּבָר: לְמַשָּׁל אִם אוֹמְרִים "רְאוּבֵן אֵינוֹ חֶכֶם" – הָרִי אָנוּ מְבִינִים שֶׁהוּא לֹא חֶכֶם, אֲךָ אִם נֹאמַר "רְאוּבֵן אֵינוֹ בְּלִיתֵי חֶכֶם" מִשְׁמַע שֶׁהוּא חֶכֶם (מִפְּיֵן שֵׁשׁ כָּאֵן שְׁתֵּי שְׁלִילוֹת – "אֵינוֹ" ו"בְּלִיתֵי"). כְּאִשֶּׁר הַתּוֹרָה רוֹצֶה לְמַעַט, הַלְשׁוֹן הַמְּקַבֵּלֵת אֲחֵרִי מֵלֵת הַשְּׁלִילָה אוֹ הַמַּעוֹט הַיָּא "כִּי אִם", לְדַגְמָה: "אֵין זֶה כִּי אִם בַּיִת אֱלֹקִים" אוֹ "אִם תִּצְאוּ מִזֶּה כִּי אִם כְּבוֹא אֲחִיכֶם הַקֶּטָן הַנֶּה", וְאֵלוֹ כָּאֵן נִקַּט הַפְּסוּק בְּלְשׁוֹן שׁוֹנָה, וְאִם כֵּן הַמְשַׁמְעוֹת הַיָּא שְׂאֵין בְּאָרוֹן רַק שְׁנֵי לוֹחֹת הַבְּרִית – אֲלָא יֵשׁ בוֹ דְּבָרִים נוֹסְפִים.

מֵהֵם הַדְּבָרִים הַנוֹסְפִים? יֵשׁ אוֹמְרִים שֶׁכְּרִי הַלוֹחֹת הָרֵאשׁוֹנִים, וְיֵשׁ אוֹמְרִים סִפְר הַתּוֹרָה שֶׁכְּתַב מֹשֶׁה רַבְּנוּ. וְיֵשׁ הַמוֹסִיפִים שֶׁהִיָּתָה שֵׁם גַם צְנֻצְנַת הַמֶּן

- א
- ב
- ג
- ד
- ה
- ו
- ז
- ח
- ט
- י
- יא
- יב
- יג
- יד
- טו
- טז
- יז
- יח
- יט
- כ
- כא
- כב
- כג
- כד
- כה
- כו
- כז
- כח
- כט
- ל
- לא
- לב
- לג

הַמִּקְדָּשׁ

יום השנה של יקירכם מתקרב?
יש לכם חודמנות להחזיר להם טובה ונחת!
הַקְרִישׁוּ גִילְיוֹן זֶה לְעִילּוֹי נִשְׁמַתִּים וּבְכַךְ תּוֹכוֹ אוֹתֵם שְׂבִשְׁבַת הָאוֹכְרָה שְׁלָהֶם רַבּוֹת מֵעַם יִשְׂרָאֵל לִמְדוּ תוֹרָה בְּגִילְיוֹן לְעִילּוֹי נִשְׁמַתִּים! בְּנוֹסָף, זְכוּת לִימֹד ש"ס הַמְשִׁנוֹת בְּאוֹתוֹ תוֹרֵשׁ יוֹקֵף גַם לְזוֹחֲתִים.
יש להתקשר חובטים לפני מאסבינה

קדיאת העלים

כואב וטלול חלק בקריאת ספרי התהילים מידי שבת להצלחת עם ישראל!
איי"ה מידי חודש תיערך הגרלה בין הלומדים על שובר כסך 200 ש"ח לרכישת ספרי קודש.

לימוד משניות

האם גם אתם מעוניינים שבשבת האוכרה של יקירכם, ילמדו משניות לעילוי נשמתם?
פנו למערכת הוצאתי לעשות הולומרים, וזכו את יקירכם בנחת אמיתית!
לומדי המשניות וכאם להקדיש את גיליון משכן שילה לע"ג יקיריהם וזל בשבת האוכרה, לימוד תורה של כ-100,000 משפחות מנמקי ישראל מגיליון ולימוד המשניות החודשי יעמוד גם לעילוי נשמתם.
איי"ה מידי חודש תיערך הגרלה בין הלומדים על שובר כסך 200 ש"ח לרכישת ספרי קודש.

מעל 15,000 קוראים

מל הזכויות שמורות ©

דבר העורך

הרב אלימלך בידרמן מספר: אחד מתושבי קוממיות התעורר משנתו וחש כי ראייתו אינה צלולה וכי הוא רואה הכול כפול ומטושטש. מיד הלך לדרוש ברופאים שימצאו מזור למכאובו, אך לאחר בדיקות השיבו הרופאים את פניו ריקם, כי לא היה בידם לרפאותו בדרך הטבע. הימים היו ימי חנוכה, ובעת הדלקת הנרות שפך דמעות כמים לפני הבורא שירפאהו בתוך שאר חולי ישראל ויזכה לראות כאחד האדם, בכל אותו הזמן לא הסיר את עיניו מהביט בנרות הקדושים, ואכן תפילתו התקבלה, וראייתו החלה להשתפר עד שנתרפא לגמרי למול עיניהם המשתאות של הרופאים, "אין זה פלא כלל", אומר הרב בידרמן, "ימי החנוכה הם ימי ניסים, והנהגת הבריאה היא למעלה מדרך הטבע, לכן נקל לפעול ישועות ונפלאות".

בעת הדלקת הנרות נפתחים כל שערי שמים לתפילתנו, בשם רבי ישראל מטשורקוב מובא כי "בחכמה פותח שערים" מתייחס לנר חנוכה שנדלק בשמן זית הרומז לחכמה, שמן זה פותח שערים וכך נשפע שפע רב מן השמים.

בשם רבי חיים פלאגי מובא כי בשעת הדלקת נרות, נעשה עת רצון במרומים, מידת הדין מתבטלת ומתעוררת מדת הרחמים. בימי החנוכה ניתן להתפלל בין על גשמיות בין על רוחניות בין על הטבע בין על ניסים, והקדוש ברוך הוא שומע תפילת כל פה וממלא כל הבקשות לטובה ולברכה. בעל התפארת שלמה מציין כי על האדם לכוון בעיקר בתפילתו שיתגדל ויתקדש שמו הגדול, ואחר כך יבקש כל צרכיו בעיני העולם הזה, בגשמיות, בבריאות הגוף ובפרנסה כיוון שההכרח לא יגונה*.

בידידות ובחיבה
נר עולם

סוף זמן אכילת סופגניות

16:35

מצד אחד חמאס מאיים שיכול לירות עד הצפון, מצד שני חיזבאללה מאיים שיכול לירות עד הדרום. עוד קצת והם יורים אחד על השני.

היום רשמית חל טקס החלפת המשמרות בין המזגן לדוד חשמל

אין ספק שמאז ששיניתי את הצליל של הצופר ברכב לצליל של אקדח אנשים זזים הרבה יותר מהר מהכביש

אשתי: צריך לעשות כלים ולשטוף רצפה. אני: יחד ננצח.

הקלע נעצר בתהלים והציל את החייל הודו לה' כי טוב כי לעולם חסדו... עוד

בשביל להסביר לחברה איטליקה שחושבת שאנחנו רוצחים, הצעתי משחק, כל אחד יגיד שם של ארגון טרור, אני של מוסלמים והיא של יהודים.. ככה בערך נשמעה הדקה שהייתה.

אני: חמאס

היא: אהה..

אני: ג'יהאד איסלמי

היא: רגע

אני: אש"ף, האחים המוסלמים, חיזבאללה, פתח, טנדים

היא: שניה

אני: בוקו חראם, טאליבן, אל קעידה..

היא: שותקת

אני: עכשיו תבחרי באיזה צד את.

קראתי בחדשות שכל הקווים של מוקדי החירום קרסו. וזה לא ממש נכון. התקשרתי עכשיו למוקד ההלכה ועובד רגיל

שם נקים ישיבה ושם בית כנסת

תחשבו על הבושה של חמאסניק שצה"ל מחסל ולא מדווחים עליו

כבכיר

הדבר הכי מלחיץ באזעקה זה לפגוש את הועד הבית.

בחיים לא האמנתי שיבוא יום ונוכל להגיד (באמת) שזה בהכשר 'רבנות עזה'

מצא הבדלים

המשפחה מנחל עוז חזרה לקחת כמה דברים מהבית וזה מה שהם מצאו!

אויב לא מכילים אויב! מכילים!

בתמונה: כלי עוצמתי של צה"ל ולידו דחפור

המכתב האחרון של מנהל החינוך הערבי שובל בלחימה בעזה "אמא ואבא, אנחנו נלחמים כתף אל כתף בלב אחד, והתחושה כמו במעמד הר סיני. אני מרגיש שהתפילות שלכם מגינות עליי"

אזהרה! בעלון משולבים קטעי הומור - אין בכוונתן לפגוע ולהעליב!

לכל אחד יש את הרגע הזה שהוא עובר מ-'השנה אני לא נוגע בסופגניות' ל-'השנה אני יותר לא נוגע בסופגניות'.

"המדליק נר מנר, זה דולק וזה אינו חסר" האדם שנותן מעצמו ותורם לזולת, לא רק שאינו מחסיר מעצמו שום דבר, הוא אף מתעצם, מתמלא ומתעלה

דברי הגאון הרב ראובן אלבז שליטי"א

"וַיְהִי מִקֵּץ שְׁנַתִּים יָמִים וּפְרָעָה הָלַם" (בראשית מא, א) דרשו רבותינו קץ שם לחושך, זמן הקציב הקב"ה ליוסף כמה שנים ישב בבית האסורים, וכיון שהגיע הקץ חלם פרעה חלום ויצא יוסף מבית האסורים. ומכאן נלמד מוסר שאסור לאדם לאבד שום תקווה, אפילו שרואה לפניו רק חושך ואפילה בלי נקודת אור, יאמין שבסוף יהיה טוב, יום אחד החושך יגמר ויצא הוא לחוף מבטחים ולאור גדול.

וכך גם בגאולת הכלל, כי לא לצמיתות יהיה המכר לעם נכרי (לשון אור החיים הקדוש שמוות כא, יא), לאחר כל התלאות שעבר העם היהודי במשך כאלפיים שנות גלות, יזכה הוא לראות את הגאולה הממשמשת ובאה ויגלה ה' יתברך אור שכינתו על הצדיקים ויאמרו כולם הנה אלוהינו זה קנינו לו יוֹשִׁיעֵנו, זה ה' קנינו לו נְגִילָה וְנִשְׁמָחָה בִּישׁוּעָתוֹ (תענית לא, ע"א).

"חושך" זו מלכות יוון הרשעה שהחשיכה את עיניהם וליבם של ישראל מאביהם שבשמים, אך לבסוף קומץ אנשים שנלחמו בחירוף ובמסירות נפש למען קדושת שמו יתברך וקיום מצוותיו, זכו לנצח את האימפריה היוונית הגדולה, וסילקו אותם מעל ארצנו הקדושה, וְאַחַר כֵּן בָּאוּ בְּנֵי לְדָבִיר בְּיַתֵּךְ וּפְנֵי אֵת הַיְכָלְךָ וְטָהְרוּ אֶת מִקְדָּשְׁךָ וְהִדְלִיקוּ נְרוֹת בַּחֲצֹרוֹת קְדְשֶׁךָ, לאחר החושך נהיה אור גדול, וכבוד ה' עֲלֶיךָ זָרַח.

שנו רבותינו שמונים ופתילות הפסולים בשבת כשרים לנרות חנוכה. ורמזו יש בדבר לנשמות ישראל, נר ה' נְשַׁמֵּת אָדָם, שאע"ג שבשאר ימות השנה כשמדברים איתם על שמירת שבת והנחת תפילין הם לא נדלקות ומתלהבות, מ"מ בחנוכה יכולים הם להידלק, בכח אורות החנוכה להשפיע על נשמות ישראל קדושה וטהרה ורשפי שלהבת קודש לעבודתו יתברך, כיון שטמונים באורם מסירות נפש לשמירת התורה והמצוות, ואת לפיד האש הזה עלינו להמשיך עד ביאת גואל צדק.

יהי רצון שבקרוב בקרוב נזכה להתגלות אורו של משיח צדקנו בגאולת עם ישראל ובניין בית המקדש, אמן.

סמת שלום ולמורק!

הדיאטנית אמרה "את לא מכניסה השנה סופגניות הביתה" אז הייתי ילדה טובה וסיימתי אותן באוטו

בואנה, איזה מזל שאכלתי הרבה סופגניות בחנוכה, אחרת הייתי עפה היום באוויר

אני דיי בטוח שהמכבים היו אשכנזים, איפה תמצאו שמן שמחזיק שמונה ימים בבית מרוקאי!?

אחרי ליל הסגר ו'ל"ג בעומר, כעת מגיעים ימי החנוכה!...

אחד אומר לאשתו, איזה מזל שנגמר חנוכה. אשתו שואלת למה? כי: בדיוק נגמר לי המקום בחנוכה!...

אחד מהתחביבים שלי זה להכנס למסעדה, שואל אם הם כשרים לחנוכה ונותן למארחת לרוץ למלצרית שרצה לאחראי משמרת, שרץ לבעלים שרץ לחבר הדתי שלו שמגיע אליי ונקרע מצחוק...

לקבלת העלון במייל: 367korona@gmail.com

רצועות

עלילה מרתקת על רקע היסורי

כתיבה: ע. דויטש | ציור: ד. מונד

הלילה עבר מהר כל כך
הגיע זמן קריאת פמע
על שמרת...
הנה כבר
מאיר היום!

כל השנים
התפללתי עליך
עלא תשכח פאתה
יהודי!

טאטע!
חיימיל!

מתי תבוא?
אני מכרח ללכת.
אסור לי לאמר
למעמד
אבוא
לערכב לראותכם

אלו הרצועות שקטרו
אותי אל העבר!
התפליו קטרות את
יהודי לעמו בקטר
על אהבה

הרצועות!!!

הנה היומן עליה
אותי כל השנים,
אתי
את הפרך האמרונו בו,
תכתב אתה!

ימנו של אברום דב:

כל הזכויות שמורות

סוף

